

TRANSCRIPT VAN DE STATENCOMMISSIE MILIEU EN MOBILITEIT VAN DE PROVINCIE UTRECHT
d.d. 12 juni 2024

Aanwezigen:

Voorzitter: Dhr. S. Nagtegaal

Namens het college van GS: Dhr. H. Van Essen, Dhr. A. Van Schie

Woordvoerders: Mw. M. van den Broek (BBB), Dhr. K. van Vuuren (BBB), Mw. J. Matser (GroenLinks), Dhr. D. Oude Wesselink (GroenLinks), Dhr. R. Hossain (VVD), Mw. O. de Man (VVD), Dhr. E. Kamp (D66), Mw. L. Veen (D66), Dhr. G. Borger (D66), Mw. M. Welschen-van der Hoek (CDA), Dhr. R. van der Pouw-Kraan (CDA), Mw. N. Flink (PvdA), Dhr. R. Dekker (PvdA), Dhr. A. Travaille (PvdD), Mw. O. Butterman (PvdD), Mw. H. Rikkoert (ChristenUnie), Dhr. H. Wolting (ChristenUnie), Dhr. M. Fiscalini (UtrechtNu!), Dhr. S. Berlijn (UtrechtNu!), Dhr. A. de Jong (Volt), Dhr. K. Vermaat (SGP), Dhr. J. van der Linden (SGP), Dhr. F. van der Star (PVV), Dhr. J. Breur (SP), Dhr. B. de Hartog (FvD), Mw. M. Hoek (50PLUS), Dhr. R. van Reenen (50PLUS)

Insprekers: dhr. Neervoort, Mw. Witmer, Dhr. Musegaas, Dhr. Kooyman, Mw. Jansen, Dhr. Jansen, Dhr. Adrian, Mw. van Hooft, Dhr. Jungerius, Mw. Hulsebosch-Salgado Pintos

Van ambtelijke zijde aanwezig: Dhr. R. Poort (griffier), Mw. M. Kievits (commissiesecretaris)

Uitloop vergadering van 29 mei

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter: Als iedereen er klaar voor wil gaan zitten, dan kunnen we gaan beginnen. Dan gaan we meteen naar agendapunt 1, de opening en tegelijkertijd ook zo meteen wat mededelingen. Dit is het vervolg van de M&M-commissie van de vorige keer, van 29 mei. Welkom iedereen, welkom ook aan de mensen die eventueel thuis meekijken en ook online aangesloten zijn. Ik ben Sjors Nagtegaal, ik ben uw voorzitter van vandaag. Ik hoop dat we er een beetje zin in hebben, ikzelf spat uit elkaar van enthousiasme zoals u kunt zien. Nee, ik heb er echt wel zin in, het wordt hartstikke leuk. Dus we gaan gewoon een goed verloop van de vergadering ambiëren. Ik wil ook even een speciaal welkom geven aan de heer Dekker van de Partij van de Arbeid, want mijnheer Dekker, dat is ons door een vogeltje ingefloten, de media, dat hij is voorgedragen als wethouder in Woudenberg. En daarmee wil ik hem toch nog even vanuit hier feliciteren. Zoals u weet vergaderen wij vandaag eigenlijk in drie blokken van deze vergadering, van negen tot twaalf en van één tot twee is er eigenlijk een blok Energie, een blokje mijnheer Van Essen eigenlijk. En vanaf halfvier tot zes is het blokje Van Schie, Mobiliteit en Verkeer. En voor de volgorde vandaag heb ik eigenlijk een willekeurige hussel gemaakt, die heb ik zojuist in de chat gezet en daarbij is de Partij voor de Dieren als eerste aan de beurt. Dit geldt bij de Statenvoorstellen en bij agendapunt 4, uit mijn hoofd. We hebben heel veel agendapunten dus ik zal vandaag wel een beetje streng zijn op de tijd, maar dit kunnen wij wel. Qua mededelingen verder vanuit mij, we hebben spreektijden, negen minuten in dit blok en straks hoort u ook hoeveel spreektijd u heeft voor de volgende blokken. Mevrouw Rikkoert, u heeft een opmerking of mededeling?

Mevrouw Rikkoert: Ja bedankt voorzitter, u stelde net voor om het allemaal een beetje te husselen. Dat zou niet mijn voorkeur hebben.

De voorzitter: Oké, dit wordt weleens vaker gedaan, ook de vorige keer bij de commissie B&E uit mijn hoofd is er ook een soort hussel gemaakt of alfabetisch geloof ik. Ik heb het gewoon in een soort randomizer gezet en die heeft een soort lijst ervan gemaakt. Dit is de volgorde geworden. Als men het daar niet mee eens is hoor ik dat graag en dan houden we het gewoon op grootte. Is men het eens met deze gehusselde volgorde of zullen we het op grootte van fracties doen?

'...' (Buiten microfoon)

De voorzitter: De hussel als volgorde, wie is het daar mee eens? Weet je, we doen gewoon volgorde van grootte, dan zijn we van het gezever af. De heer Van Essen heeft ook één mededeling. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ja, een hele korte. Het BO Leefomgeving stond eind juni gepland. In verband met de komst van een nieuw kabinet, had u ook allemaal uiteraard heeft begrepen dat dat eraan komt, wordt dat verzet naar september.

De voorzitter: Dank mijnheer Van Essen.

2. SV Statenvoorstel Beleidskader Lokaal Eigendom

De voorzitter: Dan wil ik overgaan tot agendapunt 2, het Statenvoorstel Beleidskader Lokaal Eigendom en Participatie. Via een werksessie bent u eerder ook meegenomen met de totstandkoming van dit beleidskader, waarbij tevens een aantal eerder door PS ingediende moties wordt afgedaan. En we hebben hier ook een inspreker bij, de heer Thonon. Of dat was van de vorige keer nog. Ja, exact. Ja mijnheer Thonon zit wel op de tribune, dank. De bespreking zal plaatsvinden in twee termijnen en we gaan het dan toch op volgorde van grootte doen. Dus dan gaan we eerst naar ik meen de BBB. Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Goedemorgen voorzitter, dank u wel. Ik ga het zo snel mogelijk ratelen, want gezien de tijd. BBB is van mening dat dit Statenvoorstel eigenlijk niet op de agenda thuis hoort omdat dit Statenvoorstel ons inziens niet volledig is. En wel om de volgende reden. Er wordt naar verschillende amendementen verwezen in dit Statenvoorstel, maar er is een opvallende afwezige. Eentje die te maken heeft met het advies van het burgerforum waarna wordt gerefereerd op pagina 4 van dit Statenvoorstel en die hier dus als argumentatie wordt gebruikt. Het burgerforum heeft namelijk duidelijk als advies meegegeven dat belang van lokaal zeggenschap nog meer weegt dan lokaal eigendom. Om die reden heeft BBB samen met Partij voor de Dieren en ChristenUnie op 20 maart jongstleden amendement A24-21 ingediend ter aanpassing van de Energievisie. Dit amendement is toen met een mooie meerderheid aangenomen. Hiervan vinden wij nu echter niets terug en daarom hadden wij de volgende technische vraag gesteld. Waarom staat lokaal zeggenschap niet vermeld in de titel en de inhoud van dit Statenvoorstel? Kan de gedeputeerde een toelichting geven op het antwoord dat hierop is gegeven? We hadden namelijk tijdens de Statenvergadering duidelijk aangegeven dat het advies van het burgerforum volgend, lokaal zeggenschap gaat boven lokaal eigendom en dat het hier ook los van staat zodat ook iemand die niet wil of kan deelnemen aan een energiecoöperatie toch mee kan bepalen of hij, zij, een windturbine in zijn of haar tuin wil. Een vraag aan Gedeputeerde Staten, waarom wordt ervoor gekozen om dit amendement te negeren en niet uit te voeren? En een vraag aan de collega-Statenvoerders, en in het bijzonder de collega's die in meerderheid voor dit amendement hebben gestemd, en om nog even op te frissen dat waren GroenLinks, Partij van de Arbeid,

Partij voor de Dieren, ChristenUnie, UtrechtNu!, SP en 50PLUS, nemen wij onszelf serieus als we besluiten om onze goedkeuring aan dit Statenvoorstel te geven zonder dat een aangenomen amendement, A24-21, hierin is verwerkt. Tot zover voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie geen interrupties verder, dus we gaan naar de tweede spreker van GroenLinks. Ik meen dat die online aanwezig zijn.

Mevrouw Veen: Voorzitter, nog een kleine interruptie.

De voorzitter: Mevrouw Veen van D66, u heeft een interruptie?

Mevrouw Veen: Ja.

De voorzitter: Een interruptie op mevrouw Van den Broek. Mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Ja, want ik was even in de veronderstelling, tenminste ik moest heel even nadenken en toen dacht ik, maar volgens mij gaat het wel over lokaal zeggenschap in het stuk. En op pagina 6 gaat het er letterlijk over, een belangrijk onderdeel van lokaal eigendom is zeggenschap, dit wordt geborgen door juridisch eigendom. Daar wordt uitgelicht en toegelicht hoe dat zit. En was dat niet voldoende voor u?

De voorzitter: Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Nee, dat klopt. Omdat wij toen duidelijk hebben aangegeven dat dat niet onder lokaal eigendom valt, maar dat het erboven staat, daar los van staat. Net wat ik net al aangaf, mensen kunnen soms of willen soms niet in een coöperatie, dus dan kunnen ze ook niet eigendom hebben. Maar als zo'n ding in hun tuin komt, even gechargeerd, dan willen ze daar natuurlijk wel zeggenschap over hebben. En dat heeft ook duidelijk zo in het advies van het burgerforum gestaan en dat was ook de reden om dat amendement in te dienen. En die zien we hier nu niet terug, dus vandaar.

De voorzitter: Dan gaan we verder naar GroenLinks. Ik zag al mevrouw Matser online verschijnen. Mevrouw Matser van GroenLinks.

Mevrouw Matser: Dank u wel. Ik begin met mijn verhaal. Volgens mij is er een mooi onderscheid gemaakt in het stuk dat voorligt tussen verschillende manieren van lokaal eigendom vormgeven en verschillende manieren om ook die inspraak te organiseren. Waarbij ik nog wel kort wil reageren op het betoog van mevrouw Van den Broek. Het is namelijk volgens mij niet zo dat als een grondeigenaar geen windmolen wil op diens erf, dat het dan alsnog daar geplaatst kan worden zonder dat diegene daarin mee wordt genomen op een bepaalde manier. Dus daar wordt altijd natuurlijk uiteindelijk die grondeigenaar bij betrokken.

De voorzitter: Mevrouw Matser, Ik zie een interruptie van mevrouw Van den Broek. Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Ja even ter verduidelijking, het gaat niet om op eigen terrein, maar in de omgeving van natuurlijk. Dus dat je er verder geen invloed op zou hebben door te zeggen ik wil hem niet op mijn terrein. Het gaat erom als hij er net naast staat.

De voorzitter: Mevrouw Matser, voor een reactie en u vervolgt uw betoog.

Mevrouw Matser: Ja in dat geval, het is denk toch ook belangrijk dat om inspraak te hebben ook om mee te doen. Ik denk dat dit werkt ook hetzelfde als verkiezingen uiteindelijk. Als men invloed wil uitoefenen op de uitslag, is het ook belangrijk om deel te nemen.

De voorzitter: U krijgt toch nog een vervolgintrruptie van mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Ja, want GroenLinks heeft zelf meegestemd met het amendement. Dus dan ben ik wel heel benieuwd hoe GroenLinks er nu in staat dan, dat het ineens veranderd is. Hoe komt dat?

De voorzitter: Mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: Volgens mij met het amendement hebben we zeggenschap een extra waarde toegedicht in het stuk en volgens mij staat dat op dit moment ook in het stuk. Dus ik ben het eens met mevrouw Van den Broek, volgens mij zijn er bepaalde zinnen in het stuk waarbij dat nog niet goed verwerkt staat. Maar ik neem aan, en dat staat ook in de beantwoording van de technische vragen van de BBB is dat aangegeven, dat zeggenschap nog wel verwerkt zal worden in de 100-procentversie van het stuk.

De voorzitter: Mevrouw Van den Broek voor een laatste keer.

Mevrouw Van den Broek: Ja ik begrijp de verwarring, maar dat is een ander stuk geweest wat op de agenda staat voor vandaag. Dat is de Energievisie en dit is duidelijk iets anders.

Mevrouw Matser: Sorry, dan heb ik het niet helemaal scherp. Ga ik eventjes kijken of ik daar later op terug kan komen, ga ik dat nog eventjes uitzoeken. Is er een tweede termijn bij dit stuk?

De voorzitter: Er is een tweede termijn, want het is een Statenvoorstel. Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw Matser: Dank u wel. Verder is er bij dit stuk ook een stuk bijgevoegd wat gaat over het proces om tot het besluit van de locaties te komen en dat geeft ook inzicht in waar wij als Staten de komende tijd mee aan de slag gaan. Het is fijn dat PS zo meteen worden betrokken door middel van het startgesprek en dat we op die manier nog verder er samen naar kunnen kijken. Het is niet gek dat die tijdlijn in de toekomst wat vager wordt, maar tegelijkertijd wacht de klimaatcrisis niet. We zien daarom graag dat de projectbesluiten als die nodig zijn uiteindelijk nog wel in 2025 worden genomen en dat zien we graag terug in een verdere uitwerking van dit tijdspad. Graag ook een reflectie van de gedeputeerde hierop, of dat binnen de mogelijkheden valt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Matser. Dan gaan we naar mevrouw De Man van de VVD voor haar bijdrage. Als u die heeft.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Ja, nee, sorry, ik was even met de toekomstige wethouder een onderonsje. Dit kader is van toepassing voor alle windturbines waarbij de provincie Utrecht het bevoegd gezag is. De Energiewet is niet controversieel verklaard en gaat door, ook al rommelt het wel een beetje in Den Haag. Maar goed, hoop doet leven. En onder die nieuwe wet dan zijn we eigenlijk alleen nog maar bevoegd voor die hele grote 15-megawatt-torens en er is geen automatische doorwerking van dit beleidskader naar de gemeentes toe, terwijl er dus misschien wel een heel groot aantal van die windturbines dus door gemeenten worden neergezet dadelijk, die wat kleiner zijn van omvang. Dus een van de vragen die ik heb aan de gedeputeerde, hoe gaat die doorwerking van dit beleidskader naar die gemeenten die dadelijk ook aan zet zijn

in de vergunningverlening? En hoe noodzakelijk is eigenlijk dit beleidskader als je ervan uitgaat dat wij misschien niet eens echt heel erg veel windturbines moeten neerzetten voor de inwerkingtreding van de Energiewet en wel nog onder de RES 1.0? Dus hoe vaak gaan we dit beleid nu eigenlijk toepassen? Ik heb niet meegestemd met de BBB maar ik heb er wel een mening over, want zeggenschap volgt juridisch eigendom in dit document. Maar horen die twee niet eigenlijk uit elkaar getrokken te worden? Juridisch eigendom is financieel niet voor iedereen mogelijk en daarom is aansluiting bij een coöperatie een makkelijke stap voor een gemiddelde inwoner. Maar die coöperaties ondersteunen wij ook en subsidiëren wij ook in sommige gevallen. En zeggenschap gaat over de verschijningsvorm en de mogelijkheid op welke locatie die komt en de plaatsing ervan. En is er dan geen belangenverstrengeling tussen ons als vergunningverlener, maar tegelijkertijd subsidieverlener van coöperaties die zorgen dat die 50 procent lokaal eigendom wordt gehaald? Verdiepingsvragen zijn mogelijk, voorzitter, als de gedeputeerde mij niet helemaal volgt. Want zoals de inspreker de vorige keer zei, hij zit op de tribune, heel erg duidelijk aangaf, als ik in Rhenen woon kan ik in Oudewater in een coöperatie stappen voor een windturbine zodat ik er zelf geen last van heb.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we naar de fractie van D66. Dan geef ik het woord aan mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Ja voorzitter, dank u wel. Allereerst dank voor het stuk. We zijn blij met deze mooie stap in de goede richting van deze energiecrisis. En we zijn groot voorstander van lokaal eigendom, want we denken dat dat het heel erg belangrijk is voor een eerlijke verdeling van de lusten en de lasten van de energietransitie. Nog drie punten die we mee wilden geven en wellicht ook een suggestie in het kader van de opmerking van mevrouw Van den Broek en Mevrouw De Man die zojuist gemaakt worden. En laat ik daarmee beginnen, want dan kunnen jullie daarover nadenken en wellicht daar nog op reageren. Want we voelen wel mee eigenlijk met dat omwonenden die niet financieel draagkrachtig zijn wel zouden moeten kunnen deelnemen of wel zeggenschap zouden moeten kunnen hebben over wat er in hun omgeving gebeurt. En wij hebben daar al eerder als D66 bijvoorbeeld op zitten broeden en we waren benieuwd naar hoe u ertegenover zou staan als we bijvoorbeeld met een amendement zouden komen waarin we coöperaties opdragen om de omgeving verplicht te laten deelnemen middels bijvoorbeeld een aandeel in de ledenvergadering die dus ingevuld wordt door de regio.

De voorzitter: Ik zie een interruptie van mijnheer Dekker van de Partij van de Arbeid.

De heer Dekker: Ja voorzitter, en het kan zijn dat ik dit stuk op een hele andere manier gelezen heb maar ik lees in dit stuk dat lokaal eigendom en het lokaal zeggenschap wel degelijk geknipt is. Mensen kunnen lid zijn van de coöperatie voor volgens mij een tientje zonder aandeel te hebben in daadwerkelijk de windmolen en dus zonder de winsten ervan te krijgen. Dus daarmee houden ze wel zeggenschap, ook als ze niet kunnen meedoen en niet kunnen dragen in aandelen. Dus ik vraag me even af waar dit frame vandaan komt dat die dingen nu aan elkaar zitten, want ik lees dat stuk op precies de andere manier.

De voorzitter: Mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Ja voorzitter, dank u wel. Ik denk dat de heer Dekker hetzelfde leest als ik. Echter zeggen wij, als er bezwaren zijn om toch voor tien euro lid te worden, dan zijn er nog steeds mensen die dan misschien zeggenschap zouden willen hebben. Dus we hebben dezelfde lezing alleen zeggen we, wellicht is het een goed om daar toch nog iets in te bouwen waarbij de regio op een laagdrempelige manier zeggenschap zou kunnen hebben. En onze suggestie was dus om op deze manier het amendement erin te verwerken.

De voorzitter: Dat roept een drietal interrupties op, een viertal zelfs. We beginnen met mevrouw De Man van de VVD.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Er staat letterlijk in de tekst, zeggenschap volgt juridisch eigendom. Dat is een letterlijke zin die in dit rapport staat en die triggerde ons als VVD.

De voorzitter: Mevrouw Veen met een reactie.

Mevrouw Veen: En wat vindt u van de suggestie om de regio?

De voorzitter: Een vraag terug. Mevrouw De Man.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik wilde hem bewaren voor de tweede termijn. Maar dat klinkt heel aantrekkelijk en daar zullen we zeker over nadenken omdat we het heel erg belangrijk vinden dat er enige mate van mensen mee kunnen praten voor dit soort grootschalige dingen die dan in hun leefomgeving plaatsvinden.

De voorzitter: Goed. Dan zag ik ook nog een interruptie van mevrouw Van den Broek van de BBB. Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Ja, eigenlijk sluit ik mij helemaal aan bij mijn collega van de VVD, want dat is precies wat ik wilde zeggen. Het is geen frame, het staat letterlijk in de tekst en ook nog in de beantwoording van onze technische vraag. En ook richting D66, ja daar denken we graag over mee. Want we zitten ook met in ons achterhoofd, is het haalbaar om tegen een coöperatie te zeggen je moet het zus en zo doen. Want uiteindelijk zijn zij zelf beslissend, denk ik. Maar ja, wordt vervolgd in die zin.

De voorzitter: Waarvan akte. Ik denk dat dat geen reactie per se behoeft. Dan gaan we naar mijnheer Fiscalini van UtrechtNu!, ook voor een interruptie.

De heer Fiscalini: Ja dank u wel, voorzitter. Mevrouw Veen zei iets over dat mensen maar verplicht lid moesten worden. Ik hoorde toch wel verplicht lid worden.

De voorzitter: Een soort verduidelijkingsvraag. Mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Nee, juist om mensen dus niet te verplichten om lid te worden en dat je dan dus de gelegenheid krijgt om middels een soort regioaandeel toch zeggenschap te hebben over wat er in je regio gebeurt, kosteloos.

De voorzitter: Goed, allerlaatste interruptie, mevrouw Welschen van het CDA.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Ja, ik ga ook heel graag mee in die wens. Die wens begrijp ik ook heel erg. Ik vraag me ook af, en ik dat mis ik hier eigenlijk grotendeels, een lesje eigendomsrecht. Want we willen heel veel, maar kan het allemaal wel en hoe bedden we dat in? Ik weet niet of mevrouw Veen daar al over heeft nagedacht, of daar informatie over heeft ingewonnen. Want dat lijkt me gewoon een hele lastige. Maar als het kan, ja alles om lokale mensen ook invloed te laten uitoefenen, daar zijn wij natuurlijk ook voor. Maar nogmaals, in dit onderwerp lopen we veel aan tegen wat willen we, wat wensen we en wat kan gewoon formeel juridisch.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Veen, een reactie nog?

Mevrouw Veen: Ja, ik ben geen eigendomsjurist, dus de technische kant zult u mij moeten vergeven. Ik denk dat waar ons idee eigenlijk vandaan komt, is dat we vanuit de coöperaties eigenlijk altijd ontzettend veel welwillendheid zien om juist goed om te gaan met de regio en dat er ook vaak middelen gestort worden in een fonds. In hoeverre we dit als provincie kunnen verplichten, dat zouden we inderdaad juridische uit moeten zoeken. Daar ga ik nu geen uitspraken over doen. Maar we weten uit ervaring dat er veel coöperaties zijn die heel erg bereid zijn om mee te denken en mee te werken en bijvoorbeeld nu ook middelen storten in een fonds om de regio te betrekken. Dus ik denk dat daar wel als het niet verplichtend kan, dan wellicht wel ook op vrijwillige basis veel te bereiken is. Ik vervolg mijn vragen.

De voorzitter: Ja, interrupties en antwoorden op interrupties iets korter. Ik zie ook dat mijnheer Fiscalini geen pasje in zijn apparaatje heeft, geloof ik. Ik zie uw naam niet daar. Kunt u hem een keer even aanzetten? De microfoon even één keer even aanzetten. Mevrouw Veen, vervolgt u uw betoog.

Mevrouw Veen: Dank u wel. Dan nog drie puntjes die we mee wilden geven. De definitie van lokaal eigendom lijkt weinig ruimte te laten voor grotere organisaties zoals onderwijsinstellingen of ziekenhuizen die wel maatschappelijke impact zouden willen maken. En we waren benieuwd naar hoe het college dat ziet, omdat het voornamelijk gaat over mkb en lokaal eigendom. Hoe kijkt het college tegen grotere organisaties die ook maatschappelijke impact willen maken? Dan zien we in het stuk ook dat financiële participatie is uitgewerkt maar procesparticipatie niet. En de vraag was eigenlijk of de provincie daar handvatten toe biedt. En in het verlengde daarvan, hoe verhoudt dit beleidskader zich tot de Participatievisie die we met elkaar hebben vastgesteld? Tot zover voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we naar het CDA, mevrouw Welschen voor haar bijdrage.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Dank u wel. Ja, dit Statenvoorstel Beleidskader Lokaal Eigendom en Participatie is in de kern een heel goed en nastrevenswaardig voorstel. Alleen ik vind het nog niet af, of in die zin het is nog zo onduidelijk. En we willen heel veel ermee doen voor de samenleving, ik hoop ook echt dat we daar dan door middel van dit stuk daar ook echt daadwerkelijk invulling aan kunnen geven en geen teleurstellingen achteraf of onduidelijkheden. En ik merk gaandeweg het proces dat er nog best wel veel onduidelijk is. De wensen die we hebben, is dat dan ook juridisch in te bedden? Want dit is zo'n gevoelig onderwerp in de samenleving en ik wil dat er draagvlak is en dat we dat ook kunnen bewerkstelligen.

De voorzitter: U krijgt een tweetal interrupties. Eerst mijnheer Van der Linden van de SGP.

De heer Van der Linden: Ja dank u wel voorzitter, een kleine verduidelijkingsvraag. Begrijp ik nu dat u het Statenvoorstel niet duidelijk vindt, of zie ik dat verkeerd?

De voorzitter: Mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Een paar onderwerpen in het Statenvoorstel zijn niet duidelijk en ik hoop dat ik daar vandaag ook wat meer duidelijkheid over krijg.

De voorzitter: Goed. U kreeg ook nog een interruptie van mevrouw Rikkoert van de ChristenUnie. Mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Ja bedankt, voorzitter. Het sluit ook wel aan op de vraag van de SGP. Het CDA geeft aan dat het allemaal nog wat onduidelijk is. Ik vroeg mij af, waar zit dan die onduidelijkheid? Of dat ook specifiek benoemd kan worden en wat er dan zelf wordt voorgesteld om dat te verbeteren?

De voorzitter: Dank. Mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Dat komt in de volgende zinnen hopelijk, ik was net begonnen. Ja wat ik zei, er zijn een paar verschillen. Gemeenten hebben zelf ook een kader lokaal eigendom waar zij bevoegd gezag zijn. Hoe leggen we dat duidelijk uit aan de inwoners, wie welk deel voor rekening krijgt. Zeggenschap is veelal gekoppeld aan eigendom en er is ook participatie vooraf. En dat sluit ook aan bij de opmerking van D66, hoe verhoudt zich dit ten opzichte van de participatieafspraken die wij hier hebben gemaakt en waar we ons aan houden. Daar zou ik nog wel graag wat duidelijkheid over willen. Wat ik al zei, draagvlak is belangrijk en ook zeker nu er ook weer signalen komen uit bepaalde gemeenten dat de participatie toch wat minder of anders beleefd wordt dan hoe wij dat zouden willen in dit huis. Ja, wat ik net ook al zei in mijn interruptie, wat wensen we en wat kan kunnen we in de praktijk brengen? We willen, en daar staan wij helemaal achter, dat mensen ook echt zeggenschap hebben over de omgeving waarin zij wonen. En daarnaast moet er ook een business case passen bij het plaatsen van windenergie. En die balans moet er ook zijn. Wie stapt erin met geld? Wie wil investeren als je niet ook wat plussen daarbij hebt? En daarom is zo'n coöperatie een heel goed instrument en dan moeten we de mensen ook goed en duidelijk maken dat ze daaraan kunnen meedoen en ook goed uitleggen, wat is zeggenschap, wat is eigendom voor welke vorm je kiest, wat is dan jouw duit in het zakje. Nou had ik nog een punt, daar kom ik anders zo in de tweede termijn nog wel op. Ja, wat ik wel miste ook, en dat is ook weer terug naar het juridisch kader, een duidelijke definitiebepaling. We zijn in de werksessies ook heel erg aan de slag gegaan terwijl we eigenlijk de hoofdmoot, bijvoorbeeld lokaal eigendom, zeggenschap, hoe definiëren we dat nou, wat verstaan we daar nou onder met elkaar? Daar hebben we als CDA steeds ook op gehamerd tijdens die voorbereidende sessies. Maar we draaien het om. En het is makkelijker en beter om met een kapstok, met een duidelijk uitgangspunt, met elkaar aan de slag te gaan. En daar kunnen we echt nog wel wat van leren in de toekomst en zeker met een onderwerp zoals dit. Dus duidelijke definities waar ook duidelijk uit blijkt waar men wel iets aan heeft en niet. Dank.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we naar de Partij van de Arbeid, mijnheer Dekker.

De heer Dekker: Dank, voorzitter. Ja voorzitter, onze technische vragen zijn naar tevredenheid beantwoord. En als ik naar het Statenvoorstel kijk, dan word ik eigenlijk heel erg blij. Even een ander geluid dan wat we toe nu toe horen met veel vragen. Dit kader komt voort uit verschillende amendementen en moties die door PS zijn aangenomen en ik herken ook de elementen die zijn besproken in de werksessie waar we aandachtspunten mochten meegeven. Dus dank daarvoor en complimenten. Het beleidskader en het toetsingskader zijn voor mij duidelijk beschreven. We definiëren wat we verstaan onder lokaal eigendom en zeggenschap en dat gaat verder dan de landelijke definities. Naar mijn oordeel zijn we daarmee dus inclusiever en vergroten we de mogelijkheden voor zeggenschap en eigenaarschap. Zo is zeggenschap bijvoorbeeld losgekoppeld van financiële participatie. Als je meer investeert krijg je wel meer profijt, maar geen grotere stem. En als je niet investeren kunt, hou je toch een stem om er iets over te kunnen zeggen. Op die manier krijgen inwoners en lokale bedrijven echt de mogelijkheid te participeren en is het heel moeilijk om ze op een zijlijn te laten staan. Zo wordt energie echt van ons samen. Voorzitter, naar aanleiding van de eerste termijnen tot nu toe wil ik me wel nog aansluiten bij de vraag over de verduidelijking van het participatietraject zelf, de vraag die D66 ook gesteld heeft, en het CDA, en hoe zich dat verhoudt. Ik ben daar benieuwd naar. Voor ons is dit niet een

enorm groot punt waar we nog voor gaan liggen, maar ik ben wel benieuwd naar de beantwoording daarop. Dank u wel.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we naar de Partij voor de Dieren. Mevrouw Butterman voor uw bijdrage.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Ik vervang mijn collega Anjo Travaille, dus ik heb het samen met hem voorbereid. Onze bijdrage op dit Statenvoorstel is kort. We willen samen met Volt onderzoeken of de suggesties die de heer Thonon de vorige keer deed in de commissievergadering met betrekking tot lokaal eigendom en participatie ook nog goed mee kunnen nemen in een amendement hierop. En we nodigen partijen die dat ook interessant vinden uit om daarbij aan te sluiten. Tot zover.

De voorzitter: Goed. Dan gaan we naar de fractie van de ChristenUnie. Nee toch niet, we hebben een interruptie van mevrouw Van den Broek denk ik. Een interruptie, toch? Ja, een interruptie op mevrouw Butterman. Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Ja misschien is die vraag voor u niet al te makkelijk te beantwoorden, maar wat vindt de Partij voor de Dieren ervan dat ons amendement waar we samen aan gewerkt hebben niet is meegenomen in dit Statenvoorstel?

De voorzitter: Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Voorzitter, dank u wel. Ik ben niet zo goed ingevoerd als de heer Travaille. Maar wat me wel opviel, ik heb de motie er weer op nageslagen en wat ons betreft staat het wel zodanig in het Statenvoorstel. Ik hoorde u net tijdens een van die andere interrupties zeggen dat u denkt dat er een hiërarchie zou moeten zijn, dus dat het eerst zeggenschap en dan eigendom zou moeten zijn. En die lees ik niet terug in de motie. Dus wat ons betreft is dat echt van een andere orde.

De voorzitter: Vervolg van mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Ten eerste was het geen motie maar een amendement. En ten tweede staat er duidelijk dat lokaal zeggenschap losgetrokken moet worden van lokaal eigendom. En dat is dus hier niet gedaan, want het wordt eronder geschaard.

De voorzitter: Ja, een verspreking over de motie. Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Al die middelen schieten door elkaar, dank u wel voorzitter. Ja oké, dan zouden we daar nog naar moeten kijken. Maar ik lees het wel anders dan hoe u het nu toelicht. Maar goed, ik denk dat het goed verwerkt is in het voorstel, ja.

De voorzitter: Ja, de ChristenUnie. We gaan we gaan naar de ChristenUnie. Mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Allereerste complimenten voor dit Statenvoorstel, het ziet er goed en compleet uit. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat we dat niet hadden verwacht. Heel blij met deze uitwerking van onze eerdere ingediende moties en het amendement. En als het gaat om het provinciaal coöperatief eigendom, punt 3, is de vraag of we ook echt iets met die optie drie gaan doen en wat dat dan ook zou zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de fractie van UtrechtNu!. Mijnheer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Ja dank u wel, voorzitter. Om te beginnen, we willen wij ons aansluiten bij wat mevrouw Van den Broek van de BBB zei. Daarnaast hadden wij nog een aantal vragen over het participatietraject en voornamelijk door de link tussen participatie en zeggenschap. Bijvoorbeeld een klein voorbeeld hier in de buurt heb je in Utrecht in Lage Weide, daar is participatietraject geweest over de mogelijke locaties voor windturbines, maar een aanliggende gemeenten zoals Stichtse Vecht die wel overlast heeft van de windturbines als die er mogelijk komen, die is er helemaal niet bij betrokken geweest. En hoe kijken Gedeputeerde Staten hier tegenaan? Is dit nu echt een heldere participatie, als windturbines op de rand van een gemeente worden gezet en de omwonenden daarvan er niet bij betrokken worden? En hoe kunnen we dit voorkomen?

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de fractie van Volt. Mijnheer De Jong voor een bijdrage.

De heer De Jong: Dank, voorzitter. Volt is ook blij met dit beleidskader, we streven naar maximale participatie en minimaal 50 procent lokaal eigendom. Minimaal, voorzitter, want de verwachtingen van Volt zijn hoog. We zouden graag een energieproject in Utrecht zien met mogelijk zelfs 100 procent lokaal eigendom. Ook het omgevingsfonds zien wij hoopvol tegemoet. Wel denkt Volt dat alle betrokken partijen, inclusief de provincie, zich moeten blijven inzetten om de toegang tot lokaal eigendom voor iedereen mogelijk te maken. Dus ook voor mensen met weinig geld, wellicht via vormen van voorfinanciering. We begrijpen het antwoord op onze schriftelijke vragen dat hiervoor de bal voornamelijk bij de energiecoöperaties ligt en dat de provincie contact houdt om te kijken of ondersteuning nodig is. En dat is goed. We roepen het college op dit proactief te doen zodat lokaal eigendom ook inclusief eigendom wordt. En tot slot, voorzitter, vragen we GS te reageren op het punt van de spreker van Energie van Utrecht, de heer Thonon, om alle twijfels weg te nemen en ook te stellen dat voor OER-projecten een minimum van 50 procent wordt aangehouden, met een streven naar veel meer. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de fractie van de SGP. Wie kan ik daarvoor het woord geven? Mijnheer Van der Linden, aan u het woord.

De heer Van der Linden: Ja voorzitter, dank. Voor ons ligt dus het Beleidskader Lokaal Eigendom en Participatie. Ik noem voor ons nu even twee belangrijke punten die ik eruit heb kunnen halen. Als eerste wil ik voordat ik daarmee begin een positief punt noemen en dan sluit een beetje aan op de bijdrage van Volt zojuist. Ik zie in tabel 2 dat er het streven van 100 procent lokaal eigendom is opgenomen. Daar zijn we als SGP blij mee. Dan de twee punten die ik nog graag hier wil benoemen, als eerste lokaal eigendom. Twee Statenvergaderingen geleden is er een amendement aangenomen bij de Energievisie dat er een ondergrens moet komen voor lokaal eigendom. In dit Statenvoorstel is dat nog niet meegenomen, het wordt namelijk nog steeds een uitgangspunt genoemd. Als antwoord op mijn technische vragen wordt er gesteld dat een resultaatverplichting juridisch niet zou kunnen. Maar ik zie bijvoorbeeld in de gemeente Stichtse Vecht waar recent een strategie voor zonnevelden is aangenomen, dat daar wel een eis van minimaal 100 procent lokaal eigendom erin is gezet. Dus ik was benieuwd hoe de gedeputeerde dit ziet. Want het kan dus blijikbaar wel. Mocht het wel bij een inspanningsverplichting blijven, dan ben ik wel benieuwd hoe ver de provincie daarin kan gaan zodat initiatiefnemers en gemeenten maximaal gestimuleerd worden om minimaal 50 procent lokaal eigendom te realiseren. Ik ben benieuwd of de gedeputeerde daar iets meer duidelijkheid in kan geven. Dan is recent de Energiewet in de Tweede Kamer aangenomen en hierin wordt het mogelijk voor provincies om een motiveringsplicht in te stellen voor de initiatiefnemers. Wij overwegen dan ook een motie dat provincie Utrecht vooruitlopend op het aannemen van de wet in de Eerste Kamer, dat de gedeputeerde hier alvast mee aan de slag gaat. Maar we zijn allereerst wel benieuwd wat de gedeputeerde hiervan vindt. Dan het tweede

punt, dat gaat over het geheel, en dat sluit een beetje aan op wat het CDA net zei. We missen eigenlijk een beetje de concretiseringslag in dit Statenvoorstel. Er worden wel definities gegeven in bijlage 1, maar daar ontbreekt dan weer lokaal eigendom bijvoorbeeld. En een ander voorbeeld wat ik mis is dat het niet duidelijk is wat precies de opbrengstverdeling bij het lokaal eigendom nu precies is. Dus wat is nu precies het afwegingskader? Zou dit misschien met een inlegvelletje nog op een overzichtelijke manier kunnen worden samengevat, zodat wij als Provinciale Staten in de toekomst ook makkelijk kunnen toetsen op de behaalde resultaten? Tot zover mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de, nee ik zie een online-interruptie van mevrouw Matser. Mevrouw Matser van GroenLinks voor een interruptie.

Mevrouw Matser: Dank u wel, voorzitter. Ja, volgens mij op een van de vragen kan ik al antwoord geven. U vroeg namelijk of wij niet al vast moeten stellen hoe de winsten verdeeld worden. Maar volgens mij is dat juist het mooie aan een coöperatie, dat we bepaalde besluitvorming ook bij die coöperatie laten, dat we een bepaalde besluitvorming ook bij de omgeving laten. En het is daarom juist van belang dat we ook niet alles vastleggen in dit stuk, maar die ruimte bieden aan onze inwoners om daar zelf een afweging in te maken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Voordat we naar mijnheer Van der Linden gaan. Mijnheer De Jong, had u ook een interruptie of? Oké. Mijnheer Van der Linden voor een reactie.

De heer Van der Linden: Ja, maar ik denk wel dat we misschien iets daarin mee kunnen geven van als je dichterbij een windturbine zit dat je misschien meer krijgt, of hoe dan ook. Ik denk wel dat we daar iets in mee kunnen geven. Ik ben het met u eens dat we dat niet helemaal volledig dicht moeten regelen. Dat lijkt me inderdaad niet handig.

De voorzitter: Goed, ik zie niet nogmaals mevrouw Matser verschijnen, dus we kunnen gewoon verder gaan met de PVV, mijnheer Van der Star. Mijnheer Van der Star, aan u het woord.

De heer Van der Star: Ja bedankt, voorzitter. Over dit punt kunnen we namelijk heel kort zijn. Lokaal eigendom is een aardig idee. Echter blijven wij tegen de energieopwek door windturbines op land. Vandaar ook dat de PVV niet kan en wil instemmen met het voorstel voor lokaal eigendom. Dat zou tegenstrijdig zijn met hoe wij denken over de windturbines. Tot zover, bedankt.

De voorzitter: Ik zie een tweetal interrupties. Eerst mevrouw Veen van D66.

Mevrouw Veen: Ja voorzitter, ik was even benieuwd naar hoe de heer Van der Star dan, als u geen windmolens op land wilt, wilt u dan ook geen zeggenschap over die windmolens op land? Want hiermee geeft u dan ook uw zeggenschap over het precies hetgeen wat u niet wil weg. Dus ik was even benieuwd naar hoe u dat beoordeelt.

De voorzitter: Mijnheer Van der Star.

De heer Van der Star: Ja, bedankt voor deze vraag. We zijn tegen windturbines op land en ik weet niet wat u precies bedoelt. Op zee hebben we er geen probleem mee, als er maar rekening wordt gehouden met de visserij en de natuur.

De voorzitter: Mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Ja voorzitter, in dit kader hebben we het natuurlijk niet over of er windmolens komen, maar we hebben het over als die er komen hoe we daar dan over praten met elkaar. En door te zeggen we zijn tegen windmolens en dus tegen dit voorstel, dan geeft dus ook al uw zeggenschap over die windmolens weg. En dat wil ik toch even benoemd hebben.

De voorzitter: Mijnheer Van der Star, even wachten als ik het dan zeg. Mijnheer Van der Star, voor een reactie.

De heer Van der Star: Ik begrijp de vraagstelling. We vinden het alleen tegenstrijdig om te zeggen we zijn voor dat lokaal eigendom. Dat is dan in strijd met hoe wij daarover denken, over windturbines. Ja, ik kan er niet veel meer van maken dan dit.

De voorzitter: Ja. Dan was er ook nog een interruptie van UtrechtNu!. Mijnheer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik had eigenlijk bijna dezelfde vraag als mevrouw Veen. Daar wil ik nog wel een punt bij zeggen, dat is dat wij als UtrechtNu! zijn ook geen voorstander van windturbines op land, dat is al wel bekend. Maar dat betekent niet dat je ook al je zeggenschap wil weggeven en er komen nou eenmaal windturbines, of we dat willen of niet. En ik zou de PVV, mijnheer Van der Star, dan toch meegeven dat het dan toch wel wijselijk is om erover te praten waar ze dan komen en hoe ermee wordt omgegaan, met de participatie en de zeggenschap erover. En dan alsnog kun je tegen windturbines zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Ja, dat was niet zozeer echt een vraag. Als mijnheer Van der Star er nog een reactie op wil geven mag dat, maar u kunt ook uw betoog vervolgen. Of was u al klaar? U wilt een reactie geven? Mijnheer Van der Star.

De heer Van der Star: Heel graag. Ik kan me toch wel enigszins aansluiten bij de heer Fiscalini. Mochten de turbines er komen, natuurlijk zijn we dan wel voor. Alleen vinden we het toch tegenstrijdig om nu in eerste instantie te zeggen, we zijn er direct voor en dan toch tegen windturbines zijn. Mochten ze er komen, dan zijn we wel bereid om daar even over na te denken.

De voorzitter: Ja dank, wellicht kunt u elkander allemaal nog overtuigen. Ik begin beetje snotterig te worden, ik krijg een beetje last van de pollen. Ik weet niet of iemand anders dat ook heeft. Dus ik begin een beetje verkouden te klinken, maar dan weet u waar het aan ligt. De SP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Ja dank u wel, voorzitter. Bij dit voorstel had ik genoteerd, tenzij er iets schokkend uit de commissie komt kan dit een hamerstuk zijn. En wat is het geval, er komt iets schokkends uit de commissie, namelijk dat er op zijn zachts gezegd nog wat vragen zijn over het verschil tussen zeggenschap en eigenaarschap en dat die twee onvoldoende zijn losgetrokken. Ik kan me daar ook goed bij voorstellen, als je bijvoorbeeld het kadertje op pagina 8 leest, dan kun je wel financiële deelneming hebben zonder zeggenschap. Maar omgekeerd kan dat niet. Dus ik dank de BBB voor hun opmerkzaamheid en ik ga hier goed over nadenken.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we naar Forum voor Democratie, mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Het is bijzonder om alle standpunten van de verschillende partijen te horen. Ik denk dat ik het kort hou met het risico op wel weer wat interrupties, maar dat zien we zo wel. Het

is verbazingwekkend om te zien hoezeer het hele CO₂-verhaal nog steeds bij mensen blijkbaar heel hard in hun hoofd zit. CO₂ is vitaal voor het voortbestaan van onze voedselketen en daarmee deze gehele wereld. En ook de hoeveelheden zijn echt geen probleem. Dus wat betreft Forum voor Democratie moeten er ook geen windturbines komen, noch op land, noch op zee. Het zijn nutteloze dingen die vooral heel veel geld kosten en slecht zijn voor het milieu. En om alvast de vragen die ik eerder aan de PVV hoorde stellen voor te zijn, wij blijven tegen windturbines en als je dat adopteert, dan hoeven we helemaal niet over dit punt te discussiëren. En als u dan zegt maar ze komen er toch, ja en dat is heel treurig. Maar Forum blijft staan voor een systeemoppositie in plaats van beleidsoppositie. We zeggen niet ja, ze komen er dus gaan we daar toch maar over nadenken, want daarmee rekken we het debat nooit op als je dat standpunt hanteert. Wij willen het debat blijven oprekken. De goederentrein die ongehinderd doordendert richting de afgrond door dit soort dingen neer te zetten moet stoppen. Dus vandaar mijn bijdrage. Dank u wel.

De voorzitter: Ik dacht even dat u angst niet de waarheid zou worden, maar u krijgt toch een interruptie van mevrouw Veen van D66.

Mevrouw Veen: Ja, even toch een kleine vraag. Vindt u het dan niet uw politieke plicht om deel te nemen aan het politieke debat en dat werkelijk te doen waar u hiervoor verkozen bent, namelijk uw stemgeluid te laten horen als het gaat over uw politieke visie? Want u zegt ik rek het debat op, maar daarmee zet u uzelf eigenlijk ook buitenspel.

De voorzitter: Mijnheer De Hartog voor een reactie.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. En het is toch leuk om weer te zien dat er toch weer interrupties komen met dezelfde strekking. Ja, we nemen deel aan het debat en daarmee rekken we het op. Door deze dingen te zeggen rekken we het debat op en volgens mij voldoe ik mijn plicht. Het grappige is dat mensen impliceren doordat ik niet over de inhoud van dit punt wil discussiëren, dat ik mezelf daarmee buitenspel zet. En dat is dus juist niet het geval. Want we rekken het debat continu op, zoals we al jaren laten zien ook in de Tweede Kamer.

De voorzitter: Vervolginterruptie, mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Dat is misschien een korte opmerking om dan ook nog even u gerust te stellen dat wij het toch ook prettig vinden dat we geen verrassingen hebben gehoord vandaag.

De voorzitter: Waarvan akte. Dan gaan we naar de laatste spreker voor deze termijn. Dat is mevrouw Hoek van 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Ja dank u, voorzitter. Het is bekend, 50PLUS is tegen windmolens. Soms is het niet tegen te houden, dat betreuren wij omdat er heel veel andere middelen zijn om energie op te wekken. Iedereen weet dat ik in Stichtse Vecht woon en in Stichtse Vecht willen wij geen windmolens. Wel moeten wij vechten tegen wat er aan de randgebieden gebeurt omdat dan Utrecht bijvoorbeeld in Lage Weide opeens aan de grens waar 12.000 huishoudens wonen windmolens plaatsen. En aan de andere kant is het ook zo, dan hebben we met Amsterdam te maken in het Geingebied waar precies hetzelfde gebeurt. Dan is het natuurlijk, hoe ga je daar, daarmee om? En in dit geval is eigenlijk wel veel gezegd en ik moet zeggen dat mevrouw Welschen-Van der Hoek van het CDA eigenlijk heel duidelijk heeft aangegeven alle haken en ogen die er zijn waar nog niet echt veel duidelijkheid over is en dat dat eerst maar eens even allemaal onderzocht moet worden. Verder, het is wel belangrijk lokaal zeggenschap, dat je er wel wat over te zeggen kan hebben. Het dilemma is ook de

besturen, dat zijn besturen van een moment. Je hebt natuurlijk de notariële akten waar van alles in staat, je hebt ook nog een soort reglement wat waar van alles in staat. Maar toch is het onderhevig aan wisselingen in besturen. Ik word altijd een beetje, als vijftigplusser voel je je soms onaangenaam als je soms ziet wat er allemaal bij besturen kan gebeuren. Dat kan ook hierbij gebeuren. Er kunnen mensen weggaan, er kunnen anderen voor terugkomen die er weer heel anders over denken. Dus het is best wel ingewikkeld en ook de die vergunningverlening. De vergunningverlening komt nu weer bij de gemeentes en zoals in Stichtse Vecht, en zo zijn er veel meer gemeentes, want iedere week lees ik wel ergens in de krant dat er weer gemeente tegen is. Ik heb ook een beetje het idee, voorzitter, dat het een soort geitenpaadje wordt om toch windmolens te kunnen plaatsen.

De voorzitter: Ik ben zoekende wat dit met dit Statenvoorstel te maken heeft.

Mevrouw Hoek: In zijn algemeenheid is het natuurlijk wel goed dat dit Statenvoorstel er is. Het zet je ook aan het denken, want het is weer een onderwerp waar we ook mee te maken krijgen. Dus dan moet je er ook over denken. Ik denk er ook over en dat laat ik ook weten. Ik weet nog niet hoe 50PLUS hier uiteindelijk op zal reageren, of we wel of niet hier voor zullen stemmen. Ik denk van niet, niet direct. Ik wacht gewoon naar aanleiding van deze vergadering af hoe het nog bijgesteld wordt. Ik schat in dat er nog wel het nodige gaat komen. Ik schat ook in dat er de nodige amendementen gaan komen. Die zullen wij ook bestuderen en daar waar wij denken zo zitten wij er ook in, dan zullen we ons daarbij aansluiten. En dat is het eigenlijk wel voor dit moment. Dus nog even kijken, ik had een aantal aantekeningen. En nogmaals, het zijn ideeën maar ik wil toch ook wel even stellen dat de RES-doelstelling niet verplicht, is er is geen verplichting. Dat lijkt iedere keer weer opnieuw dat we verplicht zijn om windmolens te plaatsen, maar het is niet verplicht. Dat is een andere discussie, dat weet ik, voorzitter, maar ik wil het even opgemerkt hebben. Dus tot zover voor dit moment.

De voorzitter: Waarvan akte. Dan was dit de eerste termijn vanuit de kant van de commissie. Ik krijg net te horen dat we even vijf minuten gaan schorsen voor de heer Van Essen, want daarna krijgen we de beantwoording vanuit het college. Vijf minuten schors ik.

Schorsing

De voorzitter: We vervolgen de vergadering we waren gebleven bij het Statenvoorstel Beleidskader Lokaal Eigendom en Participatie. Dan gaan we naar de beantwoording van de kant van het college. Dan geef ik het woord aan mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ja dank, voorzitter. Dank ook voor de inbreng vanuit uw Staten en ook voor de complimenten voor dit voorstel die ik vanuit vele fracties heb gehoord. Want ik denk hoeveel discussie er natuurlijk ook vaak ook is en ik denk ook wel meningsverschillen over verschillende vormen van energieopwek. Ik denk hoeveel consensus voel ik vaak ook wel in deze zaal over het belang van lokaal eigenaarschap, lokaal zeggenschap op het moment dat het je eigen opwek is, je eigen windmolen is en jij daar ook invloed op hebt, dan verhoud je je daar heel anders toe dan dat het bij wijze van spreken van een Japans pensioenfonds is waarvan je het idee hebt die opbrengsten die zijn voor heel iemand anders. Die willen we dat misschien best gunnen, maar dat voelt toch anders. Dus dank voor de complimenten, tot verrassing van mevrouw Rikkoert, als ik het goed hoorde. Maar fijn dat we u dan in positieve zin hebben kunnen verrassen. En ik wil ook wel markeren, de heer Thonon noemde dat ook bij zijn inspraak, we zijn de eerste en tot nu toe enige provincie die via een kader voor lokaal eigenaarschap ook niet alleen maar met de mond belijden wij vinden 50 procent eigenaarschap heel belangrijk. Nee, wij stellen er een kader voor vast, althans dat hoop ik dat u dat gaat vaststellen, waarbij we ook heel duidelijk een signaal geven richting alle initiatiefnemers in onze

provincie, als u hier windplannen wilt ontwikkelen dan hoort daar lokaal eigenaarschap bij. Zo doen wij dat in Utrecht. Dat is de Utrechtse aanpak, lokaal eigenaarschap dat hoort gewoon. En we zeggen ook nog op een manier hoe we dat willen borgen. En ik denk dat dat een heel duidelijk signaal is en ik denk dat dat ook heel erg recht doet aan de vele moties en oproepen die u op dit onderwerp eerder gedaan heeft. Dan kom ik bij de verschillende vragen van de verschillende fracties. Allereerste de vraag van BBB die eigenlijk gaat over hoe zit dat nou met zeggenschap, eigenaarschap, financiële deelneming. En zit zeggenschap hier nu wel voldoende in geborgd? Het staat niet in de titel, dat klopt. Het komt wel op heel veel plekken terug in het stuk zelf. En ik denk ook als we kijken naar bijvoorbeeld die verschillende afstanden tot een turbine, dan heeft u ook kunnen lezen dat met name mensen die dichterbij wonen, dat die altijd zeggenschap moeten kunnen krijgen. Dus dat is ook echt nadrukkelijk onderdeel van deze aanpak. Hoe kan je dan zeggenschap krijgen? Dat kan door lid te worden van een coöperatie. Dat vragen we ook en dat zullen we ook toetsen bij zo'n omgevingsovereenkomst dat daaraan voldaan wordt, dat ook mensen met weinig geld voor bijna niks lid kunnen worden van zo'n coöperatie. Dus dat is in die zin losgekoppeld van financiële participatie. Je hoeft niet de grote zak geld mee te nemen om invloed te hebben. Nee, ook als je dat niet hebt kan je lid worden voor een paar euro van zo'n coöperatie en heb je zeggenschap. Ook als je geen lid wordt van een coöperatie, dat staat ook in het kader, ook dan, en je woont in de buurt, ook dan word je betrokken en dan ook kun je zeggenschap krijgen, of krijg je zeggenschap. Dus in die zin is dat in dit kader denk ik duidelijk geborgd.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mevrouw Van den Broek van de BBB.

Mevrouw Van den Broek: Ja dank u wel, voorzitter. Ik ben bang dat we hierover het niet eens worden, want het amendement is niet verwerkt. We hebben hier duidelijk gezegd, lokaal zeggenschap moet los worden gekoppeld en hier in dit document valt het iedere keer onder lokaal eigendom. Het amendement heeft echt iets anders gezegd en daar hebben we iets anders mee bedoeld, dus dat willen we duidelijker zien terugkomen ook in dit stuk. En in de Energievisie, maar die komt nog op de agenda.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, wellicht dat mevrouw Van den Broek en ik het daar op dat punt niet eens worden. Want zoals wij het amendement hebben gelezen destijds, en nog steeds, is dat u zegt het gaat niet alleen over dat mensen eigenaar kunnen worden, we willen ook dat mensen, dat is ook denk ik de boodschap vanuit het burgerforum, we willen dat mensen ook invloed hebben, dat mensen zeggenschap hebben. En dat is hier wel degelijk in geborgd. En dat een van de routes daarvoor is eigenaarschap, ik denk mevrouw De Man dat ook aangaf, eigenaarschap is nogal een sterk recht in dit land. Op het moment dat je ergens eigenaar van bent, dan heb je invloed. Dus ja, het is logisch dat dat een van de routes is om zeggenschap te hebben. Dus het is denk ik een illusie om te zeggen mensen die eigenaarschap hebben, die hebben geen zeggenschap. Uiteraard hebben die zeggenschap. Plus dat wij ook zeggen, anderen krijgen ook zeggenschap. Dus we hebben dat op meerdere manieren geborgd. Wij hebben het amendement gelezen als, het gaat niet alleen maar over eigenaarschap maar zorg dat ook zeggenschap geborgd is. En volgens mij is dat we met dit voorstel ook waar we dat invulling aan geven.

De voorzitter: U heeft er nog een vervolginerruptie op en ook daarna een interruptie van mijnheer Dekker. Maar eerst mevrouw Van den Broek van de BBB.

Mevrouw Van den Broek: We hebben duidelijk aangegeven in het amendement dat het los moet staan van lokaal eigendom, dus lokaal zeggenschap, en hier valt het er nog steeds onder. Dus het is een groot verschil en dat heeft het burgerforum ook duidelijk aangegeven in het advies. Lokaal zeggenschap zou boven lokaal

eigendom moeten staan. Nogmaals, als je niet mee wil of mee kan doen in een coöperatie moet je nog steeds zeggenschap hebben of zo'n ding bij je deur komt te staan of niet. Dus dat is een duidelijk advies geweest van het burgerforum en u heeft aangegeven dat de adviezen uit het burgerforum heel zwaarwegend zijn. Acteer dan ook als zodanig daar dan op en verwerk ons amendement hierin, in dit document, en ook in de Energievisie.

De voorzitter: Voor een reactie, mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, volgens mij heeft burgerforum niet gezegd dat het een boven het ander staat. Het is eraan toegevoegd dat het allebei belangrijk is en dat allebei geborgd moet worden. En dat is volgens mij wat dit kader doet. Het borgt dat mensen zeggenschap hebben. Ook, en iedereen kan lid worden van zo'n coöperatie, ook als je geen geld hebt. En ook als je niet lid wordt van een coöperatie kun je via een andere weg toch zeggenschap krijgen. Dus volgens mij geven wij honderd procent invulling aan wat het burgerforum ons op dit punt heeft meegegeven.

De voorzitter: Ja mevrouw Van den Broek, ik zie u denken. Zal ik even naar mijnheer Dekker gaan? Toch nog? Een laatste keer.

Mevrouw Van den Broek: Heel kort, want het kost me veel te veel tijd allemaal eigenlijk, we hebben nog een onderwerp. Maar nogmaals, de omwonenden of de direct omwonenden van zo'n windturbine moeten dus iets gaan doen om die zeggenschap te krijgen. En ik vind dat een omgekeerde wereld. Wij moeten zorgen dat zij automatisch eerst die zeggenschap krijgen. En daarom is het zo belangrijk en komt dat ook uit het burgerforum vandaan. En dit was mijn laatste interruptie. We hebben nog meer te doen vandaag.

De voorzitter: Ja, een korte reactie nog, mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ja kijk, dat kan inderdaad, lid worden van een energiecoöperatie. Een ander model is een omgevingsraad, wat ook in het voorstel wordt genoemd, dat is ook een belangrijke manier om zeggenschap te hebben. Ja, op het moment dat je mee wil praten, dan moet je iets doen, dan moet je komen meepraten. Dat is evident. Maar die mogelijkheid voor iedereen in de omgeving wordt hier nadrukkelijk in gegeven. Sterker nog, we hechten daar zeer aan en dat is een van de redenen ook dat we dit kader hebben uitgewerkt als enige provincie, nogmaals, van heel het land tot nu toe.

De voorzitter: Ja, interruptie van mijnheer Dekker van Partij van de Arbeid.

De heer Dekker: Voorzitter, dank. Ik wilde voor de verduidelijking even vragen naar de tabel op pagina 9. Volgens mij is daar door Volt ook al naar verwezen. Daarin staan ook zeggenschap via de coöperatie dus, maar ook invloed voor de omgeving via een omgevingsraad, zeggenschap over een omgevingsfonds, een omwonendenregeling en een intensief participatietraject, het ligt er net aan of je in het dorp woont of precies ernaast waar het plan gaat komen. Even een verduidelijkingsvraag aan de gedeputeerde, die zijn niet gekoppeld per se aan eigendom, toch? De omgevingsraad niet, de omwonendenregeling niet, de invloed via het omgevingsfonds, die zijn niet gekoppeld aan eigendom. Klopt.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, ja dat dat klopt. Zeker de omgevingsraad, dat is natuurlijk iets van een raad van omwonenden en dan hoeft je geen lid te zijn van een energiecoöperatie. Dat klopt. Ja dat is juist.

De voorzitter: U krijgt nog een vervolg.

De heer Dekker: Dank, voorzitter. Dus daarmee hoeft u als omwonende niet te participeren en hebt u wel zeggenschap.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dat is juist, ja. Dat is precies wat ik net betoog.

De voorzitter: Vervolgt u uw beantwoording.

Gedeputeerde Van Essen: Dan kom ik bij de vragen van GroenLinks. Die zegt eigenlijk een oproep om in 2025 projectbesluiten al te nemen. Ik denk dat het wat vroeg is om daar nu op vooruit te lopen. De bal ligt nu echt nog bij gemeentes. Maar na de zomer krijgt u een tussenbalans dus laten we dan kijken. Het streven is om onze doelen voor 2030 te halen. Het mag duidelijk zijn dat je dan niet pas in 2029 een projectbesluit moet nemen. Dus de oproep van mevrouw Matser van houd koers, houd vaart, die deel ik. Zorgvuldigheid is uiteraard ook van groot belang. Dan kom ik bij de vragen van de VVD over de Energiewet, 15 megawatt, het bevoegd gezag daaronder bij gemeentes. Dat klopt. Het gaat niet om per windmolen, het gaat echt om de omvang van het park en bij moderne windmolens betekent dat, dat vanaf drie windmolens de provincie het bevoegd gezag is. En we gaan natuurlijk kijken ook bij de tussenbalans of dat aan de orde is. Dit kader kan ook toegepast worden op het moment dat wij op verzoek van gemeentes of regio's projectbesluitprocedures gaan doorlopen, dan is dit kader ook van toepassing. En of dat gaat gebeuren en hoeveel, ja dat zal na de zomer moeten blijken. Even kijken, juridisch eigendom en zeggenschap heb ik volgens mij net al veel over toegelicht.

De voorzitter: U krijgt wel een interruptie van mevrouw De Man van de VVD.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Ja, dus als een gemeente een windturbine plaatst, twee windturbines plaatst, is dit beleidskader niet van toepassing.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Het bevoegd gezag is degene die uiteindelijk eisen kan stellen, om het zo zeggen. Omdat dat de provincie is, dan hebben wij ook gezegd, dus daarom wordt er ook een onderscheid gemaakt tussen beleidskader en toetsingskader, zal het toetsingskader ook echt van toepassing zijn. Op het moment dat de gemeente natuurlijk al gewoon bevoegd gezag is en ze niet bij de provincie hoeven aan te kloppen, dan hebben wij niet daar direct iets over te zeggen. Nog steeds is het wel zo dat wij de gemeentes zullen aansporen en adviseren om ook wel in de lijn van dit kader te werken. Maar dan klopt het wat mevrouw De Man zegt, dat op dat moment die bal en de keuze bij de gemeente ligt.

De voorzitter: U krijgt een vervolgininterruptie van mevrouw De Man.

Mevrouw De Man: Maar hoe zorgt u dan dat die gemeenten zich houden aan dit beleidskader?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Door dit uit te dragen. Maar uiteindelijk de keuze ligt dan bij de gemeente. Als de gemeente het bevoegde gezag is, het zit al een beetje in de naam, dan is de gemeente bevoegd om die keuzes te maken. Dat kunnen we niet afdwingen. Ik denk wel, voor een gemeente is natuurlijk een windproject een

complex project. Het kan ook zijn dat bij een kleiner projecten de gemeente toch zegt, provincie wil je ons helpen of wil je het zelfs voor ons doen. Die mogelijkheden zijn er ook, dus dat zou ook nog kunnen. Maar de bal ligt dan wel primair bij de gemeente. Wij zullen gemeentes wel absoluut adviseren. En sterker nog, het staat ook in de RESsen van alle drie de regio's om lokaal eigenaarschap op een goede manier te borgen. En ik denk dat dit kader ook gemeentes daarbij enorm kan helpen. De vragen van D66, kom ik dan op uit. Financieel niet deel kunnen nemen, heb ik volgens mij uitgelegd dat daarin voorzien is. Ook als je geen zak geld hebt, kun je lid worden van een coöperatie en kun je dus eigenaar worden. En omgevingsraad hebben we het net ook over gehad. En dat soort zaken zullen we ook op toetsen bij de omgevingsovereenkomst. Dus op het moment dat die overeenkomst gesloten wordt, wordt ook gekeken of aan al die voorwaarden wordt voldaan. Een ziekenhuis, een school, een culturele instelling, de volkstuinvereniging, kunnen die ook allemaal lid worden van een coöperatie? Ja dat kan zeker en die kunnen dus ook op die manier ook invloed hebben. Wellicht zijn er ook nog andere constructies mogelijke, dat die naast een coöperatie daar misschien ook nog eigenaar zijn, dus er is natuurlijk ook in die zin mogelijkheid voor maatwerk, maar daar is ruimte voor.

De voorzitter: U krijgt een vraag, interruptie, van mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, de vraag die ik stelde ging niet zozeer over ziekenhuizen en onderwijsinstellingen die lid mogen worden van coöperaties, maar meer over als zij ervoor kiezen om maatschappelijke impact te willen maken en dus zelf het initiatief willen nemen om bijvoorbeeld zelfvoorzienend te zijn in hun energie. Hoe dit participatiekader zich dan verhoudt tot die wens om zelf iets te doen en daar de omgeving in te betrekken.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ja, dan geldt natuurlijk wel ook dat dit kader van toepassing is. Dus op het moment dat de provincie het bevoegd gezag is en een ziekenhuis zegt wij willen een windproject gaan ontplooiën, ja dan zullen ze daar wel ook de omgeving zeggenschap en via een coöperatie eigenaarschap op moeten, democratisch borgen, zoals dit voorstel vraagt. Het is dus niet zo dat een ziekenhuis omdat het een ziekenhuis is in zijn eentje kan zeggen, zo gaan we dat doen. Nee, dan moet nog steeds de omgeving via een democratische coöperatie ook die rol krijgen zoals in dit kader beschreven.

De voorzitter: Vervolgt u de beantwoording.

Gedeputeerde Van Essen: Er was nog het proces rond verdere participatie, mevrouw Veen refereert ook aan de participatieladder. Ik denk dat mevrouw Veen ook doelt op, hoe wordt als een project op een gegeven moment gaat lopen de omgeving betrokken, inspraak, al dat soort zaken. Hoe gaan we dat allemaal met elkaar organiseren? Op het moment dat er natuurlijk concrete projecten komen, dan wordt dat een heel belangrijk onderdeel. Dan wordt van hoe gaan we die participatie dat proces ook vormgeven, dat zal voor ieder project waarvoor een projectbesluit aan de orde is uitgewerkt gaan worden. Dus dit is daar het kader voor en uiteraard wat er in een participatieladder staat geldt ook voor windprojecten. Dus daar hebben we wel degelijk ook naar gekeken bij het uitwerken van dit kader. Maar de verdere uitwerking zal voor iedere project dan ook plaats moeten vinden. Dat gaat aan de ene kant over zeggenschap, eigenaarschap, financiële kansen zoals in het kader beschreven. Maar bijvoorbeeld ook een omgevingsraad en hoe gaan we de inspraak en de besluitvorming en ook al dat soort zaken op een goede manier organiseren. Dus dat zijn zaken die ook per project dan uitgewerkt zullen moeten worden. Kom ik bij de vragen van het CDA. Ja, mevrouw Welschen vraagt om definities. Ik denk dat die erin staan, het is een kader dus de definities van lokaal, definities van eigendom, dat staat er allemaal ook vrij expliciet ook met het woordje definitie zou ik haast zeggen in. Ik denk,

mevrouw Welschen, als ik u goed beluister zegt ook maar hoe gaat dit nou straks in de praktijk werken? Zorg ook dat het ook door de omgeving straks begrepen wordt. Hoe moet ik dat precies voor me zien? Dat is denk ik inderdaad een belangrijk aandachtspunt. Kijk, het is niet voor niets echt een kader, dit zijn de regels hoe wij dit in onze provincie willen gaan doen maar de uitwerking zal natuurlijk ook door coöperaties, en ook door ons als bevoegd gezag als dat aan de orde is, verder invulling moeten krijgen. En ik denk dat de communicatie richting de omgeving, want dat hoor ik eigenlijk mevrouw Welschen heel duidelijk zeggen, wees daar duidelijk in, het is best ingewikkeld. Daar is het een kader voor, maar zorg dat de communicatie ook voor iedereen begrijpelijk is zodat gewoon een gemiddelde omwonende ook weet waar hij aan toe is. Ben ik volledig met haar eens. Volgens mij is dat ook een belangrijk aandachtspunt op het moment dat concrete projecten aan de orde komen. Dan kom ik bij de Partij voor de Dieren, die refereert aan de inspraak van de heer Thonon. OER-projecten, als de provincie het bevoegd gezag is voor een OER-project moet ook een OER-project aan dit kader voldoen, dus ook daar lokaal eigenaarschap en zeggenschap moet daarin geborgd worden. En dat is meteen ook waar de SP vragen over stelde, wij willen gewoon minimaal 50 procent eigendom, eigenaarschap. En dat is ook wat dit kader zegt en uitspreekt. Is dat nu juridisch naar de letter van de wet keihard te borgen? Eigenlijk niet. En dat is bijvoorbeeld ook wat in gemeentes geldt. U had gerefereerd aan de gemeente Stichtse Vecht, ja daar geldt eigenlijk hetzelfde voor. De ervaring leert wel, als je als overheid een kader als dit vaststelt en zegt zo gaan we het organiseren, dan kijkt de markt daar ook naar en dan is dat wel een hele effectieve manier om dit wel te bereiken. Dus in de inspraak van de heer Thonon ook gehoord, eis het als minimum. Zo lees ik dit kader ook, uitgangspunt betekent dat het uitgangspunt is. Dus we gaan er gewoon vanuit dat voor ieder project die 50 procent gehaald moet worden, minimaal, liefst meer, in de wetenschap dat we het misschien niet honderd procent juridisch kunnen afdwingen. Maar door dit zo te stellen en zo te gaan organiseren, ook een omgevingsovereenkomst af te sluiten, et cetera, ook dat in het proces in te bakken, ja ik zou haast zeggen dwing je de omgeving, dwing je de markt en dwing je initiatiefnemers wel om deze route te gaan bewandelen. ChristenUnie vraagt nog naar provinciaal coöperatief eigendom, dus dat provincies zelf meer eigenaar worden, optie drie. Dat gaan we op dit moment niet echt voorbereiden. Op dit moment is echt de route dus meer via coöperaties, via de democratisch georganiseerde coöperaties met omwonenden, dat dat de hoofdroute is. Lukt dat niet, ja dan kunnen we altijd nog hierop terugkomen. Op dit moment is dat de route waar we, de optie waar we echt voor gaan. Dan vraagt UtrechtNu!, we hebben op de grens van gemeentes. Op het moment dat de gemeente bevoegd gezag is, is de gemeente daar verantwoordelijk voor. Dus ik wil daar verder ook niet op intreden. Op het moment dat wij bevoegd gezag zijn, ja dan zullen we daar ook over gemeentegrenzen heen en zelfs over provinciegrenzen heen kijken. Wij hebben bij de communicatie ook van onze 27 meest kansrijke gebieden ook advertenties gezet in de in huis-aan-huisbladen in Barneveld, in Nijkerk, in andere buiten onze provincie gelegen gemeentes. Dus het gaat om afstanden en niet om in welke gemeente of provincie het precies ligt. Alle inwoners tellen mee, zou ik in die zin willen zeggen, ook van naburige gemeentes en provincies. Daarmee heb ik denk ik ook de vragen van Volt beantwoord, die gingen ook over OER. SGP, motiveringsplicht is inderdaad heet van de naald. De SGP refereert aan de Energiewet waar dat in is opgenomen en eigenlijk zegt die dat gemeentes en provincies in een verordening een motiveringsplicht kunnen hanteren over het al dan niet voldoen aan het streven van 50 procent lokaal eigendom. Eigenlijk is dat precies waar dit voorstel over gaat. Want wij vragen hier met dit kader aan initiatiefnemers dat invulling wordt gegeven aan dat 50 procent lokaal eigendom. Dus met het besluit wat straks bij u voorligt in de Statenvergadering geeft u eigenlijk al invulling aan die motiveringsplicht. Het is nogal een nieuw punt, dus we kunnen ook nog wel kijken of dit op andere manieren nog geborgd kan worden. Dus het is een wat technisch punt waar ik ook best nog wel even nader naar wil kijken. Maar ik zou zeggen, we lopen al bijna een beetje vooruit op wat deze nieuwe wet mogelijk maakt.

De voorzitter: Ik zag wel een handje omhooggaan. Mijnheer Van der Linden van de SGP voor een interruptie.

De heer Van der Linden: Ja dank, voorzitter. Ja, zo had ik dit Statenvoorstel niet gelezen, dat het als motiveringsplicht gaat gelden, want ik lees ook niks terug over eventuele sancties die volgen als die motivering onvoldoende is. En met de Energiewet is dat wel mogelijk. Ik snap dat het, omdat het nog niet bekend was, dat het niet meegenomen is in dit voorstel. Maar dan zou het misschien nog wel nadere uitwerking behoeven.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Wat ik wel wil toezeggen is dat wij met dit kader als het wordt aangenomen, ook als vervolg zullen onderzoeken of die motiveringsplicht, of die nog mogelijkheden biedt om hetgeen wat we hier met elkaar beogen nog meer tandjes kan krijgen, of we dat op nog een betere manier kunnen borgen. Dus dat wil ik u toezeggen. Nogmaals het is heet van de naald, maar dat we dan ook kijken welke mogelijkheden die nieuwe Energiewet op dat punt biedt. Dus daar kom ik dan ook bij u op terug als we dat onderzocht hebben.

De voorzitter: Vervolgt u de beantwoording.

Gedeputeerde Van Essen: Dan kom ik bij opbrengstendeling, vraagt SGP. Ja, dat is echt ook iets aan zo'n energiecoöperatie. Dus dat moeten we denk ik niet zelf gaan voorschrijven. Als we zeggen lokaal zeggenschap, ja dat is dus ook waar de zeggenschap dan bij de omwonenden ligt. Dus dat moeten we dan denk ik niet in detail dan allemaal willen voorschrijven. En dat is natuurlijk ook, de kaders daarvoor zijn helder maar hoeveel precies zo'n opbrengstverdeling, ja laten we daar ook dan zo'n energiecoöperatie in de lead laten zijn. Volgens mij heb ik daarmee alle vragen gehad, voorzitter.

De voorzitter: Ja, of dat het geval is dat weet ik niet. Maar we hebben een tweede termijn. Mevrouw De Man, u heeft een interruptie nog?

Mevrouw De Man: Ja, onbeantwoorde vragen. Mijn laatste vraag over de relatie tussen het geven van subsidie aan coöperaties en 50 procent lokaal eigendom.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, dat klopt. Je hebt natuurlijk op verschillende manieren dan met zo'n initiatiefnemer te maken. Dat is natuurlijk heel vaak het geval. Op het moment dat een gemeente grondeigenaar is en ook bevoegd gezag voor een wind- of een zonneveld of een woningbouwproject. Wij hebben natuurlijk ook woningbouwprojecten die wij subsidiëren, waar we onrendabele toppen wegmasseren of daaraan bijdragen om die weg te werken en tegelijkertijd ook een rol als bevoegd gezag hebben of een toetsende rol hebben. Dus dat soort combinaties komen vaker voor. En ieder windproject zal natuurlijk aan onze regelgeving en aan onze verordening moeten voldoen, dat blijft zo. Ik denk wel dat het ook op het moment dat wij zeggen wij vinden lokaal eigenaarschap heel belangrijk, en dat hoor ik u zeggen, ook vandaag weer, energiecoöperaties hebben daar een belangrijke rol in. Ja, dan moeten we energiecoöperaties daar ook toe in staat stellen. Daar is bijvoorbeeld een ontwikkelfonds wat natuurlijk onderdeel is van het volgende Statenvoorstel wat vandaag op de agenda staat ook een belangrijk onderdeel van, dat ook energiecoöperaties in staat worden gesteld om ook in die risicovollere fases in te stappen. Ik denk niet dat dat problematisch is in relatie tot bevoegd gezag. Dat denk ik niet.

De voorzitter: Wel een lang antwoord. De tweede termijn, daar gaan we nu naartoe vanuit de kant van de commissie. Is daar überhaupt behoefte aan? Ik kijk even rond, graag de handen in de lucht. Ja, ik zie niet echt

brede behoefte, dus ik ga denk ik nu gewoon even, ik heb nu zo gekeken dus ik begin met mijnheer De Jong van Volt.

De heer De Jong: Ja dank voorzitter, heel kort. Wij deden net een oproep in onze inbreng om voor de provincie om proactief contact te zoeken met energiecoöperaties om te kijken hoe we dat verder inclusief kunnen maken met vormen van voorfinanciering voor mensen, et cetera. Er staat ook de antwoorden op onze vragen dat dit wordt gedaan. We vragen gedeputeerde nog even te onderschrijven dat we dat vanuit de provincie ook proactief zullen doen. En ik wilde toch een heel klein beetje van mijn hele zure verdiende spreektijd besteden aan het feit dat wij als Volt ook echt erkennen dat dit is echt een hele mooie stap die we hier met zijn allen maken als eerste provincie. Laat er meerdere volgen. En ik wil ook wel even het compliment geven dat ik echt het gevoel heb dat we dat samen hebben gedaan, GS en PS hebben samen dit gedaan, de geluiden zijn serieus genomen en dat is echt een compliment waard.

De voorzitter: Ik denk dat de kant van GS daar heel blij mee is. Mijnheer Dekker van de Partij van de Arbeid.

De heer Dekker: Dank, voorzitter. Mijn inbreng in tweede termijn wil ik slechts nog even uit eerste termijn de winst en het leerpunt halen dat lokale zeggenschap dus meer is dan alleen eigendom in dit stuk. Dat hebben we kunnen leren op basis van interrupties richting gedeputeerde. Ik ben blij dat dat nu duidelijk is en verder geen opmerkingen meer.

De voorzitter: Dan ja, omdat mijnheer Oude Wesselink daar zit pak ik nu even de fractie van GroenLinks. Maar de woordvoerder daarvan zit online. Dus mevrouw Matser aan u even het woord voor de tweede termijn.

Mevrouw Matser: Dank u wel. Volgens mij is dit stuk een goede invulling en aansporing van lokaal eigendom op een goede manier vorm te geven waarin we ruimte laten om ook lokaal in te vullen hoe dat er dan precies uit gaat zien. Ik had beloofd aan de collega van de BBB om nog even terug te komen op dat stukje over lokaal eigendom en zeggenschap. Volgens GroenLinks, het is al uitgebreid in verschillende debatjes aan bod gekomen, is dat wel losgekoppeld in het stuk en onder andere zien we dat inderdaad via het voorstel bijvoorbeeld van een omgevingsraad dat er wel de mogelijkheid is voor de omgeving om daar nog verder invulling aan te geven. Dan was er nog de vraag die ik nog hoorde van mevrouw Van den Broek, komt dat dan ook naar de omgeving toe? En volgens mij staat dat ook duidelijk vermeld in het stuk dat de omgeving geïnformeerd wordt en wordt betrokken via een intensiever participatietraject. Dus er is op die manier aan al die vragen voldaan. Dus enthousiast over het stuk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zag hier in het midden eigenlijk geen handjes verder omhooggaan. U heeft geen spreektijd, toch wel, mijnheer De Hartog van Forum voor Democratie.

De heer De Hartog: Dank u wel voorzitter, misschien punt van orde. Kunnen we twee minuten van mijn spreektijd overgeheveld worden aan BBB?

De voorzitter: Helaas werkt het zo niet. Het zou wel leuk zijn, een soort koehandel. Het CDA, mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Dank u wel, voorzitter. Een tweetal punten. Ik zei iets over de definities en inderdaad, die staan in het beleidskader onderin. Dan kun je nog discussie voeren of die volledig is maar daar laat ik het nu even bij. Het gaat mij meer ook de weg ernaartoe. En die werksessie waar we eerst over lokaal eigendom gepraat hebben met z'n allen terwijl we eigenlijk nog helemaal niet hebben vast vastgesteld wat we

daaronder verstaan. En dat, een tip voor de volgende keer, laten we dat omdraaien, laten we eerst bij de basis beginnen, de basisbegrippendefinities en dan aan de hand daarvan verder gaan werken. Verder, het lokaal eigendom, lokaal zeggenschap, laat het echt van de samenleving zijn. En dat is wel een vurige wens ook van het CDA en daar willen we ook teleurstelling voorkomen en vandaar ook de kritische blik. We willen teleurstelling voorkomen vanuit de samenleving, want lokaal eigenaarschap en zeggenschap is bedoeld natuurlijk om een voordeel te brengen aan door sommige, de ene plek meer, de andere plek minder, inwoners gevoeld nadeel. En ik denk dat we dat constant in ons achterhoofd moeten houden bij de uitvoering en ook bij het opstellen van stukken. Is het echt van de samenleving en brengt het ook echt het voordeel? En dat hoop ik van harte.

De voorzitter: Dank. Dan mijnheer Van der Linden van de SGP.

De heer Van der Linden: Ja dank, voorzitter. Ja, over het eerste gedeelte van het CDA sluit ik me volledig aan als het gaat om de definitiebepaling, dat we echt bij de basis moeten beginnen. Dus dat is ook een beetje wat ik in mijn bijdrage noemde, dat ik een beetje de concretisering echt mis, dat ik het lastig vind om te kijken hoe we dit bijvoorbeeld kunnen amenderen of iets dergelijks. Dan had ik nog een andere vraag, zeker omdat we dus de eerste provincie zijn die zo'n kader vaststellen. Hoe wordt er omgegaan met een eventuele evaluatie, aanpassing van dit beleid? Heeft de gedeputeerde daar ook over nagedacht? Ik las er niks over in het voorstel terug. Dat was het, dank u wel.

De voorzitter: Goed. D66, mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. Ik kan heel kort zijn. Dat ik met veel interesse uitkijk naar het voorstel van de Partij voor de Dieren en Volt over het verwerken van de voorstellen van de energiecoöperatie. En ik zou me graag aan willen sluiten bij de lovende woorden van de heer De Jong richting de gedeputeerde. En daar wil ik het even bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan was dit de tweede termijn vanuit de kant van de commissie. Kunnen we meteen door?

Gedeputeerde Van Essen: Zeker, voorzitter. Allereerst dank ook voor de complimenten van Volt en D66 en anderen. En nadrukkelijk ook, ik bedoel ik mag het hier aan u toelichten maar de mensen die het echte werk doen zitten natuurlijk achterin en elders in het provinciehuis. En ik heb zelf ook veel respect voor de enorme expertise ook juist op dit onderwerp die in onze organisatie aanwezig is. En dat maakt denk ik ook dat we ook denk ik echt tot een goed doortimmerd en kloppend voorstel hebben kunnen komen. Dus heel fijn dat u dat ook op die manier verwoordt en erkent want ik denk terechte complimenten, maar die komen wat mij betreft vooral hen toe. Dan proactief ook energiecoöperaties benaderen, voorfinanciering. Ik verwees net al naar het volgende Statenvoorstel vandaag op de agenda, het ontwikkelfonds, dat is daar een onderdeel van. Dus dat is een deel van de instrumenten die dat ook mogelijk maken. Het CDA zegt begin nu met die definitie en de verdere uitwerking en misschien ook nog helderder in zo'n werksessie zo'n definitie dan al op tafel leggen. Helder, dank voor de suggestie en ik denk dat het ook goed is om bij een volgende casus dat mee te nemen. Dus dank daarvoor. Mevrouw Welschen zegt ook, het gaat echt om echt iets van de maatschappij zijn, van de omgeving zijn. Daar gaat dit voorstel over. Teleurstellingen voorkomen, ervaringen leren, bijvoorbeeld Betuwewind, dat dit wel degelijk helpt om ook meer draagvlak, betrokkenheid, positiviteit zo u wilt, voor een windproject te genereren. Ik wil ook wel gezegd hebben, het is natuurlijk geen panacee om alle weerstand, zorgen die er zijn, te laten verdwijnen. Ook bij projecten met lokaal eigenaarschap kan je natuurlijk nog steeds fervente tegenstanders hebben die zeggen ja prima dat zo georganiseerd is, maar ik ben gewoon tegen en ik

blijf tegen. Dat is denk ik ook niet te voorkomen. Ik denk wel dat deze aanpak wel recht doet aan ook de belangen van de direct omwonenden en ook door het eigenaarschap, zeggenschap op deze manier in te vullen je wel op de meest zorgvuldige manier te werk gaat en ook wel degelijk het helpt om inderdaad tot betere projecten te komen met meer draagvlak. Maar het is geen panacee, dat is denk ik wel goed om dat ook te beseffen. Tot slot de SGP, evaluatie van dit beleid. Ik zou willen voorstellen op het moment dat wij dit een eerste keer hebben toegepast in het kader van projectbesluiten, want daar ziet dit op, dat we dan ook daar bij u op terugkomen van hoe heeft dat gewerkt, hoe goed doet dit, waar zijn we tegenaan gelopen. Dus dat denk ik een logisch moment is om dit eens even tegen het licht te houden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan was dit het agendapunt. Ik wil wel nog even inventariseren wat we hiermee gaan doen qua behandeling in de Staten. Dat zou de Staten van 26 juni zijn. Ons voorstel zou zijn, een normaal debat. Is iedereen het daarmee eens? Mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Ja, ik heb eigenlijk gehoord dat er één amendement wordt ingediend, als ik het goed heb. Ja, volgens mij kan dat in een klein debat.

De voorzitter: Ja, ik heb wel vanuit de kant van de BBB wat gevoelens gehoord die je wellicht zou kunnen verwerken, maar dan moet ik misschien even naar mevrouw Van den Broek kijken. Bent u van plan om hier amendementen of moties over in te dienen?

Mevrouw Van den Broek: Ja, dat kan zomaar.

De voorzitter: Mevrouw Veen ook. Dus normaal debat zou het voorstel zijn. Oké, gaan we doen. Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Zou ik een korte schorsing mogen aanvragen, want we gaan weer een pittig punt tegemoet wat veel tijd gaat kosten. Even iets anders doen.

De voorzitter: Een schorsing kost ook tijd. Ik wil ook even erbij zeggen, zo'n eerste agendapunt is altijd een soort voorbeeld ook voor mij als voorzitter om te kijken van hoe het dan gaat. En dit duurde wel iets te lang, dus laten we ... Oké, u moet een sanitaire stop. Vijf minuten? Ja gaan we doen, een schorsing van vijf minuten.

Schorsing

3. SV Plan inzet middelen versnelling energietransitie

De voorzitter: Beste mensen, ik wil graag de vergadering vervolgen. We gaan van start met agendapunt 3, het Statenvoorstel plan inzet middelen versnelling energietransitie. Na het initiatiefvoorstel in 2022 ligt er nu een plan ter besluitvorming voor met betrekking tot de inzet van middelen die te maken hebben met de energietransitie. Ook dit voorstel zal twee termijnen betreffen en we gaan nu ook weer op de volgorde van grootte af, dus dan wil ik het woord geven aan de BBB, die nog denk ik even haar tekst moet opzoeken en even tot adem moet komen. Mevrouw Van den Broek van de BBB.

De voorzitter: Dank u wel voorzitter. Oh nee, dat kan ik echt niet gebruiken nu. Mijn tekst vliegt weg. Ik ga nog even ...

De voorzitter: Stop de tijd, ja. Zal ik anders eerst naar GroenLinks gaan? Nee? Dit kost ook weer tijd, onze tijd. Ja, ik ga toch even naar GroenLinks. GroenLinks, mevrouw Matser voor haar bijdrage.

Mevrouw Matser: Dank u wel, voorzitter. Mijn bijdrage is kort, dus de BBB zal snel aan de beurt zijn. Ik ben blij met dit voorstel. Dit geeft focus aan wat we moeten doen om de energietransitie te versnellen. We gaan 4 miljoen investeren in e-hubs en in netcongestie, 10 miljoen in verduurzaming van wonen precies op de plek waar dat nodig is, namelijk bij minima met slecht geïsoleerde woningen, maar ook bij slecht geïsoleerde huizen die een lage WOZ-waarde hebben. En dat is een enorm belangrijke slag om te maken om ervoor te zorgen dat we meer energie gaan besparen. Ook de 1 miljoen die vrijgespeeld wordt voor energiecoöperaties om aan de slag te gaan met de plannen voor opwek zijn wat GroenLinks betreft goed besteed. Tot slot zet dit plan ook nog in om een plan te maken rondom de publieke warmtebedrijven en verdere steun bij netcongestie uit te werken. Dus wat ons betreft aan de slag. Dank u wel. Ik hoop dat dit voldoende was om de BBB haar tekst te laten vinden.

De voorzitter: Het schijnt dat er een ware ICT'er schuilt in mijnheer Vermaat, dus die heeft het volgens mij opgelost. Mevrouw Van den Broek van de BBB voor haar bijdrage.

Mevrouw Van den Broek: Ja dank u wel, voorzitter. Ja, ik ga ratelen. Laat ik deze bijdrage voor de verandering eens beginnen met een soort van positieve noot. Ondanks dat ik het Statenvoorstel niet heel makkelijk leesbaar vond, is BBB niet compleet negatief over alles in dit Statenvoorstel. Dat gezegd hebbende vindt BBB het echter niet verstandig om dit Statenvoorstel met oogkleppen op vast te stellen. We gaan hier tekenen voor het uitgeven van een heleboel geld en gaan we dat echt aan het goede uitgeven? We komen tijdens het lezen van het Statenvoorstel en de bijlagen bij dit onderwerp de volgende woorden en zinnen tegen: nog niet uitgewerkt, nadere uitwerking volgt later, naar verwachting, dus het is nog niet zeker, de inschatting is dat een voorstel voor besluitvorming volgt, de verwachting is, voorbereidingskosten worden geschat, overlap wordt ingeschat, de verwachte gemiddelde eerste verduurzaamheidsinvestering, het betreft indicatieve bedragen, indicatieve lasten, op dit moment is het nog niet mogelijk om de financiële, fiscale en juridische consequenties en risico's van alle instrumenten volledig in beeld te hebben, voor deze instrumenten is ook geen definitieve dekking aan te geven. Een hoop vraagtekens dus en zorgen voor wat betreft doelmatigheid en uitvoerbaarheid van verschillende zaken in dit stuk. Welke doelen streven we nu precies na? Wat zijn de consequenties van het behalen van die doelen? Wie is verantwoordelijk? Hoe wordt er gemeten en door wie? Welke vermindering van bijvoorbeeld broeikasgassen levert dit op en is dat in verhouding met de gestelde doelen? Waarom nu al risico's gaan lopen als de inhoud en de rekensommen niet helder zijn? Tijdens de behandeling van dit dossier in de FAC werd duidelijk dat wij niet alleen onze vraagtekens hierbij plaatsen. De accountant zei letterlijk: Het is lastig om in deze fase van het voorstel te zien wat het risicoprofiel is, wat revolverend is, hoe het revolverend is. Toen ik het ging lezen, vond ik het lastig om te lezen en begrijpen. Het is ook niet duidelijk wat het risico is. U kunt wellicht begrijpen dat ik persoonlijk heel blij was met dit antwoord, want hierdoor voelde ik mij iets minder dom. Ook de concerncontroller gaf aan dat men het intern een ingewikkeld voorstel vond. Hij zei onder andere: Er wordt een soort van beleidsdoel gemist van wat daarmee gerealiseerd kan worden. Dat moet in het vervolg ook nog duidelijker worden. Er valt nog veel meer hierover te zeggen, maar omwille van de tijd wil ik mij beperken tot het doen van een voorstel. Laat dit Statenvoorstel nog niet ter besluitvorming naar Provinciale Staten gaan en organiseer eerst een gecombineerde werksessie FAC en M&M om met elkaar te bespreken, discussiëren over doelmatigheid, uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, rechtmatigheid van dit Statenvoorstel en de cijfermatige onderbouwing daarvan, zoals ook al geadviseerd door de concerncontroller en deels ook door gedeputeerde Bakker. Tot zover, voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Ja, u doet eigenlijk ook een soort ordevoorstel en het is dan ook zo dadelijk aan de fracties om daar wellicht een reactie op te geven. En we krijgen natuurlijk naar afloop van de bespreking nog even een

inventarisering met groot debat, klein debat, normaal debat en dan zal dat wellicht ook aan de orde komen. Dan ga ik naar de VVD, mevrouw De Man.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. De VVD als initiatiefnemer van het Fakton-rapport heeft zich in de coalitieonderhandelingen heel hard gemaakt voor deze 50 miljoen en ons doel is haalbaar, betaalbaar, met een visie op provinciaal algemeen belang voor de lange termijn. Inzet van middelen moet dus volledig revolverend zijn zodat we die voor de lange termijn steeds weer opnieuw kunnen inzetten voor deze ontzettend grote opgave. De VVD staat niet echt bekend om een visie, maar in dit geval geven we toch toe dat we die wel een beetje hard nodig hebben. En daarom onze mening over dit document, ja eigenlijk zou dit pas moeten plaatsvinden na de Energievisie. Het beleidsdoel moet duidelijk geformuleerd worden door de Staten en niet enkel door het Fakton-rapport, hoe enthousiast we daar ook over waren. Er moet meer duidelijkheid zijn over de daadwerkelijke revolverendheid van de in te zetten middelen. En daarom schrokken wij ook van de reacties die uit de FAC naar boven komen, zeker nu die middelen ook worden ingesteld voor subsidie en die middelen worden al heel snel ingezet en daar zie je snel resultaat van, maar juist die revolverende middelen is onzekerheid over en daar staan wij als VVD heel sterk voor. Wij zijn geen voorstander voor het aandeel van de middelen dat wordt ingezet voor subsidie, dat geld is weg en de taken waarvoor het wordt ingezet in dit voorstel, die worden ook al op voldoende mate door het rijk en de gemeente opgepakt. Dus ik voel wel iets voor het voorstel van mevrouw Van den Broek om te kijken of we dit niet op een andere manier wat duidelijker kunnen krijgen.

De voorzitter: U krijgt nog wel een interruptie van mijnheer De Jong van Volt.

De heer De Jong: Dank u wel voorzitter, mijnheer De Jong van Volt is namelijk erg geïnteresseerd hoe de VVD dan in staat is in de nut en noodzaak van versnelling op het gebied van de energietransitie. We mogen er wel revolverende instrumenten tegenop stellen, maar geen subsidies. Als we kijken naar de hele begroting zie ik ook heel veel voorstellen van de VVD komen voor subsidies voor andere dingen, zoals binnen ons mobiliteitsdossier. Maar is de VVD het met Volt eens dat er een hele grote urgentie ligt op het gebied van klimaat, ik heb begrepen dat jullie de minister gaan leveren, en dat we dus een versnelling moeten gaan inzetten en dat daar alle instrumenten voor nodig zijn, waaronder mogelijk ook subsidies als dat aan de urgentie kan beantwoorden?

De voorzitter: Dan geeft mijnheer Nagtegaal weer het woord aan Mevrouw De Man voor een reactie.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Ja, mijnheer De Jong vindt ons aan zijn zijde over die versnelling en dat was ook juist de reden dat wij dat Fakton-rapport hebben aangevraagd toen. Hoe zet je de middelen zo efficiënt in om het grootste resultaten te behalen? En daarbij zijn wij voorstander om dit gedeelte wat echt voor deze periode geldt, voor dit coalitieakkoord, die 50 miljoen revolverend in te zetten. Dat we misschien daar geen overeenstemming krijgen in deze Staten, dat anders de partijen daar anders over denken, dat is prima en daar zullen wij ons uiteindelijk ook in schikken. Maar ons doel is volledig revolverend als je kijkt naar de gigantische opgaven, die u zelf ook altijd noemt in deze vergaderingen, waar ik het helemaal mee eens ben, dat we juist ons geld spaarzaam en goed moeten inzetten op het niveau waarop wij als provincie acteren. En het niveau waar wij als provincie op acteren zou moeten terugkomen in de Energievisie. Maar die staat voor dadelijk op de agenda.

De voorzitter: Interrupties en antwoorden op interrupties graag iets korter. Mevrouw De Man, u was ook al klaar met uw bijdrage? Dan gaan we naar D66, mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Ja voorzitter, dank u wel. U heeft vorige week kennis kunnen nemen van de bevoegen worden van mijn collega Harinck en die zijn u allen vast ontzettend bijgebleven. Dus daar wil ik me eigenlijk vooral bij aansluiten. Hij benadrukte heel mooi de onverminderde urgentie van de klimaataanpak en de energietransitie en deze middelen zijn wat D66 betreft dan ook hard nodig. We zouden wel graag nog, aangezien we wel toch de financiële onderbouwing op bepaalde punten een beetje missen, overwegen wij een amendement waarin we het college vragen om voor de begroting met een aanvullende onderbouwing van de financiële middelen te komen. Dus daar hoor graag van het college op of ze dat of kunnen toezeggen, of dat we met een amendement moeten komen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Een interruptie? Mijnheer Vermaat van de SGP voor een interruptie.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, dank u wel. Ik ben even benieuwd hoe D66 kijkt naar de bespreking hiervan in de FAC, wat er allemaal over gezegd is.

De voorzitter: Mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Die heb ik net als u teruggezien en vandaar ook mijn verzoek aan het college om met een verdere onderbouwing te komen voor een financiële onderbouwing van dit stuk.

De voorzitter: Dat wekt ook nog een andere interruptie op van mevrouw De Man van de VVD.

Mevrouw De Man: Vindt D66 dan niet, voorzitter, dat dit stuk niet rijp is voor besluitvorming?

De voorzitter: Mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, ik snap de vraag. Ik denk echter dat de inhoud van het stuk onverminderd urgent is en voor een groot deel van de inhoud van het stuk is wel een fatsoenlijke financiële onderbouwing. En daarom is wat mij betreft onze goedkeuring met een toezegging, of het is een amendement, dat we voor de begroting, want dat is ook op het moment waarop het verwerkt gaat worden, die verdere onderbouwing krijgen wat ons betreft voldoende.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we voor een bijdrage naar het CDA, mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Dank u wel. Het CDA vindt het een goed plan, een prachtig bedrag ook voor een versnelling van de energietransitie. Maar zoals ook andere fractie al zeiden is ook mijn fractie van mening dat de financiële onderbouwing onvoldoende is op dit moment. En zo is het ook in de FAC besproken, zoals ook al langskwam. Dus ook van vanuit het CDA de voorkeur dat dit voorstel wordt besproken samen of met, maar ook in een combi met de FAC. Dus ik sluit me ook aan bij de partijen die voor mij spraken.

De voorzitter: Goed. Dan gaan we naar de Partij van de Arbeid, mijnheer Dekker.

De heer Dekker: Dank, voorzitter. Ja, mevrouw Matser van GroenLinks heeft al uiteengezet waarom we blij kunnen zijn met het stuk, met de doelen die erin staan en dat we snel aan de slag moeten. Ik wil twee kanttekeningen maken inhoudelijk, ten eerste bij de ondersteuning bij isolatie van woningen. Die ondersteuning wil GS richten op huiseigenaren met een lage WOZ-waarde met een slecht energielabel. En er zijn naar verwachting ongeveer 53.000 huishoudens die hieronder vallen, dat volgt ook uit de technische beantwoording. Met het voorstel van twee keer 5 miljoen hopen GS in totaal 8.000 huiseigenaren en dus huishoudens te bereiken. Dat is 15 procent van de totale doelgroep. En de vraag die dan natuurlijk blijft staan,

zult u begrijpen, hoe bereiken we overige 85 procent van deze doelgroep en hoe helpen we hen met isoleren? Want ik neem aan dat we niet nog 60 of 70 miljoen over hebben voor de rest van die mensen. Een tweede kanttekening betreft de toevoeging aan de weerstandsreserve en dat is in de FAC ook al kort volgens mij aan de orde gekomen. Maar ik heb begrepen dat als we risico's aangaan, dat die risico's ook netjes afgedekt moeten worden, logisch. Maar de kans ontstaat ook dat het geld dat in het coalitieakkoord in feite geormerkt is voor de versnelling van de energietransitie daardoor naar de algemene middelen terugvloeit. Hoe komt dat? Dat heeft te maken met hoe wij de afspraken hebben gemaakt voor die weerstandsreserve als die boven een bepaald bedrag of een bepaald percentage komt, dan wordt de weerstandsreserve afgeroomd en gaat het naar de algemene middelen. Dus het geld dat wij met dit Statenvoorstel toevoegen aan die weerstandsreserve, wat logisch is omdat we een risico willen aangaan, dat heeft het risico dat we dat terwijl nu geormerkt is daarna naar de algemene middelen gaat. En dat zien wij niet zo zitten, want wij willen dit geld gewoon kunnen blijven inzetten voor de versnelling van de energietransitie. Kort gezegd, als het misgaat gaat het geld nu naar de versnelling van de energietransitie, maar als het goed gaat, gaat het naar de algemene middelen en dat vinden wij dus zonde. De PvdA wil dat het geld beschikbaar blijft voor het politieke doel. We willen het dus kunnen blijven inzetten voor de energietransitie in het helpen en ondersteunen van inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Voorzitter u zult begrijpen, als PvdA zien we het dus liever andersom voorgesteld. Als het goed gaat, gaat geld naar de versnelling van de energietransitie. En als het fout gaat, gaat het naar de algemene middelen, deze keer dan in de vorm van de weerstandsreserve. Graag hoor ik hoe gedeputeerde hier een reactie op heeft, op deze twee punten.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we naar de Partij voor de Dieren, mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Dekker van de PvdA, want we lezen het hele goede voorstel om 8.000 slecht geïsoleerde huizen in ieder geval aan te gaan pakken. We weten dat woningeigenaren die niet de financiële mogelijkheden hebben om zelf te isoleren, ook een groep mensen is die vaak hoge energiekosten heeft en ook voor een deel te maken heeft bijvoorbeeld met schulden. Isolatie van deze woningen heeft dus niet alleen voor de energietransitie, maar heeft een bredere maatschappelijke impact. En dat vinden we mooi. Maar zoals de PvdA ook al aangaf, dit zijn er nog maar 8.000 van die 53.000. Wat zou er gebeuren als we nog wat meer middelen uit dat meerjarig collectief ontzorgingsprogramma inzetten voor bijvoorbeeld 16.000 huishoudens en dan evalueren hoe dat gaat? Dus daar zijn we benieuwd naar, of dat nog opgeschroefd kan worden. En als het dan gaat over energietransitie en de versnelling dan is, en dit punt hoort u ons wel vaker maken, uiteraard het niet gebruiken van energie het beste middel eigenlijk wat je kunt halen. En we lezen elders in de monitoringsrapportage dat nu nog maar een derde van de gemeenten eigen doelstellingen heeft geformuleerd, maar twee derde van de gemeenten nog niet. En daar schrikken we van. Ook slechts een klein deel, de absolute minderheid van bedrijven voldoet aan de energiebesparing wettelijke plichten. Dus er is nog enorm veel potentieel om daar besparingen op te gaan plegen. En we herinneren de Gedeputeerde Staten aan een motie die we eerder hadden ingediend, namelijk motie 46 die hierover ging, want het tweede deel van die motie, namelijk over hoe een energiebesparingsdoelen kunnen worden ingezet en daar ook met gemeenten ook echte afspraken mee te maken, dat zien we eigenlijk nog niet echt terug. Dus wat ons betreft, zoals we vaker zeggen, de meest duurzame energie is nogmaals de energie die niet je opwekt. Dat helpt niet alleen bij netcongestie, maar dat helpt ook bij heel veel andere maatschappelijke problemen. Dus isolatie, hartstikke goed, maar laten we ook met bedrijven en gemeenten een betere aanpak gaan formuleren. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de fractie van de ChristenUnie. Wie kan daarvoor het woord geven? Mijnheer Wolting.

De heer Wolting: Dank u wel, voorzitter. Het voorstel van het college om 50 miljoen te besteden voor de versnelling van de energietransitie, dat wat ook in de kadernota staat en daar verder uitgewerkt wordt, dat kan onze steun zonder meer dragen. Als we hier het voorstel zien wat er nu voor ons ligt gaat het eigenlijk maar om een deel van die 50 miljoen, 15 en een kwart miljoen, waarvan we zeggen het grootste gedeelte daarvan voor de ontwikkelkosten van die in energiehubs, dat staat ons heel goed aan. Daar kan heel veel aan gebeuren. De ondersteuning van het energiedienstencentrum van 10 miljoen, daar kunnen wij ons ook in vinden, een goede stap. Er kan misschien nog wel veel meer, maar laten we eerst maar eens met dit gedeelte beginnen. En dan die afdracht van die 5 miljoen, dat is ons ook een goed stuk om daar een lening aan te verstrekken aan het ontwikkelfonds en in het kader van het verstrekken van dit soort leidingen staat altijd dat er een stukje weerstandsvermogen voor gereserveerd moet worden, dat is logisch. En als dat geld gewoon weer terugkomt, ook al is het misschien revolverend, dan besteden wij het gewoon nuttig. Maar voor de rest, er moet nog veel gebeuren voor het vervolg om de 35 miljoen ook nog te besteden. Dus daar hebben GS nog een hele kluit aan om dat te ontwikkelen. Dus daar zijn wij heel benieuwd naar hoe zich dat verder uit zal werken. Tot zover, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de fractie van UtrechtNu!. Nee, ik zie eerst nog een interruptie van de SGP, mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, dank u wel. Inderdaad ik heb de heer Wolting ook gehoord in de FAC en daar hoorde ik hem uitspraken doen, dit zijn gedachten en als we er goedkeuring aangeven, dan kan de uitwerking beginnen. Zijn deze woorden nog steeds van kracht? Of zegt u nu, de uitwerking mag al beginnen voordat wij akkoord geven op de gedachten?

De voorzitter: Mijnheer Wolting.

De heer Wolting: Er zijn een aantal punten die hier vrij concreet in zijn hoe de uitwerking zal zijn. Dus wat concreet genoeg is, dat kan komen. En die 35 miljoen, dat moet nog helemaal verder uitgewerkt worden. Ja, wij staan daar in principe positief tegenover. Dus laten we die 50 miljoen daar in ieder geval voor beschikbaar stellen en het college opdracht geven om dat verder uit te werken en met voorstellen te komen. Dus op het moment dat het daadwerkelijk op besteding komt, dan moet het college toch eerst weer terug naar de Staten. Dank u wel.

De voorzitter: Ja, UtrechtNu!, mijnheer Fiscalini voor een bijdrage.

De heer Fiscalini: Ja dank u wel, voorzitter. Er is al veel gezegd over de financiële verantwoording en transparantie, dus dat zullen we dan overslaan. We hadden wel een vraag. Hoe garandeert de provincie dat de aanpak van netcongestie bijvoorbeeld de prioriteit krijgt boven het bouwen van nieuwe windturbines, gezien de huidige inefficiëntie in het elektriciteitsnet? Kan daar wat ons betreft wat meer nadruk en verheldering op komen? En in hoeverre worden alternatieve duurzame energiebronnen, bijvoorbeeld geothermie, serieus overwogen als aanvulling of op vervanging van windenergie? Zijn er al plannen of bronnen voor beschikbaar? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de fractie van Volt, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Ja dank, voorzitter. Daar is hij dan, Volt is blij dat we werken aan voorstellen om additionele middelen te alloceren voor versnellingsopties. Dit is hard nodig volgens Volt. Wel hebben we nog de volgende vragen. We hebben begrepen dat er verschillende zorgen leven over de financiële onderbouwing en

verankering en we zouden graag GS vragen deze zorgen weg te nemen voor de Statenvergadering en kijken daar ook met interesse naar. Dan zijn we ook benieuwd of dit voorstel volgens gedeputeerde een versnelling gaat bewerkstelligen die zich goed verhoudt tot de kansen en tot de urgentie. De huidige notitie is namelijk gebaseerd op de 50 miljoen uit het coalitieakkoord, een onderhandelingsresultaat. Mooi, maar welke versnelling en welke middelen zijn nou echt nodig, puur vanuit het oogpunt van de klimaaturgentie? Een open vraag naar de totstandkoming van de 50 miljoen. Had gedeputeerde of het college liever meer gereserveerd? En had gedeputeerde liever nog meer versneld, of beantwoordt dit aan de urgentie opgave volgens de gedeputeerde? Kunnen we volgend jaar eenzelfde plan met nieuwe middelen verwachten, bijvoorbeeld? Dan de thermische zonnepanelen, PVT, een knelpunt uit het FIVET-onderzoek maar volgens het Statenvoorstel een oplossing met minder goede aansluiting op de zogenaamde strategische zwaartepunten. Volt ziet echter wel mogelijkheden. Heeft gedeputeerde overwogen hier toch een financieel instrument voor op te stellen, bijvoorbeeld voor een dekking van de meerprijs in vergelijking met het PV-paneel? We onderschrijven tenslotte daarnaast het punt van de PvdA, het geld moet beschikbaar blijven voor het doel en niet afvloeien naar algemene middelen als het niet helemaal meteen lukt. We beperken het even tot dit, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de SGP, mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, dank u wel. Een versnelling energietransitie, volgens mij wil iedereen dat. Dus dat is eigenlijk volgens mij ook niet de vraag en de keuzes die worden gemaakt zijn ook goed onderbouwd, al sluit ik me wel aan bij Volt, ze zijn wel vertrokken, Volt, als het gaat over de PVT, zijn daar mogelijkheden om dat toch misschien toe te voegen? Dat is ook onze vraag. Het andere is de commissie, de financiële onderbouwing. Voorzitter, ik ben geschrokken als ik de accountant hoor zeggen: er is geen risicoprofiel, wat is revolvent, lastig om te lezen en te begrijpen, de uitwerking laat te wensen over. Dat is gezien deze dag met de uitslagen voor de examens een dikke onvoldoende. Maar de concerncontroller probeerde van een 5,45 toch nog een 5,5 te maken in de commissie FAC, maar toch was de accountant daar ook weer gelijk duidelijk, dit is niet voldoende. En daarom sluiten we eigenlijk kort gezegd aan bij de eerdere voorstellen van partijen om dit nog niet vast te stellen, eerst die goede onderbouwing te geven. Dat is ook richting ChristenUnie, wat de SGP betreft moet die uitwerkingen er zijn en kan dan pas de portemonnee worden getrokken en niet andersom. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Ik zie nog wel een interruptie van mijnheer Dekker van de Partij van de Arbeid. Mijnheer Dekker.

De heer Dekker: Ja voorzitter, een korte vraag. Want er zijn voorstellen uitgewerkt, dat zijn volgens mij ook de voorstellen die vanuit CU net genoemd werden die vrij concreet zijn. En dan vervolgens staat in het Statenvoorstel nog een puntje 3, er zijn een paar voorstellen die nog niet uitgewerkt zijn en PS, geef ons GS opdracht dat uit te werken. Dat zijn toch deze punten. Dus dan geven wij toch helemaal nog geen akkoord op risico's maar vragen we GS om die verder uit te werken zodat we dan akkoord kunnen geven op risico's?

De voorzitter: Mijnheer Vermaat, voordat u verder gaat, er is ook nog straks een interruptie van mijnheer Wolting. Maar aan u het woord eerst.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, dank u wel. Ik begrijp de vraag. Op delen is het inderdaad wel, alleen het totale plaatje, daar geven wij akkoord op. Dus even zo heb ik het samengevat, gehoord de bijdrage van de VVD als het gaat over de volgorde, eigenlijk eerst de Energievisie, dan deze versnelling. Dus op basis daarvan zou je ook kunnen zeggen, til het over de zomer heen. En als je al wel het geld geeft, dan wordt de onderbouwing minder belangrijk. En volgens mij is onze rol als Staten de kaders duidelijk vast te stellen, eerst

een onderbouwing voordat je de portemonnee geeft. Dus of je moet zeggen alles wat nog niet goed onderbouwd is, dat geven we nog niet. Maar dan krijgen misschien een heel raar voorstel. Dus wat dat betreft sluiten we ons aan bij de andere fracties om te zeggen, til het over de zomer, Energievisie vastgesteld en dan hebben we een goede volgorde van dingen.

De voorzitter: Duidelijk. Interruptie ook nog van mijnheer Wolting van de ChristenUnie.

De heer Wolting: Als ik kijk naar de beslispunten, 2A, B en C, wat zou de SGP daar nou concreter nog in willen terugzien om daar een akkoord voor te geven?

De voorzitter: Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank. De heer Wolting draait hem nu om en legt de bewijslast nu bij ons, dat ik moet zeggen wat moet er aangepast worden, of wat er nu voldoende is. Bijvoorbeeld één ding die ik er nog wel even uit wil halen, in de commissie FAC is bijvoorbeeld puntje 2 besproken over het meerjarig collectief ontzorgingsprogramma van het energiedienstencentrum wat een samenwerking eist bij een Gemeenschappelijke Regeling. Hoe gaat dat vormgegeven worden? Hoe keert het terug? Wat de SGP betreft vinden wij dat dat vooraf duidelijk moet zijn. Dus dat is even één punt. Dus daarvan zeggen wij, laten we dit nog niet vaststellen.

De voorzitter: Oké. Dan gaan we naar de PVV, mijnheer Van der Star.

De heer Van der Star: Bedankt, voorzitter. Het is inmiddels voor velen duidelijk dat de energietransitie vanwege CO₂ en dat energieklimaatneutraal een boekhoudkundig verhaal is. Transitie die leidt tot beter, slimmer en minder belastend gebruik van onze bronnen, die bijdraagt aan lagere kosten voor onze inwoners en die ons helpt energiearmoede te bestrijden, dat steunen wij echter van harte. We lezen tevens een afdracht aan het weerstandsvermogen van 1,25 miljoen voor een lening van 5 miljoen aan het ontwikkelfonds voor het beschikbaar stellen van ontwikkelingen ten behoeve van coöperatieve zon- en windenergieprojecten. Het is duidelijk hoe de PVV daarover denkt, dat vinden wij zonde en jammer. De PVV wil liever geen investeringen in zonneparken en windenergieprojecten. Wij vinden het beter om dit bijvoorbeeld te investeren in ontwikkelingen op het gebied van kernenergie. En dan doel ik in het bijzonder op de inzet van SMR's. Met betrekking tot de ondersteuning aan gemeenten voor het opzetten van warmtenetten, in principe zijn we ook geen voorstander van warmtenetten vanwege de hoge kosten voor inwoners die erop aangesloten worden. En onze vraag is dan ook, hebben GS enige invloed op de kosten dat deze betaalbaar blijven voor de inwoners? Als voorbeeld wilde ik noemen Eneco, die heeft zich namelijk ook teruggetrokken uit het warmtenetproject in Overvecht en dit met als reden vanwege de te verwachten hoge kosten. Wel ondersteunen we natuurlijk de intentie om met urgentie het probleem van netcongestie onder controle te krijgen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de SP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Wat mij betreft kan dit een hamerstuk worden als de onzekerheden inderdaad voor de begroting uit de wereld zijn geholpen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar Forum voor Democratie, mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Er is mij net in de schorsing ter ore gekomen, of ben ik op aangesproken, over mijn wat gefrustreerde doorklank in mijn bijdrage. Excuus daarvoor. Dat draagt niet bij aan de efficiëntie van deze vergadering. Dus ik zal dat voortaan proberen dat niet meer te doen. Rest mij nog wel om hier stelling te nemen, wat ons betreft stoppen we met de energietransitie en besteden daar geen enkele euro meer aan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank. Dan tot slot gaan we naar 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Ja dank u, voorzitter. Het is natuurlijk heel mooi als overal aan gedacht wordt en dat men geld vrij wil maken om de transitie te versnellen. Sowieso is 50PLUS een groot voorstander van isolatie van woningen van 53.000 huishoudens. We hebben nog wel de vraag dan, welke woningen zijn dat dan. Zijn dat de woningen van de woningbouwcoöperaties, dus in de sociale sector? Want dat vinden wij het allerbelangrijkste, gewoon ook omdat daar ook de middelen vaak niet toereikend zijn om de hoge kosten om toch een beetje een aangenaam klimaat thuis te ontwikkelen te realiseren. Het is best veel geld, maar 50PLUS wil toch eigenlijk wel een beetje een slag om de arm houden voor dit moment, want we weten niet, tenminste nog niet en als er al iets over gezegd of geschreven is, wat gaat het rijk doen met het nieuwe kabinet. Want misschien komt er wel een signaal vanuit het rijk om via de energiebedrijven om ook tegemoet te komen. Dus op dit moment vindt 50PLUS het net iets te vroeg om het nu al vast te stellen, want het is best veel geld. We zijn er niet op tegen om het in te zetten, maar we willen graag iets meer zekerheid. En inderdaad dat vind ik heel goed, wat gezegd is gisteravond, de hele avond het ook over het geld gehad van de jaarrekening, je oormerkt het, je zet het in, maar je realiseert niet het doel waarvoor het ingezet is en dan gaat het weer terug naar de algemene middelen en dan ben je het weer kwijt. En hoe gaat het dan met de bedoeling waarvoor het bedoeld was? Dus we willen toch wel een signaal meegeven ook van we moeten wel oppassen dat dat niet gebeurt. En daar hebben we natuurlijk niet de garantie voor op dit moment. Dus tot zover, voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan was dat de eerste termijn vanuit de kant van de commissie. Kunnen we dan meteen door met de beantwoording? Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ja dank, voorzitter. Dank ook voor de reacties en vragen vanuit de commissie voor dit voorstel. Een voorstel wat inderdaad zijn oorsprong vindt in inderdaad het Fakton-onderzoek, een onderzoek waarin is onderzocht op welke wijze de provincie met nieuwe financiële instrumenten de energietransitie kan versnellen. Dan eigenlijk ook in de lijnen zoals dat is vastgelegd is in het huidige programmaplan energietransitie en onze Omgevingsvisie. En dat sluit ook heel goed aan bij wat daarover is opgenomen in het coalitieakkoord. Namelijk, op het gebied van besparen van energie, met name woningen, gebouwde omgeving, als het gaat om de opwek van energie, verschillende vormen, en ook de aanpak van netcongestie. Dat zijn denk ik gewoon ook belangrijke onderwerpen van de energietransitie die het hoofddoel vormen van deze aanpak. Een heel aantal fracties stellen vragen ook naar aanleiding van de bespreking in de FAC en ik ben daar zelf ook op geweest, ook even door collega Bakker, dus ik heb het FAC ook even teruggekeken. En ik heb ook naar aanleiding daarvan even contact gezocht met de concerncontroller om ook even duiding te krijgen van een reflectie op dit Statenvoorstel. En de conclusie daaruit is eigenlijk dat dit Statenvoorstel twee delen bevat. Aan de ene kant een overkoepelend plan voor waar die 50 miljoen, voor een groot deel revolverend, op in te zetten. Waarvan een deel in dit voorstel al geconcretiseerd is met instrumenten die op zichzelf in financiële zin niet zo spannend zijn als het gaat om risico's, en voor een deel ingezet zullen worden met nieuwe instrumenten die nadere uitwerking vragen en die voor een groot deel een revolverend karakter hebben en daarmee in financiële zin natuurlijk wel spannender zijn. Dat onderscheid zit

duidelijk in dit voorstel. En ik heb me ook laten verzekeren, ook door de concerncontroller dat hij ook zegt het spannende zit in het deel wat nog uitgewerkt moet worden. En dat betekent ook, en zo is het Statenvoorstel ook opgebouwd, dat voor die delen u niet zoals de SGP het noemt, al geld beschikbaar stelt. Want dat doet u niet met dit voorstel. Wat u enkel doet voor die delen is ons als college opdracht geven om die delen nader uit te werken. Dus u geeft hiermee geen blanco cheque of welke cheque dan ook voor een bijvoorbeeld warmtebedrijf of voor ophoging van het Utrechts Energiefonds. Wat u wel doet, is ons vragen om dat verder uit te werken, waarbij ik de opmerking uit de FAC maar ook vandaag, sterker nog, die discussie hebben wij in het college zelf ook gehad, dat u zegt daar zitten wel, bijvoorbeeld zo'n warmte bedrijf, daar kunnen best wel risico's achter weggomen, breng dat goed in beeld voordat we daar geld in steken. Van harte mee eens. En dat is denk ik ook een heel duidelijke oproep die u vandaag ook doet denk ik, die ook heel terecht is. Dat betekent, en dat heeft de concerncontrole aan mij ook bevestigd, die zegt dit voorstel, de financiële paragraaf qua leesbaarheid had beter gekund. Dat ben ik met hem eens. Maar hij zegt ook dat de risico's, de risicovolle delen, daar neemt u geen besluit over in de zin dat daar geld beschikbaar stelt. U neemt in dit Statenvoorstel enkel het besluit om dat nader uit te werken en daar volgt dus nog nadere besluitvorming over. Waar u wel met dit Statenvoorstel een besluit over neemt zijn drie delen die in financiële zin minder spannend zijn, om het zo te zeggen. Waar zit hem dat dan in? Dat zit erin dat dat voor een deel een ophoging van een bestaand revolverend fonds betreft, het ontwikkelfonds. Dat sluit erg aan bij het vorige agendapunt wat we zojuist bespraken, namelijk, ik denk in het vorige agendapunt heeft u nogmaals helder benadrukt het belang van lokaal eigenaarschap, het belang dat energiecoöperaties met inwoners, met omwonenden energieprojecten kunnen ontwikkelen. Ja, die hebben daar een fonds voor nodig, dat is er al, dat is een ontwikkelfonds en dat draait hartstikke goed. Sterker nog, dat fonds is leeg en er is urgent behoefte om dat fonds aan te vullen. Dat is waar het in voorziet. Dat is een bestaand fonds waar ook het ministerie een deel van de financiering ook eerder voor zijn rekening heeft genomen van de middelen. Dus ook dat is in die zin, ook vanuit een financiële bril, niet-risicovol. Wat er ook in zit zijn andere delen die gaan over subsidies, dat is het subsidiedeel voor energiehubs. Dat is een belangrijke pijler in de aanpak van netcongestie om met energiehubs aan de slag te gaan en er is gewoon urgent behoefte ook aan middelen daarvoor. En dat is het tweede deel wat u hiermee beschikbaar stelt. En het derde deel is, ik denk dat het twee weken geleden was dat we in deze commissie de kadernota bespraken en daar was best veel discussie over de bezuiniging die daarin stond op woningisolatie. Ik heb toen ook aangegeven dat u dat niet los kunt zien van dit Statenvoorstel. Dit Statenvoorstel maakt de middelen vrij, 10 miljoen in twee tranches, dat staat er ook in, met een evaluatie ertussendoor, voor woningisolatie. En dan wel met name ook voor de mensen die het het hardst nodig hebben. En dat is een aanpak die wij samen met gemeentes, daar zijn gemeentes in principe ook in de lead, die zijn natuurlijk de eerste overheid voor inwoners. We hebben er samen een energiedienstencentrum voor opgezet. Dat is geen zelfstandig orgaan of zo, of een juridische entiteit, of een Gemeenschappelijke Regeling of iets dergelijks. Dat is op dit moment echt onder de vleugels van ons als provincie. Dus in die zin gaat ook dat geld om een subsidieregeling. Dus het is niet in die zin financieel heel spannend of exotisch, het gaat om een subsidieregeling. Dus daarmee wil ik aangeven dat het voorstel zoals het nu voorligt, en ik begrijp uw zorg ook op basis van de FAC, dat is ook de reden dat ik contact heb gezocht met de concerncontroller, maar die heeft mij ook verzekerd, het voorstel zoals het nu voorligt, ik zie daar geen financiële, dus daar geen risico's in dat dat niet ter besluitvorming voor zou kunnen liggen. Als hij dat geadviseerd had, kan ik u zeggen hadden wij het als college teruggetrokken. Dat is niet aan de orde. Hij heeft nadrukkelijk ook aangegeven dat het in die zin helder is. Hij heeft wel aangegeven, die zaken die nadere uitwerking vragen, warmtebedrijf, ophoging energiefonds, dat zijn dingen die wel degelijk juridisch spannend zijn. Dus bij die nadere uitwerking is die risicoanalyse cruciaal. Dat delen we en dat is ook wat we u verder ook als invulling zullen geven, waarover collega Bakker ook in de FAC heeft toegezegd dat er na het zomerreces als de uitwerking verder gestalte gaat

krijgen, er ook een informatiesessie over zal komen. En ook op het moment dat er een stel een warmtebedrijf zou komen, daar gaat u uiteindelijk nog weer een besluit over nemen. Mocht dat aan de orde zijn.

De voorzitter: Ik zoek een punt, maar die is nu gevonden. U krijgt een interruptie van mijnheer Vermaat van de SGP.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, dank. Ik hoor de gedeputeerde steeds verwijzen naar de concerncontroller. Heeft hij ook gesproken met de accountant? Die had ook nog een iets andere toon in een commissie FAC.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, dat heb ik nog niet gedaan. Dat zouden wij kunnen doen. We hebben wel uiteraard ook, dit is een Statenvoorstel wat ook een coproductie is van het team Energietransitie en de afdeling Financiën hier in huis. Als u dat wenst, kunnen we uiteraard ook nog contact zoeken met de accountant hierover. Dat is uiteraard mogelijk. Nogmaals, de concerncontroller, het is natuurlijk diens rol ook om toe te zien op zorgvuldige besteding van middelen, het goed afdekken van risico's. Die heeft, nogmaals, dat is ook de reden dat ik daar contact mee heb gezocht en dat is ook waarom ik dit u bij deze terugkoppel.

De voorzitter: Dat had u al gezegd. Beantwoording mag als het kan iets bondiger, iets sneller, want we lopen best wel uit de tijd.

Gedeputeerde Van Essen: Goed voorzitter, maar volgens mij is dit het springende punt wat ik van heel veel fracties hoor. Dus het leek mij goed om daar nader op in te gaan. Ik wil daar nog één ding aan toevoegen. Voor die drie instrumenten, energiehubs, woningisolatie en het ontwikkelfonds, geldt ook wel op het moment dat u zegt, wij gaan daar toch nog eens even rustig de tijd op nemen, dan betekent het dat woningisolatieplannen die klaarstaan het risico lopen in de vertraging te gaan. Dan zijn er gewoon huiseigenaren die wij niet op korte termijn kunnen helpen. Dus uw oproep tijdens de kadernota die ik eigenlijk breed hoorde van dat vinden wij heel belangrijk, dit is wel de manier waarop we dat ook willen gaan ondersteunen en verder versnellen. Hetzelfde geldt voor het ontwikkelfonds, dat is nu uitgeput. Op het moment dat energiecoöperaties plannen willen maken met omwonenden, dan is daar zijn daar middelen voor nodig en daar voorziet dit voorstel dus in. Dus in die zin zorgt dit voorstel, het niet aannemen daarvan zou voor vertraging op die punten zorgen.

De voorzitter: Nee, u doet een oproep inderdaad met heel veel bijzinnen, dat mag echt wel wat korter. En ik snap ook wel de behoefte aan duiding. U krijgt wel een interruptie van mevrouw De Man.

Mevrouw De Man: Ja voorzitter, het is volgens mij een punt van orde, maar ik doe het in een interruptie, volgens mij mijn spreektijd. Maar de manier waarop de gedeputeerde op dit moment het framen van het al dan niet vrijgeven van subsidiegelden hier in deze zaal naar voren brengt, dat stuit mij echt tegen de borst. Alsof als wij hier een besluit nemen over het verminderen van de inbreng in de subsidiepot en wij mensen in de kou laten staan. Ik werp dit echt verre van mij, want dat is absoluut niet ter bespreking hier.

De voorzitter: Dat is wel een interruptie, want dat is niet pers over de orde van de vergadering. U heeft gewoon een inhoudelijk punt, dus het is wel een interruptie. Dus dit ging wel uit uw tijd. Ik zie mevrouw Van den Broek ook nog denken en een hand opsteken. Ja, mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Heel snel, ik sluit me aan bij de VVD.

De voorzitter: Oké. Mijnheer Van Essen. Nog mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: 50PLUS sluit zich daar ook bij aan.

De voorzitter: Oké, waarvan akte. Mijnheer Van Essen, voor een reactie vanuit uw kant.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, wat ik probeerde te zeggen is dat dit middelen zijn die gericht zijn op hetgeen wat ik veel fracties tijdens de kadernota heb horen bepleiten, namelijk het versnellen van woningisolatie, niet meer en niet minder dan dat. Als ik daar een andere suggestie heb gewerkt, dan spijt mij dat.

De voorzitter: Vervolgt u de beantwoording.

Gedeputeerde Van Essen: Ik ga verder met beantwoording van de verschillende vragen vanuit de fracties. Als het gaat om beleidsdoelen, ja het dient dus het beleidsdoel energiebesparing, het dient beleidsdoel aanpakken netcongestie, het dient beleidsdoel opwek en dan met name ook vanuit lokaal eigendom. Dan de revolverendheid, het pakket wat nu voorligt, deels dus nader nog uit te werken, is een mix van subsidie en revolverendheid en dat is ook hetgeen wat we ook vanuit het Fakton-onderzoek ook op die mix en ook vanuit het coalitieakkoord als uitgangspunt hebben genomen. Zoveel mogelijk revolverend, maar niet alleen revolverend.

De voorzitter: U krijgt tussendoor nog even een interruptie van Forum voor Democratie, mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Het kost dan toch even tijd om de pragmatiek in de vorige interrupties voor mezelf helder te krijgen. Volgens mij is de keuze van Gedeputeerde Staten geweest om een voorstel te maken waar zowel de isolatie als de andere dingen in komen. En er is ook een mogelijkheid om te zeggen, maar als het grootste gedeelte van de PS voor de isolatie is om dat apart te doen en de dingen waar nog een discussie over is dan later te doen. We hoeven dat niet volgens mij pers se te bundelen. Dat is een keuze van GS geweest. Dank u wel.

De voorzitter: Ja, niet per se een vraag, een opmerking. U kunt er wel op reageren, mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, in zekere zin is dat wat we met dit voorstel natuurlijk getracht hebben te doen, namelijk isolatie, ontwikkelfonds voor coöperaties en energiehubs eruit te lichten en daar u nu een besluit over voor te leggen en de andere delen voor nadere uitwerking voor te leggen. Dus omdat in onze verwachting die drie delen u breed zegt, ja die vragen inderdaad voortvarendheid en passen ook binnen de bestaande beleidsdoelen, ga daarmee aan de slag en ga die andere dingen nader uitwerken. Dat is hoe het voorstel is opgebouwd.

De voorzitter: Vervolgt u de beantwoording.

Gedeputeerde Van Essen: Ik ga verder met de vraag van D66, een toezegging om die onderbouwing van de middelen. Wat ik u kan toezeggen is dat dus voor die zaken, risicovolle zaken als een warmtebedrijf, als een ophogen van het energiefonds, dat daar een nadere informatiesessie over komt, dat u daar met dit Statenvoorstel dus niet een besluit over neemt om middelen vrij te geven, enkel ons opdracht geeft om dat nader uit te werken. Dat we ook bij die verdere uitwerking een risicoparagraaf en een risicoanalyse een belangrijk onderdeel daarvan zullen zijn. Dus dat kan ik u toezeggen.

Mevrouw Veen: Een interruptie van mevrouw Veen van D66.

Mevrouw Veen: Ja, een hele korte vraag. Komen dan vervolgens die uitwerkingen nog weer terug in PS middels een Statenvoorstel?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Zeker. Dat geldt zowel voor het ophogen van het Energiefonds Utrecht alsook voor een warmtebedrijf. Voor beide komen Statenvoorstellen en moeten ook nader onderzocht worden.

De voorzitter: We gaan ook nog even naar het CDA, mevrouw Welschen voor een interruptie.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Ja, even om het volledig te maken. In welke commissies worden die vervolgvorstellen dan besproken?

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter het flauwe antwoord is, het is aan u. Maar ik denk bij beide dat het verstandig is om ook dat in de auditcommissie te agenderen, in beide commissies of gezamenlijk. Maar goed, hoe dat geagendeerd wordt is aan u. Maar dat kan ik me wel voorstellen, zodra het gaat om de wat risicovollere financiële instrumenten, zeker het nieuwe instrument zoals een warmtebedrijf, lijkt mij dat verstandig.

De voorzitter: Ja, vervolgt u de beantwoording.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, dan kom ik bij de vraag van onder andere de PvdA die zegt, ja mooi dat we hier 8.000 woningen mee kunnen helpen, maar er heel veel andere nog niet. Dat klopt. Het is wel zo dat de hefboom die we met dit voorstel weten te realiseren weer een stuk hoger is dan met de isolatievouchers. Dus dat is ook een doorontwikkeling. Ook onder andere doordat we dit in nauwe samenwerking met gemeentes doen. Er zijn veertien gemeentes inmiddels die meedoen aan het meerjarig collectief ontzorgingsprogramma en die ook zeer blij zijn dat we als provincie daar deze bijdrage aan willen leveren. En die andere 85 procent, de verwachting is wel dat die hefboom ook verder kan gaan toenemen. En goede voorbeelden doen goed volgen. Tegelijkertijd, het gaat gewoon om veel woningen, dus het is ook wel iets van de lange adem. En dat is ook waarom wij het belangrijk vinden om daar ook naar die woningisolatie, 40 procent van de uitstoot in onze provincie is van de gebouwde omgeving, om daar ook een bijdrage aan te leveren. Dan de weerstandsreservering voor het ontwikkelfonds, ja dat geld, die 5 miljoen wordt natuurlijk ingezet voor de energietransitie. Dus dat is sowieso het geval. En die reservering wordt gemaakt en dat zit gewoon in de financiële regels dat dat dan terugvalt in de algemene middelen. Als u zegt, dat vinden wij raar, dat zou aan het betreffende beleidsdoel moeten hangen, dan is dat denk ik een generiekere discussie die u inderdaad misschien in de FAC of commissie BEM zou kunnen agenderen. Dat gaat eigenlijk meer over onze generieke financiële regels. Maar om dan te zeggen we gaan dat geld hier nu niet insteken, ja dan komt die 5 miljoen ook niet beschikbaar en dan kun je het helemaal niet inzetten. Dus dat zou ik u willen ontraden.

De voorzitter: Ik zie een interruptie van mijnheer Dekker van de Partij van de Arbeid.

De heer Dekker: Dank, voorzitter. De gedachte is natuurlijk niet om dat geld er niet in te steken, de gedachte is alleen om te zorgen dat als het geld erin gestoken wordt en het naar de algemene reserve terugvalt, dat het dan alsnog geormerkt gaat worden. Maar die discussie moet blijkbaar op een andere plek. Dat zal op een ander moment dan wel moeten.

De voorzitter: Ja, geen vraag per se. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Zeker. Dan kom ik bij UtrechtNu!. Die zegt ook, netcongestie een belangrijke prioriteit. Dat zit ook in dit voorstel, daar worden ook middelen voor gereserveerd. Enerzijds via die energiehubs, anderzijds via het Utrecht Energiefonds waar nog een apart Statenvoorstel later voor komt. Geothermie zijn we mee bezig op verschillende locaties. Fakton heeft ook aangegeven dat het daar minder logisch is om als provincie ook financieel in te stappen. Maar wij zijn daar wel degelijk ook bij betrokken, wordt u ook af en toe ook via memo's en Statenbrieven over geïnformeerd met proefboringen onder andere, wetenschappelijke proefboringen die plaats gaan vinden. Het is niet zo dat windenergie netcongestie verergerd. Sterker nog, Stedin heeft aangegeven als we nu onze RES-opgave, het winddeel daarvan, al gerealiseerd zouden hebben, we 40 procent minder extra capaciteit nodig zouden hebben. Dus het is wel degelijk ook een deel van de oplossing. Dat is ook wat Stedin ons meegeeft.

De voorzitter: Ik zie een interruptie van Forum voor Democratie, mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Er is volgens mij een werksessie geweest een tijd geleden, vorig jaar alweer bij Stedin. Toen hebben we daar ook met mensen gesproken en ook de mensen die er wat mij betreft veel meer verstand van hebben dan ik. En die zeiden, ja uiteindelijk is het zo dat de hele verduurzaming zorgt voor netcongestie. Als we geen verduurzaming zouden doen dan is er ook geen netcongestie. Hoe rijmt dat dan met uw statement net dat juist de windenergie daarmee zal helpen?

De voorzitter: Ja, we gaan naar mijnheer Van Essen en daarna ook nog mijnheer Vermaat. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, het klopt natuurlijk dat op het moment dat je elektrisch gaat rijden, elektrisch gaat verwarmen, elektrisch een bedrijfsvoering gaat doen, dat daarmee de elektriciteitsvraag gigantisch toeneemt, in de regio Amersfoort met een factor drie tot medio volgend decennium. Dat dat netcongestie veroorzaakt, dat is zeker het geval. Dus ja, energietransitie heeft daar een belangrijke reden voor. Maar dat is wat anders dan opwek door wind, want dat is ook een deel van de oplossing. Als je lokale opwek en de vraag weet te combineren, is dat een deel van de oplossing van netcongestie.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Vermaat van de SGP, ook nog voor een interruptie.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, was hetzelfde punt eigenlijk de onderbouwing van de uitspraak over Stedin. Want u zegt dat is 40 procent en dat kan ik niet zo snel narekenen of begrijpen.

De voorzitter: Verduidelijkende vraag. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, dat is ik meen ook op schrift gesteld. Het is in ieder geval wat Stedin op verschillende manieren aan ons heeft meegegeven. Ik dacht ook, daar zijn zelfs persberichten over. Ik kan u wel even daar wat informatie over doen toekomen. Dat ga ik u toesturen, bij deze toegezegd. Dan kom ik nog bij de vragen van Volt, die zegt 50 miljoen is dat genoeg? Ik zou daarop willen reageren, laten we nu hier dit echt goed en zorgvuldig besteden, dit is veel geld en dat vraagt ook echt een zorgvuldige aanpak waarvoor een deel dus met dit Statenvoorstel wordt vrijgegeven, een deel ook eerst nader moet worden uitgewerkt. Op het moment dat we op een gegeven moment tot de conclusie komen dat dat niet voldoende is, ja dan zullen we uiteraard met u dat gesprek aan moeten gaan. Maar dan zal dat ook natuurlijk afgewogen moeten worden tegen andere beleidsopgaven. PV-thermisch, ja op dit moment is het financieel instrumentarium niet het logische instrument, ook even gezien waar PV-thermisch staat. We volgen dat wel en het is wel degelijk

mochten daar nieuwe ontwikkelingen zijn waardoor we toch tot de conclusie komen dat we daar actief een rol in kunnen spelen, dan zullen we daarover bij u terugkomen. Dat is niet de verwachting dat dat in ieder geval op afzienbare tijd een financieel instrumentarium vanuit ons daar een goede inzet is. Dan warmtenetten voor inwoners, de betaalbaarheid daarvan vraagt de PVV aandacht voor. Dat is een terecht punt. Wat je natuurlijk op dit moment ziet is dat de maatschappelijke kosten van warmtenetten vaak relatief laag zijn ten opzichte van alternatieven, maar de kosten voor gebruikers juist soms relatief hoog. En dat is ook een mismatch die ook vanuit het rijk erkend wordt en waar ook vanuit rijk wel op verschillende manieren nu gezocht wordt, of naar manieren om daar oplossingen voor te bieden. Eén daarvan is publiek eigenaarschap van warmtenetten en publieke eigenaarschap vraagt publieke partijen die eigenaar kunnen worden en dan zou bijvoorbeeld een provinciaal warmtebedrijf een invulling kunnen zijn. In dit voorstel neemt u daar geen besluit over, anders dan dat u ons opdracht geeft om dat verder uit te werken en mogelijk met een Statenvoorstel voor te komen. Dan tot slot 50PLUS, die vraagt ook aandacht voor woningisolatie in de sociale sector. Daar ligt ook een verplichting voor woningcoöperaties om woningen D en lager te isoleren, te verbeteren. En daar is op zich financiële middelen niet het knelpunt voor. Ik heb wel al eens een keer samen met gedeputeerde van Muilekom gesprekken gehad met woningcoöperaties hierover, welke behoefte zij hebben. Maar die verplichting ligt daar en daar zijn op dit moment ook geen middelen vanuit ons voor nodig om dat te versnellen.

De voorzitter: Dan gaan we weer even naar de commissie voor de tweede termijn. Is daar überhaupt behoefte aan? Even graag de handen. Ik zie twee handjes. Gaan we eerst naar de Partij voor de Dieren en daarna de SGP. Mevrouw Butterman voor de tweede termijn.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Een kort punt, ik hoorde niet voorbijkomen en antwoord op mijn, ik geef toe iets wat warrige vraag. Maar het punt van dat we nu 8.000 woningen aanpakken met isolatie, wat zouden gebeuren als we daar 16.000 van maken of in ieder geval andere soorten middelen voor beschikbaar stellen? Want zoals gezegd, elke besparing op energie is meegenomen. Maar dat antwoord heb ik niet gehoord.

De voorzitter: Ja, de tijd loopt niet, zie ik mevrouw De Man gebaren. Dit was ook een beetje wat u net ook had bij de vorige ronde, een soort gemiste vraag, een soort ordevoorstel als zijnde. Maar voor de extra vragen die misschien in de tweede termijn gesteld worden moet inderdaad de tijd lopen. Maar in dit geval was dat dus nu wel correct. Mijnheer Vermaat van de SGP ook nog voor de tweede termijn.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, dank u wel. Eigenlijk had ik een vraag volgens mij, of ik heb het niet goed gehoord, de opmerking waar ik mee aansluit bij de VVD over de volgorde van de Energievisie ten opzichte van de versnelling. Daar heb ik volgens mij de gedeputeerde niet op gehoord.

De voorzitter: Dit is dus ook een soort gemiste vraag eigenlijk. Ja, we kunnen meteen door denk ik. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ja voorzitter, misschien even over die 8.000, volgens mij heb ik daar wel wat over gezegd, namelijk dat die hefboom nu al aanmerkelijk hoger is dan eerder bij de isolatievouchers. En ook gewoon onze middelen natuurlijk niet toereikend zijn om denk ik op dit moment nog meer woningen te bedienen. En het is ook, je moet zo'n aanpak ook eerst opzetten om het succes ervan te zien. Dus het is denk ik, we hebben met de isolatievouchers goede ervaringen, dat wordt ook zeer geapprecieerd ook door gemeentes en ook de samenwerking, daar is ook het energiedienstencentrum uit voortgekomen. Dus ik denk we zetten daarmee echt hier een volgende stap en we blijven daarbij ook steeds zoeken, niet alleen hoe we

dat met eigen middelen maar ook bijvoorbeeld middelen vanuit het rijk, vanuit de EU en anderszins die versnelling verder kunnen vormgeven. Dus ik denk dit voor nu een hele goede en logische stap is en dat we ook voor wat daarachter nakomt ook hier weer verder op door kunnen bouwen om ook te kijken hoe kunnen we die andere woningen bij elkaar gaan isoleren. Maar dit is wel een betekenisvolle stap om ook dit deel van de opgave mogelijk te maken. Nogmaals, 40 procent van onze CO₂-reductie gaat het ook over. Dan kom ik bij de SGP, die zegt volgordelijkheid. Kijk, u heeft natuurlijk met een Omgevingsvisie, met een energieprogramma bijvoorbeeld ook vanuit partijen die daar hun handtekening voor hebben gezet het coalitieakkoord natuurlijk wel aangegeven, wat zijn de belangrijke speerpunten in de energietransitie. En ik geloof niet dat ook als de Energievisie is vastgesteld, dat woningisolatie, aanpak van netcongestie of lokaal eigenaarschap van opwek van de radar zullen verdwijnen. Ik hoor dat eigenlijk in alles, ook de inbreng bij die debatten bij u terug. En dit zijn de instrumenten die daarbij passen. En ik denk zeker de instrumenten waar u nu ook met dit Statenvoorstellen een besluit over neemt, die drie instrumenten, die passen daar denk ik heel goed bij en door ook die andere instrumenten iets meer tijd te nemen voor de uitwerking, daar kunnen natuurlijk ook zaken die uit de vaststelling van de Energievisie komen natuurlijk ook nog verder weer bij betrokken worden. Maar ik denk het belang van energiehub's, een ontwikkelfonds voor coöperaties om ook lokaal eigendom vorm te kunnen geven en die woningisolatie, ik denk niet dat het verstandig is om daar nu mee te gaan wachten. Dat zou ik u niet aanraden.

De voorzitter: Een interruptie van mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Ja kort, voorzitter. Duidelijk, tegelijkertijd wordt het er niet duidelijker op in alle dingen die we op dit gebied moeten doen. Ik was in het de tweede termijn toch vergeten, dus ik stel de vraag even nog naar aanleiding van de beantwoording. U zegt die thermische zonnepanelen, dat doen we nog niet, maar het is wel een van de vijf punten die uit het FIVET-onderzoek komen die worden aanbevolen.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Zeker voorzitter, we hebben daar ook naar gekeken van wat is verder de ontwikkeling daarvan, wat is ook een logische rol van de verschillende overheden daarin. En op basis daarvan is de conclusie getrokken dat het zich eerder leent bijvoorbeeld voor regelingen vanuit het rijk dan vanuit ons als provincie. Dus dat is één van de redenen dat het niet in dit voorstel op die manier terugkomt.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we even tot het orderondje voor de behandeling van dit Statenvoorstel in de Staten, dat is ook 26 juni, is die ruimte er. En ik hoor een aantal fracties zeggen dat het niet rijp voor besluitvorming is. En we willen eigenlijk graag even inventariseren welke fracties dat zijn, dat nemen we dan ook mee naar het presidium en die zal daar uiteindelijk een klap op geven. Dus welke fracties vinden het niet rijp voor besluitvorming? Graag een handje. VVD, BBB, Forum voor Democratie, het CDA en de SGP. Oké. En qua bespreking in de Staten, even vanuit nu is voor mij het voorstel een normaal debat. Ik denk dat dat wel de lading dekt vandaag. Gaan we dat doen, een normaal debat. Het is inmiddels vijf over halftwaalf. Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Ik had ook nog een ordevoorstel gedaan, weet u nog? Over een bespreking gezamenlijk met de FAC voordat we dit gaan vaststellen.

De voorzitter: Een commissiebespreking gezamenlijk met de FAC, dat is uw voorstel. Geef mij een moment om even te overleggen met de griffie. Dat zou denk ik een werksessie zijn. Is daar een meerderheid voor? Dat ga ik even inventariseren. Mevrouw Welschen, u wilt iets toevoegen?

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Volgens mij hangt dit samen met of het rijp is voor besluitvorming inderdaad. Mijn fractie is ook voor gezamenlijke behandeling nog met de FAC en dan red je het denk ik niet meer qua agenda om het in de eerstvolgende Statenvergadering ter stemming te brengen. Dus wat mij betreft behandelen we dit gezamenlijk. Dus de opmerking van BBB en uw voorstel net of het rijp is voor besluitvorming in de eerstvolgende Statenvergadering.

De voorzitter: Dus als ik het goed begrijp zou het voorstel dan zijn om eerst een werksessie te organiseren voor de zesentwintigste en op basis daarvan te besluiten of het rijp voor besluitvorming is?

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Als dat past in de agenda, dat zou wel mooi zijn. Het lijkt mij ambitieus.

De voorzitter: Als u wil dan kan alles, dus ja we kunnen kijken of we dat kunnen regelen. Ja, is daar een meerderheid voor om het op die manier even te gaan doen? Mijnheer Dekker, u wilt iets toevoegen?

De heer Dekker: Ja voorzitter, ik vind dit tegelijkertijd ook lastig. Ik heb de gedeputeerde namelijk ook horen zeggen, en dat was ook naar aanleiding van vragen, dat het onzekere deel onder beslispunt 3, dat dat uitgewerkt gaat worden en daar heeft hij in ieder geval toegezegd om het in beide commissies dan neer te leggen als dat uitgewerkt wordt. Dus ik ben dan even benieuwd in waar de besluitonrijpheid nu nog zit. Voor mij is er geen besluitonrijpheid namelijk.

De voorzitter: Daar is net natuurlijk een debat over geweest. Ja, even orde. Er is net een debat over geweest en meerdere van u hebben aangegeven waarom het niet rijp ter besluitvorming is. Ik draag jullie even de keuze aan qua eerst werksessie, kijken of dat nog tussen nu en 26 juni kan en daarna gewoon kijken verder of het dan rijp ter besluitvorming is. Is men het daarmee eens om het op die manier te gaan doen? Graag handen in de lucht, voor de werksessie dus.

Mevrouw Van den Broek: Ja, dan wel die werksessie maar of dat per se voor de zesentwintigste moet, daar heb ik vraagtekens bij.

De voorzitter: Dit is wel lastig. Kijk, het staat in ieder geval gepland nu voor de zesentwintigste. En we kunnen kijken, dat kan altijd, of we nog voor die tijd een werksessie kunnen organiseren. Dat is redelijk kort dag, daar moet er nog voorbereiding bij komen, denk ik. Mijnheer Van Essen wil er denk ik zo ook iets over zeggen, maar ik ben nu een beetje aan het inventariseren waar de politieke meerderheid ook een beetje ligt op dit vlak. Ik heb net al geconstateerd dat er geen meerderheid is qua zetelaantallen om het helemaal niet te behandelen. Ja, het is ook even een worsteling voor mij nu van hoe gaan we dat dan het beste een beetje met een compromis oplossen. Het gaat waarschijnlijk behandeld worden. Dat is een beetje de uitkomst eigenlijk.

Mevrouw Van den Broek: Dan wil ik wel die sessie voor vaststelling, hoe dat dan uitpakt.

De voorzitter: En wie is het daarmee eens om dat dan te gaan doen, om zo'n sessie nog proberen te gaan organiseren voor de zesentwintigste? Even handen in de lucht. Dat zag ik inderdaad, de griffier is even aan het tellen. En D66 ook, SGP, CDA, VVD, BBB.

De heer ...: Ik heb nu CDA, SGP, D66, BBB en Forum. Dus ik vraag even wie ik vergeet, wie ik nu nog niet heb genoemd. VVD heb ik genoemd, ja. Oh, die heb ik niet genoemd, nee. Die zetten we erbij. Oké dan heb ik zes fracties.

De voorzitter: Ja normaliter doen we het natuurlijk met zetelaantallen of met meerderheid van stemmen. Nee, dan kan ik constateren dat er geen meerderheid is. Mijnheer Van Essen, u wil ook heel graag nog iets zeggen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, ik hoor breed in de commissie een behoefte om als het gaat om de risico's van dit Statenvoorstel nadere duiding te krijgen. Ik hoor toch meerdere fracties zeggen, ook in deze vergadering, hoe zit dat nu en waar zitten die risico's in, ook gezien hetgeen wat in de FAC gedeeld is, ook vanuit de accountant en de concerncontroller. Wat ik u wil aanbieden is dat we voor de besluitvorming in de Staten, dat is geloof ik 26 juni als ik het goed heb, dus over twee weken, dat we u daar nog nadere informatie, bijvoorbeeld via een memo of iets dergelijks over doen toekomen. Waarbij ik dan ook de concerncontroller en ook wel wil kijken of we daar ook de accountant even nog over kunnen consulteren om u nadere duiding te geven over hoe zit die financiële kant nu in elkaar, waar neemt u met dit Statenvoorstel wel het besluit over en waar niet en waar zitten die risico's in. Dat wil ik sowieso toezeggen, los van een werksessie, dat we daar u nadere informatie over geven.

De voorzitter: Ja, dank u wel voor de toevoeging. We gaan verder gewoon zo, want het loopt een beetje uit tijd zo. Er is geen meerderheid voor die werksessie ook, dat zijn zes fracties, dus we hebben er acht nodig daarvoor. Ja, dus dit gaat gewoon wel naar de zesentwintigste. Mijnheer Van Essen heeft nu toegezegd dat hij nog met nadere informatie komt en wellicht op basis daarvan kunnen sommige fracties altijd nog punten inbrengen waarvan zij later nog stellen dat het niet rijp voor besluitvorming is. Maar ik wil nu heel graag gewoon verder gaan naar agendapunt ... Het was een normaal debat trouwens, dat hadden we al vastgesteld.

4. SB Consultatie op de werkversie Energievisie

De voorzitter: Agendapunt 4, dat is de Statenbrief consultatie op de werkversie Energievisie. We hebben nog twintig minuten, dus ik wil gewoon kijken hoe ver we komen. Mijnheer Vermaat moet geloof ik over vijf minuten weg, dus met uw toestemming wil ik hem eerst het woord geven. Ik zie geknikt dat dat kan. Mijnheer Vermaat, ik geef u het woord voor de eerste termijn vanuit de kant van de commissie.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, dank u wel. Ik dank ook de commissie, de examenleerlingen verwachten straks een goede uitslag en een advies. Dus daar wil ik graag even bij zijn. Dus dank dat ik als eerste mag. Voorzitter, eigenlijk drie dingen die ik hier over de Energievisie wil zeggen. Het doel van de Energievisie, kernenergie en flexibiliteit. De Statenbrief begin heel fraai met, de Energievisie kan gezien worden, het biedt inzichten voor de P-MIEK. Volgens mij, wat ik weet uit de eerdere sessie die we erover gehad heb dat die Energievisie heel belangrijk ook sturend is wat in de P-MIEK verder wordt uitgevoerd en die vrijblijvendheid die hier wordt beschreven kom ook terug in het stuk. En dat vindt de SGP jammer. Wees duidelijk, we hebben de doelen vastgesteld met elkaar en de beleidskaders hiervoor en werk die ook verder goed uit. Als het gaat over de kernenergie, dan missen wij dat wordt gezegd er is nu nog geen behoefte. Maar de Energievisie gaat tot 2050 en door juist nu een stap terug te doen mis je op dat gezien de boot en zeggen we steeds weer, ja hadden we maar eerder hiermee begonnen. Dus we hebben geamendeerd en voor wat ons betreft moet dat er gewoon volledig ingezet worden, ook na 2030. En als het gaat om flexibiliteit, dan verbaast ons de opmerking dat er bij de SMR werd gezegd, het is een dragende energiebieter en juist dat hebben we nodig voor de stabiliteit en betrouwbaarheid van het energienet van de toekomst. Dus alleen te focussen op wind en zon, wat ook werd gezegd 90 procent, voor de SGP is dat echt uit den boze om dat als uitgangspunt te pakken terwijl we geamendeerd hebben om ook in te zetten op kernenergie. Ik dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Veel succes zo dadelijk en ik hoop dat de kids allemaal goed nieuws krijgen. Dan gaan we naar de BBB. Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Heel kort amendement A24-21 lokaal zeggenschap en eigenaarschap is niet verwerkt in deze versie van de Energievisie, ondanks dat dit eerder al eens is aangegeven tijdens de sessie met gemeenteraadsleden op 14 mei en dat toen beloofd was dit aan te passen is dit niet gebeurd. In onze ogen is daardoor een verkeerd document naar de gemeenteraden gegaan voor een zienswijze. Wat BBB betreft een slechte zaak. Kortom, wij zijn niet tevreden over het proces omtrent de Energievisie en hoe er met onze feedback wordt omgegaan. Voorlopig laat ik het hierbij, voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de fractie van GroenLinks, mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: Ik werd erg blij van het overzicht van de verschillende energiestromen en ben blij dat ook toegestuurd is hoe die stromen er nu uitzien. Dat geeft ons namelijk zicht op waar we nu zijn en waar we naartoe gaan. We gaan een enorme krimp tegemoet van de input van aardgas en van oliegebruik en dat doen we door ons te gaan focussen op zon en wind en ook elektriciteiten gaan we importeren. We zien een krimp in het energiegebruik in de transportsector, maar ook in het gebruik van energie in huishoudens. De SMR's staan nu nog wel in het overzicht maar worden niet toegevoegd aan de mix van energiestromen en zouden wat GroenLinks betreft dan ook nu nog uit de beschouwing gelaten mogen blijven omdat er op dit moment nog geen duidelijke mogelijkheid of aanleiding is om die SMR's in de provincie te plaatsen. Als dat later wel zo is, als dat scenario zich voordoet, zouden die altijd in een nieuwe herziening van de Energievisie kunnen worden toegevoegd. Maar op dit moment is dat nog niet nodig.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mijnheer De Jong van Volt.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Ik ben heel erg benieuwd waar GroenLinks die conclusie op baseert. Dus u zegt er is geen mogelijkheid, er is geen aanleiding en geen mogelijkheid om SMR's nu mee te nemen in onze Energievisie. Waar is deze conclusie dan precies op gebaseerd?

De voorzitter: Mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: We zijn eerder geïnformeerd door experts die hebben aangegeven, het is belangrijk voor welke vorm van kernenergie je ook voor kiest, om daar voldoende koeling voor te hebben. Daarbij is stromend water nodig. In de provincie Utrecht is die er niet op een plek waar die toevoer van water zodanig uit de berging komt, dat die altijd gegarandeerd is als we kijken naar de rivieren. Of we zouden hem moeten plaatsen in de buurt van Bunschoten en daar vinden we geen plek. Dit zijn de twee locaties die zijn aangedragen en wat GroenLinks betreft zijn deze locaties op dit moment niet realistisch.

De voorzitter: Mijnheer De Jong, vervolginerruptie.

De heer De Jong: Ja dank, voorzitter. Volgens mij zijn er helemaal geen locaties aangewezen. Er is gewoon in een bijeenkomst gesproken over, of gedroomd over mogelijke locaties. Maar ik hoor GroenLinks hier allerlei technische beren op de weg werpen. Is GroenLinks het dan met Volt eens dat als die technische uitdagingen goed worden geadresseerd, kleinschalige kernenergie mogelijk wel een toekomst zou moeten hebben in de energiemix van Utrecht?

De voorzitter: Mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: U kent het standpunt van GroenLinks wat betreft kernenergie. Er is zijn dan nog allemaal andere overwegingen, zoals het kernafval, waardoor dat niet de geprefereerde optie is voor GroenLinks. Maar als deze technische bezwaren weggenomen worden, dan zou dat voor de Energievisie eventueel aan de Staten zijn om daarvoor te kijken of daar nog plaats voor is. Wat GroenLinks betreft is het nu zo dat er wel iets wordt opgenomen over de SMR's maar er eigenlijk geen aanleiding toe is.

De voorzitter: Mijnheer De Hartog, u wilt toch? Ja, mijnheer De Hartog van Forum voor Democratie voor een interruptie.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Misschien nog even in navolging van wat de heer De Jong zei van Volt. U zegt er zijn technische uitdagingen, maar u zegt er is ook geen aanleiding. En ik interpreteer dat als, we hebben dat niet nodig. En dan denk ik, maar zon- en windenergie leveren gewoon structureel labiele stroomvoorziening op. Dus hoe komt u dan toch, nogmaals de vraag, misschien een herhaling, erop dat er geen aanleiding is om er überhaupt over na te denken?

De voorzitter: Laatste keer dan, mevrouw Matser op dit punt.

Mevrouw Matser: Dank u wel. We zien dat beide plaatjes die zijn geschetst van wat de toekomst de elektriciteitsvoorziening van Utrecht is, dat kern daar niet in staat. Er staat geïmporteerde elektriciteit, er staat zonne-energie, er staat uit wind, biomassaproducten, geothermie, restwarmte, even kijken welke nog meer, aardgas en waterstof. Wat GroenLinks betreft is dat een mooie mix en hoeft kern daar dus ook niet aan toe worden gevoegd en is daar nu geen aanleiding toe, zeker met de mix die we hier in de toekomst geschetst zien.

De voorzitter: Ja, vervolgt u uw betoog.

Mevrouw Matser: Dank u wel. Wat we ook zien is dat na 2030 en 2040 en 50 het gebruik van zonne-energie heel sterk blijft doorgroeien en in verhouding tot wind veel verder doorgroeit dan de elektriciteit die we in de provincie uit wind gaan halen. We hebben de ambitie om juist te zorgen voor een goede energiebalans, waarbij het van belang is voor het elektriciteitsnet dat de hoeveelheid wind en zon ongeveer evenveel is, want dat is voor het net beter behapbaar, omdat die bronnen nou eenmaal op juist tegenovergestelde momenten vaak energie opleveren. Ik wil graag voorkomen dat we door deze visie vast te stellen al heel erg voorsorteren op dat we een enorme uitbreiding willen van zonne-energie en niet heel erg aansturen op ook een grotere elektriciteit behalen uit wind. De angst zit daarin dat als we niet genoeg behalen uit zon op dak, dat we onszelf duwen in een richting waarbij we meer gaan naar zon op land, terwijl het juist zo is dat we met minder gebruik hoeven te maken van de ruimte op dat land als we een windmolen neerzetten. Graag de reflectie van gedeputeerde daarop. Deze eerste versie van de Energievisie geeft ons richting waar we de komende tijd in onze energiesysteem naartoe moeten werken. Ik zie het als een eerste stap en ik verwacht dat in de toekomst circulariteit ook nog een belangrijk onderdeel zal vormen van wat we doen in ons energienetwerk. Maar voor nu is dit een hele goede eerste stap. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan we naar de VVD. Mevrouw De Man voor haar bijdrage.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. De energietransitie heeft de ambitie richting te geven aan de energietransitie in de provincie, zowel voor provinciale organisaties als voor andere organisaties, gemeentebedrijven, maatschappelijke organisaties, inwoners en netwerkbedrijven. Wat een ambitie en wat fijn. Als dit document al enige visie bevat en geen Wikipedia-opsomming is van alle bekende bronnen die we

op korte termijn zonder innovaties kennen, dan heeft de gedeputeerde dat goed weten te verstoppen. Tot drie keer toe kregen wij een onsamenhangende gelijklopende presentatie die op geen enkele wijze kon verklaren waarom er bepaalde keuzes werden gemaakt, al zeker niet in lijn met onze leidende principes. Dus ik ga ook in de herhaling. Als eerste, wat is onze rol? En niet onze rol in de hele energietransitie, zoals uit de technische beantwoording volgde. Maar wat is onze rol specifiek per energiebron? En hoe bent u van de leidende principes gekomen tot de structurerende principes? Wilt u bij ieder structurerend principe uitleggen waarom we die keuze maken en waarom in welke mate en verhouding met de andere structurerende principes? En wilt u ingaan op de ruimtelijke impact van al deze keuzes? Een simpele verwijzing naar het feit dat er een Omgevingsvisie is en dat die rekening moet houden met de Energievisie is onvoldoende. Door het vastleggen van deze structurerende keuzes in dit document klikken we de Energievisie vast, inclusief alle maatregelen en die hebben allemaal ruimtelijke doorwerking. En de omvang van die ruimtevrage is niet duidelijk en naar de mening van de VVD wel een wezenlijke afweging in de keuze die we gaan maken in de kostbare buitenruimte die we hebben. Als dat niet duidelijker kan worden gemaakt op deze korte termijn, dan graag een voorbehoud op de wijze waarop dit document een plek krijgt in de Omgevingsvisie. De technische ontwikkelingen in energie zijn volop in beweging en het inspelen op innovaties in alle energiebronnen, en ik lees dat onvoldoende terug in de visie. Dus ook graag daar aandacht voor. Dan een opmerking die de SGP ook naar voren bracht. De VVD heeft het gevoel dat er aan de plaatsing van SMR's enkele voorwaarden zijn gehangen die we niet terugzien bij de andere bronnen en het is een beetje opgeplust, wellicht wat onterecht. Bijvoorbeeld dat een SMR twee functies moet hebben. En dit gaat over de visie, over de lange termijn, over de toekomst, dat zei de SGP ook al, En ik ben anders dan GroenLinks geen expert op het gebied van SMR's, dus ik laat dat graag aan de visie. Eén punt bij deze wil ik wel naar voren brengen is, hoe realistisch is het 50 procent eigendom voor een SMR ook te laten bestaan? Rest mij het volgende, zou u alstublieft in het voorstel dat u ons voorlegt ieder structurerende keuze apart willen opnemen in het besluit? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar D66, mijnheer Borger.

De heer Borger: Dank u wel, voorzitter. Er is veel werk verzet. We zien leidende principes, cijfers die voortvloeien uit landelijk beleid en structurerende keuzes, maar we missen een duidelijk toekomstbeeld of eindbeeld voor 2050 in deze visie. Ik richt mij op elektriciteit, het NPE gaat uit van een toename van windenergie tussen 2030 en 50 met een factor twee en zon met een factor drie en daar staat bij, op dit moment moet nog gekeken worden in hoeverre de provincie Utrecht een even grote toename van duurzame opwek waar kan maken. Maar omdat het gaat om de visie die wij vanuit de provincie voorstellen, horen we graag van de gedeputeerde welk plaatje hij schetst voor de duurzame opwek in 2050 en vragen we een toezegging om dat ook op te nemen in de definitieve versie van de Energievisie. Daarnaast, ongeveer de helft van de elektriciteit lijkt van buiten de provincie te komen in 2050 en daarom de vraag, welke verantwoordelijkheid nemen we in deze provincie voor ons eigen energieverbruik? En welke keuze stelt de gedeputeerde voor en kan het ook expliciet in de visie opgenomen worden? Welke verhouding. En daarnaast, als de toename inderdaad een factor twee voor wind en een factor drie voor zon wordt, wat betekent dat dan voor de enorme investeringen in onze infrastructuur die dat vraagt en kunnen we dat samen met de netbeheerders ook waarmaken in 2050? Tot slot, als we er dan voor de vorm van dit debat vanuit gaan dat de verhouding twee en drie ook de ambitie wordt, wat betekent dat dan voor het landschap en de ruimtelijke inpassing, zoals net ook door de VVD aangehaald, en specifiek voor het inpassen ook van batterijen voor de grootschalige opslag van elektriciteit? En kan de gedeputeerde toelichten wat zijn visie op die inzet van batterijen is? Kortom, we moeten de echte keuzes in dit stuk tussen de regels door lezen en we vragen de gedeputeerde om de keuzes helder te maken in de 100-procentversie en te schetsen wat het eindplaatje is dat daar in 2050 bij hoort. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar het CDA, mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Dank u wel. Omwille van de tijd sluit ik me aan voor een deel bij de voorgaande sprekers, de opmerkingen van de SGP over kernenergie en ook de ruimtelijke keuzes en structurerende keuzes van de VVD en waar ook D66 ook deels op aanhaakte. Daar sluit het CDA zich bij aan. En verder zat ik ook nog kijken bij de leidende principes en de amendementen die daar destijds op aangenomen zijn. En een daarvan was die over gezondheid van onder meer mijn partij en het doel van dat amendement was ook echt gezondheid in de toekomst en met de toekomstbestendige energievormen. En dan wordt nu in de tekst alleen een voorbeeld gegeven, het wegnemen van vervuiling die gepaard gaat met gebruik van fossiele brandstoffen is daarin al een belangrijke stap. Dat is zo, maar het mag iets meer visionair ook naar de toekomst. En dat was ook de geest en het idee achter het amendement, het is juist de gezondheid hoe we het met de toekomstbestendige energievormen gaan inrichten en daar ook gezondheid en een heel belangrijk leidend principe in willen laten zijn. Dus die uitleg vond ik wat ongelukkig. Het is wat ingezoomd op de tekst, maar dat in samenhang met de opmerkingen ook die andere partijen hebben gemaakt die wat meer overkoepelend zijn, is dit tot zover de opmerking van het CDA.

De voorzitter: Dank u wel. Het is trouwens over drie minuten twaalf uur, maar ik wil eigenlijk proberen om de eerste termijn vanuit de kant van de commissie af te ronden. Dus het zou kunnen dat we bijvoorbeeld tien over twaalf pas gaan lunchen. Dus ik hoop dat iedereen daar content mee is. Dan gaan we naar de Partij van de Arbeid, mijnheer Dekker.

De heer Dekker: Dank u, voorzitter. Energievisie klinkt altijd prachtig, daar verwacht je ook veel van. En als ik dit lees vind ik het een heel lastig stuk. Ik vind het lastig om de visies goed te vinden. Die zitten grotendeels in impliciet in de tekst wel, maar dat is wel zoeken. En tegelijkertijd vind ik het ook lastig om in het stuk inhoudelijk te vinden waar zit de visie, wat zijn de prognoses en die twee stukken lopen te veel in elkaar over. In die zin merk ik dus dat ik moeite heb met dit stuk te lezen, maar ook met beoordelen en dus ook kijken wat de consequenties zijn. Ik sluit me daarom ook aan bij de kritiek die vanuit VVD, D66 en CDA gegeven is, ook op de structurerende principes en leidende principes. Ik zie niet duidelijk genoeg prognose, visie en gevolg. En die wil ik kunnen zien om ook fatsoenlijk een visie en een politiek besluit daarover te kunnen nemen. Dat is een vrij fundamentele kritiek op het stuk, dat snap ik, maar die ligt er wel en dat is het enige wat ik nu mee wil geven.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de Partij voor de Dieren, mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Ik sluit me grotendeels aan bij de woorden van de PvdA, het klinkt misschien wat vriendelijk maar wat ons betreft is dit echt nog geen Energievisie. Het voorliggende document is voornamelijk eigenlijk een doorrekening op het energiesysteem volgens het model. Maar een visie van de provincie op energie lezen we er eigenlijk nog niet in. En dat is jammer, want zo geven we niet die sturing die we wel zouden moeten geven.

De voorzitter: Ja, u krijgt een interruptie van de VVD. Mevrouw De Man.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Bent u het dan eens, eigenlijk een beetje dezelfde vraag als het voorgaande document, is dit dan wel rijp voor besluitvorming in uw ogen?

De voorzitter: Ik ben het nergens mee eens, maar mevrouw Butterman wellicht wel. Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Ik ben even in de war, voorzitter. Om daarop in te gaan, op zich staan daar hele mooie leidende principes in. Dus ik denk als dat een coherent geheel zou kunnen vormen, dan heb je het over een visie. Maar vooral alle doorrekeningen leidt nogal af. Ik bedoel dat je doorrekeningen nodig hebt en een modelmatige onderbouwing, dat is zo. Maar het leidt wat ons betreft af. Dus ik denk dat de ingrediënten er zeker wel liggen, maar om nu te bestempelen als een Energievisie gaat wat ons betreft nog wel ver. We zijn wel blij met het opnemen en het verwerken van amendementen die er al waren.

De voorzitter: Vervolgt u de bijdrage.

Mevrouw Butterman: Ik vervolg mijn bijdrage, precies. Het belangrijkste punt in deze fase voor Partij voor de Dieren is dat er nog geen heldere criteria zijn voor de duurzame bronnen voor provincie Utrecht. Terwijl we met deze leidende principes hebben we besloten om zoveel mogelijk gebruik te maken van diezelfde duurzame bronnen. Maar wat zijn duurzame bronnen? Uit veel onderzoek blijkt dat biomassa en mestvergisting zeker niet duurzaam zijn, al krijgen ze wel dat label. Zo heeft het Planbureau voor de Leefomgeving ook al geconstateerd dat biomassa bijvoorbeeld ongewenste effecten heeft op het klimaat, op biodiversiteit en voedselvoorziening. Tja, daar hebben we als provincie nou ook nog hele grote opgaven liggen. In de beantwoording van onze schriftelijke vragen lezen we dat er alsnog een definitie wordt opgenomen in de Energievisie over wat duurzame bronnen zijn en we zijn blij met die toezegging. En graag horen we hoe deze definitie tot stand gaat komen en of de consequenties worden meegenomen in de Energievisie. Het is belangrijk om dit tijdig mee te nemen omdat het invloed kan hebben op de mix van bronnen die we als provincie Utrecht uiteindelijk nodig hebben. Tot zover onze bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wil ook nog even meegeven dat dit nu nog geen besluitvormingspunt is. Het is nog geen Statenvoorstel en 11 september komt het Statenvoorstel Energievisie op de agenda van de commissie. Dan gaan we naar de ChristenUnie, mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Allereerst toch bedankt voor het werk dat voor deze Energievisie verzet is. Het is wel een behoorlijk omvangrijk stuk en er wordt veel benoemd. En de centrale vraag die blijft bij dit stuk is, waar kunnen of moeten we met minder klimaatimpact het zelf doen en waar blijven we afhankelijk van anderen en moeten wij als provincie juist niets doen? In het stuk staat namelijk behoorlijk wat proza over nationaal beleid en de geopolitieke situatie, maar wat gaat de provincie Utrecht doen? En wat doen andere partijen en waarom? Of kunnen we gewoon achteroverleunen? Daarnaast maakt elke provincie een Energievisie en wat maakt Utrecht nou bijzonder? Waar willen we koploper in zijn? Waar ligt ons onderscheidend vermogen ten opzichte van andere provincies? Willen wij koploper energiebesparing zijn, willen we het minste gasverbruik per inwoner? Wat is de ambitie? Verder op basis van deze visie, waar gaan we nu wel en niet langjarig op investeren? De visie verwijst veelvuldig naar de rol van groene waterstof en het is een belangrijke en wenselijke bouwsteen in het energiesysteem van de toekomst. En de puzzel voor de Nederlandse productie is alleen minder eenvoudig te leggen dan gehoopt. Voor het sluiten van de business case moet het 24 uur per dag operationeel zijn, maar stroom uit hernieuwbare bronnen in Nederland zijn maar een deel van die tijd beschikbaar. En bovendien is stroom uit zon of wind hier niet zo goedkoop als zonnestroom in zuidelijke landen. En om de groene waterstofketen te laten functioneren zal import op schaal nodig zijn en moet ook voldoende opslag geregeld zijn. Daarnaast ligt Utrecht niet heel gunstig ten opzichte van de gasrotunde hier in Nederland en worden we waarschijnlijk pas laat aangesloten. En wat voor gevolgen heeft dit op de ambities van vol inzetten op waterstof? Daarnaast missen we in deze Energievisie over het energiesysteem ook de ruimtelijke keuzes die dit vraagt. Hoe past het allemaal in onze provincie? Wat krijgt voorrang op wat? Neem de zoektocht naar een locatie voor een nieuw hoogspanningsstation, naar verluid zou

die kunnen komen in of nabij Maarsen maar dan zou het terechtkomen in de Hollandse Waterlinie wat sinds kort dus Unesco Werelderfgoed is. Een alternatieve locatie zou zijn in de omgeving Breukelen, maar daar hebben ze al een station. Hoe worden dat soort afwegingen gemaakt? Vanuit het perspectief van netcongestie is energiebesparing absolute een no-brainer, 10 procent minder verbruik kan tijdens piekmomenten al veel schelen. Handhaving van informatie en energiebesparingsplicht door omgevingsdiensten is alleen maar belangrijker geworden.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mijnheer Fiscalini van UtrechtNu!.

De heer Fiscalini: Ja dank wel, voorzitter. Ja, ik hoorde mevrouw Rikkoert in het begin van haar betoog zeggen over waar we koploper in willen zijn. Maar is het dan een must voor de ChristenUnie om ergens koploper in te zijn? Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Ja bedankt, voorzitter. Dat sluit eigenlijk aan ook bij mijn opmerking. Elke provincie komt met een Energievisie, zijn eigen Energievisie, en eigenlijk zou je ook breder moeten kijken in Nederland, wie is nou eigenlijk waar goed in. En je ziet eigenlijk dat Flevoland en Groningen enorme bijdragen leveren aan groene stroom. Wij zijn een dichtbevolkte provincie waar het echt zoeken is en misschien moeten wij daarom juist maar extra zetten op energiebesparing en dan zou ik graag willen dat was provincie daar echt onze ambitie vol op zetten. En het is nu eigenlijk gewoon een samenraapsel van verschillende punten. Maar echt hier gaan wij voor en de rest is ook belangrijk, dat mis ik.

De voorzitter: Vervolgt u uw betoog, mevrouw Rikkoert. Of was u al klaar?

Mevrouw Rikkoert: Nee ik was eigenlijk nog niet klaar, maar wel bijna. Want dat ging over die energiebesparingsplicht of dat het handhaven van die informatie en energiebesparingsplicht door omgevingsdiensten dus heel belangrijk is. En dat kan niet voldoende benadrukt worden en zou in deze visie wat ons betreft ook niet misstaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik daar UtrechtNu! voor een bijdrage. U heeft geen bijdrage. Dan Volt, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Ja dank, voorzitter. Volt is blij dat het Europees kader erin staat. Dit maakt een en ander duidelijk en verbetert onze positionering als Staten. Waarvoor veel dank. We zijn nog wel benieuwd hoe onze Energievisie zich verhoudt tot de Energievisie van andere Europese regio's. Doen we veelal hetzelfde, lopen we voorop of achterop en wat kunnen we daarvan leren. Zijn Gedeputeerde Staten bereid een dergelijk vergelijk inzichtelijk te maken, vraagt Volt. We delen ook wel de twijfels en vragen die opkwamen in de bijdragen van onder andere de VVD, D66, CDA en PvdA en zullen hier deze dus nu niet herhalen. Wel willen we een punt maken over kleinschalige kernenergie. We zouden graag zien dat het college haar visie op de SMR's aanpast. Utrecht kan een meer proactieve en positieve rol aannemen en ook positiever gaan staan ten aanzien van de rol en waarde van kleinschalige kernenergie in het toekomstig energiesysteem van Utrecht. Zeker gezien het feit dat we hier een langetermijnvisie opstellen. Ook wat betreft de ruimteclaim, en wij lezen op pagina 32 en eerder ook pagina 13, we moeten de ruimte voor kleinschalige kernenergie tijdig weten te reserveren. Tijdens, en ik citeer dan, de volgende Energievisie kan dat nu juist het struikelblok worden, die ruimte, en dan past het straks allemaal niet meer door de keuzes die we nu maken. En dat wil Volt toch wel heel graag voorkomen. Volt heeft ook moeite met de extra randvoorwaarden die in de Energievisie worden

gesteld voor SMR's, of kleinschalige kernenergie, wat leest als het onnodig opwerpen van drempels en het doorschemeren van een politieke voorkeur waarvan wij ons afvragen hoe breed deze binnen het college wordt gedeeld. Natuurlijk moeten een SMR geen bron van extra netcongestie worden. Maar dat geldt toch ook voor alle andere vormen. En dat heeft ook te maken met de keuzes binnen de energiemix. En natuurlijk zou het mooi zijn als de SMR's ook als warmtebron kunnen worden ingezet. Maar dat moet geen conditie zijn om kleinschalige kernenergie sowieso voor elektriciteit in te kunnen zetten. We hebben amendementen in de pen om dit te gaan aanpassen in de Energievisie, ik geloof dat het dus na de zomer is, een meer open houding en minder drempels vooraf. En we vragen of andere partijen zich hierin kunnen vinden. Visie en ruimte dus, voorzitter. Dat geldt ook voor de maatschappelijke acceptatie van kleinschalige kernenergie. Volt heeft vele malen het punt gemaakt dat we nu moeten beginnen met een maatschappelijke dialoog rond kleinschalige kernenergie in Utrecht. De technologie heeft nog een aantal jaar nodig, maar de maatschappij ook. Laten we mensen gaan informeren, mensen gaan betrekken en in gesprek gaan met elkaar over het nut, de noodzaak en het draagvlak. Volt diende daar eerder een motie voor in. We moeten echt voorkomen dat straks de technologie wel klaar is maar de Utrechtse samenleving op een achterstand in kennis en beleving staat. Volt overweegt om de motie opnieuw populair te maken in PS. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we er nog drie te gaan geloof ik. Ja, de PVV. Mijnheer Van der Star.

De heer Van der Star: Ja bedankt, voorzitter. Wat betreft het standpunt van Volt wat betreft de kernenergie, sluiten we daar ons bij aan. Tot zo ver.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de SP. Geen bijdrage? Ik zie ook geen Forum voor Democratie. Mevrouw Hoek tot slot.

Mevrouw Hoek: Ja dank u, voorzitter. Ik moet ook kort zijn vanwege de tijd die ik nog heb. Inderdaad sluit 50PLUS zich ook aan bij Volt. Wij zijn tegen windmolens zoals iedereen weet inmiddels en ja, kleinschalige kernenergie moet gewoon de toekomst worden. Ik wil toch nog wel even een paar dingen opmerken. Waarom stonden vroeger, of altijd, de schoorstenen midden op het dak? Kijk, die verwarming vroeger met de kachel, de schoorsteen, de pijp liep gewoon door het hele huis en dat was eigenlijk gewoon de centrale verwarming. Dat wilde ik even zeggen. De meesten hebben dat niet meer meegemaakt, maar goed. Ambitie, dan sluit ik de windmolens dus uit en hebben we water, zon, aardwarmte en de kernenergie. Maar wat ik ook toch nog wel even wil opmerken, sinds de intrede van het aardgas, ja dat was halleluja maar daardoor gooide men alle deuren eruit, alle wanden eruit, open keukens, vides, en dat moest allemaal verwarmd worden. Inmiddels zijn we erachter dat dat toch niet helemaal goed is voor de portemonnee op dit moment en we moeten terug weer van het gas. Dus dan kan je isolatie doen, woningen, ramen, aankleden, maar ook het gedrag van onszelf. Ik heb al heel vaak hier in de Staten gezegd, ga niet midden in de winter met je blote voeten en een T-shirt door je huis lopen, kleed je aan. En dat zal veel meer gepromoot moeten worden, het gedrag van, laat ik het maar zo zeggen, van de consument. Want dan kan je een enorme bijdrage leveren aan minder gebruik van energie. Er zijn veel meer middelen en we kunnen natuurlijk ook nog kijken van de industrie, dat wat we opwekken, dat gaat op dit moment massaal haast naar de industrie en de datacentra. Maar zelf kunnen we ook heel veel doen om het energiegebruik te verlagen. Ik las van de week in de krant dat er al 25 procent minder aardgas gebruikt wordt terwijl dat niet direct tot het resultaat heeft geleid dat men op een andere manier energie gaat gebruiken. Tot zover, voorzitter. En wij zeggen wel dat het op dit moment nog niet besluitrijp is. 50PLUS zegt dat dus. Einde bericht.

De voorzitter: De besluitvorming is ook, zoals eerdergenoemd, nog niet aan de orde nu. Ik wil dan nu gaan schorsen. We gaan zo meteen in een blokje van één tot twee beginnen met de sprekers bij die andere twee

punten en daarna gaan we vervolgen met de beantwoording van mijnheer Van Essen. Ja, we gaan kijken hoe ver we komen maar ik denk dat u allen wel kunt ruiken dat we de laatste punten op de agenda niet gaan halen.

Schorsing

5. Ingekomen stuk RES

De voorzitter: Beste mensen, ik wil weer de vergadering vervolgen. Er is ook net in de pauze bij mij een verzoek binnengekomen van de fractie van de BBB, of het mogelijk is om agendapunt ingekomen stuk RES nu als eerste te behandelen en daardoor ook de inspreker mijnheer Neervoort als eerste het woord te geven in verband met dat mevrouw Van den Broek zo dadelijk even andere verplichtingen heeft. Is daar draagvlak voor om dat evenveel om te draaien? Qua tijd maakt het niet heel veel uit, dat zou betekenen dat het volgende agendapunt zo'n 20, 25 minuten later aan bod komt over luchtvaart. Mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, even voor mijn opheldering hoor. Zodat ik begrijp wat er nu gebeurt. Want we zaten toch nog in een agendapunt?

De voorzitter: Ja, dat klopt. Maar we gaan nu eerst die twee sprekers doen en daarna gaan we vervolgen met de Energievisie. Het is een beetje onorthodox. En dat gaan we allemaal binnen een uur doen.

Mevrouw Veen: Helder. Nou het lijkt me wel prettig als we zo snel mogelijk dat agendapunt afronden, omdat dat ook maar één termijn was. En dan dat we dan daarna doorgaan met het agendapunt van mevrouw Van den Broek lijkt me goed.

De voorzitter: Maar wel gaan nu wel echt met de sprekers beginnen.

Mevrouw Veen: Ja, dat snap ik. Dus dan sprekers, afmaken Energievisie en dan gaan we ...

De voorzitter: Nee.

Mevrouw Veen: Maar dat is dus mijn voorstel.

De voorzitter: Dat snap ik. Alleen ik geloof in jullie dat we dit kunnen binnen het uur. We gaan het gewoon doen.

Mevrouw Veen: Nee voorzitter, het is een ordevoorstel

De voorzitter: Oké, dan gaan we daarover stemmen. Het voorstel van mevrouw Veen is dus om nu eerst de sprekers aan het woord te laten, met zijn tweeën dan denk ik, dan beantwoording Energievisie af te ronden en dan echt de bespreking van die agendapunten. Wie is het daarmee eens? Mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Ik heb nog een aanvullende.

De voorzitter: Ja, maar ik wil eigenlijk eerst hier even over stemmen. Wie is het daarmee eens? Dat is niemand.

Mevrouw ...: Ik ben het ermee eens.

De voorzitter: U bent het daar wel mee eens?

Mevrouw ...: Ja.

De voorzitter: Oké. Maar dan is daar geen meerderheid voor, dus dan gaan we het doen zoals ik voorstelde.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Dan heb ik nog een ordevoorstel.

De voorzitter: Ja, mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Ik wil heel eventjes duiding van, we hadden een ochtendprogramma geloof ik van negen tot een en er is ook nog een middagprogramma van twee tot?

De voorzitter: Eén tot twee en dat is eigenlijk het vervolg van het ochtendgedeelte. En vanaf halfvier tot zes is er een stukje Mobiliteit. Dat is een soort van net wat andere agenda. Dus we gaan nu verder met eigenlijk wat we doen. Alleen omdat er insprekers zijn die hier nu naartoe zijn gekomen en ook graag aan bod willen komen, gaan we dat dus eerst doen en daarna de beantwoording van mijnheer Van Essen op de Energievisie. Ik wil graag vervolgen, want dit duurt ook weer tijd. Is iedereen het ermee eens dat we dan ingekomen stuk RES als eerste behandelen en daarna de inspreker van de monitoring luchtvaart? Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Voorzitter, wat bedoelt u met ingekomen stuk RES? Is dat 8?

De voorzitter: 3 is dat. Van dit blok agendapunt 4 is dat in het systeem.

De heer De Jong: Agendapunt 4, consultatie op de werkversie Energievisie?

De voorzitter: Dat is hem niet. Nee, ingekomen stuk RES. Dat is hoe ik hem hier heb staan.

Mevrouw ...: Ja voorzitter, dat staat niet op de agenda.

De voorzitter: Ja, dat is een apart gedeelte. Dan moet u even naar het middagedeelte gaan.

'...'

De voorzitter: ... daarna monitoring luchtvaart. Ja, oké? Goed. Dan wil ik graag het woord geven aan een inspreker, de heer Neervoort. Ik verzoek mijnheer Neervoort hier op deze plekken ergens plaats te nemen. En u krijgt vijf minuten en daarna kunt u vervolgens vragen krijgen. Mijnheer Neervoort, aan u het woord. De microfoon kunt u aandoen met het knopje.

De heer Neervoort: Dank u, voorzitter. Geachte leden van de commissie Mobiliteit en Milieu en geachte gedeputeerde Van Essen. Mijn naam is Kees Neervoort en ik ben die namens de werkgroep Energie Gasten en Stop windturbines Aetsveld uit Nigtevecht. De afgelopen week is er in onze omgeving veel onrust ontstaan als gevolg van plannen voor windturbines van een aantal grondeigenaren uit de Hoeker- en Garstenpolder. Deze polder is gelegen tussen Nigtevecht en Vreeland en ingeklemd tussen het Amsterdam-Rijnkanaal en de Vecht met aan de overzijde hiervan direct het dorp Nederhorst den Berg, een landelijke omgeving maar wel met relatief veel bewoning om deze polder heen. Deze grondeigenaren begonnen met zogenaamde keukentafelgesprekken met enkele aanwonenden, met als doel draagvlak te vinden voor hun plannen, echter zonder het te hebben over de hoogte en de aantallen van deze windturbines. Dit voedde de achterdocht en

ook na meerdere gesprekken onzerzijds bleef men vaag. Omdat deze plannen slechts in kleine kring bekend waren, was dit voor ons aanleiding om een informatieavond te organiseren om zodoende alle bewoners verder te informeren over de consequenties van windturbines op de leefomgeving, de gezondheid en de economische schade aan eigen woningbezit. Gastsprekers als doctor ingenieur Jan de Laat als audioloog verbonden aan het LUMC, Joost de Groot als woordvoerder van Windalarm en Jan Jaap Timersma van de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines, het zogenaamde NLVOW. Ze hebben allen vanuit een achtergrond en specifieke kennis de ruim 140 aanwezigen kunnen bijpraten en vragen kunnen beantwoorden. De onrust was daarmee niet afgenomen, integendeel. De vraag die steeds terugkwam, hoe het nu in godsnaam mogelijk was dat na het RES-proces van de afgelopen jaren waarin raad en college van Stichtse Vecht na veel inspraakrondes met een ruime meerderheid het standpunt had hadden ingenomen dat er binnen de gemeentegrenzen van Stichtse Vecht geen plaats zou zijn voor windturbines, maar dat zij haar aandeel in de opwekking van hernieuwbare energie zal voldoen in zonne-energie. Dit standpunt is in 2021 nogmaals herbevestigd. Het besluit van Gedeputeerde Staten Utrecht eind vorig jaar om alsnog een tiental zoekgebieden binnen Stichtse Vecht aan te wijzen, was ons niet ontgaan. Maar de terechte kritiek daarop uit verschillende gremia sterkte ons in de overtuiging dat dit proefballonnetje van gedeputeerde Van Essen geen lang leven zou krijgen. Echter, dat een aantal opportunistische grondeigenaren hierop zouden inspelen hadden we niet kunnen voorzien. Dat dit proefballonnetje nog steeds in de lucht hangt, is een gotspe. Als je bedenkt dat alle uitgangspunten die ten grondslag liggen aan het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie hier geweld zijn aangedaan. Het RES-proces is gebaseerd op besluitvorming van onderop en op basis van vrijwilligheid, en niet zoals nu wordt geprobeerd opleggen van bovenaf. Een en ander is al eerder door de heer Anco Goldhoorn uit De Ronde Venen waar ook zoekgebieden zijn teruggebracht op heldere wijze bekritiseerd. Wat beweegt bestuurders toch om op deze ondemocratische wijze heldere afspraken te negeren of te ontkennen en hun zin door te drijven? Het voelt als dat we met elkaar een spel aan het spelen zijn en halverwege bedenkt iemand eenzijdig dat de spelregels veranderd moeten worden. Het gevolg hiervan is wantrouwen bij de burger en dat openbaart zich de laatste jaren steeds meer, gezien de verschuiving in het politieke landschap. In een gesprek dat wij eerder hadden met onze wethouder, omdat wij verbaasd waren dat Stichtse Vecht zich kennelijk zonder verzet laat overrulen door Gedeputeerde Staten Utrecht zal laten welgevallen, bleek echter dat er wel degelijk verzet op komst was. Dit is in een brief van 14 mei jongstleden aan gedeputeerde Van Essen klip en klaar benoemd. Wij zijn de fracties BBB en 50PLUS erkentelijk dat zij zich hebben ingespannen om een flink aantal kritische vragen voor te leggen aan de verantwoordelijke gedeputeerde en zijn benieuwd naar zijn reactie. Tot slot, om elke indruk weg te nemen dat u te maken heeft met nimby's het volgende als het gaat om nut en noodzaak om door te gaan met wind op land. U zult ongetwijfeld bekend zijn met het feit dat intussen 35 terawattuur hernieuwbare energie als doelstelling voor 2030 ruimschoots is gehaald. Er zou zelfs al richting de 50 terawattuur zijn geboden. Je vraagt je dus af wat bezielt bestuurders is om dan zo te handelen. Verder wil ik u graag attenderen op een rapport van onafhankelijk onderzoeksbureau CE Delft dat in opdracht van Windalarm en NLVOW is opgesteld. In dit rapport wordt aangetoond dat wind op land geheel overbodig is geworden. Dit rapport dat echter op het bureau van demissionair minister Jetten is blijven liggen is zeer lezenswaardig en staat haaks op de door de windindustrie gedomineerde gremia die maar één ding centraal stellen, zoveel mogelijk windturbines neerzetten met inzet van veel belastinggeld. Uw kritisch oordeel over de beantwoording van de voorliggende vragen van BBB en 50PLUS wachten wij met belangstelling af. En dank voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel, precies binnen de tijd. Ik vind het bewonderenswaardig. Dan gaan we even naar de commissie kijken of er vragen zijn voor mijnheer Neervoort. Ik zie mevrouw Hoek. Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Ja dank u, voorzitter. Mijnheer Neervoort, dank voor uw betoog. Mijn vraag aan u is, wat zou er op dit moment gedaan moeten worden om de angel eruit te halen dat er zoveel dwang is om toch windmolens te realiseren?

De voorzitter: Is er ook nog een andere vraag? Ik zeg mevrouw Van den Broek. Ja, wellicht kunt u deze vraag wel even meteen beantwoorden. Dan gaan we zo naar mevrouw Van den Broek, als er maar twee vragen zijn. Mijnheer Neervoort.

De heer Neervoort: We zien graag dat de afspraken die zijn gemaakt zoals ik net zei in het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie, dat die gewoon nagekomen worden. Zoals ik heb gezegd, er worden nu onderweg de spelregels veranderd. En je kan niet van bovenaf, ook al is dit een hogere bestuurslaag, je kan niet van bovenaf een gemeente overrulen. Er is een standpunt ingenomen door college en raad en die hebben windturbines binnen de gemeentegrenzen uitgesloten. En Stichtse Vecht voldoet ook aan zijn opgave in zijn aandeel in de hernieuwbare energie. Dus er is helemaal geen aanleiding om überhaupt zoekgebieden aan te wijzen en daar dan gelegenheid te scheppen om windturbines te plaatsen, als de gemeente dat niet wil. We moeten de spelregels gewoon blijven nakomen. Dat is wat er gebeuren moet. Met andere woorden, de drie zoekgebieden die nu bepaald zijn binnen Stichtse Vecht, maar ik denk dat ik hier ook spreekt voor De Ronde Venen, die moeten er gewoon uit. We moeten ons houden aan de gemaakte afspraken en de besluitvorming van de gemeente.

De voorzitter: Dan mevrouw Van den Broek, ook nog voor een korte vraag aan de inspreker.

Mevrouw Van den Broek: Ja dank u wel, voorzitter. Allereerst bedankt voor het komen inspreken en voor het heldere verhaal, in die zin heb ik eigenlijk geen vragen. Maar ik heb wel een andere vraag die hier wel aan gerelateerd is. Er bereiken mij berichten van omwonenden of inwoners uit de omgeving van bepaalde zoekgebieden in deze provincie dat zij bij elkaar komen om een rechtszaak te gaan aanspannen als er toch door wordt gezet. Is dat bij jullie in de omgeving, is daar ook sprake van? Heeft daar een?

De voorzitter: Mijnheer Neervoort.

De heer Neervoort: Zover hebben we nog niet gedacht. De vraag is natuurlijk ook, in hoeverre je dus nog als burgers hier nog verzet tegen kan plegen. Want er is natuurlijk een Crisis- en herstelwet waarin een aantal zaken in juridische procedures uitgesloten is. Wat we wel voornemens zijn, en daar zijn we ook mee bezig, om wel richting Den Haag te gaan. Wij willen toch aan de nieuwe Tweede Kamer uitleg gaan geven wat hier gaande is. En als we inderdaad nu willen dat men de burgers in het land wat meer bij de politiek willen betrekken, moeten we ook zorgen dat we een betrouwbare overheid en een betrouwbaar bestuur gaan krijgen. En daar willen we het wel over hebben. Maar of juridische procedures aan de orde zijn, laten we zegen daar hebben we nog niet over gedacht, maar ik denk ook dat we daar best wel een aantal obstakels gaan tegenkomen. Maar we hopen gewoon dat het daar niet op uitkomt, want het zou wel een hele droevige zaak zijn in dit verhaal. Want je verliest daarmee elk draagvlak, ook voor de lange termijn, ook na 2030, om hier nog als burger mee bezig te zijn. Je ziet al heel veel scepsis en die zal als dit soort plannen worden doorgedrukt alleen maar toenemen. Dat zouden we zeer betreuren.

De voorzitter: Dan krijgt u nog een laatste vraag toch nog van mevrouw Veen van D66. Mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. Allereerst bedankt voor uw bijdrage en voor uw inspraak. Ik was even benieuwd, in dit huis is bij mijn weten in de vorige periode en in deze periode altijd aan de orde geweest dat

er bovenop de RES-afspraken de mogelijkheid was voor de provincie om in te grijpen mocht er niet voldoen worden aan de eisen die we stellen aan wind. Die eisen zijn ook nog bijgesteld. Maar het feit dat de provincie zou kunnen ingrijpen, dat is altijd helder geweest aan de voorkant. Daar zijn ook altijd duidelijke afspraken over gemaakt en daar is ook communicatie over geweest. En mijn vraag is eigenlijk aan u, ik begrijp uit uw verhaal dat die communicatie u niet bereikt heeft. En wat had de provincie daarin kunnen doen om uw wel te bereiken?

De voorzitter: Mijnheer Neervoort.

De heer Neervoort: Dat het mij niet bereikt heeft, dat zou kunnen, want ik ben niet altijd bij de les, ik ben zelfstandig ondernemer en ik probeer mijn brood te verdienen overdag. Maar dat het de gemeente niet bereikt heeft, is ook wel vreemd dan. Want vandaar die brief van 14 mei waarin het college zegt, mijnheer Van Essen, we gaan hier niet mee akkoord, wij blijven bij ons genomen besluit. Dat is dan wel opvallend. Dus er kan best binnen dit bestuur iets besloten zijn, maar dat is dan niet naar beneden gebracht en er is ook geen uitsluitel over gegeven. En vandaar ook al die kritische vragen die opgesteld zijn.

De voorzitter: Ja, ik denk dat dit misschien ook iets is, zo dadelijk ook aan GS om wellicht op in te gaan, of straks bij de bespreking. Ik ga niet nog een vraag toestaan, helaas. Dan wil ik even kijken, college, of er behoefte is aan een korte reactie hierop en daarna kunnen we nog naar mijnheer Neervoort voor een laatste reactie. Mijnheer Neervoort, u kunt ook eventueel de microfoon even uitzetten. Ja, mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Heel kort, voorzitter. Een aantal van de vragen zijn technisch en de beantwoording is in het Staten Informatie Systeem te vinden. Bij de vaststelling van de RES 1.0 met een regionale ambitie die ook door raden is vastgesteld, en laten duidelijk zijn, is in de U16 ook aangegeven dat er extra plannen nodig zijn voor zon en wind, zeker ook voor wind, dat staat ook in de RES 1.0. Daar staat ook de juridische rol van de verschillende partijen benoemd, waaronder ook de provincie. En er is ook in de U16 ook altijd het gesprek geweest, en dat hebben wij ook als provincie vanaf begin bij RES 1.0 aangegeven, dat wij ook een verantwoordelijkheid voelen en hebben om de RES-doelen te realiseren. En dat dat ultimo ook al kan betekenen de inzet van het ruimtelijke instrumentarium vanuit onze wettelijke verantwoordelijkheid en bevoegdheid. En daar gaat dit eigenlijk over, los van dat natuurlijk de ambitie voor duurzame opwek ook in onze Omgevingsvisie staat verankerd. Het is een provinciale ambitie waar wij natuurlijk ook als college uitvoering aan te geven hebben om de provinciale ambitie na te streven. Dus dat misschien even als kanttekeningen en ik denk dat we op dit moment, we hebben natuurlijk met de oproep van begin dit jaar aan alle gemeenten in de hele provincie gevraagd, maak plannen voor zon en wind concreter om te zorgen dat we gezamenlijk de RES-ambities halen. Ik constateer dat er een hoop gemeentes daar ook gehoor aan geven en ook bezig zijn om plannen te concretiseren en met meer plannen te komen. Wij maken daar een tussenbalans over op dit najaar, september. We zullen dan bezien of dat voldoende is om de RES-ambities en om onze provinciale ambitie voor 2030 te realiseren, of dat daar meer nodig is en wat daar dan het vervolg op zal zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zei het net trouwens verkeerd. We gaan eerst nu even de opwaarderingen af en daarna krijgt, na afloop van het agendapunt, mijnheer Neervoort nog het laatste woord om even te reflecteren, dat is één minuut, op wat er allemaal gezegd is en wat hij daarin meeneemt. Ja, dat hoe het altijd al gaat, ik zei het net gewoon verkeerd. Dit is hoe het altijd gaat. Mevrouw Van den Broek, jazeker. Mevrouw Van den Broek van de BBB. Wel handig om de microfoon aan te zetten dan.

Mevrouw Van den Broek: Voorzitter, dank u wel. Toch heel kort, ik kan niet meer helemaal de opwaardering oplezen zoals die beschreven staat, want daar heb ik niet genoeg tijd voor. Ik wil wel even kort terugkomen op

de reactie van de gedeputeerde. De RES is inderdaad in de gemeenteraden vastgesteld, soms geamendeerd, echter zonder enige vorm van verplichtingen. In die van bijvoorbeeld Vijfheerenlanden staat geschreven, de RES U16 vast te stellen met daarin opgenomen het regionale bod in de U16 om zo mogelijk, zo mogelijk, 1,8 terrawatt aan duurzame, enzovoort. Zo mogelijk, kortom niet juridisch bindend, wel bestuurlijk bindend, maar daar kunnen door voortschrijdend inzicht wijzigingen op komen. BBB vraagt zich dan ook af of, indien georganiseerde inwoners en of gemeenten een projectbesluit juridisch gaan aanvechten, of de provincie hierin stand gaat houden. En hier laat ik het bij, want ik denk dat mijn tijd op is. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de volgende opwaarderende fractie, dat is 50PLUS. Mevrouw Hoek. Of het was een soort combi-opwaardering, maar u staat er ook bij.

Mevrouw Hoek: Inderdaad, maar ik sluit me aan bij de woorden van mevrouw Van den Broek.

De voorzitter: Helemaal goed. Ja, zijn er nog anderen die kort nog iets wilde toevoegen hieraan? Dat is niet, wel het geval. Mijnheer Vermaat van de SGP.

De heer Vermaat: Ja, voorzitter. Ja, iedere bespreking van het RES-gebeuren, om het zo te zeggen, hebben we dit al besproken. Dat door de besluiten hier in Provinciale Staten een paar jaar geleden al de beginuitgangspunten zijn aangepast waardoor het onduidelijk is waar liggen nou precies de bevoegdheden. Maar voor ons is het nog steeds dat die samenspraak tussen gemeente en provincie als gelijkwaardige paden in de RES-gebieden gestand moet gedaan worden.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we nu weer even voor een reactie naar mijnheer Van Essen op de punten die ingepast zijn bij ...

Gedeputeerde Van Essen: Er zijn geen vragen gesteld, volgens mij. Dus ik denk, dan val ik in herhaling, voorzitter.

De voorzitter: Dat klopt ook wel een beetje, inderdaad. Dan kijk naar mijnheer Neervoort voor een slotreactie op dit alles. Mijnheer Neervoort.

De heer Neervoort: Ja, het verbaast mij. Ik ben ondernemer en ik heb veel met overeenkomsten te maken, duidelijke afspraken. Kennelijk ligt het in het openbaar bestuur anders. Hoe kan het nu zijn dat een gedeputeerde zegt, zo hebben we het afgesproken en dat de gemeente zegt, hallo, we hebben hier een besluit genomen binnen onze gemeentegrenzen en dat dat accepteren we niet. Dat vind ik toch wel een hele opvallende zaak. Ik ben heel benieuwd wat daar de uitleg van is. Neemt niet weg dat wij ons hoe dan ook zullen verzetten als deze plannen toch grond krijgen en dat toch deze zoekgebieden in stand blijven. Dan zullen wij alles in het werk stellen om dit aan te vechten. Dat is in ieder geval het voorschot wat ik alvast kan geven. En ik zou als laatst nog willen aanvullen, echt een aanbeveling aan u allen, of je nou voor of tegen deze zaak bent, verdiep je in het rapport dat door CE Delft is gemaakt in opdracht van Windalarm en NLVOW. Dat is een gestaafd onderzoek en dat toont aan dat wind op land echt overbodig is geworden. En we hebben hier te maken, dat is pijnlijk om te zeggen, maar de windindustrie heeft in allerlei gremia vanaf het moment dat de klimaattafels werden ingericht een stem in het kapittel gehad. En dat was in het begin misschien heel goed om laten we zeggen kennis in te brengen. Maar wat we nu wel zien, dat in die gremia ook op beleidsterreinen de windindustrie een hele bepalende stem heeft. En dat is toch wel gek, want dan hebben we het heel gauw toch over eigenbelang wat hier in stand wordt gehouden. En dat vinden we wel een opvallende zaak en daar zou

ook eens kritisch naar gekeken moeten worden. Dat is ook iets wat we zeker ook bij de Tweede Kamer onder de aandacht zullen brengen. En daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Helemaal goed. Dan was dit het agendapunt ingekomen stuk RES, ik weet even het nummer niet meer, daar zijn we het nog niet helemaal over eens. Ja, ik ben wel trots dat we het dan toch in best wel korte tijd hebben afgerond.

6. SB Monitoring luchtvaart

De voorzitter: Dus dan gaan we naar het agendapunt Statenbrief monitoring luchtvaart, daar hebben we ook een inspreker. Ik dank mijnheer Neervoort voor zijn woorden en u kunt wellicht ook nog meekijken met de vergadering vanuit de publieke tribune. Dan verzoek ik mevrouw Witmer om plaats nemen en dan krijgt u ook vijf minuten de tijd en dan zullen we het op dezelfde manier doen zoals net qua procedure. Mevrouw Witmer, aan nu het woord

Mevrouw Witmer: Geachte commissieleden, geachte gedeputeerde, ik ben Maria Witmer en spreek namens het burgerinitiatief STOP4deroute. Wij zijn blij met de kritische houding en activiteiten van de provincie tegen een vierde aanvliegeroute. De opdracht aan bureau Casper om het vliegverkeer boven de provincie in beeld te brengen en de opdracht aan de GGD Utrecht tonen aan dat u sterk wilt staan in het komende proces en dat u besluiten wil baseren op feiten. Omdat ook wij groot belang hechten aan feiten, hebben wij het rapport van Casper kritisch bekeken. U wilt de resultaten van deze studie relateren aan geluidsoverlast en hinder op de grond. Ook wilt u neem ik aan dat inwoners de resultaten herkennen en er vertrouwen in hebben. We hebben daarom enkele kritische kanttekeningen bij de afbakening en selectie van de vluchten. Wij zijn het niet helemaal eens met hoe dit rapport is gemaakt. Ook bespeuren wij formuleringen waarmee het probleem voor inwoners in de beeldvorming klein wordt gemaakt. Ik ga niet al onze kanttekeningen hier opnoemen, heb ik geen tijd voor, maar ze staan in de schriftelijke reactie. Als tweede, de jaren 2019, 2022 en 2023 zijn gemonitord als huidige situatie. Als je de motie letterlijk opvat dan willen we geen toename van vliegtuigen vanaf 2023. Maar daarmee ga je voorbij aan het feit dat er nu al in toenemende mate overlast en hinder worden ervaren en het aantal vliegtuigen is toegenomen. Het lijkt ons onjuist om zo'n situatie als referentie of nulsituatie te kiezen. De jaren 2017, 2018 en 2019 waren drie piekjaren op Schiphol en in die jaren was er in onze provincie een toename van geluidhinder, horen wij overal van bewoners. Daarom stellen we voor om bureau Casper een aanvullende opdracht te geven om ook de jaren 2014, 2015 en 2016 beperkt in beeld te brengen. Dat wil zeggen, de totale aantallen vluchten en verdeling van de preferente routes over onze provincie, om te begrijpen welke veranderingen tot meer overlast en hinder hebben geleid. Zodat we dit kunnen uitleggen aan de inwoners en aan het rijk. Wat willen wij als provincie graag teruggedraaid zien? Noem dit de referentie of nulsituatie voor een betere beeldvorming. Punt drie, het is ook van belang om in de toekomst door te blijven monitoren om als provincie sterk te staan. Recent nog heeft het ministerie van IenW bevestigd dat de luchtvaart vanaf 2027 onbeperkt kan doorgroeien. Ons inziens is dit het belangrijkste doel van die hele vierde route. De omvang van de luchtvaart zou volgens vigerend beleid moeten worden beperkt op milieueffecten en niet meer op aantallen vluchten. Wij vinden dit een onzalig idee omdat het moeilijk te controleren is en de regels ongetwijfeld ten nadele van mens, milieu en natuur zullen uitpakken. Kijk bijvoorbeeld hoe nu de lucht niet realistisch en willekeurig is losgekoppeld van de grond, geluid van vliegtuigen boven de 1.800 meter bijvoorbeeld en stikstofuitstoot boven de 914 meter hoogte tellen gewoon niet mee. Punt vier, monitoren is mooi maar voorkomen is beter. De provincies gaan samen met gemeenten en andere partijen zorgen voor een gedragen uitwerking van de luchtruimherziening. U kunt het welzijn en gezondheid van de huidige en toekomstige inwoners van Utrecht, Noord-Holland en Gelderland beschermen

door aan te tonen dat een vierde route geen onderdeel kan zijn van een gedragen uitwerking. Laten we die waanzinnige groei van de luchtvaart stoppen. Samenvattend vragen wij aan het college van Gedeputeerde Staten, laat Casper hun studie van de huidige situatie aanpassen en aanvullen zoals wij voorstellen. Laat Casper een vergelijkbare maar beperktere studie uitvoeren voor de jaren 2014, 2015 en 2016 en neem deze situatie als referentie voor de toegenomen overlast en hinder vanaf 2017 tot nu en voor de toekomst. Blijf door monitoren in de toekomst omdat onbeperkte groei van de luchtvaart vanaf 2027 beleid is. Toon aan dat een vierde route geen onderdeel is van een gedragen uitwerking van de luchtruimherziening omdat gezondheid en welzijn van burgers voorgaan. Dank u wel voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Witmer, precies ook binnen de tijd, heel goed. Dan ga ik even inventariseren of er vragen zijn vanuit de commissie. Ik zie drie fracties die vragen willen stellen. Ik denk dat we dan gewoon even vraag-antwoord gaan doen. Ik denk dat dat misschien ook voor de inspreker wat beter werkt. Mijnheer De Jong van Volt voor een korte vraag.

De heer De Jong: Ja, dank u wel. Dank u wel voor het komen en inspreken. Volt ondersteunt het standpunt uiteraard van harte dat we moeten kijken dat we niet oneindig blijven groeien. En wat Volt betreft stoppen we morgen met alle korte afstandsvluchten. Maar mijn vraag is, wij zien deze kwestie en we zijn absoluut tegen de vierde route. Tegelijkertijd vinden we het ook belangrijk dat we kijken naar de lastenverdeling over de provincies. En ik was benieuwd naar uw perceptie daarop dat als een vierde route zou leiden tot minder luchtverkeer maar wel meer verdeling van de overlast op de natuurgebieden en de mensen in de verschillende provincies, zou het dan wel een optie zijn wat u betreft?

Mevrouw Witmer: Begrijp ik goed dat u denkt dat de vierde route tot minder vliegverkeer leidt? Zei u dat?

De voorzitter: Ja, dat is een verduidelijking.

De heer De Jong: Nee, dat denk ik niet want ik denk dat meer asfalt meer auto's aantrekt en meer vluchtroutes meer vliegtuigen. Maar in het scenario dat er kan worden aangetoond dat de route wordt opengesteld om het verkeer wat nu van de andere kant komt te verminderen, dus dat het een verdeling wordt met onderaan de streep gelijk of minder, in dat scenario, en ik deel uw zorgen en de kritiek, maar even dat scenario, zou het wat u betreft dan wel een optie kunnen zijn?

De voorzitter: Mevrouw Witmer.

Mevrouw Witmer: Wij geloven daar niet in. Om Schiphol, 25 kilometer om Schiphol is al duidelijk aangetoond dat men niks zal merken van een vierde route. Want die startbanen en die landingsbanen blijven gewoon liggen waar ze liggen. En verder is aangetoond dat de vermindering van het aantal vluchten boven de mensen die er nu veel last van hebben, die er echt wel is, maar dat die zo weinig is dat men daar nauwelijks wat van merkt. Ik weet niet of u Lubach heeft gezien, als je drie knetterende bladblazers in je kamer hebt staan en je zet er één op half, dan merk je daar niet veel van. Maar als je een mooie stille kamer hebt en je zet er een halve luchtblazer in, dan merk je er heel veel van. Dus wij vinden dat je problemen moet oplossen. Je smeert mest ook niet uit over een groter gebied als je een mestprobleem hebt. En dat doe je ook niet met vluchten en met geluidhinder.

De heer De Jong: Helder.

De voorzitter: Dan gaan we naar GroenLinks, mijnheer de Oude Wesselink voor een korte vraag.

De heer Oude Wesselink: Dank u wel. Ja, uiteindelijk zijn het er twee geworden, ook naar aanleiding van de vraag van de heer De Jong zojuist. Eigenlijk ik mijn vraag, klopt het dus dat inderdaad met de vierde aanvliegroute er eigenlijk gewoon net zo het aantal gehinderden gewoon stijgt daarmee? En dan hoor ik graag hoe Stop4deroute daar tegenaan kijkt. En vraag twee is meer over de actualiteit. Gisteren is er een motie aangenomen in de Tweede Kamer op initiatief van NSC samen met de ChristenUnie. Ik ben benieuwd of Stop4deroute daarvan op de hoogte is en hoe zij daar tegenaan kijkt.

De voorzitter: Mevrouw Witmer.

Mevrouw Witmer: De eerste vraag, ja het aantal gehinderden neemt wel met een miljoen toe. Want als je kijkt, de provincies Utrecht, Gelderland, ik geloof 3,4 miljoen inwoners. Stel dat daar een derde van hinder krijgt, ja natuurlijk neemt dat toe. En wij hebben vernomen inderdaad dat er gisteren een motie is aangenomen op voorstel van NSC en ChristenUnie, heb ik begrepen, over de vierde route. Maar niet waar die komt te liggen, maar of die er moet komen. Dus eigenlijk een stap terug in het proces. Voorgesteld is om daar gewoon een inspraakproces of in ieder geval een gemeenschappelijk proces met inwoners en met deskundigen het erover te hebben eerst. In ieder geval stelt het uit, daar zijn we alvast blij mee. Maar het zal helemaal afhangen denk ik van hoe dat proces gaat gebeuren en welke deskundigen er mee mogen praten. Tot nu toe was het vooral luchtvaart, maar als er ook gezondheidsdeskundigen en kritische deskundigen op het gebied van de luchtvaart en verduurzaming van de luchtvaart, zoals Paul Peeters bijvoorbeeld, mee gaan praten, ja dan is het nog wel hoopvol. We hadden natuurlijk veel liever gehad dat die andere motie was aangenomen, van geen vierde route, dat snapt u. Maar het is weer een kans.

De voorzitter: Dan zag ik ook mevrouw Hoek met een korte vraag.

Mevrouw Hoek: Ja dank u, voorzitter. Mevrouw Witmer, dank voor uw komst en uw inspraak. Wat ik in uw verhaal heb gemist, eigenlijk, hoe staat u erin dat het ook de stiltegebieden, want daar gaat, ik weet niet of u het kunt zien, dit is de provincie Utrecht en dit is de, u ziet hem ook op het scherm, iedereen kan hem trouwens op het scherm zien, dit is de geplande route, het gebied. Dus de stiltegebieden worden aangetast en daardoor natuur en de vegetatie maar ook, toch ook nog wel heel belangrijk in dit gebied, zullen ook de woningen in waarde verminderen. Dus hoe staat u daarin?

De voorzitter: Mevrouw Witmer.

Mevrouw Hoek: En we zijn uiteraard tegen de vierde vliegroute.

De voorzitter: Ik denk dat dat wel duidelijk was. Mevrouw Witmer.

Mevrouw Witmer: Ja die stiltegebieden. Officieel, zei ik al, mogen boven de 1.800 meter de vliegtuigen daar gewoon overheen. Daar heeft dus geluidshinder op de grond geen prioriteit meer, maar verminderde CO₂-uitstoot. Ja, dat vinden wij absurd, want op 1.800 meter hoor je nog heel veel. En dat de woningen in waarde dalen, ik kan daar niet zo heel veel over zeggen. Het lijkt mij logisch. Ik bedoel u was ook bij Stichtse Vecht, daar staan vast heel veel mooie woningen en ik kan heel goed begrijpen dat mensen daar niet mee willen gaan wonen. Dus ik denk dat dat wel waar is. Maar ja de woningnood in Nederland is zo hoog dat mensen toch overal gaan wonen. Eigenlijk ook dat is een groot probleem waar de luchtvaart het alleen maar groter in maakt.

Mevrouw ...: Voorzitter, mag ik nog een kleine aanvulling vertellen?

De voorzitter: Nee hoor.

Mevrouw ...: Zeggen?

De voorzitter: Nee.

Mevrouw ...: Niet? We hebben toch tijd over?

De voorzitter: Nee, u kunt wellicht een bijdrage doen bij het agendapunt, kort. Dat wil ik dan ook gaan doen. Ik ga nog even niet naar mijnheer Van Essen, zoals ik net wel deed, maar dat doen we gewoon zo meteen even in één keer. Dus ik ga nu naar de commissie. Dan gaan we beginnen met Partij voor de Dieren, mevrouw Butterman? Mijnheer Travaille, online. Mijnheer Travaille, aan u het woord.

De heer Travaille: Goedemiddag, zoals u hoort sta ik op locatie. We hebben waardering voor de bijdrage van de inspreker, dank daarvoor. We sluiten ons ook graag aan bij de vragen van mevrouw Witmer, met name met betrekking tot de referentiejaar. We willen graag ook nog een ander referentiejaar noemen, dat is 2008. Toen is er een luchtverkeersbesluit genomen en dat geeft aan wat de grenzen zijn van het aantal vluchten, 420.000 per jaar, en er is geen ander formeel besluit genomen over het aantal vluchten dat mag aankomen en vertrekken op Schiphol. Dus we zouden dat ook graag als referentie gebruiken. We hebben wat moeite met de doelen die in het rapport zijn benoemd. Daarin wordt eigenlijk gewoon uitgaan van de communicatie van het ministerie van IenW, maar in de PlanMER staat duidelijk, luchtruimherziening in relatief grote mate draagt dat bij aan de realisatie van de capaciteit voor de groei van luchtvaart en in mindere mate aan duurzaamheid en leefbaarheid. Dus ik zou de provincie ook willen vragen om niet mee te gaan in dat frame van we doen dit voor minder overlast of voor minder uitstoot, want het wordt alleen maar meer. Wat mevrouw Witmer ook duidelijk betoogde. Wat het monitoringsrapport heel duidelijk maakt is dat een groot deel van de provincie Utrecht gewoon echt serieus geluidsoverlast al heeft en met die vierde route alleen nog maar meer gaat ervaren. Dat geldt ook voor de stiltegebieden en eerlijk gezegd geldt dat ook voor de boeren, omdat Schiphol zelf een flinke hap uit de hoeveelheid stikstof neemt die we aankunnen boven onze provincie. Daarom hebben wij drie vragen aan de gedeputeerde. Kan de provincie Utrecht vragen om een handhavingsverzoek conform het luchthavenbesluit 2008 waarin het aantal vluchten qua geluidsbelasting is gemaximeerd op 420.000? De tweede vraag is, de vierde aanvliegeroute, daarvoor wordt door het ministerie verwacht dat de provincies een participatieproces trekken met de omgeving. Kan de provincie Utrecht helder aangeven dat dit niet mogelijk is omdat er gewoon geen gedragen uitwerking voor een vierde aanvliegeroute in de provincie Utrecht mogelijk is? Mogelijk kan dat ook samen met de andere provincies. En de laatste vraag, op welke andere manieren kan de provincie Utrecht eigenlijk haar inwoners en de natuur beter beschermen tegen uitstoot en herrie, zoals we hebben geconstateerd in het monitoringsrapport? Dank u wel, voorzitter

De voorzitter: Dank u wel. GroenLinks, mijnheer oude Wesselink.

De heer Oude Wesselink: Dank u wel. Ik had het niet beter kunnen verwoorden dan de heer Travaille, dus daar sluit ik me volledig bij aan.

De voorzitter: Kijk eens aan. Dan de laatste opwaardeerder, de VVD. Maar die zie ik niet en dat komt ook omdat mijnheer Hossain, dat was een beetje met de tijd. Dan wil ik nog even rondkijken in de commissie of er nog andere fracties zijn die kort een bijdrage hebben op dit punt. Dat is niet het geval. Dan ga ik naar mijnheer Van Essen voor zijn reactie. En na afloop van die reactie krijgt mevrouw Witmer ook nog een slotreactie van een minuut. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ja dank, voorzitter. Dank ook voor de inspraak en ook heel fijn dat er ook inwoners zijn die zich organiseren en ook hun zorgen kenbaar maken. Volgens mij is dat altijd belangrijk en ook goed om daar ook u gelegenheid te geven uw visie daarop ook hier in deze zaal te geven. Dank dat ook die moeite neemt. Het is denk ik natuurlijk helder dat wij als provincie Utrecht ook de zorgen die ook bij heel veel onze gemeenten leven al meermaals ook onder de aandacht hebben gebracht, ook naar de departementen. Dat is natuurlijk ook een van de redenen dat we deze monitorsrapportage hebben laten opstellen. En dat is wat ons betreft ook niet iets eenmaligs, maar wat we met enige regelmaat willen herhalen. Een aantal van uw suggesties die daar ook voor vandaag voor zijn gedaan, het lijkt me goed om die ook bij de volgende monitorrondes mee te nemen. Dus dank daarvoor. Er waren wat vrij specifieke vragen vanuit de Partij voor de Dieren.

De voorzitter: Voordat we dat gaan doen krijgt u nog wel een interruptie van GroenLinks. Mijnheer Oude Wesselink.

De heer Oude Wesselink: Ja, dank u wel. De gedeputeerde gaf aan, het lijkt mij goed dat. Kan ik dat zien als een toezegging?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Jazeker, voorzitter. We hebben natuurlijk al aangekondigd dat we die monitoringsrapportage, ik geloof eens in de twee jaar als ik het even goed heb, gaan herhalen. En wat ik u wil toezeggen, dat we bij de volgende ronde de aanbevelingen die zojuist zijn gedaan rond die referentiejaren dat we die daarbij betrekken, daarbij meenemen.

De voorzitter: Vervolgt u de beantwoording.

Gedeputeerde Van Essen: Dan kom ik bij de vragen van Partij voor de Dieren. Dat handhavingsverzoek, daar moet ik even het antwoord voor nu op schuldig blijven. Daar kom ik graag even schriftelijk op terug, omdat ik niet helemaal kan overzien wat onze mogelijkheden daarin zijn, wat de consequenties daarvan van zijn. En hetzelfde rond het participatieproces. Eigenlijk hoor ik de heer Travaille zeggen, kan je wel een participatieproces doen als daar veel weerstand voor is. Volgens mij kan dat nog steeds, dus die redenering kan ik niet helemaal volgen. En de laatste vraag, dat is volgens mij de kern, hoe kunnen wij inwoners hierin beschermen. Uiteindelijk, laat dat ook helder zijn, is dit natuurlijk bevoegdheid van het rijk. Dus wat wij kunnen doen is de zorgen onze inwoners aangeven, adresseren op verschillende bestuurlijke tafels en via andere wegen. Dat doen wij, veelvuldig. Eigen onderzoek, eigen factfinding om te kijken hoe gaat het met het aantal vliegbewegingen, maar ook kijken wat daar bijvoorbeeld aan klachtenregistratie vanuit het BAS en ook de hinder die de GGD in beeld gaat brengen. Dat is allemaal factfinding van verschillende ordes. Ik bedoel een klacht is natuurlijk echt iets anders dan het aantal vliegbewegingen en het één doen we zelf en het andere doen anderen. Maar om dat wel allemaal in beeld te hebben, helpt het ons ook om die lobby op een goede manier te organiseren en daarvoor ook onze mede-overheden, in dit geval het ministerie, ook de zorgen onderbouwd aan te kunnen dragen. Dus dat is wat wij doen en ook zullen blijven doen. En ik denk, de Partij voor de Dieren geeft ook nog aan, pas daarin op voor framing. Dat is natuurlijk altijd inderdaad bij dit soort zaken, maar dank ook voor die suggestie om daar aandacht voor te hebben.

De voorzitter: Dank, mijnheer Van Essen. Dan wil ik voor een slotreactie nog, er is wel nog een interruptie, denk ik van mijnheer Travaille. Ja excuus, mevrouw Witmer. Er is een interruptie van mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u wel. Dank voor de reactie van de gedeputeerde en wij herkennen ook zeer zeker hoor dat de provincie Utrecht haar uiterste best doet om te zorgen juist dat die vierde route ons niet overkomt.

De voorzitter: Het is een interruptie, niet een tweede termijn.

De heer Travaille: Ja, mijn vraag daarom is, de suggesties die gedaan zijn gingen over referentie jaren 2017, 18, 19, ook over 2008. Kunnen die nog worden toegevoegd aan het rapport? Want anders moeten we nu twee jaar gaan wachten op de volgende rapportage en dan zitten we misschien al midden in de vierde route.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ik weet niet of dat zo makkelijk toe te voegen is. Ik wil wel even kijken of daar op een aggregatie niveau data beschikbaar is over misschien het totaal aantal vluchten in die andere jaren, dan wil ik wel even kijken of daar iets van beschikbaar is. Om nu een aanvullende opdracht uit te zetten, we hebben dit door een extern bureau laten doen, ik weet niet of dat helemaal qua inspanning recht doet. Maar om even te kijken hoe zit het nu met het aantal vluchten in 2014, 15 en 16 ten opzichte van 2019, 23, als we die informatie snel kunnen achterhalen, dan gaan we dat doen. En de toezegging aan de heer Oude Wesselink was al dat we zullen kijken bij een volgende monitoringsrapportage, dat we die jaren ook zullen trachten toe te voegen, mits die data er is uiteraard. Maar daar ga ik vanuit.

De voorzitter: Dan gaan we nu echt naar de slotreactie van mevrouw Witmer. Mevrouw Witmer.

Mevrouw Witmer: Ja, dank u wel dat ik weer aan de beurt ben. Ja, ik wil even toch nog naar aanleiding toevoegen, de huidige monitor is natuurlijk een soort prototype en als je trends wil kunnen vergelijken, dan zul je het toch op dezelfde manier moeten doen. Dus vandaar ook mijn verzoek om toch die aanvulling voor dit rapport nog te doen. En even iets heel anders, op 29 juni om halfelf tot twaalf uur organiseren wij als Stop4deroute een manifestatie bij Centraal Station Utrecht onder het bolle dak. En u bent van harte allemaal uitgenodigd en zegt het voort. Dit is mijn slotwoord.

De voorzitter: Dank u wel en dank ook voor uw inspraak. Ik denk dat de leden van de commissie daar wel iets mee kunnen.

4. SB Consultatie op de werkversie Energievisie

De voorzitter: Dan zijn we toch redelijk in de tijd. Dan kunnen we nu de beantwoording gaan doen van agendapunt consultatie Energievisie. Dus dan wil ik graag het woord geven aan mijnheer Van Essen daarvoor. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ja dank, voorzitter. Ik wil de commissie ook danken voor de reflecties op deze conceptversie. Het kwam natuurlijk al een paar keer langs, kunnen we al amendementen indienen? Dat hoeft nog niet, want daar zijn we nog niet. Maar dank ook voor uw reflecties en ik wil u ook bij deze meteen toezeggen dat wij ook een overzicht zullen maken van de zaken die u vandaag heeft meegegeven en dat ook middels een soort nota van beantwoording bij de Energievisie zullen voegen die we u ter besluitvorming gaan voorleggen. Dan misschien toch even vooraf ook, misschien enige ontboezeming, om het zo te zeggen, over deze Energievisie. Want ik hoor bij een aantal van u, velen van u, toch ook wel het is best een zoektocht met elkaar, wat is dit nu voor een document, wat is de status ervan, de opbouw ervan. En ik herken dat, ook als

college herkennen wij dat. Het is best een zoektocht en het is ook best een opdracht. We moeten denk ik ook niet onderschatten als we kijken we hebben natuurlijk ook een Mobiliteitsvisie, die gaat over ov, lopen, fietsen, auto's, samenhangen, noem maar op. Dat zijn visies, dat is een ingewikkeld traject om daar te komen en dat gaat over heel veel. En dat is natuurlijk voor een Energievisie niet anders. Want dat gaat over opwek, over warmte, over elektriciteit, over het opladen van auto's, over industrie, over zon, zonnepanelen, windmolens, kernenergie, maar ook over geothermie, ook over opslag, ook over waterstof en over al die samenhangen daartussen. Het is gewoon een heel breed onderwerp. En het is natuurlijk een opdracht die wij ook hebben in het kader van de P-MIEK, dat is de aanleiding. En het is goed omdat we die P-MIEK ook kunnen baseren op een richting voor hoe het energiesysteem zich gaat ontwikkelen. Het is denk ik niet zo dat we met deze Energievisie het finale antwoord kunnen geven op hoe het energiesysteem in 2040 en 2050 in onze provincie eruitziet. Maar dan denk ik wel kunnen doen is daar richting aan geven en ook wel aangeven welke keuzes we daarin willen maken. En ik herken dat u zegt, dit is hem nog niet, er is nog echt een slag nodig om tot een honderdprocentversie te komen. En dat deel ik. En ik zie ook bij andere provincies die hiermee op dezelfde manier aan het stoeien en aan het uitwerken zijn dat het ook soms best een zoektocht is. Ik denk wel dat wat er op papier staat al een aardig goed beeld geeft van hoe in onze ogen het energiesysteem in 2050 in onze provincie eruitziet, maar ik heb u ook goed gehoord dat de samenhang daarin echt nog wel aanvulling verdient. En ook een aantal andere zaken. Om daar misschien meteen dan ook eventjes een aantal nog iets concreter te maken, moet ik even het goede blaadje erbij pakken. Wat ik in ieder geval ook wil toezeggen is, u heeft natuurlijk uw leidende principes vastgesteld en in dit stuk staan die doorontwikkeld tot structurerende keuzes voor het energiesysteem. En wat we sowieso zullen doen is dat we voor iedere structurerende keuze aangeven welke leidende principes daaronder liggen, waar die uit voortvloeien. Wat ik ook wil toezeggen is dat wij in het Statenvoorstel voor de Energievisie de verschillende structurerende keuzes ook bij beslispunten zullen aangeven. Ik neem aan dat dat vanuit het oogpunt van amendeerbaar is. Maar ook daarin zullen wij voorzien. Een ander onderwerp wat ik veelvuldig terug hoor is, het gaat over beschrijving van het energiesysteem in 2050, het gaat over een doorrekening, hoe moeten we die doorrekening nu zien? Is dat nou pure prognose? Het is een doorrekening van de keuzes die in de Energievisie staan, als we die nieuwe weg inslaan, wat is dan de energiemix in 2040 en 2050. Dat is eigenlijk wat die doorrekening laat zien. Maar ik denk dat we dat ook beter kunnen duiden en in die zin is het ook niet alleen een prognose, het is in feite ook een soort richtinggevend energiemix die daarmee daar ook in staat. En dat zullen we ook beter duiden in de finale versie. Een andere die ik velen van u hoor zeggen, hoe zit het eigenlijk met de rolname en de rolverdeling in het hele energiesysteem. Ja, daar wil ik twee dingen over zeggen. Eén is, dit is niet het energieprogramma. Ik hoor bijvoorbeeld ook ChristenUnie, mevrouw Rikkoert, zeggen geef nu duidelijk aan waar onze prioriteiten gaan liggen en waar willen we straks als provincie, als organisatie, het verschil gaan maken. Dat zijn echt dingen die in het programmaplan thuishoren. Wat ik wel wil doen is een stuk toevoegen waarin we gaan uitleggen, toelichten, wat de rol is van de verschillende partijen in het energiesysteem. Dus wie staat er aan de lat voor de warmtetransitie? Welke rol hebben wij als provincie daarin? Wie staat er aan de lat voor grootschalige opwek en welke rol hebben we als provincie daarin? Hoe zit dat bij geothermie in die verschillende onderdelen van de energietransitie? Dus dat is met name ook een schrijvend stuk van hoe zit die rolverdeling in elkaar. Ik hoor ook velen van u die oproep, maak het dat wel duidelijker want we vinden dat onderdeel eigenlijk missen. Dus ook dat zullen we toevoegen. Daarnaast heeft een aantal van u ook aandacht gevraagd voor de ruimtelijke consequenties van de keuzes die we maken. Ik kan u wel toezeggen dat we daar een reflectie over kunnen opnemen. Aan de andere kant, een volledige ruimtelijke doorrekening van de keuzes die hierin staan in 2040-2050, ik denk dat dat niet realistisch is om dat tot in detail nu te kunnen doen. Er zijn toch te veel onzekerheden en te veel variabelen. Een duiding van wat zijn nu belangrijke ruimtelijke impacts en daar ook een passage over toevoegen, dat kan ik u zeker toezeggen. Ik zie een interruptie, voorzitter.

De voorzitter: Ik heb hem ook gezien. Mijnheer Borger van D66 met een interruptie.

De heer Borger: Dank u wel, voorzitter. De Energievisie bepaalt strakjes voor een groot deel wat er nodig is in de P-MIEK, de samenhang daarvoor wordt me nog niet helemaal duidelijk. De Energievisie is voorafgaand aan de P-MIEK, dus dan moeten we toch weten wat de ruimtelijke consequenties zijn die dat heeft en wat dat strakjes betekent voor de P-MIEK. En daar gaan wij dan toch in eerste instantie over?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ik denk de ruimtelijke consequenties zitten ook in andere stukken, bijvoorbeeld de verstedelijkingsstrategieën geven aan waar de verstedelijking is voorzien in de toekomst. Dat zijn zaken die waar u al keuzes in heeft gemaakt. Waar wij bijvoorbeeld de grote woningbouwlocaties zien, ook veel uitbreiding van bedrijventerreinen staan op de kaart. Ook dat is belangrijkinput voor de P-MIEK. Dus ik denk dat de keuzes die in de Energievisie staan die uitwerking hebben op de P-MIEK, gaan onder anderen over een aantal van de structurerende ... Misschien is dat ook toch wel iets wat we in het stuk aan kunnen geven, welke structurerende keuzes nu een doorwerking gaan hebben naar de P-MIEK. Dat zal ook verschillen tussen de verschillende structurerende keuzes. De een zal meer consequenties hebben dan de andere, maar het is niet zo dat de ruimtelijke keuzes in de Energievisie staan. Die staan voor een deel natuurlijk ook in andere stukken.

De voorzitter: Vervolginterruptie, mijnheer Borger.

De heer Borger: Is dat een toezegging van de gedeputeerde? Misschien kunnen we dat daar nog aan toevoegen, welke componenten een ruimtelijke impact hebben die we straks terugzien, onder andere in de P-MIEK.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ik zit even te kijken, want het kan twee kanten op. Wat ik wel kan toezeggen is dat we in de Energievisie een passage opgeven waarin we aangeven op welke wijze dit doorwerkt in de P-MIEK en welke keuzes daar met name effect op zullen hebben. Dat kan ik u wel toezeggen, ja

De voorzitter: Goed, vervolgt u uw antwoord.

Gedeputeerde Van Essen: Die ruimtelijke impact heb ik al wat over gezegd. We gaan daar een passage over toevoegen, maar ik wil de verwachting wat dat betreft ook wel enigszins temperen.

De voorzitter: Er is toch nog een interruptie van mijnheer Vermaat van de SGP.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ja, dank voor de beantwoording van de gedeputeerde. Langzaam in de beantwoording begint toch een vraag te rijzen in hoeverre is dit dan een 90-procentversie als u nog zoveel dingen gaat aanpassen op inbreng? Hoe duidt u dat?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: 90 of 85 procent, dat is enigszins willekeurig. Het is denk ik een eindconcept waar u nog stevige opmerkingen op meegeeft en die zullen wij verwerken en uiteindelijk stelt u hem vast. Dus er zullen een aantal dingen ook echt toegevoegd en uitgewerkt en aangevuld moeten worden. Dus dat zullen we

ook doen. En daarom ben ik ook blij dat we vandaag dit op deze manier kunnen bespreken, zodat u ook ruim de gelegenheid heeft om nog zaken mee te geven.

De voorzitter: Ja, mevrouw Welschen heeft ook een interruptie. Mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Dank u wel. In aanvulling daarop, verwacht u dan nog ook hobbels na deze aanpassing bij de andere stakeholders? Hoe verhoudt zich dat daar dan nog toe in deze versie, in dit stadium?

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, ik denk dat het stuk over rolname, als ik kijk wat er vanuit de gemeentes terugkomt, vanuit anderen, dat die ook wel blij zijn als daar een stuk over wordt toegevoegd. Dus volgens mij voldoet dat ook aan die behoefte. Ik denk een uitleg van hoe leidende principes leiden tot structurerende keuzes, ik heb dat vanuit die kant niet gehoord maar dat is ook geen probleem, dat is denk ik alleen maar de samenhang van het stuk wordt daar beter van. En ik denk ook een aantal van de andere zaken, hoe moeten we die doorrekening nu duiden en daar duidelijker over zijn, ik denk dat sluit ook aan bij ook opmerkingen die we vanuit bijvoorbeeld gemeentes hebben gekregen. Ik denk veel van de opmerkingen die u heeft, met dat we daar gehoor aan geven en dat dat ook gaat helpen om ook de andere partijen die hebben meegekeken, om die comfort te bieden.

De voorzitter: Vervolgt u de beantwoording.

Gedeputeerde Van Essen: Dan zijn er best veel concrete onderwerpen, die wil ik niet allemaal langslopen waarvan u zegt, besteed hier meer aandacht aan, besteed, daar meer aandacht aan. Kernenergie kwam een aantal keren terug, de SMR's. Wat we nu hebben gezegd als voorwaarde, dat komt voor een deel voort uit de leidende principes. Maar goed, daar gaan we nog even goed naar kijken en het is ook wel voor een deel, het is best spannend of kernenergie überhaupt haalbaar is in onze provincie op termijn. Dat is dat is zeker geen gegeven. En een aantal van de zaken die we noemen zijn wat ons betreft wel belangrijk wil het überhaupt haalbaar zijn. Op het moment dat je er ook warmte uit haalt, dan doet dat iets met een business case. We kunnen nog wel even goed kijken naar de manier waarop we dat hebben opgeschreven. Ik denk überhaupt de potentie en op welke tijdshorizon van kernenergie is gewoon zeer onzeker omdat het gaat over ... Voor onze provincie zeker is het denk ik belangrijk dat het ook een modulair karakter heeft, de M van de SMR, wat dus ook een vrij doorontwikkelde technologie is met ook kosten die ook een toepassing in onze provincie mogelijk maken. Ja, of dat in 2040 is, of 2050, dat is op dit moment niet te zeggen. Dus dat is ook de reden om die techniek nadrukkelijk te volgen, maar dat we daar nu niet ook een antwoord op kunnen geven of een definitief antwoord of dat nu kansrijk is of niet. Maar goed, ik heb u ook gehoord wat u daarover gezegd heeft en we zullen die teksten daar nog even goed voor tegen het licht houden.

De voorzitter: U krijgt twee interrupties, van de SGP eerst en daarna Volt. Mijnheer Vermaat van de SGP.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, dank u wel. En toch begrijp ik deze voorzichtigheid niet. Want je schrijft ook in het stuk als het gaat rondom windmolens, dat zegt dat er landelijk wordt er drie keer meer zon en twee keer meer wind. Daar werden ook vragen gesteld en zegt u ja, in onze provincie past zoveel windopwek niet, dus we moeten verder kijken. Dus daar zitten ook beperkingen en ook randvoorwaarden met de omgeving. Datzelfde geldt voor de SMR. En toch zegt u bij de SMR, laten we dat eigenlijk terzijde onder de voorwaarden als er meer duidelijk is over de voorwaarden. En toch denk ik dan als wij in de leidende principes dit hebben vastgesteld, waarom durft u dan het niet ook in te zetten als ook onderdeel van de energiemix verderop in de Energievisie? Ik voel een beetje een halfslachtigheid.

De voorzitter: Is wel een lange interruptie. Maar voor een reactie naar mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, dat heeft denk ik wel te maken met, we hebben natuurlijk ook hier een informatiesessie over gehad, een werksessie, dat we, we hebben het niet over reguliere kerncentrales, want die zijn echt elders in het land voorzien, we hebben het over een nieuw type ontwikkeling waarvan uit de informatiesessie ook al bleek dat of dat kansrijk is in onze provincie, dat dat op dit moment niet zomaar met ja te beantwoorden is, dat dat zeer onzeker is en dat er een heel aantal factoren meespelen. En die adresseren we. Dat lijkt me ook goed om dat te benoemen. En dat is denk ik voor windenergie wel anders, daar is op zich de ruimtelijke impact helderder, hebben we natuurlijk ook met die meest kansrijke gebieden al meer in beeld van wat is in principe kansrijk. Dus dat is denk ik wel een andere mate van ontwikkelingsstadium, om het zo te zeggen.

De voorzitter: U heeft nog een interruptie ook online zo dadelijk, maar eerst van mijnheer De Jong van Volt.

De heer De Jong: Ja dank u wel, voorzitter. Ook ik begrijp het niet helemaal. Een aantal dingen eerst. Er wordt gezegd, de voorwaarden voor de SMR's komen uit de leidende principes. Dat wil ik wel even graag iets nader verklaard hebben, hoe die voorwaarden dan een vertaling zijn van die leidende principes volgens gedeputeerde. Vervolgens wordt ook gezegd over de ruimtelijke impact, waarvan Volt heeft gezegd in een inbreng, maar de ruimte die we daar straks mogelijk voor nodig hebben als die technologie de kant op ontwikkelt dat wij in ieder geval allemaal hopen, dan is de inpassing ook afhankelijk van de keuzes die we nu maken. We moeten natuurlijk nu niet keuzes maken die straks die ontwikkelingen ook in de weg staan of onmogelijk maken. En tot slot, ik ben blij dat gedeputeerde zegt we zullen nader gaan kijken hoe we het hebben opgeschreven, maar het gaat ons niet zozeer over alleen maar hoe je het opschrijft, maar ook de intenties en de visie daarachter. Dus naast iets anders opschrijven zouden we ook wel graag nog het debat daar verder over voeren en ook beter begrijpen van het college wat is nou de visie op die SMR's behalve dat we weten dat de technologie nog even de tijd nodig heeft. Maar wat is de visie op de lange termijn? Dat zou toch in dat stuk moeten landen.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, wat er staat als voorwaarde is 50 procent lokaal eigendom voor opwek. Dat is wat u zelf in de leidende principes heeft verwoord. Dus dat is één op één daaruit voortgekomen. En het andere is, dat is bijvoorbeeld waarom zo'n combinatie met warmte erin staat, dat maatschappelijke kosten op het moment dat je een dusdanig groot, en dat geldt ook voor die inpasbaarheid op het net, het heeft een enorme opwekpotentie, maar ook daarmee een enorme impact op het systeem. Dat betekent potentieel duur, dus het ook benutten van de warmte draagt gewoon enorm bij aan de maatschappelijke kostenreductie. Dus die komt daaruit voort. Dus op die manier. Maar nogmaals, dat zullen wij voor alle structurerende keuzes ook gaan toelichten hoe ze passen bij de leidende principes. Dit is daar een voorbeeld van.

De voorzitter: We lopen een beetje uit de tijd, maar nog een interruptie ook van de Partij voor de Dieren, van mijnheer Travaille is dat.

De heer Travaille: Ja, dank u wel. We hebben als Staten gekozen voor duurzame opwek, dat staat in onze leidende principes. En naar aanleiding van onze vragen, onder andere de technische vragen voorafgaand aan deze vergadering, hebben we gelezen dat de provincie ook voornemens is om te onderbouwen wat dan duurzame opwek is, welke bronnen daarvoor wel passen en welke niet. En ik ben eigenlijk benieuwd of dat

plaats gaat vinden in deze rapportage en op welke manier dat wordt uitgezocht en of wij als Staten daar nog een rol in hebben.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, wij zullen daarin een definitie van duurzaam opnemen, waarbij we ons ook zullen baseren op eerdere besluiten die u daarover genomen heeft, bijvoorbeeld ten aanzien van biomassa. De heer Travaille heeft deze vraag in het kader van volgens mij een debat wat ging over de SMR's. Wat ik in ieder geval uit eerdere debatten in deze zaal wel heb opgehaald is dat er een groot deel van de fracties hier zegt, wij vinden het belangrijk dat er in die visie ook wel ruimte wordt geboden aan SMR's in de toekomst, los van de haalbaarheid, betaalbaarheid, inpasbaarheid in onze provincie waar echt grote onzekerheden en vraagtekens bij zijn. Dus ik denk dat een definitie ook daar recht aan moet doen.

De voorzitter: Nog een vervolginerruptie, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Ja, SMR is wat mij betreft een van de aspecten, maar belangrijker nog biomassa waar we inderdaad min of meer een definitie van eerder hebben geformuleerd, maar ook mestvergisting. Het moet klip en klaar zijn dat wij als provincie kiezen voor duurzame bronnen, dus er mogen ook geen niet-duurzame bronnen in onze provincie worden gebruikt in de energieopwekmix die we hebben staan.

De voorzitter: Mijnheer van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ja voorzitter, wij zullen dat, nogmaals, die definitie opnemen. Want dat u zegt daar staat een bepaalde bron op een bepaalde manier onvoldoende goed in geformuleerd, wij vinden dat dit niet duurzaam is, dan kunt u dat amenderen met elkaar. En daar kunt u zeggen wij vinden dat niet duurzaam. Ja, dat is volgens mij hoe het werkt. Maar wij zullen die definitie onderbouwd op basis van de kaders die u ons hier eerder voor heeft meegegeven toevoegen.

De voorzitter: Dan zag ik ook nog mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Ja dank u voorzitter, nog een korte vraag. Uw betoog over de kerncentrales, wat vindt u ervan dat er in het hoofdlijnenakkoord staat dat de bouw van twee kerncentrales wordt doorgezet? Daarnaast worden er nog twee extra kerncentrales, waarbij ook de mogelijkheden van meerdere kleine centrales worden betrokken. Een goede ruimtelijke inpassing van de kerncentrales is cruciaal ook voor het draagvlak. Wat vindt u daar dan van?

De voorzitter: Mevrouw Hoek, ik vind trouwens er niks van en ik heb ook geen betoog gehouden over kernenergie.

Mevrouw Hoek: Nee, het is een vraag aan de gedeputeerde, uiteraard.

De voorzitter: We praten via de voorzitter en spreken een beetje in de derde persoon. Mijnheer Van Essen, wat vindt u ervan?

Gedeputeerde Van Essen: Ja voorzitter, volgens mij past dat bij hetgeen wij hebben opgeschreven en bij wat ik daar zojuist over betoogde. De rol van kernenergie hangt enorm af van de kostenontwikkeling en de inpasbaarheid in onze provincie. Plus dat daar natuurlijk ook een politieke afwegingen in thuis hoort, vindt u dat een wenselijke technologie in onze provincie? Daarvan heb ik gehoord wat u daarover zegt, zullen wij een

voorstel opnemen in de Energievisie. En nogmaals, als u daar in meerderheid zegt we willen daar een andere koers in bewandelen, dat geldt ook voor de definities bijvoorbeeld rond biomassa, dan gaat u daar uiteindelijk over. Dus dat zijn mijn antwoorden daarop, voorzitter.

De voorzitter: Nog een interruptie van mijnheer Vermaat van de SGP.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, dat is eigenlijk op de beantwoording van de gedeputeerde op de Partij voor de Dieren over dat duurzame energiebronnen. Ik wil toch de GS erop wijzen dat bij de vaststelling van de leidende principes heeft die discussie ook plaatsgevonden en toen zeiden we, hanteer gewoon de Europese definitie, uit mijn hoofd, zonder dat we zelf nu gaan schipperen, wat vinden wij nu wel of niet duurzaam. Volgens mij is een definitie die wordt opgenomen en gaan we niet wat ons betreft daarin kijken wat past ons wel en wat past ons niet.

De voorzitter: Dat is meer een discussie in de Staten. Maar u kunt er wel op reageren.

Gedeputeerde Van Essen: Volgens mij ging het met name over biomassa en daar hebben we in de vorige periode een extern onderzoek naar laten doen op basis waarvan u als Staten de definitie heeft vastgesteld van welke vormen van biomassa u wel en niet geschikt vindt voor toepassing in de provincie Utrecht en welke u duurzaam vindt. Het lijkt me logisch dat wij daar ook bij aansluiten, die inkt is inmiddels wel droog maar het is ook niet zo heel erg lang geleden vastgesteld door uw Staten. Dus volgens mij is het logisch om daarbij aan te sluiten. Het staat niet voor niks in de Omgevingsvisie.

De voorzitter: Vervolgt u de beantwoording.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, dan gaat het over een aantal andere vragen nog. Rolneming VVD, daar zullen we dus nog wat over toevoegen. Hoe ziet het complete plaatje eruit in 2050? Daar zijn die diagrammen, die geven natuurlijk de energiemix aan, dat was een vraag van D66, in 2040, 2050. Dus dat is niet enkel een prognose, dat is eigenlijk een doorrekening van de keuzes die in de Energievisie staan. Maar ik denk dat we dat echt nog wat duidelijker moeten maken. En het is denk ik ook goed, als je die keuze op die manier maakt, dan kom je hierop uit maar daar zitten nog steeds wel ongelooflijk veel onzekerheden. Als je op die tijdshorizon gaat kijken, 2040, 2050, is het natuurlijk onmogelijk nu om met zekerheid te zeggen dit is waar we op koersen. Maar dit is wel de verwachting met deze keuzes dat we daar uit zullen komen. Niet meer en niet minder dan dat. Batterijen, nemen wij wat over op. Gezondheidsaspecten wijst het CDA op, ja kunnen we wat over opnemen, dat is wel complex. En dan bedoel ik dat het natuurlijk voor een deel ook gaat over nieuwe technologieën, voor een aantal dingen is daar veel over bekend, huidige technologieën, hoogspanningsstations, windenergie, zonnepanelen, fossiele centrales, houtkachels, daar is een hoop over bekend. Maar natuurlijk zijn er weer nieuwe zaken, nieuwe technieken, waar dat misschien nog niet altijd van bekend is. Dus volgens mij is het iets waar we wel iets over kunnen opnemen. Het is wel lastig om dat concreet te maken, die wil ik ook wel toevoegen.

De voorzitter: Een interruptie van het CDA. Mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Voorzitter, mijn opmerking ging juist hierom, dat we inderdaad naar de toekomst willen kijken, naar gezondheidseffecten daarvan. Dat hoeft nu nog niet concreet maar ik vond de toevoeging, en het is een beetje een minor detail, dat als er minder fossiele brandstoffen heb je minder last. Dat deed de aard van het amendement destijds een beetje te kort.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: We zullen dat toevoegen, maar even het verwachtingsmanagement, het is lastig om de gezondheidseffecten van een energiemix in 2040 compleet te kunnen duiden. Ik denk dat wordt een too long shot

De voorzitter: Vervolginterruptie?

Mevrouw Welschen-Van der Hoek: Ja, ik heb eigenlijk een makkelijkere suggestie, haal die zin eruit.

Gedeputeerde Van Essen: Dat kan sowieso, voorzitter. Aan de andere kant, wij wilden ook iets doen met het leidende principe gezondheid omdat dat er met het amendement in was gekomen. Dus wij dachten juist, dit aspect moet terugkomen want anders hebben we minimaal één zeer ontevreden fractie in deze Staten en dat willen we natuurlijk niet. Wij gaan dat even bekijken.

De voorzitter: Vervolgt u de beantwoording.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Volgens mij, ik denk dat ik de belangrijkste dingen verder genoemd heb. Nogmaals, wij zullen een soort nota van beantwoording maken waarin we bij de definitieve versie die u ter besluitvorming voor krijgt ook aangeven wat is meegenomen. Tot slot, nogmaals, het is voor ons ook echt wel een beetje een zoektocht. Daar staan we niet alleen in, dat merken we ook bij andere provincies. Dus enige coulance hoop ik op te kunnen rekenen wat dat betreft. Maar ook uw aandachtspunten zijn heel helder en wij zullen daar ook grondig naar kijken en dat zo goed als het kan verwerken in de definitieve versie. Dus dank daarvoor.

De voorzitter: Nog een laatste interruptie van mevrouw Rikkoert van de ChristenUnie.

Mevrouw Rikkoert: Ja ik was even in afwachting, is er nou nog een tweede termijn. Maar die is er niet dus dan grijp ik nu nog eventjes mijn kans. Want ik ben toch nog eens even gaan zoeken, de Energievisie is een strategisch raamwerk voor de ontwikkeling van het energiesysteem in de provincie. En dan moet je in zo'n visie toch juist aangeven waar je prioriteit aan wil geven? Dus waar gaan we nou echt voor in onze provincie? En waarom zou dat dan in een programma moeten? En over de ruimtelijke keuzes, dan gaat het mij niet zozeer om een doorrekening maar wel in de visie opnemen, hoe maak je nou die keuzes en wat heeft voorrang. Dus dat je echt die onderlinge samenhang maakt naar de fysieke leefomgeving. Dat is volgens mij cruciaal. Of daar dus nog wat meer over kan worden opgenomen?

De voorzitter: Het is eigenlijk wel een soort tweede termijn, dit. Dat is eigenlijk niet de bedoeling, maar dat waren een soort gemiste vragen. Maar ik meen dat hier wel antwoord op is gekomen. Maar mijnheer Van Essen kan dat misschien het best verwoorden.

Gedeputeerde Van Essen: Misschien het eerste is eigenlijk, wat is nu de Utrechtse dimensie hieraan. En ik denk dat we die zeker misschien nog iets meer eruit kunnen lichten, wat maakt onze provincie bijzonder en wat doet het ook met de keuzes die we hierin maken. Welke rol wij hierin pakken en waar wij zelf als provincie aan gaan duwen of aan gaan sjoeren of voor gaan lopen of gaan subsidiëren, ja dat nogmaals, is echt het programma. Dus dat gaat ook niet in deze visie staan. Daar komt wel nieuw programmaplan voor, dus dat komt allemaal nog aan bod, maar dat komt later. Dus alles op zijn tijd. De andere vraag van mevrouw Rikkoert, help me even.

De voorzitter: Als u het nog even kunt herhalen, mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Ja, dat ging vooral over dat het me niet zozeer gaat om een ruimtelijke doorrekening, dan wel als het gaat om de keuzes in de fysieke omgeving. Hoe maak je zo'n afweging in plaats van de hele doorrekening?

Gedeputeerde Van Essen: Ja. Wat we denk ik aan kunnen geven is waar zitten nu grote ruimtelijke consequenties van de verschillende elementen in deze Energievisie. Hoe gaan we de locatiekeuze voor een hoogspanningsstation doen, ja dat is denk ik niet een structurerende keuze die hier ... Dat is uiteindelijk iets wat meer de P-MIEK natuurlijk terecht gaat komen. Dat je bij een P-MIEK gaat kijken, daar komt natuurlijk ook dat afwegingskader voor de P-MIEK om de hoek kijken en we weer gaan kijken waar zit de vraag in de toekomst, waar is het ruimtelijk inpasbaar, wat past binnen dat energiesysteem qua type technologie, waar gaan de ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden. En dan moet er in dit gebied een hoofdspansingsstation komen, of een waterstofhub. En dan vervolgens ga je daar met elkaar een zoekproces op zetten om daar tot een locatie te komen. Maar dat is hoe we dat voorzien hebben.

De voorzitter: Dank. Dan mijnheer De Jong nog van Volt met een laatste interruptie, want ik zag net uw hand. Het hoeft niet.

De heer De Jong: Ik dacht ik slik hem in, maar nu u me de kans geeft heel snel gewoon een vraag met die nieuwe versie. Hoe kunnen wij als PS worden gepositioneerd dat wij goed de wijzigingen kunnen zien. Wordt er met track changes, kunt u daarover nadenken? Hoeft u nu niet toe te zeggen, maar even dat u ons helpt goed te kunnen zien wat er dan in deze nieuwe versie allemaal is veranderd.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dat is best veel natuurlijk. Want u geeft ook best veel wijzigingen mee en ook aanvullingen. Dus ik vind het wat ingewikkeld om nu te zeggen we gaan dat met track changes doen. Ik denk dat daarvoor de wijzigingen te groot zijn. Er werd net al gezegd het was een 90-procentversie. Misschien met de kennis van nu zit het eerder op 82 procent. Dat is een beetje hoe je dat framet. Dus ik weet niet of we elkaar helpen door een heel document met heel veel revisies te gaan delen. Ik geloof niet dat u daar ook mee geholpen bent. Dus dat wil ik eigenlijk even niet toezeggen.

De voorzitter: Dank. Ik wens alvast de ambtelijke organisatie die aan het document werkt veel succes. Ja, ik denk dat we wel allemaal kunnen zien dat we de andere punten niet meer gaan halen van dit blok. Dat gaat om een viertal punten. Ik had wel al gehoord dat het memo Resultaten project Power-to-X dat opgewaarderd was door Volt wordt ingetrokken. Ja, we gaan gewoon kijken naar een ander moment voor die overige punten. Maar in ieder geval ben ik al heel blij dat we de Statenvoorstellen en ook de Energievisie, die consultatie, dat we dat hebben gered. Dan wil ik nu de vergadering gaan schorsen en we gaan om halfvier weer verder. En dat betreft het blok mobiliteit met mijnheer Van Schie. Maar ik zie nog een opmerking van mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Ja, wellicht dat we een kleine oproep zouden kunnen doen aan de commissie om bij hun opwaarderingen te overwegen of het eventueel ook schriftelijk afgedaan zou kunnen worden voor de overige ...

De voorzitter: Dat dat zal sowieso vanuit de griffie ook geïnventariseerd worden bij de opwaardeerders, dat dat een optie is. Dan schors ik de vergadering tot halfvier.

Schorsing

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter: Beste mensen, ik stel voor dat we gaan beginnen met het vervolg van de commissie Milieu en Mobiliteit. We hebben al een hele dag achter de rug natuurlijk ook met een aantal onderwerpen op het gebied van energie en vandaag gaan we verder met een aantal punten op het gebied van verkeer en vooral breed de portefeuilles van mijnheer Van Schie. Ik ben Sjors Nagtegaal, uw voorzitter van vandaag. Welkom ook aan iedereen die wellicht ook thuis meekijkt en ook hier in de zaal de mensen op de publieke tribune die zo dadelijk ook gaan inspreken. Dit deel duurt echt tot maximaal zes uur. Dan gaan we gewoon ook echt stoppen. Dus we gaan kijken waar we terechtkomen. Maar ik denk dat het allemaal wel moet gaan lukken. Een aantal mededelingen. Het CDA heeft aangegeven dat de door hen opgewaardeerde punten ingetrokken kunnen worden. Agendapunt 8 dat opgewaardeerd was door Volt over het ingekomen stuk concessie busvervoer EBS komt niet meer aan de orde vandaag, dat heeft te maken met natuurlijk dat de concessies al uitgegeven zijn, waar ook straks een mededeling over is. We werken in dit blok met spreektijden. Elke fractie krijgt zes minuten, dus wees er zuinig op. Dan gaan we naar mijnheer Van Schie die een aantal mededelingen heeft. Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, eerst een van persoonlijke aard voor iedereen die vandaag ook in de spanning zit of zat over de eindexamens. Mijn dochter Ariane is geslaagd en ik hoop dat vele ouders die vandaag ook in de spanning zitten en kinderen ook dat genoeg hebben en anders heel veel succes met het weer oprapen en weer doorpakken naar de herkansingen. Dan echt inhoudelijk inderdaad. Gisteren is de ov-concessie gegund, voorzitter u heeft het al gezegd. U heeft er ook een Statenbrief over gekregen en ik neem aan dat u allemaal vijftien keer op refresh heeft gedrukt om vier uur en toen hij eindelijk kwam vol verwachting de brief ook heeft gelezen. Maar mocht u dat nog gemist hebben, we hebben de concessies succesvol kunnen gunnen, de concessie binnen voor het vervoer in de stad en de noord- en de zuidkant ervan aan Transdev en de concessie buiten blijft bij Keolis en we hebben er veel vertrouwen in dat we met deze inschrijvingen een heel mooi openbaar vervoer kunnen aanbieden. We krijgen meer en beter openbaar vervoer. Er was een omissie natuurlijk ook en we gaan ervan uit dat we met deze vervoerders een succesvolle en openbaar vervoer aanbieden aan ons reizigers. En we zijn ook heel blij dat we de verwachting hebben dat we die beide concessies ook met u de ambities kunnen waarmaken die we daarvoor hebben. Wel een spannende periode natuurlijk voor degene die een concessie moet overdragen en die hem moet overnemen, maar ook daar hebben we veel vertrouwen in dat het professionele partijen zijn die dit goed kunnen doen. Dan voorzitter, de MIRT-verkenning OV en Wonen, een programma waar we met elkaar natuurlijk rijkspartners en regio samenwerken onder andere aan de Merwedelijn. We hadden de verwachting en hoop dat we in het najaar bij het BO MIRT een voorkeursalternatief zouden kunnen presenteren, daar een besluit over zouden kunnen nemen. Het is best een ingewikkelde puzzel, dus we hebben besloten dat we daar nog wat meer tijd voor nodig hebben. Ook omdat de maakbaarheid van een aantal onderdelen nog uitgezocht moet worden. Dus zodra er iets meer duidelijk is over wanneer en hoe we dan wel tot besluitvorming kunnen gaan, dan gaan we u uiteraard ook informeren, ook inhoudelijk. Maar als u ook vol spanning zit te wachten op een brief nog voor de zomer daarover, dan moet ik u teleurstellen. Die komt dus pas later. En tot slot voorzitter, nog een heugelijke mededeling, door sommige van u al via social media misschien ontdekt, maar het Nationaal Fietscongres is volgend jaar in Utrecht ook met het heuglijke moment dat de Fietsersbond vijftig jaar bestaat, die ook zetelt in Utrecht. Ik vond het mooi moment om Utrecht als echte fietsprovincie en -regio

nog weer op de kaart te zetten en elkaar te inspireren. U zult te zijner tijd natuurlijk ook kennisnemen van de inhoud van het congres en u bent van harte uitgenodigd om het ook in uw netwerk te delen. Dat waren mijn mededelingen, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Schie. Voordat we naar de bespreking gaan van de punten die op de agenda staan wil ik even een klein voorstel doen. Agendapunt 3, dat is de Statenbrief stand van zaken N230 traject 65, daar hadden we een inspreker voor maar die is vandaag helaas niet aanwezig. Dus ik wil eigenlijk voorstellen om agendapunten 4 en 5 waar wel een best wel groot aantal insprekers zijn meteen na het Statenvoorstel P+R Breukelen te doen, dus als tweede en derde. Dus we gaan eerst met het Statenvoorstel beginnen en daarna die tweetal punten waar insprekers zijn. Ik zie geen neegeschud, dus ik ga ervan uit dat dat akkoord is.

Ter bespreking

2. SV Invoering betaald parkeren P+R Breukelen

De voorzitter: Dan gaan we dus naar agendapunt 2, het Statenvoorstel invoering betaald parkeren P+R Breukelen. Betaald parkeren bij station Breukelen wordt ingevoerd om daarmee duurzame mobiliteitskeuzes te bevorderen, dit verloopt via een gedifferentieerd tarief waarbij langparkeren wordt ontmoedigd. U besluit over het invoeren van betaald parkeren, niet over de tarieven. En gisteren heeft u ook nog per mail een brief van de gemeente Stichtse Vecht gericht aan GS ontvangen. En van de ondernemersvereniging, inderdaad. Bespreking zal plaatsvinden zoals gebruikelijk in twee termijnen. Ik ga gewoon op fractiegrootte af, dus we beginnen met de BBB. Mijnheer Van Vuuren, aan u het woord.

De heer Van Vuuren: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de provincie is voornemens om parkeertarieven in te voeren bij de P+R Breukelen om daarmee het oneigenlijk gebruik te voorkomen. En de P+R is bedoeld voor mensen die het eerste deel van hun reis met de auto maken en daarna hun reis met het openbaar vervoer vervolgen, bijvoorbeeld om naar hun werk te gaan en 's avonds de reis in omgekeerde volgorde weer naar huis te maken. In de praktijk blijkt echter dat er nog meer mensen zijn die gebruik maken van deze parkeerplaats, zoals bijvoorbeeld langparkeerders die dure parkeerkosten bij Schiphol proberen te vermijden. Met het instellen van een parkeertarief wil de provincie het verkeerd gebruik van de P+R ontmoedigen, iets wat ik in de kern ook begrijp, want je wilt niet dat de langparkeerders ervoor zorgen dat de eigenlijke gebruikers waar de parkeergarage voor bedoeld is, geen gebruik kunnen maken omdat er geen plek is. Echter laten metingen zien dat op dit moment de capaciteit van de P+R nog lang niet volledig benut wordt en het is daarom maar de vraag of het invoeren van betaald parkeren rechtvaardig te noemen is. En bovendien, en dat begrijp ik dus niet, wil de provincie ook de reizigers waarvoor de P+R in essentie wel voor bedoeld is, dus de inwoners van Kockengen, Nieuwer Ter Aa of Loenen aan de Vecht die met de trein naar hun werk willen, ook te maken krijgen met het parkeertarief van 2,20 euro. En ik heb het ter illustratie eens uitgerekend, een retourtje Utrecht Centraal kost zonder korting 7 euro en een retourtje Amsterdam Centraal 13 euro. Door de invoering van 2,20 euro aan parkeerkosten betekent dit een verhoging van de reiskosten van 15 tot 30 procent. Volgens mij is dit buitenproportioneel en niet in verhouding met het doel. Iets wat de ondernemersvereniging in hun brief ook duidelijk hebben voorgerekend. En voorzitter, wat zijn nou de consequenties van dit beleid? Ik ben zelf ook iemand die regelmatig gebruik maakt van een P+R, een andere dan in Breukelen, maar vervolgens maak ik dan wel mijn reis verder met de trein. En alleen op deze manier kan het ov voor mij concurreren met de auto. Want als ik mijn reis volledig met het ov of het eerste deel met de fiets zou afleggen, dan wordt mijn reistijd zo aanzienlijk langer dat het niet aantrekkelijk meer is om met de trein te gaan. Daarbij komt dat het ov op dit moment ook financieel gezien al moeilijk kan concurreren met de

auto. Dus het invoeren van een parkeertarief voor dagelijkse gebruikers zal resulteren in minder mensen die gebruik maken van het ov, meer mensen die met de auto naar hun werk zullen gaan, meer files, meer CO₂-uitstoot en meer verkeersverkeersongelukken. Kortom, een besluit dat totaal niet in lijn is met het beleid van een provincie die de mond vol heeft over de mobiliteitstransitie. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Vuuren. Dan gaan we naar GroenLinks. Ik denk dat ik het woord geef aan mijnheer Oude Wesselink.

De heer Oude Wesselink: Ja dank u wel, voorzitter. In een grote lijnen, met name in eerste helft, kan ik me aansluiten bij de introductie over het onderwerp van de heer Van Vuuren. Alleen GroenLinks heeft net een andere visie als het gaat om de doelmatigheid van deze oplossing. We hebben het ook bij ons werkbezoek in Groningen ook al gehoord, betaald parkeren is met name effectief als het gaat eigenlijk om ervoor te zorgen dat er gewoon een parkeerplek beschikbaar is. En het klopt dat dat op dit moment nu nog niet het geval is, maar de verwachting is wel dat dat ook wel met de autonome groei zal gebeuren. En dan lijkt het ons een goede oplossing om ervoor te zorgen dat de doelgroep van deze P+R ook daarvoor goed gebruik kan maken. En daarom zijn we positief over deze maatregel, zeker als we ook kijken naar de tarieven waarvan het dagtarief eigenlijk veel lager is dan bij de meeste parkeerplaatsen die betaald zijn, het uurtarief. Daarnaast ook met de goede bereikbaarheid die er per openbaar vervoer is lijkt het mij een prima aanvulling daarop. Wel heeft GroenLinks een opmerking eigenlijk over een ander onderdeel, want zoals de voorzitter ook al zei duurzame mobiliteitskeuzes bevorderen, alleen voor de fiets geldt dat, heb ik mij laten vertellen, op dit station nog niet. Er is namelijk geen beveiligde fietsenstalling aanwezig. En juist ook om die reden heb ik gehoord dat er ook veel diefstal plaatsvindt en kiezen de mensen er ook bewust voor om ook niet op de fiets te gaan. Dus daarom wel mijn concreet verzoek aan de gedeputeerde, is het mogelijk dat of de provincie dat doet of, ik neem aan dat dat meestal door NS en ProRail gebeurt, of de provincie kan overbrengen dat die wens ook voor dit station er is, zodat ook de regio goed gebruik kan maken op de meest duurzame manier, namelijk op de fiets. Dank u wel, dat was de bijdrage.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mevrouw Hoek van 50PLUS. Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Ja dank u, voorzitter. Ik wil even opmerken dat dit station ook een opstapplaats is voor Schiphol-gangers en dat zijn er heel veel. En als die namelijk de auto in die garage moeten zetten en je telt het allemaal bij elkaar op, want die gaat niet voor één dagje, 98 procent gaat niet voor één dag met een vliegtuig weg. Dus dat is juist ook een hele grote overlast in de directe omgeving, maar zelfs buiten de directe omgeving waar, als ze moeten betalen, waar ze dan de auto's parkeren, zelfs door vrienden even naar het station gebracht worden, waardoor hun auto, of degene die naar Schiphol gaat, dan de auto gewoon soms twee of drie weken op een plaats staat iets buiten de locatie. Dat wilde ik even meegeven, voorzitter. Bent u zich dat bewust?

De voorzitter: Bent u zegt dat bewust? Mijnheer Oude Wesselink.

De heer Oude Wesselink: Dank u wel. Ja, die zorgen heb ik gehoord en ik ben ook benieuwd, want ik neem aan dat de gedeputeerde met het ambtenarenapparaat ook daarnaar gekeken heeft, wat is de kans op inderdaad het uitwijken ervan. Op dit moment is het al zo dat mensen het naar Schiphol rechtstreeks rijden al te duur vinden, dus daarom naar Breukelen gaan. Met een tarief ben ik dan wel benieuwd of het dan nog verder uitstraalt. Dit is een uitstraling richting onze regio. Ik ben benieuwd hoe de gedeputeerde daartegen aankijkt en of dat in kaart is gebracht.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de VVD, mijnheer Hossain.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. De VVD is geen fan van betaald parkeren, dat zal niemand verbazen, zeker niet als er geen schaarste is. De P+R in Breukelen lijkt echter zo populair en zo'n succes dat zelfs na die kostbare uitbreiding hij op termijn te vol dreigt te worden. Dat zien wij niet als een reden om het parkeren af te remmen, maar eigenlijk als een aanmoediging om het uit te bouwen. Want P+R-voorzieningen passen heel goed bij onze ambities voor de mobiliteitstransitie. Dus onze eerste vraag is, gegeven de evidente grote vraag naar multimodale mobiliteit, de auto gecombineerd met andere mobiliteit, is wat ons betreft de toekomst. Welke kansen bestaan er voor meer P+R's en welke rol kan de provincie spelen in het aanjagen hiervan? En voorzitter, ik ga ook dan meteen over het betaald parkeren heel eerlijk zijn, het is voor ons ingewikkeld. Want wat liberalen betreft moet parkeren nooit een melkkoe zijn, dat is het veel te vaak. Maar op het moment dat het gaat om dekking van kosten is het wel een iets genuanceerder verhaal. En wij krijgen eigenlijk een beetje twee signalen, want aan de ene kant staat er de brief die we hebben gekregen, samen met de SGP en het CDA aangevraagd, staat er dat eigenlijk we verwachten dat het allemaal goed gaat en mensen blijven de auto combineren met het ov als we het tarief invoeren. En van de andere kant krijgen van het college en van de Ondernemersvereniging Stichtse Vecht een brief waar een hele andere verwachting wordt uitgesproken. En we snappen ook heel goed dat een hoop van de inwoners rondom deze P+R zich zorgen maken dat zij overlast gaan krijgen van al die mensen die niet meer in Utrecht of Amsterdam kunnen parkeren. Zij mogen niet het kind van rekening zijn. Dus wij willen ook vragen aan de gedeputeerde of het mogelijk is dat we over een half jaar, of desnoods een jaar, dat er ook iets van een evaluatie komt of die zorgen of die ook werkelijkheid worden. Want nu krijgen we met je twee tegenstrijdige toekomstplaatjes voorgeschoteld. Dus dat is de tweede vraag. Het idee van GroenLinks over fietsen vinden wij een mooie. We hadden er ook in onze technische vragen al op voorgesorteerd. We begrepen dat er al plannen van de NS waren om meer veilige fietsenstallingen te faciliteren. En we vroegen ons tot slot nog af of ook met de gemeente Stichtse Vecht is overlegd of er mogelijkheden zijn om bijvoorbeeld met gezamenlijke financiering te kijken of er een oplossing te vinden is, ook juist voor de inwoners daar lokaal. Dus wij zitten hier met gemengde gevoelens in. We zijn geen fan van betaald parkeren, maar gelukkig is het goedkoper zelfs dan kostendekkend en daarmee geen melkkoe. En dat maakt het voor ons toch een net iets ander verhaal dan wanneer we hier de provinciekas aan het spekken waren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de fractie van D66. Wie kan ik daarvoor het woord geven? Mijnheer Kamp.

De heer Kamp: Ja dank u wel, voorzitter. Ik heb vier punten waar ik even met u doorheen wil, stil bij wil staan. En de eerste is eigenlijk de vraag die hier voorligt, wat is de rol van de commissie in de Staten in deze? Ik vind het altijd fijn als de voorzitter even inleidt wat ons wordt gevraagd. Volgens mij gaan wij niet over de hoogte van de parkeertarieven maar ligt hier de vraag voor of we wel of niet betaald parkeren willen invoeren. Dat is mijn eerste vraag, of dat klopt.

De voorzitter: Dat heb ik net ingeleid, toch?

De heer Kamp: Ja aan de gedeputeerde, die zal straks in de eerste termijn ik denk daar wel op antwoorden. De tweede is dat wij in 2020 volgens mij het besluit hebben genomen om voor vijf miljoen een parkeergarage te bouwen. Ik weet ook dat in de Stichtse Vecht daar lange tijd ook over is gesproken. Het neemt overigens een hoop problemen weg. We praten nu wel over betaald parkeren, maar het is ook de bedoeling dat dat bijdraagt aan een oplossing om de verkeersdruk te regelen bij station Breukelen. Dat is al lange tijd een probleem en ik heb ook begrepen dat los van de parkeergarage en de tarieven dat met de komst van de garage ook heel veel

rekening is gehouden met de omgeving. Dus het is niet alleen maar nu die parkeertarieven die de aandacht trekken in de media en de brieven van Stichtse Vecht en de ondernemersvereniging die centraal staan. Maar ik denk dat het goed is dat te benoemen. Ook ikzelf als deelnemer van het verkeer vindt betaald parkeren niet fijn. Maar ik denk wel als je een parkeergarage bouwt van 5 miljoen euro, dan moet dat ergens uit betaald worden. Dat zou een ondernemer denk ik ook van tevoren zich realiseren als je iets neerzet. Dus dat kan niet voor niets. Ik denk dat dat een goede realisatie is. Ik heb nog eens even gekeken naar de besluitvorming binnen het Stichtse Vecht zelf. In 2023 is volgens mij een motie aangenomen waarin de Stichtse Vecht ook zelf zegt, liever willen we natuurlijk niet betaald parkeren maar als het dan moet het liefst voor een laag bedrag. Dus wat ik vooral lees nu in de media en de inspraakreacties, we zijn helemaal tegen parkeren, het mag niet betaald parkeren worden, dacht ik wel ook te zien dat in 2023 in ieder geval vanuit Stichtse Vecht er ook wel rekening worden gehouden dat dat alsnog ingevoerd gaat worden. Dus dat mag niet als een verrassing komen. Het laatste is eigenlijk een hele praktische vraag. Ik zei al wij gaan niet over de hoogte van de parkeertarieven, maar misschien wel een vraag aan de gedeputeerde ten aanzien van het systeem. Er wordt voorgesteld door de ondernemingsvereniging om de eerste achttien uur gratis te laten zijn. Mijn vraag zou zijn aan GS en eigenlijk ook is dat iets van waar wij als Provinciale Staten ons uit over mogen spreken. Is dat iets wat haalbaar is? Ik snap dat dat ook gepaard gaat als we daartoe besluiten, die achttien uur gratis, dat dat ook ten koste gaat van de inkomsten. Die 5 miljoen voor die parkeergarages zal een keer terugbetaald moeten worden. Maar wat is de visie van GS hierop? Is dat financieel door de Staten op te hoesten, of zegt u dat is ondenkbaar, dat kunnen we niet doen? Dat is eigenlijk mijn belangrijkste vraag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar het CDA. Mijnheer Van der Pouw-Kraan.

De heer Van der Pouw-Kraan: Dank, voorzitter. Voorzitter, qua introductie van het thema kan ik me goed aansluiten bij mijn voorganger van de VVD. En ook wij zitten hier met twijfels in. De exploitatie die we vandaag bespreken moet volgens het Statenvoorstel aangemerkt worden als een economische activiteit die plaatsvindt in het algemeen belang. En vooral over dit laatste hebben wij nog wel een aantal vragen, want na de publicatie van het persbericht door de provincie is er nogal wat losgekomen in het noordwesten van onze provincie. Er is een brief gekomen vanuit de ondernemersvereniging en het college van Stichtse Vecht met, zoals wat mijnheer Kamp al zei, het verzoek om in ieder geval het parkeren korter dan achttien uur gratis te maken. En vooral die laatste brief van het college is opvallend wegens de goede productieve samenwerking met Stichtse Vecht waar tijdens de vorige behandelingen constant over werd gesproken vanuit GS. Mijn vraag aan de gedeputeerde is dus ook, weet de gedeputeerde waar deze toch wel 180-gradendraai van het college van Stichtse Vecht ineens vandaan komt? En daarnaast is er ook een hartenkreet vanuit Abcoude dat aan dezelfde spoorlijn ligt waar het parkeerbeleid wat eerder door de gemeente De Ronde Venen rond het station is ingesteld al niet meer lijkt te werken omdat mensen buiten deze zone gaan parkeren en waar de inwoners echt hun hart vasthouden als er ook nog parkeerders die normaal bij Breukelen parkeren bijkomen. En ik hoor daar graag een reflectie op vanuit GS. Er wordt nog steeds beargumenteerd vanuit het idee dat betaald parkeren nodig is voor het ontmoedigen van langparkeerders naar onder andere Schiphol. En dat is, zoals de heer Van Vuuren zojuist ook aangaf, helemaal geen gek idee. Maar is de gedeputeerde het ermee eens dat gezien het feit dat het voor langere periodes nog steeds gewoon veel goedkoper is om bij Breukelen te parkeren dan bij Schiphol, de echte lange parkeerders het niet ontmoedigt maar relatief gezien juist nog worden aangemoedigd om bij Breukelen te parkeren? En dan een slotstuk, in de documenten die we nu bespreken wordt steeds gesproken over de beraadslagingen in 2020. De CDA-fractie heeft deze beraadslagingen nog eens doorgenomen en hierin wordt gezegd dat de wenselijkheid van betaald parkeren zal worden uitgewerkt in een nog op te stellen beleidslijn P+R. Deze beleidslijn heb ik ook nog doorgenomen en hierin staat geen kader, noch toetsingseisen voor het wel of niet invoeren van betaald parkeren op

parkeerterreinen. Sterker nog, een amendement van de Partij voor de Dieren dat ocriep tot invoeren van betaald parkeren na realisatie van de parkeergarage Breukelen werd ontraden door voormalig gedeputeerde Mobiliteit Arne Schaddelee. En hoe verklaart de gedeputeerde het dan dat hier wel op dit moment betaald parkeren wordt ingevoerd? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de Partij van de Arbeid. Mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. Ik wil me eigenlijk heel graag aansluiten bij de vragen die eerder door mijn collega Kamp van D66 zijn gesteld en ook de vragen over het fietsen die door GroenLinks zijn gesteld. Ik kijk erg uit naar de monitoring. In de beantwoording op mijn technische vraag is ook gezegd dat er in de gaten zal worden gehouden hoe dit zich ontwikkelt. En wel ben ik nieuwsgierig naar in hoeverre we ook gaan kunnen zien of dit ook daadwerkelijk de last op het wegennet kan verlichten. Gaan mensen daadwerkelijk als fiets en bus aantrekkelijker zijn dan de auto door betaald parkeren, overstappen naar bus en fiets voor het ritje naar station Breukelen? Of gaan ze helemaal niet met de trein en stappen ze in de auto, zoals wat de collega Van Vuuren van de BBB zegt, als de kosten-baten niet tegen elkaar opwegen. Wel ben ik van mening dat hier het principe de gebruiker betaalt wel opgaat, dus dat degene die hem gebruikt moet betalen, willen we zo'n grote parkeergarage in stand houden, omdat we anders als gemeenschap ervoor gaan betalen. En ik denk dat het geld nuttiger besteed kan worden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. U krijgt nog een interruptie van mijnheer Van Vuuren van de BBB.

De heer Van Vuuren: Ja dank u wel, voorzitter. Ik ken de PvdA toch als een partij die altijd wel zich zorgen maakt om de betaalbaarheid van het openbaar vervoer. En ik zou eigenlijk wel graag een reflectie hebben van de Partij van de Arbeid wat dat dan betekent als we die de 2,20 euro invoeren. En ik schetste net even wat dat betekent, het betekent gewoon een prijsverhoging van 15 tot 30 procent. Hoe kijkt de Partij van de Arbeid daarnaar?

De voorzitter: Mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Ja voorzitter, dat is een heel terechte vraag. Ik denk dat het heel goed is dat die gesteld wordt. Juist vanwege die betaalbaarheid van het openbaar vervoer voor mensen met een krappe beurs pleit ik hier al keer op keer voor het gratis maken van de bus voor mensen met een krappe beurs en ik denk dat dat dus niet hoeft te interfereren met het openbaar vervoer van de trein en de auto als de busvoorziening goed genoeg is dat dat een reëel alternatief is om de auto te vervangen en daadwerkelijk gratis is. Dan zal dat juist de betaalbaarheid ten goede moeten komen.

De voorzitter: Vervolginterruptie, mijnheer Van Vuuren.

De heer Van Vuuren: Ja, en is dat dan feitelijk zo? Is die bus dan feitelijk een goed alternatief? Is die busverbinding nu op orde, sluit die aan op die trein? Ik heb daar wel mijn vraagtekens bij. En is het niet zo dat we in dit huis best wel budget hebben voor allerlei duurzaamheidsdoelstellingen, klimaatmaatregelen, en zouden we dat geld niet juist kunnen gebruiken om die parkeergarage en die parkeerkosten te financieren?

De voorzitter: Mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Ja voorzitter, de heer Van Vuuren stelt hier eigenlijk twee vragen. Aan de ene kant sluit de bus goed aan op de trein en is dat betaalbaar genoeg. En aan de andere kant stelt hij voor om juist geld voor

klimaatmaatregelen te gebruiken om de parkeergarage te dekken. En u kent mij waarschijnlijk wel, voorzitter, als iemand die niet zo graag extra geld schuift naar programma vijf van bereikbaarheid. En ik ben wel zeker voorstander van blijven kijken of de trein goed aansluit op de bus, of de bus goed aansluit op de trein. Daar hebben ook de vervoersplannen voor, volgens mij wordt daar nu ook onderzoek naar gedaan vanuit de vervoerders in de vervoersplannen voor 2025. En verder lijkt het me vooral ook goed om te blijven kijken, kunnen we de bus gratis maken voor de mensen die het echt nodig hebben, voor de minima, voor de mensen met krappe beurs. Dank u wel.

De voorzitter: Goed. We gingen naar de Partij voor de Dieren, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dat is altijd een goed idee. Dank u wel, voorzitter. Mijn bijdrage zal in het verlengde liggen van de introductie van heer Van Vuuren van BBB en de vraag die de heer Kamp heeft gesteld vanuit D66. Als ik zelf met de fiets naar het station ga, dan hoef ik niks te betalen als ik daar binnen een dag weer vertrek met diezelfde fiets. En dat is omdat dat een hele mooie combinatie is met je kunt makkelijk naar het station, je kunt de trein nemen, je kunt weer terug en je kunt weer vrolijk verder op je fietsje. Die rol van de P+R voor Breukelen is wel een rol die ook ligt in het verlengde van duurzame mobiliteit waar wij als provincie voor zouden moeten staan. Dus onze vraag in het verlengde van wat de heer Kamp eigenlijk zei, is nou niet makkelijker om gewoon te kunnen meten als je daar één dag bent, dan is dat kennelijk gericht op ov-gebruik en dan zou dat kosteloos moeten zijn. Als je daar langer bent, dan kan ik me voorstellen dat je daar kosten aan verbindt voor het parkeren. Een tweede punt, ik ben er zelf af en toe geweest maar het is wel één grote, betonnen vlakte. Kunnen we dat nou niet wat groener maken daar? Dat zou toch voor iedereen heel erg prettig zijn, niet in de laatste plaats voor een klein beetje bij biodiversiteit op die grote betonvlakte. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de ChristenUnie, mijnheer Wolting.

De heer Wolting: Dank u wel, voorzitter. We snappen die wens die komt vanuit Breukelen. Als je voor niks daar kunt parkeren, dat is voor heel Breukelen wel heel prettig maar dat wil niet zeggen dat dat acceptabel is voor de rest van de maatschappij, voor alle Utrechters. Dus dat we daar als provincie een bedrag voor vragen van 2,20 euro, wat als we kijken naar een stad als Utrecht waar je er misschien tien minuten voor kunt parkeren en hier achttien uur, dan is dat alleszins acceptabel. En we zien ook dat mensen dat best wel bereid zijn te betalen als dat gewoon toegevoegde waarde heeft. Dus in totaliteit vinden wij het een acceptabel voorstel. Wij ondersteunen het voorstel van GroenLinks om in ieder geval te kijken naar een bewaakte fietsstalling om dat wat te verbeteren. En misschien zou het wenselijk kunnen zijn om eens een onderzoek te doen, om ergens rond Breukelen een langparkerenfaciliteit te realiseren voor mensen die naar Schiphol willen en die misschien best wel bereid zijn om daar 30 euro voor een week te betalen, of 40 euro. Want dat is nog altijd veel goedkoper dan wanneer je bij Schiphol zelf bent. En het verzoek ook aan de gedeputeerde om in ieder geval te zorgen voor een goede monitoring van de overlast in Breukelen en te kijken of daar maatregelen voor getroffen moeten worden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar UtrechtNu!, mijnheer Berlijn.

De heer Berlijn: Ja dank u wel, voorzitter. Eigenlijk hebben we het over een hele succesvolle formule als ik het zo bekijk. Dus mijn vraag aan de gedeputeerde, via de voorzitter, is welk probleem lossen we hier nu eigenlijk op en welke problemen gaan we hiermee mogelijk creëren? Want we moeten tegelijkertijd ook wel inzien dat mensen creatief genoeg zijn om andere oplossingen te gaan verzinnen. En dat is waarschijnlijk niet de fiets of de bus, maar hun auto gewoon elders parkeren. Dus welke problemen gaan we daar creëren? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar Volt, die zijn er niet, ook niet digitaal. Nee. De SGP, mijnheer Van der Linden

De heer Van der Linden: Dank, voorzitter. Ja, die zag ik even niet aankomen dat ik zo snel aan de beurt zou zijn na UtrechtNu!, maar dank. Ik kan me qua introductie aansluiten bij de BBB en ik kan me ook aansluiten bij de bijdrage van het CDA. Dan heb ik zelf nog een aantal punten. Want in een eerdere commissievergadering kwam dit onderwerp al ter sprake. En toen hadden we om een memo gevraagd waar de kostenderving uitgewerkt zou worden en die hebben gekregen. Dus dank daarvoor. Alleen ik vond hem niet helemaal volledig, want de berekeningen die worden gedaan waren niet helemaal duidelijk en naar aanleiding van de technische vragen kom ik er nog steeds niet helemaal uit. Ook ontbreken de opbrengsten voor de langparkeerders, waar het eigenlijk om gaat en die willen we ontmoedigen, maar ze zullen er nog steeds wel zijn. Want zoals het CDA al aangaf is het nog steeds een goedkoop alternatief om in plaats van bij Schiphol te parkeren. Kortom, de noodzaak om de kortparkeerder parkeergeld te laten betalen heeft ons nog niet overtuigd. Dan kregen we gisteren een brief van het college van Stichtse Vecht en dan sluit ik me ook aan bij CDA, die had het net over de productieve samenwerking die er was geweest met Stichtse Vecht. Hoe is dit nou precies verlopen de gesprekken met Stichtse Vecht? Ik hoor hier graag een reflectie op van de gedeputeerde. Dan lees ik in de beantwoording dat de eerste twee jaar van het in gebruik nemen van de parkeergarage en betaald parkeren als leerperiode wordt gezien waarmee de provincie beter inzicht kan krijgen op de gebruikerspatronen. Echter hebben de Provinciale Staten zoals D66 net al aangaf, geen invloed meer op de aanpassing van de tarieven en eigenlijk ook niet over de tarieven zelf. Maar toch zouden we graag nog willen kijken of het mogelijk is om toch de kortparkeerder, dus de eerste achttien uur gratis te maken. En dat sluit inderdaad ook aan, het gras is aardig voor mijn voeten weggemaaid, maar dat we dan na deze leerperiode kijken of het nog steeds nodig is om die kortparkeerder te belasten en dat we dus eigenlijk over twee jaar, dus eind 2025, de balans opmaken of het wel noodzakelijk is om de kortparkeerder te belasten of niet. En qua exploitatie, dan zouden we misschien nog de langparkeertarieven kunnen verhogen. Ik hoor graag hoe de gedeputeerde daarnaar kijkt en eventueel overweegt SGP hier een motie of amendement op. Een amendement is lastig, dus dan zou het eerder een motie worden. Dat was hem, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de PVV. Ik zie dat die online aanwezig zijn. Mijnheer Van der Star.

De heer Van der Star: Ja bedankt, voorzitter. Ik heb veel goede suggesties gehoord en ik zou me graag aan willen sluiten bij de punten van de BBB en van D66. En ook het CDA heeft goede punten waar we het wel mee kunnen vinden. Tot zover, bedankt voorzitter.

De voorzitter: Nou, wat een eensgezindheid vandaag. Ik zie heel veel mensen die bij elkaar aansluiten. Dat doet me goed. De SP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Ja dank u wel, voorzitter. Op zich heb ik niet zulke hele grote bezwaren tegen dit voorstel. Ik wil wel onder de aandacht brengen dat de gemeenteraad van Stichtse Vecht een motie heeft aangenomen waarin wordt opgeroepen om voor de forenzen een lager tarief dan wel het parkeren gratis te houden. En mijn vraag aan de gedeputeerde is dan ook, is dat tarief van 2,20 voor de eerste 18 uur, is dat de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de motie of wordt de wens van Stichtse Vecht eigenlijk buiten beschouwing gehouden in dit voorstel? Mij moet wel van het hart dat de brief van het college van Stichtse Vecht een iets andere toon heeft dan die ik heb bespeurd in de motie die daar is ingediend. En ik heb ook nog een vraag aan mevrouw Hoek als zijnde de Stichtse Vecht-kenner in ons midden, of zij van mening is dat de motie die daar is ingediend voldoende vertaling heeft gekregen in het voorstel dat hier nu voorligt. Tot slot een opmerking over wat GroenLinks zei over het fietsparkeren, daar kan ik van harte bij aansluiten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En mevrouw Hoek komt ook zo dadelijk aan de beurt, dus die kan daarop reageren. Maar we gaan eerst naar Forum voor Democratie, mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Ik wil graag aan de gedeputeerde meegeven A, Forum is tegen betaald parkeren voor de P+R in Breukelen. Ik wil de gedeputeerde vragen om te reflecteren op de consequenties buiten onze provincie. Als we kijken naar een iets langer traject, ik ging vroeger ook weleens naar Schiphol, toen parkeerde ik bij Weesp, want toen was het daar gratis. Dit is gewoon een volgende stap in een grote probleemverplaatsing. De betaling op Schiphol voor parkeren is best wel heel erg duur en het schuift alleen maar op. En we gaan nu weer een stapje in het opschuiven van het probleem doen. Dus kunnen we daar niet een keer mee ophouden? Wat mij betreft valt dat meer in de categorie automobilisten pesten. Daarnaast, er wordt blijkbaar van uitgegaan dat mensen die met de auto rijden net zo goed met de fiets of het ov kunnen. En dat is gewoon simpelweg niet waar. Hetzij door mindervaliditeit, dingen die je moet meenemen, koffers of dat je inderdaad, het weer helpt niet altijd mee in Nederland. Dus het is niet één op één uitwisselbaar. Ook voor de prijs van het transport is dat niet waar. Ik rij zeker niet in een zuinige auto, maar voor mij is het nog steeds goedkoper om met de auto te gaan en dat wil ik ook graag zo houden. En het is niet ineens als ik dan parkeergeld moet betalen, dat helpt voor mij ook zeker niet mee. Daarnaast is het overstappen elke keer weer vervelend en daarnaast, u jaagt hiermee ook de carpoolers weg. En volgens mij is dat nog steeds een goed idee en volgens velen. Dus wat mij betreft zou ik zeggen, niet betaald parkeren en heroverweeg de schijnbare uitwisseling van auto met ov, want dat is gewoon simpelweg niet waar. Ook als je een keer op tijd op Schiphol moet zijn is het ov geen optie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we tot slot naar 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Ja, dank u voorzitter. Er is natuurlijk al ontzettend veel gezegd. Ik ben eigenlijk heel blij met degenen die hebben gezegd het voorstel, wat ook eigenlijk in de brief staat van de gemeente, de eerste achttien uur gratis en daarna betalen. En ik heb het net al even geopperd, dat de Schiphol-gangers eigenlijk degenen zijn die vaak ook het langste daar staan en dat doen ze dus niet, en dan zoeken ze dus de ruimte in de omgeving op en soms nog wel verder. Zelfs waar ik woon en waar ook een groot parkeerplaatsentekort is door vrienden, zet hier de auto maar neer en dan brengen je wel even naar Breukelen. En dan staan die auto's gewoon drie weken soms gewoon op een plaats waar ze helemaal niet horen. Dus ja, in beginsel is er ook enorme tegenstand geweest om die parkeergarage daar te realiseren maar het kon niet anders want het was grond van de provincie, omdat het eigenlijk toch wel een beetje een vreemde hoek is waar de parkeergarage is, waar heel veel voetgangers lopen, waar heel veel bussen rijden en et cetera. Dus het is niet echt veilig daar. Maar goed, hij is er. En ook in de brief staat, doe dan de eerste achttien uur, dan haal je er al een heleboel uit die wel de trein nemen naar Schiphol. Dan haal je de Schiphol-gangers eruit die langer dan achttien uur weg zijn. En inderdaad, de zorgen over Abcoude heb ik ook al meegekregen. Daar is niet direct een parkeergarage om de hoek, ook de bushalte ligt er nog een stukje bij vandaan. Die hebben echt zoiets, als het maar niet deze kant op komt. Maar het komt daar al die kant op. Dat is dezelfde trein die ook naar Schiphol gaat, maar die ook de andere kant op gaat naar Amsterdam of naar Utrecht. Dus ik hoef hier niet ingewikkeld over te doen, 50PLUS in dit geval, ook al kom ik ook uit de gemeente, maar ik kan ook best realistisch zijn, gaat mee met de achttien uur gratis en daarna. En over de kosten, we hebben natuurlijk ook nog de opbrengst van de motorrijbelasting. Daar zou ook een gedeelte vanuit betaald kunnen worden, want de motorrijtuigenbelasting is ongeveer de helft van de inkomsten als ik het goed zeg van de provincie en daar mag best wel iets voor terugkomen om daaruit dan die eerste achttien uur niet betalen, om die daaruit te financieren. Daar heeft niemand het over, maar motorrijtuigenbelasting brengt de automobilist al, dus we moeten daar al voor betalen als je een auto hebt, vandaar. Tot zover, voorzitter. Dus tegen het voorstel om betaald parkeren in te

stellen, voor om het de eerste achttien uur vrij te doen, zoals ook in het verzoek van de gemeente van het college van Stichtse Vecht is voorgesteld. Dank u wel.

De voorzitter: Goed. Dan was dit de eerste termijn vanuit de kant van de commissie. Ik kijk even naar rechts naar mijnheer Van Schie. Kunnen we meteen door? Ja, mijnheer Van Schie voor zijn beantwoording.

Gedeputeerde Van Schie: Ja dank, voorzitter. En mooi om te horen hoe alle dilemma's die geschetst worden door uw commissieleden ook natuurlijk bij de totstandkoming van het besluit en het tarief de revue gepasseerd hebben natuurlijk ook in alle afwegingen die daarbij gemaakt zijn, hier ambtelijke en ook bestuurlijk. Ik moet wel even bij het begin beginnen. Dit is een ongelooflijk succesvol knooppunt waar heel veel mensen met de auto naartoe komen en de reis vervolgen met de trein. Zo succesvol dat de bestaande parkeervoorzieningen niet meer toereikend waren en het daarom nodig was om te gaan stapelen en een dure parkeervoorziening te bouwen. Dus daar begon het natuurlijk mee en de verwachting is ook, en meerderen hebben dat ook aangegeven, dat die groei van het openbaarvervoergebruik ook uit die regio die ook groeit door woningbouwambities, sowieso de autonome groei, dat die ook nog meer gaat toenemen. Dus we hebben echt een opgave daar en als we niks hadden gedaan dan stond het daar helemaal vol. Nu met een parkeergarage hebben weer even een klein beetje lucht maar de prognoses zijn dat dat niet zo heel erg lang zal duren en dan staat dat ook weer vol en dan hebben we ook weer een probleem met zijn allen. Dus het is niet zo dat we dit doen omdat het zo'n belabberde plek is, nee het is fijn dat het een mooie plek is om over te stappen op het openbaar vervoer. Toen hebben we wel gezegd, we kunnen nog drie garages bouwen om dat allemaal te faciliteren of we kunnen toch ook het prijsinstrument gebruiken om ervoor te gaan zorgen met een prijsprikkel in het parkeren, die eigenlijk over de hele wereld gebruikt wordt als een succesvol instrument om die balans te zoeken tussen het comfort van een mooie parkeerplaats en het alternatief, om dat ook hier in te zetten. En met het tarief, en daar hebben meerderen van u natuurlijk naar gevraagd, hebben we heel erg gezocht naar een tarief dat in elk geval niet marktconform kon zijn, want dan hadden we wel heel gauw door, toen werd het zo duur dat we natuurlijk vast nog wel een paar gebruikers zou hebben, maar dat het zijn doel dan voorbij zou schieten. Vandaar dat uw Staten ook gevraagd wordt, voorzitter, om nou een speciaal besluit te nemen om te zeggen, we gaan buiten de marktconforme situatie nu een voorziening realiseren als overheid en u ook vragen om daarmee in te stemmen om dat dan met een verlaagd tarief te doen. We hebben gezocht naar een tarief dat het aantrekkelijk maakt om met het openbaar vervoer en de fiets te gaan en het aantrekkelijk houdt om met de auto te gaan als het echt niet anders kan of als je van een stukje verder moet komen. En velen van u, en ook de ondernemers, refereren eraan. Die zeggen maar het is wel natuurlijk, het kost wel geld, 2,20 euro per dag is toch 2,20 euro per dag, dat is natuurlijk ook zo. Maar het is wel zo dat het goedkoper is om met de bus, op het echt het merendeel van de ritten in de omgeving waarvan we nu hebben waargenomen dat de gebruikers de parkeervoorziening gebruiken, met de bus naar het NS-station te gaan dan met de auto. Het is natuurlijk nog goedkoper om op de fiets te gaan. En de heer Van Vuuren zei ook, op de totaalreis maakt het toch best wel een impact maar de meeste werknemers die voor hun werk moeten reizen krijgen daar een kilometervergoeding voor. En dan is het nog steeds heel aantrekkelijk om met de fiets te gaan, maar ook nog steeds aantrekkelijk om met het openbaar vervoer te gaan en misschien net iets minder aantrekkelijk om met de auto te gaan, maar nog altijd heel veel aantrekkelijker dan als je je auto zou moeten parkeren in het centrum van Amsterdam of in het centrum van Utrecht of op een andere plaats waar misschien heel lastig is om te parkeren. En het zal zeker zo zijn dat een belangrijk deel van de doelgroep misschien wat vaker met de auto naar zijn werk gaat en daar is wat mij betreft ook niet zo heel veel mis mee. Als mensen die keuze maken, dan is dat prima. We moeten het wel aantrekkelijk houden om het openbaar vervoer in stand te houden en die trein goed te benutten, een station goed te benutten. En wij denken met dit voorstel dat we die balans zoeken. Maar we weten het ook nog niet natuurlijk. Het gedrag van de parkeerder

is niet honderd procent voorspelbaar. We moeten daar dus inderdaad wel, en sommigen van u vroegen ook om een evaluatie, de vinger aan de pols houden van klopt dit tarief met wat we verwachten dat reizigers gaan doen. Wat we verwachten is dat een deel van de reizigers zal zeggen het wordt nu toch wel 2,20 euro, ik ga het op een andere manier doen. Maar wat we ook verwachten is dat het nog steeds zo aantrekkelijk is dat heel veel mensen daar wel zullen willen parkeren, ook al kost het 2,20.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mevrouw Hoek van 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Ja dank u, voorzitter. Ja met de bus naar het station gaan, u weet net zo goed als ik dat de bus niet overal komt om met de bus naar het station te gaan. Er rijdt een cirkelbusje ook in het hele noorden, maar die rijdt 's avonds na zes uur niet meer en die rijdt in het weekend niet. Dus ik bedoel, die gaat dan wel naar het station Weesp, dat is dan wel voor overdag, maar die begint pas veel te laat en de meesten zijn al veel eerder op pad om op tijd op hun werk te zijn. Dus dat is niet echt een redelijk alternatief om met de bus naar het station in Breukelen te gaan. Ook omdat de bus 121 slaat al heel snel af en die gaat helemaal niet meer naar een station want die gaat dan via Loosdrecht naar Hilversum. En de 120 gaat ook niet meer via de populaire route de Straatweg verder afrijden omdat daar een paar drempels liggen en die gaat helemaal om zodat je helemaal niet meer op een juiste plaats terechtkomt. Dus dat wil ik toch wel even opgemerkt hebben, voorzitter, dat dat niet een redelijk alternatief is om met de bus, natuurlijk, je kan met de bus, maar niet iedereen uit het gebied.

De voorzitter: Interrupties mogen wel iets korter als het kan. Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Ja voorzitter, en dat is ook precies volgens mij wat ik betoogde. Dat er een heleboel mensen zijn voor wie dat openbaar vervoer naar het station toe niet aantrekkelijk is en die dan zullen besluiten voor 2,20 vind ik het fijn om met de auto te gaan. En dat is hun goed recht. Ze kunnen ook zeggen, ik ga wandelen of ik ga met fiets of ik laat me afzetten of ik gebruik carpool. Ik bedoel, mensen maken die keuzes en in dat hele palet speelt prijs een rol, speelt beschikbaarheid een rol. En wij willen natuurlijk met u ook dat openbaar vervoer verbeteren, ook naar de stations toe. Dus het is niet zo dat iedereen natuurlijk gratis parkeren nodig heeft om fatsoenlijk naar zijn werk te kunnen komen. Het is een onderdeel van de afwegingen die mensen maken en wij denken dat we met dit tarief een heel mooi product neerzetten waar je veilig je auto kan neerzetten, voor de meeste mensen een dubbeltje per uur, 20 cent, ik overdrijf een beetje schromelijk, neem niet kwalijk. Dus dat is een heel aantrekkelijk product maar niet voor iedereen een oplossing. Dat hoeft ook niet, we hoeven niet voor alles een oplossing te bieden. Die fiets willen we wel aantrekkelijk houden, want we hebben ook gezien dat voor een groot deel van gebruikers van de parkeervoorzieningen de fiets een aantrekkelijk alternatief zou moeten zijn. Maar natuurlijk zeg ik dan ook tegen ...

De voorzitter: U vervolgt de beantwoording, toch?

Gedeputeerde Van Schie: Jazeker. Gaat mijn spreektijd dan lopen? Tegen Van Vuuren zou ik zeggen, maar je hoeft natuurlijk ook niet elke dag op de fiets. Dus je kunt best zeggen ik ga twee keer per week op de fiets en drie keer per week met de auto, of andersom. En dan kost het je wel een paar euro, maar niet meteen natuurlijk dat je elke dag hoeft te parkeren. Dus we verwachten dat reizigers hun gedrag gaan aanpassen. Wat dat precies gaat zijn, weten we ook niet maar we weten wel dat we dan een instrument in handen hebben om de schaarste te reguleren en met het tarief ook kunnen beïnvloeden wat mensen gaan doen. Natuurlijk zeg ik de heer Hossain toe, we zullen we daar ook evaluatiemomenten voor prikken en u ook op de hoogte stellen van wat dat dan betekent en wat onze vervolghandelingen worden. Dan hebben meerdere van u gevraagd naar wat is de positie van de gemeente Stichtse Vecht en waarom vinden die dat het gratis moet zijn. Ik denk

dat het hun goed recht is om voor hun inwoners op te komen en te zeggen we willen graag gratis parkeren. Daar zijn we ook in overleg over geweest natuurlijk met de gemeente en we hebben eerst een ander tarief, een iets hoger tarief nog voorgesteld. Dat hebben we bijgesteld naar beneden om het nog wat goedkoper en aantrekkelijker te maken. Maar een nultarief voor de eerste achttien uur zou betekenen dat echt voor het leeuwendeel van de gebruikers, laten we zeggen 90, 95 procent van de gebruikers, het de facto dan gratis parkeren is. En dan verwachten wij dus dat heel snel deze voorziening volloopt en alle problemen zich voordoen die we een paar jaar geleden ook hadden waardoor we deze gestapelde parkeervoorziening moesten bouwen.

De voorzitter: Mijnheer Travaille met een interruptie, Partij voor de Dieren.

De heer Travaille: Dank u. Als u zegt dat 90 tot 95 procent korter dan achttien uur hier staat, zijn dat dan allemaal mensen die het ov gebruiken? En als dat zo is, dan zou dat toch precies beantwoorden aan onze doelstelling duurzame mobiliteit?

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Ja voorzitter, het is een P+R. Dus hij is bedoeld voor mensen die daar parkeren om vervolgens hun reis te vervolgen met het openbaar vervoer en dat is ook wat we inderdaad willen. Dus dat willen we stimuleren, het liefst natuurlijk dat mensen met de fiets of wandelend daarnaartoe komen, maar het mag ook met de fiets, het mag ook met de auto, u mag ook afgezet worden. Dat is allemaal helemaal prima. Maar de vraag die zich nu voordoet is hoe kunnen we de publieke ruimte daar in de omgeving optimaal benutten om die knoop ook bereikbaar te houden. En als er te veel auto's komen, dan kan dat dus niet meer. Dus je zou kunnen zeggen het succes van de knoop maakt dat we nu ook maatregelen moeten nemen. En één van u refereerde daar ook al aan, het is natuurlijk wel een beetje raar dat de provincie dat nu doet maar dat komt omdat we toevallig grondposities hadden op deze plek om die P+R te realiseren en dat hebben we op geen enkele andere plek en daarom moet uw Staten nu ook een beslissing nemen die normaal gesproken het domein van de gemeente zou zijn. Dus waren dit gronden van de gemeente Stichtse Vecht geweest, dan waren ze helemaal vrij geweest om het gratis parkeren te maken. Maar ik kan u vertellen wat er dan zou gaan gebeuren, dan zou Stichtse Vecht ook betaald parkeren moeten invoeren. Want je kunt dit niet doen, op een fatsoenlijke manier exploiteren, waarderen, afschrijven en opnieuw bouwen als het nodig is, als je niet ook wat inkomsten genereert.

De voorzitter: U krijgt een vervolgininterruptie nog van mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Ik denk dat de Statenleden allemaal een beetje worstelen met en wat de heer Berlijn aan het begin zei, welk probleem lossen we nu eigenlijk op. Maar het zou helpen als we echt inzicht zouden hebben in een inschatting van wat zou dit nou betekenen? We willen allemaal duurzame mobiliteit, als we door de invoering van een parkeertarief de duurzame mobiliteit eigenlijk benadelen, dan is dat precies wat we niet zouden willen. Maar het is nu moeilijk om voor ons ook als Statenleden om daar een inschatting van te maken, wat zijn nou die effecten. Dus ik begrijp wel de doelstellingen die hieraan ten grondslag liggen, die althans in het stuk staan. Maar ik kan nu niet goed overzien met die 2,20 euro per dag, gaat het ten koste van de duurzame mobiliteit of helpt het nou eigenlijk voor duurzame mobiliteit? Kunt u daar een uitspraak over doen of kunnen we daar een aanvulling op krijgen?

De voorzitter: Interrupties nog iets korter. Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, een harde uitspraak vinden we moeilijk. We hebben natuurlijk in de brieven en in de stukken geprobeerd u een inzicht te geven in wat we verwachten. En we verwachten dat het dus positief is voor de duurzame mobiliteit, want we verwachten dat meer mensen de fiets en het openbaar vervoer zullen gebruiken om naar de P+R te gaan. Maar daarom zullen we ook goed gaan monitoren om te zien of zich dat ook voordoet. Maar we hebben dit uit en te na onderzocht, doelgroepenonderzoek gedaan, uitgebreide analyse van trajecten gemaakt, we weten precies hoeveel mensen daar parkeren, van welke plekken ze komen en naar welke plekken ze gaan. En met dit tarief denken we dat we het probleem oplossen en het tegelijkertijd aantrekkelijk houden om met de trein te reizen, het liefst ook nog met het openbaar vervoer daarnaartoe.

De voorzitter: Dan krijgen we nog een interruptie van Forum voor Democratie, mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Dank u wel voorzitter, misschien nog even inhaken op de heer Travaille. U spreekt niet voor iedereen als u zegt iedereen wil toch duurzame mobiliteit. Dus het verzoek om daar even wat voorzichtig in te zijn, in dat soort uitspraken. En daarnaast, ik vind het heel lastig om inderdaad de afweging te maken als we dat al zouden willen hoe dit inderdaad er tegenin gaat. Want wij zijn vooral voor vrijheid van keuze voor mensen en niet gestuurd door allerlei gedragsveranderende prijsprikkels. Ja, nee dus liever niet.

De voorzitter: U krijgt ook nog een tweede termijn. Dat was niet echt een interruptie. Mijnheer Van Schie kan er nog op reageren.

Gedeputeerde Van Schie: Als ik erop mag reageren, voorzitter. Als we daar nou op een prachtig openbaarvervoerknooppunt een stuk grond hadden van de 50 hectare waar iedereen gratis mocht parkeren en het kost niks om het te onderhouden, dan zou ik het helemaal de heer De Hartog eens zijn. Dus dan zou ik denken van prima, val me niet lastig, doe het lekker. Maar we hebben hier wel bewust een behoorlijk grote investering gedaan om een knelpunt op te lossen, namelijk een succesvol ov-knooppunt. Dat willen we succesvol houden, maar dat betekent wel dat we alle modaliteiten nodig hebben om daar te komen, auto, fiets, wandelen, de bus. Voorzitter, omdat toch ook de heer Travaille aan het woord was schoot me te binnen dat hij natuurlijk ook vroeg om hoe gaan we een kwaliteitsimpuls geven aan het gebied? Dat nemen we graag mee, want we zijn ook met NS, ProRail en de gemeente Stichtse Vecht gezamenlijk in een project bezig om het hele ov-knooppunt een kwaliteitsimpuls te geven. De fiets is daar een belangrijk onderdeel van. Dus de vraag die u gesteld heeft over hoe kunnen we het fietsparkeren nog aantrekkelijke maken, wordt daar zeker in geadresseerd. Maar ook de heer Travaille gaf dat goed aan, de wens tot vergroening nemen we mee. En ik geloof dat in het project nu wel heel erg de focus lag op het kerngebied rondom de monden van het station, zullen we maar zeggen. We zullen dat ook in het gesprek uitbreiden, ook naar de parkeervlaktes daaromheen. Voorzitter, veel al gehad over het gedrag. Ja effecten, de zorg is uitgesproken, ook door de heer Berlijn en door anderen ook, wat gaat het nu betekenen, gaan mensen niet de parkeervoorziening mijden om dan toch verderop te gaan parkeren en de buurtbewoners tot last te zijn. Dat is wel een serieus punt van aandacht natuurlijk. Dat hoort ook bij die monitoringsvraag die gesteld is, hou goed in de gaten wat er gebeurt. En we zullen dat samen met de gemeente Stichtse Vecht natuurlijk ook nauwgezet in de gaten houden. Het is wel zo dat ook ervaringen elders leren dat mensen voor 2,20 euro niet bereid zijn om vijf kilometer te lopen. Dus het gemak dient de mens, dus we verwachten dat in de directe nabijheid van de parkeervoorziening misschien wel die effecten optreden, daar zijn ook voorzorgsmaatregelen genomen en daar kan ook gehandhaafd worden. En we hebben ook geprobeerd het voor de bewoners aantrekkelijk te maken, zodat hun gasten ook nog goedkoop in de garage kunnen parkeren. Maar we willen het ook heel goed in de gaten houden, maar verwachten niet dat het bijvoorbeeld, mevrouw Hoek zei dat, op de carpoolvoorziening een effect heeft

omdat het toch wel een heel eind lopen is van de carpoolvoorziening naar het station. Als mensen vooral de auto gebruiken als het regent, dan zullen ze niet geneigd zijn om dat stuk te gaan lopen voor die 2,20 euro. Dus dat is wel de balans die we zoeken. Hoe kunnen we de omgeving leefbaar houden en het product aantrekkelijk. Sommigen van u hebben ook gevraagd, wat vond u van die brief van Stichtse Vecht. Ik snap het perspectief maar ik denk dat als we de rekening van het gratis parkeren bij Stichtse Vecht zouden willen neerleggen, dat ze ook zouden denken, nou dank u wel. Maar als u daar in tweede termijn toe aanmoedigt, dan zal ik zeker niet nalaten die vraag te stellen. Voorzitter, ik kijk even of de vragen allemaal een beetje beantwoord zijn. Schiphol-parkeren en het langparkeren is nog geadresseerd. Wil je dat nou wel of wil je dat nou niet? Is het een verdienmodel? Wij vinden het in elk geval belangrijk dat de dagelijkse gebruiker van het openbaar vervoer daar kan parkeren en dat het onwenselijk is als het vol staat met het oplossen van de parkeerproblemen van Schiphol dat een groot en stoer bedrijf is dat zelfs een parkeerprobleem ook prima ter hand kan nemen. We zien natuurlijk het waterbedeffect dat de heer De Hartog ook schetste en met de tariefstelling van nog een redelijk tarief voor de eerste 48 uur, mensen die dan toch een enkele keer wat langere reis moeten maken dat ook kunnen betalen. Maar echt een fors tarief tot 500 euro voor als je daar echt langer staat, dat dat voldoende ontmoedigt. Maar als het gemak de mens dient en er is een enkeling bereid om 500 euro te betalen, dan denken we ook dat dat best mag. Mevrouw Flink vraagt nog om die onderbouwing die dus inderdaad moeilijk is maar waarvan wij wel de verwachting hebben dat dat gaat werken. En in het Vervoerplan, mevrouw Flink vroeg daar natuurlijk ook naar, streven we er ook naar om de aansluitingen van de buslijnen op de trein natuurlijk te optimaliseren, zodat de reis niet alleen financieel aantrekkelijk is, maar ook in tijd zo kort mogelijk wordt, ook voor degenen die dat gebruiken. De heer Wolting heb ik denk ik al bediend met een antwoord. Het redelijk alternatief van UtrechtNu! ook, denk ik. Want dat is de juiste balans die we zoeken. Ik denk dat ik veel vragen beantwoord heb, voorzitter. Misschien heb ik iets gemist dan hoor ik het graag nog.

De voorzitter: Ik zie mijnheer Hossain.

De heer Hossain: De kansen voor impulsen aan P+R's.

De voorzitter: Mijnheer van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: We zien natuurlijk het succes van deze P+R, dus dat willen we graag op andere plekken ook doen. Het is wel zo dat de rol van de provincie meestal bescheiden is omdat het vaak aan de gemeente, NS, ProRail, misschien een commerciële partij is als het echt een stedelijke knoop is om een parkeervoorziening te realiseren. En hier hadden we de toevallige omstandigheid, noemt het gelukkig of ongelukkig, dat we dus een grondpositie hadden nabij het station. En dat is bijna op geen andere plek in Utrecht het geval. We zetten wel nog steeds vol in op het ondersteunen van die knooppunten en het aantrekkelijk maken van die overstapmogelijkheden en zullen daar ook onze rol in nemen, als dat nodig is op die plekken waar we knopen ontwikkelen. Maar ik verwacht niet dat we nog op vijftien plekken parkeergarages gaan bouwen en daar deze moeilijke gesprekken over zullen moeten voeren.

De voorzitter: Dan een vervolginerruptie, mijnheer Hossain.

De heer Hossain: Ja dan vroeg ik me wel af, voorzitter, hoe zit het dan met het stimuleren en aanjagen van meer P+R-voorzieningen, bijvoorbeeld door gemeenten in onze provincie. En ten tweede u zei net, we kunnen nog drie garages bouwen. Was dat puur bij wijze van spreken? Want ik word wel enthousiast van het idee van meer multimodale combinaties. Of zou het ook echt een mogelijkheid zijn dat we nog meer investeren in deze P+R om nog meer mensen die van A naar B willen te faciliteren? Dank u.

De voorzitter: Ja, mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Ja, we streven er nu dus gewoon echt naar om met het tarief ervoor te zorgen dat vraag en aanbod een beetje in balans komen. Maar we hebben dus grondpositie, dus in theorie zouden we op nog twee plekken parkeervoorzieningen kunnen bouwen. Maar de heer Kamp refereerde aan de investering van 5 miljoen van het investeringsbesluit, intussen waren de kosten natuurlijk opgelopen tot 15 miljoen. Dus het is niet zo dat dit helemaal kosteloze voorzieningen zijn. Dus een goed investeringsbesluit is dan wel echt nodig. We denken nu dat we met deze garage de parkeervoorzieningen die er al zijn, de tariefstelling en een goed openbaarvervoerproduct met een aantrekkelijke knoop ervoor kunnen zorgen dat vraag en aanbod in balans komt en dat dat nog wel een behoorlijke tijd, laten we zeggen de toekomstgeneratie mag gaan nadenken over de volgende parkeervoorziening daar.

De voorzitter: Ja laatste keer, mijnheer Hossain.

De heer Hossain: Dan is gedeputeerde het dus wel met mij eens dat wij ook in het kader van de groeisprong vooruit moeten kijken en niet alleen maar aan de vraagkant moeten afremmen, maar ook op een gegeven moment weer verder moeten kijken naar het aanbod vergroten om ervoor te zorgen dat we in beweging blijven als provincie.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Ja voorzitter, ik denk dat als deze knoop zo succesvol wordt dat we die vraag gaan stellen, dat we heel tevreden mogen zijn. Maar vooralsnog is dat op deze plek niet aan de orde. Maar in algemene zin ben ik het met de heer Hossain eens dat als we willen dat het openbaar vervoer aantrekkelijk is, dat we moeten zorgen voor goede overstapvoorzieningen voor alle modaliteiten op meerdere plekken in de provincie.

De voorzitter: Dan was er ook nog een interruptie van mijnheer Kamp van D66.

De heer Kamp: Heel in het kort, voorzitter. Ik had met name gevraagd naar de rol van de Staten op dit moment. Ik denk dat het toch wel belangrijk is om dat helder te hebben. Dit is een Statenvoorstel, ik proef toch een beetje in deze commissie dat er best wel weerstand is. Maar stel dat er nou geen meerderheid is om dit aan te nemen. Wat dan?

De voorzitter: Mijnheer van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Ja dan bezorgt u deze gedeputeerde natuurlijk wel hoofdpijn, want dat betekent dat we en een financiële uitdaging hebben en dat we dus op enig moment weer in de problemen komen op die plek omdat waarschijnlijk de problemen die we proberen op te lossen we niet oplossen. Maar u heeft gelijk, het is uw Staten, voorzitter, die hierover besluit. En wat van uw vragen is dus het onttrekkingsbesluit van de openbare ruimte, dus de toestemming om ook een tarief te mogen gaan heffen. Ook het besluit te nemen dat we een goedkoop tarief mogen hanteren daarbij zodat we tegen de markt in eigenlijk een algemeen belang dienen. Ik denk dat dat voldoende onderstreept is in de argumentatie vandaag dat u het belang ziet voor het algemeen belang. Maar als we op een nultarief zouden uitkomen, dan is dat weer een heel lastige discussie die we voeren met elkaar. Is het algemeen belang gediend bij gratis parkeren op zo'n mooie plek? Dat is juridisch, wordt mij ingefluisterd, nog best wel een vraagstuk, of u dan wel als Staten het juiste besluit zou nemen, Maar goed, we gaan het zien, over twee weken geloof ik, wat uw Staten ervan vinden, voorzitter.

De voorzitter: Dat gaan we inderdaad na afloop besluiten. Mijnheer Van der Pouw-Kraan, een interruptie nog. Of wilde u naar de tweede termijn?

De heer Van der Pouw-Kraan: Een interruptie, voorzitter. Ik had nog een vraag gesteld over het uitblijven van een kader voor invoeren van betaald parkeren in die beleidslijn P+R, hoezo er dan nu hier wel gekozen is om betaald parkeren in te voeren. Volgens mij is die vraag niet beantwoord.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Ja, ik kijk even of ik er ambtelijk nog een slim antwoord op krijg, nog niet direct. Maar het is wel volgens mij met het besluit dat we nu nemen zegt uw Staten dus eigenlijk, we zijn bereid om een parkeertarief in te vullen als dat nodig is. Ik heb ook al gezegd, het komt bijna nooit voor. Dus ik verwacht ook niet dat het heel veel vaker voor gaat komen. Dus een algemene lijn is denk ik niet nodig. We zouden kunnen afspreken dat als we het nog een keer gaan doen, dat we u dan echt wel ook weer in positie brengen om dat besluit dan te nemen. Maar de verwachting is niet dat er dus een algemene beleidsregel nodig is omdat het een heel specifiek probleem is wat we oplossen, wat eigenlijk een beetje buiten onze normale huishouding is.

De voorzitter: Goed. Dan nog een laatste interruptie. We hebben ook gewoon een tweede termijn. Mijnheer Van der Linden.

De heer Van der Linden: Ja, maar dit een vergeten vraag, dus vandaar.

De voorzitter: Vooruit.

De heer Van der Linden: Dank, voorzitter. Ik had net een voorstel gedaan van is het niet mogelijk om dan de eerste twee jaar tot eind 25 dan gratis te maken en dan aan de hand van het leerproces, want daar zitten we nu in als ik de beantwoording nu volg, om dan aan de hand daarvan te kijken of het dan nog echt nodig is om die 2,20 voor die kortparkeerders in te voeren. Ik was benieuwd hoe de gedeputeerde daarnaar kijkt.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Eigenlijk was het natuurlijk de bedoeling om bij de openstelling van de parkeergarage het tarief in te vullen. Dus we zijn nu begonnen al met een gratis openstelling omdat het Statenbesluit nog niet genomen was en we met Stichtse Vecht nog het een en ander op te lossen hadden in de omgeving. Dus we hebben al behoorlijk de tijd genomen met gratis parkeren in een dure garage. Dus ik was niet van plan om dat nog een keer uit te stellen. Maar zoals de heer Hossain ook al zei, we blijven natuurlijk wel goed monitoren wat er gebeurt en we denken dat nu het goede moment is om ook een tarief in te voeren en dus betaald parkeren ook in te voeren. En dat zou kunnen betekenen dat we dan na een jaar het tarief wat verhogen of verlagen al gelang of we dan al aan de knoppen moeten gaan draaien. Maar wij zien nu wel de noodzaak, gezien het gebruik ook al wat er nu is, om niet te dralen met het nemen van dit besluit. En het is ook, of we het besluit nu nemen of over drie maanden of over een half jaar, u gaat het een keer moeten nemen. Dus u kunt ook denken, we zijn in daadkrachtig bestuur en we gaan ermee aan de slag.

De voorzitter: U krijgt nog een vervolgininterruptie van mijnheer Van der Linden.

De heer Van der Linden: Ja, dank voorzitter. Ja, ik denk dat de gedeputeerde mij niet helemaal goed heeft begrepen, want ik stelde niet voor om het besluit uit te stellen. Ik stelde alleen voor om de kortparkeerders te belasten uit te stellen. Dus dat we wel de langparkeerders ontmoedigen. Ik bedoel, ik denk ook dat dat in de commissie breed leeft, dat we daar niet op tegen zijn.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Ja, nee, voorzitter, maar dat haakt natuurlijk aan de vraag van de heer Kamp, welk besluit neemt u nu eigenlijk. U neemt alleen het ontrekkingsbesluit, niet het tarief. Het tarief hebben wij al vastgesteld als GS. Nu kunt u ons natuurlijk bij motie vragen dat weer te veranderen, dat zullen we dan welwillend overwegen en terzijde werpen, denk ik. Maar dat kunt u op allerlei momenten natuurlijk nog doen. Dus ook als tussentijds ontdekt van geacht college, het staat daar helemaal leeg, bent u wel goed bij uw hoofd. Dan kunnen we dat ter harte nemen. Maar het besluit dat we nu vragen is een ander besluit. Dus u besluit niet over het tarief, dat hebben GS al gedaan. Ik hoor natuurlijk goed de geluiden, daarom gaan we het ook goed monitoren en in de gaten houden. Maar als u dan na dit besluit nog iets anders wilt, dan zult u ons dat moeten vragen.

De voorzitter: Ja, dan mevrouw Hoek, uw laatste.

Mevrouw Hoek: Ja voorzitter, om te beginnen vind ik het heel arrogant om te zeggen GS hebben het besloten, dus. Wij, het hoogste orgaan is hier dan toch de Staten, dus gelukkig hebben wij hierin dan toch het laatste woord. En als u zegt een motie hoeft u niet uit te voeren, weten wij ook wel, dan komen we met een amendement of zo. Maar u heeft geen reactie gegeven op het feit dat de opcenten, wat uit de automobilisten komt, dat het daar niet uit bekostigd wordt, de eerste achttien uur vrij parkeren. En u gaat helemaal voorbij aan het Schiphol-verkeer, al die Schiphol-gangers die voor langere tijd daar de auto parkeren.

De voorzitter: Uw spreektijd is op, dus heeft helaas geen mogelijkheid meer om in deze vergadering om me te doen aan de beraadslaging, in ieder geval op het punt van de opwaardering. Mijnheer Van Schie met een reactie.

Gedeputeerde Van Schie: Ja voorzitter, mevrouw Hoek heeft gelijk dat ik die vraag vergeten bent te beantwoorden over het effect. Lang parkeren Schiphol heb ik volgens mij geadresseerd, maar de MRB heb ik buiten beschouwing gelaten, ook omdat de motorrijtuigenbelasting natuurlijk niet echt een doelheffing is, maar ook omdat dit college van plan was om die motorrijtuigenbelasting niet te verhogen, omdat we vinden dat de automobilist best wel al voldoende betaalt aan alle algemene voorzieningen in onze provincie. Maar we hebben natuurlijk ook, en de heer Van der Linden verwees daarnaar, een vrij uitgebreide argumentatie gestuurd van wat het zou kosten als we het tarief niet in zouden voeren, niet alleen aan minder inkomsten, maar ook aan derving in het openbaar vervoer. Ja, dat loopt in de tonnen en ik weet nog dat we soms hier tot diep in de nacht over 20.000 euro praatten. Het gaat echt over een groot stuk dekking wat we dan missen in de provinciale begroting. Dus ik zou ook wel iedereen die nu denkt van goh gratis is gratis, willen zeggen dat gratis natuurlijk nooit gratis is. Iemand anders moet het dan betalen. Dus als u van plan bent om met moties inderdaad het college te vragen om het tarief te verlagen en het was, mevrouw Hoek, neem me niet kwalijk dat ik me soms een frivoliteit veroorloof, natuurlijk geenszins bedoeld om de Staten daarmee tegen het hoofd te stoten. Maar dan zouden we wel ook vragen om een gedegen onderbouwing en dekkingsvoorstel ook om die tonnen die we dan mislopen ook uit een ander deel van de begroting ter beschikking te stellen. En dan begrijpt u ook het dilemma waar het college voor staat, dat in al die algemene afwegingen we hier ervoor kiezen om de gebruiker een stukje te laten meebetalen van de kosten van deze prachtige voorziening.

De voorzitter: Dank u wel. Dan wil ik toch echt naar de tweede termijn gaan. En dan kijk ik gewoon even rond wie er een hand in de lucht heeft voor de behoefte aan een tweede termijn. Dat zijn twee, drie fracties, vier, excuus. En ik ga gewoon even zo dus pech voor u dat allemaal daar zit. Mijnheer Kamp van D66 heeft het woord.

De heer Kamp: Ja dank u wel, voorzitter. Ik wil de gedeputeerde danken voor de beantwoording van de vragen en we nemen dit punt mee terug naar de fractie. Dank u wel.

De voorzitter: Dat had ik ook kunnen doen, ik wil mijnheer Van Schie altijd bedanken, maar goed.

'...' (Buiten microfoon)

De voorzitter: Ik hoor wat u zegt. Dan Forum voor Democratie, mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Nog even wat reflectie op de antwoorden van de gedeputeerde, waarvoor dank overigens. U gebruikt de mooie term reguleren, maar eigenlijk betekent dat gewoon het afbreken van ons eigen succes qua verkeersknooppunt en dat de burgers daar nu voor moeten gaan betalen om het minder succesvol te maken. Ik vind dat een hele omgekeerde redenering. Dus misschien dat u dat nog een keer kunt herzien. En ik heb een tijdje in de binnenstad van de gemeente Utrecht gewoond, waar tot mijn verbazing elk half jaar het parkeertarief werd verhoogd omdat het toch wel een hele fijne melkkoe is. Ik neem niet aan dat u garanties kunt bieden dat de komende tien jaar de parkeerkosten niet gaan stijgen daar, dus dan bent u ook alleen maar meer geld uit de zak van de burger aan het kloppen. En het feit dat mensen het kunnen en zullen betalen, dat betekent niet dat mensen er blij van worden. Ik bedoel, alle kosten stijgen al, om het maar nog niet te hebben over de benzineaccijnzen. En een extra garage, ja dat kost misschien geld maar misschien kunt u bij een collega Van Essen vragen vanwege dat we iets minder uitgeven aan al die windturbines, volgens mij kunnen we dan prima een parkeergarage neerzetten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we naar mijnheer Van Vuuren van de BBB.

De heer Van Vuuren: Ja dank, voorzitter. Ik moet zeggen dat de gedeputeerde een beetje in mijn irritatiezone begint te komen als hij begint te dreigen van ik ga moties niet uitvoeren. Volgens mij proberen we hier een heel serieus debat te voeren en ook te kijken waar zit dan wel draagvlak voor en waar niet. En het punt waar ik steeds meer over begin te twijfelen, welk probleem we aan het oplossen zijn, eigenlijk wat de heer Berlijn ook aanhaalt. Gaat het om het capaciteitsprobleem van de parkeergarage, gaat het om het ontmoedigen van langparkeren, gaat het om de drukken van de exploitatiekosten, gaat het om gedragsbeïnvloeding ten aanzien van duurzame mobiliteit. Ik hoor de gedeputeerde daar allemaal iets over zeggen, maar mij is niet helemaal helder meer waar het nu eigenlijk over gaat. Dus voorzitter, ik denk dat wij ons ook gaan beraden over dit Statenvoorstel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de laatste, mijnheer Berlijn van UtrechtNu!.

De heer Berlijn: Dank u wel, voorzitter. Wij gaan ons uiteraard ook beraden, maar ik heb nog één vraag eigenlijk in het kader van participatie en draagvlak. Met welke belanghebbende partijen is dit tarief vastgesteld? In overleg met welke partijen is dat gebeurd?

De voorzitter: Ja, dat was de tweede termijn vanuit de kant van de commissie. Dan kijk ik weer naar rechts. We kunnen denk ik meteen door.

Gedeputeerde Van Schie: Ja voorzitter, om toch even te beginnen met de bijdrage van heer Van Vuuren, het was zeker geenszins mijn bedoeling om uw Staten daar onrecht aan te doen. Ik heb dat ook genuanceerd toen ik mevrouw Hoek daarin beantwoordde. Wat ik wel probeerde te zeggen is dat er dan een gedegen dekking nodig is voor als u natuurlijk iets van plan bent met die opdracht aan het college. En dat is dan wel een serieuze ondertoon in het verhaal. En de heer Van Vuuren heeft ook gelijk, voorzitter, als hij zegt er zijn vele doelen die we dienen met dit voorstel. Het is niet maar één probleem wat we oplossen of maar één oplossing die we bieden. We proberen al die dingen te bereiken met een ingewikkeld verwachtingspatroon over wat de effecten daarvan dan zijn. En de voorspellende waarde daarvan, heb ik ook van gezegd, dat is geen wiskunde. We weten nog niet zeker wat het gaat doen. Wat we gedaan hebben met de bouw van de parkeergarage is een enorm surplus bieden aan het aantal autoparkeerplaatsen dat er bij deze P+R was. Dat is nu enorm vergroot en wordt goed gebruikt. Dat is fijn. En dat was ook omdat er heel veel klachten waren in de buurt en bij de gebruikers omdat de parkeervoorzieningen die er waren vol waren. Dus we hebben het natuurlijk niet gedaan voor de lol of als melkkoe. En dat wil ik ook de heer Hartog nog nadrukkelijk aangeven, dat het besluit wat u nu natuurlijk neemt is een besluit waarin u zegt wij willen dus op aanzienlijk minder dan kostprijs een product aanbieden, dus verre van een verdienmodel. Dus dat is ook zeker niet wat dit college voorstelt. Wat we wel vragen is een bijdrage, alleen we realiseren ons dat die niet kostendekkend kan zijn omdat we een aantal andere doelen, zoals door de heer Van Vuuren beschreven, dan niet bedienen. Dus in alle serieuzeheid is dat natuurlijk wel de balans die we zoeken met dit voorstel en is dat ook wel iets wat de toekomst moet uitwijzen wat er gaat werken. Maar het is dus niet bedoeld als melkkoe, ook niet bedoeld om enige gebruiker van het openbaar vervoer of die voorziening te plagen. Maar ik snap wel dat het vervelend is voor iedereen die nu gratis parkeert en straks iets moet gaan betalen. Dat dat begrip is er zeker. En dan kijk ik nog even met wie we gesproken hebben. In elk geval met omwonenden, met bedrijven, met de gemeente, reizigersorganisaties, vervoerders. Maar uiteindelijk is het wel het besluit van GS om een tarief vast te stellen en aan uw Staten, voorzitter, om te besluiten dat het een goed idee is om daar een parkeervoorziening te hebben waarvan we ook een klein beetje een bijdrage van de gebruiker vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan was dit, we gaan even inventariseren hoe we dit nu gaan doen richting de Staten. Ik heb wel van een paar, volgens mij een drietal fracties, voorstellen gehoord over amendementen of moties. Ik hoorde de BBB, de SGP, UtrechtNu!. Ik hoorde ook vanuit ik meen de ChristenUnie, als ik het nog goed heb, maar niet helemaal goed voor de ogen meer. Mijn oorspronkelijke voorstel zou zijn een klein debat maar ik kijk even rond of daar draagvlak voor is, voor een klein debat. Mijnheer Van der Linden.

De heer Van der Linden: Gezien het aantal amendementen en moties dat wordt voorgesteld, misschien beter om een normaal debat te doen.

De voorzitter: Ik denk als een drietal fracties moties of amendementen gaan indienen inderdaad ook dat een normaal debat wellicht beter past. Dus dan is dat ook nu het voorstel wat voorligt. Ik zie geknik, dan gaat het als normaal debat naar de Statenvergadering van 26 juni. Dan was dit agendapunt 2.

4. Inspraak

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 4, dus we slaan even eentje over, want we gaan nu naar de twee agendapunten waar insprekers zijn. Agendapunt 4 betreft eigenlijk puur alleen een agendapunt waar alleen maar insprekers zijn en dus geen opwaardering ligt. We hebben daar een tweetal insprekers voor die samen namens Maarn Maarsbergen Natuurlijk en Vereniging Bewonersbelangen Maarn Maarsbergen gaan inspreken. Dat gaat over de N-wegen op de Utrechtse Heuvelrug en de bereikbaarheid van het ov. Samen krijgen ze zeven minuten spreektijd. En ik wil mijnheer Musegaas en mijnheer Kooyman verzoeken om hier

aan de linkerkant in de bankjes plaats te nemen. En u weet het, eerst krijgen de insprekers het woord, dan gaan we even kijken of er vragen zijn vanuit de commissie en omdat het geen opwaardering is krijgt mijnheer Van Schie ook nog de kans om eventueel een korte reactie te geven. En dan gaan we ook nog naar een slotreactie van de insprekers. Dan wil ik nu het woord geven aan ik denk mijnheer Musegaas. Ja, mijnheer Musegaas

De heer Musegaas: Geachte Statencommissie, in de aankondigen ging in de agenda staat dat wij inspreken over onze brief betreffende het snelheidsregime op N-wegen in de gemeente Utrechtse Heuvelrug en de bereikbaarheid van Maarn en Maarsbergen met het openbaar vervoer. Bij de vergaderstukken zit echter ook onze ingezonden brief over de verkeersveiligheidsaudit op het definitief ontwerp van de spooronderdoorgang Maarsbergen. Na overleg met de griffier zal ik ook daar een paar woorden aan wijden. Met dat laatste onderwerp zal ik beginnen en vervolgens een toelichting geven over het onderwerp snelheidsregime N-wegen. Over het onderwerp openbaar vervoer geeft mijn collega René Kooyman een toelichting. Dan nu eerst dus de verkeersveiligheidsaudit op het definitief ontwerp spooronderdoorgang Maarsbergen. In het memorandum van GS van 7 mei, getiteld reactie vragen naar aanleiding van de verkeersveiligheidsaudit Maarsbergen, wordt onder andere gereageerd op onze VBMM-inspraaknotitie de dato 27 maart. Omdat wij ontevreden zijn met de inhoud van dit memorandum hebben wij de ingezonden brief geschreven. Wij missen namelijk in het memorandum een reactie op het voornaamste onderwerp van onze inspraak in maart, namelijk dat de verkeersveiligheidsaudit spreekt van een risicocluster bij de nieuwe rotonde met groot risico met kans op ernstige verkeersslachtoffers. Het zou ten eerste goed zijn geweest als in het memorandum expliciet duidelijk was geworden dat er volgens GS echt geen oplossing is voor het geconstateerde risicocluster anders dan monitoring. Daarmee komt dan meteen de vraag boven hoe die monitoring zal worden uitgevoerd en gerapporteerd en ook wat er moet gebeuren als monitoring uitwijst dat de situatie rond de rotonde inderdaad grote risico's laat zien. Ten tweede hebben wij er veel moeite mee dat er in het memorandum van GS wordt gesteld dat door de audit de verkeersveiligheid van het ontwerp wordt bevestigd, terwijl er voor het geconstateerde grote risico rond de rotonde geen directe oplossing voorhanden is. Dat wat betreft de verkeersveiligheidsaudit. Dan de snelheid op de N-wegen. In de Omgevingsvisie van de gemeente Utrechtse Heuvelrug is opgenomen dat snelheden van 80 kilometer per uur buiten de bebouwde kom tot het verleden zouden moeten behoren. Dit sluit goed aan bij het Netwerkperspectief provinciale wegen 2040 van de provincie Utrecht waarin ook voor vrijwel alle N-wegen in de gemeente Utrechtse Heuvelrug gestreefd wordt naar een maximumsnelheid van 60 kilometer per uur. Er zijn hierop echter in het Netwerkperspectief drie uitzonderingen, waarvan een inmiddels is opgelost. Van de andere twee zijn wij met name verbaasd over het deeltraject N227 tussen Maarn en Quatre Bras. Quatre Bras is de kruising van de N227 met de N224. Om de volgende redenen lijkt ons dat een maximum van 60 kilometer per uur ook op dit deeltraject wenselijk is. Ten eerste, op de kaart 14 van het Netwerkperspectief is te zien dat op dit deeltraject sprake is van zogenaamde hotspots fauna. Op dit deeltraject wordt ook met enige regelmaat wild aangereden. Ten tweede, op het andere traject in het zuidelijk deel van het Nationaal Park wordt op N-wegen ook een maximumsnelheid van 60 kilometer per uur voorgesteld. Een snelheid van 60 kilometer per uur op het deeltraject Maarn-Quatre Bras zou dan ook meer consistentie geven voor het snelheidsregime op de trajecten die in het Nationaal Park liggen. En een derde reden, om verwarring te voorkomen met telkens wisselende snelheden zou het voor de hand liggen om ook op dit deel van de N227 een lagere snelheid te gaan hanteren. Iemand die via de N224 en N227 van Zeist naar Doorn rijdt zou anders achtereenvolgens 60 kilometer per uur, 80 kilometer per uur en vervolgens weer 60 kilometer per uur mogen rijden. Dit lijken ons voldoende redenen om ook op het deeltraject van de N227 tussen Maarn en Quatre Bras te streven naar een maximumsnelheid van 60 kilometer per uur. Tot zover het onderwerp snelheid N-wegen.

De heer Kooyman: Goedemiddag, openbaar vervoer Maarsbergen. Ik geef u even een stem uit de praktijk. Ik was jarig afgelopen zondag en heb eindelijk weer een groot familiefeest georganiseerd, althans dat dacht ik. Ik raad altijd iedereen aan het openbaar vervoer te gebruiken. De mensen vanuit het noorden intercity Amersfoort, vervolgens het station uit zoekend naar de bus naar Maarsbergen. Die is er niet. De bussen rijden noord-zuid maandag tot en met vrijdag. Het weekend zit u vast. Dan pakken we de oost-westroute. Arnhem gaat met de trein naar Driebergen-Zeist om vervolgens een kwartier te wachten met een boemeltje weer terug naar Maarsbergen om ook daar buiten het station te vinden dat er ook geen buslijn loopt oost-west. Er zijn gewoon op zondag geen bussen. Ik kan u vertellen dat ik een moeilijke zondag heb gehad, met al die familie en vrienden op mijn nek. Ik had dit niet verwacht, ik was totaal verbijsterd. Het betekent dat wij feitelijk pleiten voor een groot belang voor het openbaar vervoer, met name in het buitengebied. Geen openbaar vervoer betekent sociaal isolement. Ik moet mijn vrienden adviseren het openbaar vervoer te mijden op dit moment. Vervolgens moet ik zelf aan een tweede auto, dat was ik niet van plan en had ik eigenlijk niet gewild, maar het zal moeten gebeuren. En het betekent dat we feitelijk wat dat betreft de verkeerde kant op gaan als ik het zo zie. U heeft de concessies vergeven wat betreft de bussen, heb ik begrepen. Ik hoop en ik neem aan dat u daar de aandacht voor het buitengebied met name aan de orde heeft gesteld. Met dank.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was precies allemaal binnen de tijd, dus heel goed gedaan allemaal. Dan kijk ik even rond in de commissie of er vragen zijn. Ik zie drie fracties die vragen hebben, dus ik denk dat we dan toch voor de handigheid vraag-antwoord gaan doen. Dan begin ik nu zo voor de veranderlijkheid, mijnheer De Hartog van Forum voor Democratie voor een korte vraag.

De heer De Hartog: Dank u wel voorzitter en dank u wel aan de en de heren voor het inspreken. Een vraag voor de heer Musegaas inzake de snelheidsverlaging. Heeft u ook een afweging gemaakt wat de nadelen zijn van een snelheidsverlaging en hoe die, of die en hoeveel die opwegen tegen de voordelen van een snelheidsverlaging? Daar ben ik benieuwd naar. Dank u wel.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we even meteen na mijnheer Musegaas voor zijn antwoord. Ja, we doen het omdat niet heel veel vragen zijn. Omdat er niet heel veel vragen zijn, zou ik ze anders clusteren. Omdat het drie fracties zijn, dan kunnen we dat wel vraag-antwoord zo doen. Dus mijnheer Musegaas.

De heer Musegaas: Ja, wij hebben contact gezocht met de ambtenaar in de provincie die zich hiermee beziggehouden heeft, met het Netwerkperspectief, en die heeft ons gezegd dat de reden dat er nog 80 kilometer gehandhaafd blijft op dat traject Maarn-Quatre Bras. Wat de reden daarvan is dat men de route via Woudenberg naar het noorden wil ontmoedigen, vanwege dat men dan Woudenberg door moet en dat men daarom de route het deeltraject Maarn-Quatre Bras op 80 kilometer wil houden om dat aantrekkelijk te houden ten opzichte van die route Woudenberg. Wij denken eigenlijk echter dat dat geen goed argument is. Want ook al wordt het 60 kilometer per uur op de route Maarn-Quatre Bras, dan nog zal het voor verkeersdeelnemers minder aantrekkelijk zijn om door Woudenberg te rijden. Want je komt daar 50-kilometerzones tegen, je komt daar rotondes tegen waar je geen voorrang op hebt. En ook al is het 60 kilometer per uur op het stuk Maarn-Quatre Bras, wat maar een enkele aantal kilometers is, dan zal dat toch niet opwegen tegen de afweging om via Woudenberg te gaan. Dus we hebben daar inderdaad naar gevraagd, maar vinden het argument heel slecht.

De voorzitter: Mevrouw Flink zag ik ook met een vraag. Mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Ja dank, voorzitter. Ik had een vraag voor de heer Kooyman. Allereerst van harte gefeliciteerd met uw verjaardag. Ik zal u niet vragen hoeveel kaarsjes u heeft uit mogen blazen. Waar ik wel nieuwsgierig naar was, was er in het verleden wel een bus die in het weekend of op de zondag reed? En zo ja, hoe vaak? En ook, mocht er ooit weer een bus komen, wat zou dan volgens u een goede frequentie zijn? Ik neem aan dat de bus nu niet rijdt omdat er ook niet heel veel reizigers zijn. Maar zat u dan te denken aan eens per uur, eens per twee uur, meerdere keren per uur? Wat zou volgens u juist een goede frequentie zijn?

De voorzitter: Mijnheer Kooyman.

De heer Kooyman: Ik woon nog maar heel kort in Maarsbergen. Vandaar mijn verbijstering van het volkomen isolement waar ik in terechtgekomen ben. Maar misschien Berend weet waarschijnlijk wat meer. Maar naar mijn, maar misschien jij?

De heer Musegaas: Ik dacht dat er in het verleden wel op zaterdag en in de avonden meer bussen reden. Ik zou niet durven zeggen wat de frequentie daarvan was, maar dat is dus op een gegeven moment in het weekend minder geworden. En in het weekend, het is al heel lang niet een bus en ik weet niet helemaal zeker of er in het verleden wel een bus gereden heeft. Het gaat dan met name om de bus die rijdt van Amersfoort via Maarsbergen, Maarn naar Doorn. In ieder geval is het nu zo dat hij niet rijdt en dat vinden we eigenlijk in het kader van stimuleren van openbaar vervoer toch een slechte zaak. En aanbod schept ook vraag.

De heer Kooyman: Ik zou in principe willen pleiten voor betrouwbaarheid van het openbaar vervoer, want dan ga je het gebruiken. Dat betekent, dat betreft eigenlijk een uurdienst, zeven dagen per week en dan laten we zeggen tussen acht en 's avonds acht, twaalf uur per dag. Dat type vervoer zit ik aan te denken als je echt effect wil hebben op het hele gebied, denk ik.

De voorzitter: Dan zag ik ook nog een vraag van mijnheer Travaille van de Partij voor de Dieren.

De heer Travaille: Correct. Ja dank voor uw bijdrage. Voor wat betreft het ov is het ons uit het hart gegrepen en ik weet dat ook meerdere fracties, 50PLUS maakt zich bijvoorbeeld hier vaak druk om en BBB ook. Dat geldt ook voor ons. Voor wat betreft de bijdrage over de snelheden zoek ik eigenlijk een antwoord bij u, maar misschien ook al bij de gedeputeerde. Want kunnen we hier nu mee? Want u constateert een aantal zaken, denk ik belangwekkende zaken uit de praktijk en u verbindt dat ook aan de Omgevingsvisie van de gemeente, aan het Netwerkperspectief van de provinciale wegen 2040 van Utrecht en aan de provinciale en gemeentelijke doelstellingen die er al liggen. Dus een legitiem beroep, denk ik wat u doet op dit moment aan de Staten. Maar ik zoek even, waar kunnen we dat nu voor gebruiken? En die vraag ligt wat mij betreft ook bij de gedeputeerde. Hoe kunnen we nou deze inzichten het beste een vervolg geven?

De voorzitter: Dat is inderdaad niet echt een vraag aan de spreker. Ja en nee, een kort reactie mijnheer Musegaas.

De heer Musegaas: Ik heb gezien dat er in de agenda ook nog een onderwerp komt wat ook gaat over snelheden die in het kader van het Netwerkperspectief zijn vastgesteld, of voorgesteld moet ik liever zeggen. Daar zat dit traject niet bij en het past wel in die reeks van afwegingen die ook van u gevraagd worden in dat agendapunt. Nou snap ik wel dat dit traject natuurlijk niet voorbereid is en dat je niet zomaar even op basis van een inspraak een besluit kunt nemen. Maar in dat kader past het denk ik om nog eens goed te kijken naar de afwegingen die in het Netwerkperspectief zijn gemaakt voor de verschillende trajecten.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even. Ook nog een vraag? U heeft net niet de hand opgestoken. Ja, omwille van de tijd zeg ik gewoon nee eigenlijk toch, sorry. Mijnheer Van Schie, eventueel nog een korte reactie op de bijdrage van de inspreker?

Gedeputeerde Van Schie: Ja dank, voorzitter, en dan ook voor de inspraak en de problemen die gezegd zijn, zijn natuurlijk herkenbaar. Om te beginnen met de bediening van het landelijk gebied door het openbaar vervoer. Dat is natuurlijk een groot dilemma inderdaad hoeveel bussen je laat rijden waar bijna niemand instapt en toch is er een moment is dat u een feestje heeft en plotseling, laten we even voorzichtig inschatten, vijfhonderd mensen op bezoek willen komen, dan zou een evenementenlijn nog niet genoeg zijn. Dus het is wel echt dilemma waar we voor staan en waar we ook in het Bereikbaarheidsprogramma, zeg ik dan even meer tegen de Staten, natuurlijk ook proberen met oplossingen te komen om ook in het kader van publieke mobiliteit die reis van en naar een knooppunt ook aantrekkelijk te maken vanuit het landelijk gebied. Maar of dat de problemen van een verjaardag op zondag diep in het landelijk gebied gaat oplossen, dat dat weet ik eerlijk gezegd ook niet, dat is echt een uitdaging. Maar we zijn er wel mee bezig, we herkennen het probleem, we zien de noodzaak tot oplossingen en zijn daar ook met de Staten in gesprek over hoe we onze middelen voor het openbaar vervoer daar zo effectief mogelijk kunnen inzetten, ook met de nieuwe vervoerder. Dan adresseert u een aantal zaken met betrekking tot de snelheid op provinciale wegen en wij hebben natuurlijk inderdaad nog recent een Netwerkperspectief vastgesteld, we zijn bezig met het uitvoeren daarvan. Dan bekijken we ook steeds de trajecten die we gaan aanpakken, of dat nou voor regulier onderhoud is of omdat we daar specifiek mee aan de gang gaan, of volgens de uitgangspunten van het Netwerkperspectief de snelheidsregimes die we voorstellen ook nog passend zijn en zo nodig, en u refereerde daar al aan in de brief die later vandaag ter sprake komt, passen we dat ook aan. Maar in beginsel hanteren we dezelfde uitgangspunten, is dat een technische overweging van we doen het wel of we doen het niet, afhankelijk van de verschillende parameters die we dan wegen. En uiteraard is het gedrag van de automobilist daarin relevant, ook zaken als inderdaad hoe gevaarlijk is het en hoe logisch is het. Dat wordt daarin allemaal meegenomen. Dan komt er wel iets uit wat het dan uiteindelijk is. En dan zijn er altijd mensen die willen toch weer langzamer, dan zijn er altijd mensen die willen toch weer sneller. Dus we kunnen nooit iedereen tevreden houden met die zaken. Maar verkeersveiligheid is daarin een heel belangrijke afweging in. En dat brengt mij tot het eerste punt wat u ter sprake bracht en waar we natuurlijk eerder het gesprek over hebben gevoerd, over hoe verkeersveilig is die oversteek die we daar voorstellen. Naar onze inschatting is dit de beste oplossing en verkeerskundig goed onderbouwd voor de oversteek. Is die daarmee honderd procent veilig? Nee. Kan het op een andere manier eenvoudig veiliger? Ook nee. Kan het heel ingewikkeld misschien wel veiliger? Ja, maar daar kiezen we in dit geval niet voor. Dus het is ook wel weer een dilemma, voorzitter, over hoe we met die kwestie omgaan. En we hebben in elk geval al eerder toegezegd, en dat herhaal ik hier ook richting de commissie en richting de insprekers, dat we dit heel zorgvuldig zullen monitoren en echt als het nodig is de weinige instrumenten die we hebben ook zullen inzetten om het in de beleving en in de werkelijkheid zo veilig mogelijk te maken.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik naar de kant van de insprekers voor een slotreactie van een minuut.

De heer Musegaas: Ik wilde met name even reageren op het antwoord van de heer Van Schie over die verkeersveiligheidsaudit. Er is namelijk een enorme spraakverwarring. Het gaat hier niet over de oversteek en over het wel niet aanleggen van een zebra. Het gaat om het risicocluster wat in de verkeersveiligheidsaudit geconstateerd is rond de rotonde. En dat is een ander punt dan puur dat aanleggen van die zebra. En het verbaast ons enorm, ook dat er geen vragen vanuit de Statenleden komen, dat we hier een voorziening aanleggen, een infrastructuur aanleggen, waarvan de verkeersveiligheidsaudit constateert dat er een groot

risico is met kans op ernstige verkeersslachtoffers en dat het enige antwoord is dat daar monitoring op zal plaatsvinden. Dat vinden wij een heel onbevredigende gang van zaken. En dan gaat het even niet over dat zebrapad. Vinden wij trouwens ook prima hoor, dat zebrapad, maar dat is veel te eng geïnterpreteerd van wat ik zeg.

De voorzitter: Helder. En dan was dit ook de minuut. Dan wil ik de heren bedanken voor hun inspraak en ik hoop dat u toch enigszins tevreden naar huis gaat.

5. SB Kruising N233 Achterbergsestraatweg in Rhenen

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 5, daar hebben we een zestal sprekers. We gaan het op dezelfde manier doen, zoals net. Alleen dit betreft dan weer wel een opwaardering, dus dan doen we het sprekers, vragen, commissie, antwoorden sprekers, opwaardering, GS, slot sprekers. Dan wil ik mevrouw Jansen, mijnheer Jansen, mijnheer Adrian, mevrouw van Hooft, de heer Jungerius en mevrouw Hulsebosch-Salgado Pintos vragen om hier plaats te nemen. Dit zijn niet genoeg stoelen, dus het zou ook kunnen dat één iemand hier voor gaat zitten of met zijn tweeën. Ja, mijnheer Travaille kan eventueel ook opschuiven als hij dat wil. Dat is toch niet nodig, blijft u maar zitten mijnheer Travaille. Elke spreker krijgt vijf minuten. Dat is ook van tevoren meen ik gecommuniceerd. Dan geef ik als eerste het woord aan mevrouw Jansen, die op persoonlijke titel zal spreken over dit onderwerp. Mevrouw Jansen.

Mevrouw Jansen: Ja dank u wel, voorzitter. Ik zit hier met een ambivalent gevoel, enerzijds omdat ik denk een crisis die mag hopen dat het tot een verandering leidt. En in het stilstaan wat we nu doen bij dit onderwerp, dat er ook een beweging gaat ontstaan. En de vraag is of hier niet sprake is van een bestuurlijke dwaling. En daarom zijn wij hier volop aanwezig met heel veel sprekers. We willen graag delen de verontrustende ontwikkeling die de aanpassing van het kruispunt zal gaan sorteren, of de het effect daarvan uiteraard. En we willen graag dat u ook kennisneemt van onze ervaring met het openbaar bestuur tot nu toe, want het lijkt alsof we op een kermis zijn beland. Ik heb ook nog een vraag aan de leden hier aanwezig, of alle stukken, want het zijn ongeveer zeventien documenten die bij dit agendapunt horen, of die dan ook allemaal goed gelezen zijn. Die vraag hoeft niet per direct beantwoord te worden uiteraard, maar ik vraag me dat gewoon af omdat je door de tsunami van documenten soms door de bomen het bos niet meer ziet. En het is ook de reden dat we hier zelf zijn gaan zitten, als bewoners. Onze bewonersgroep heeft ook al een brief op 11 april aan u doen toekomen en ons standpunt is ongewijzigd. De boodschap luidt nog steeds, wij willen dit niet, wij willen geen schijnoplossing voor een door de provincie zelfbenoemd loos probleem. Het waanidee over verbetering van de doorstroming en verhoging van de veiligheid op de postzegel asfalt van 50 bij 50 meter is echt apekool, want verderop staat de boel weer stil. Het huidige voorstel moet van tafel om vervolgens samen een nieuwe, frisse start te kunnen maken voor een deugdelijk, gedragen, toekomstbestendig plan met oog voor de leefomgeving en belangen van de bewoners. En laat ons bewoners een volwaardige gesprekspartner zijn bij die planvorming. En de oplossing is hier het probleem. De beoogde schijnoplossing is een kortetermijnoplossing waarbij langetermijnproblemen worden gecreëerd die niet alleen veel impact hebben op de directe omgeving, maar problemen genereren voor de hele gemeente Rhenen, bijvoorbeeld de veiligheid. Die weerslag van het plan is volledig buiten beschouwing gelaten. En u kunt zich voorstellen wat het met ons doet om een snelweg binnen de bebouwde kom te projecteren. Naast het idee om aan een snelweg te wonen zal door de gigantische verbreding van het kruispunt een tweedeling in onze gemeente ontstaan, een soort van Oost- en West-Berlijn-situatie. En Achterberg wordt geïsoleerd van Rhenen. En de gedeputeerde heeft een tijdlijn gemaakt, die heb ik ook even voor onszelf opgeschreven. De informatiebijeenkomst 5 maart 2024, één week voor de informatieavond stond er een advertentie in de Rijnpost. Ja, de tijdspanne tussen het

moment van oproepen en de daadwerkelijke bijeenkomst is toch wel te kwalificeren als een bestuurlijke blunder. Toch werd de avond massaal bezocht. Tijdens die presentatie door de vertegenwoordigers van de provincie werd zeer terughoudend gedaan met mededelingen. Alleen als er vragen kwamen van bewoners kwamen bepaalde onderdelen van het plan naar voren. De transparantie ontbrak volledig en de gemoederen liepen reusachtig op. En dat kwam natuurlijk omdat men zo weinig mededeelzaam was. Aan de wethouder werd gevraagd om zijn raadsvoorstel in te trekken. De wethouder peinsde er niet over en hij beloofde wel de input van de avond mee te nemen. Naar wat? Naar wie? De participatie is volledig ontbroken. Ja, de bewoners krijgen nog kans mee te praten over een plan, maar iets zeggen tegen een plan, alleen een ja of nee is niet geschikt om mee te denken. De contouren lagen immers al vast. En als het meedenken en meepraten zich alleen beperkt tot de keuze over het patroon van de stoeptegels of de kleur van het asfalt, dan neem je de burger dus gewoon niet serieus. En dan heb je ook niet begrepen wat participatie is. Vervolgens de raadscommissie, massaal bezocht, een historisch aantal insprekers, 21 stuks, 24 inspreekreacties en een overvolle publieke tribune. Het voorstel werd vervolgens niet beslisrijp geacht en de bewoners kregen een briefje, we stoppen ermee. Maar achter de schermen ging het verhaal gewoon door. En toen kwam de Statencommissie van 3 april, twee insprekers, we hebben het gezien. De keiharde boodschap van nul procent draagvlak kwam niet helemaal uit de verf. En nog veel surrealistischer en een bizarre vertoning dat gedeputeerde nog wel toezegt om op pad te gaan om de bestuurlijke neuzen weer dezelfde kant op te krijgen. Maar tegelijkertijd laat de gedeputeerde de kaas niet van zijn brood eten, want hij laat direct weten voornemens te zijn om niet van het plan af te stappen. En verder gaan we gewoon door met doorkleuteren. Het onfortuinlijke bestuurlijke rad blijft doordraaien. En dan de tijdlijn van de provincie. Sorry?

De voorzitter: U bent al ruim over de vijf minuten heen. Dus kunt u afsluiten?

Mevrouw Jansen: Dan wil ik toch nog een keer opnieuw verzoeken aan de leden hier aanwezig om onze inbreng, onze inspreeknotities, echt goed te lezen. En ik doe van harte een beroep op de commissieleden om hun bestuurlijke verantwoording te nemen. En laat ons alsjeblieft niet van een koude kermis thuiskomen. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan even voor de goede orde gaan we gewoon even alle insprekers af en daarna gaan we de vragen inventariseren. Omdat het ook over hetzelfde onderwerp gaat. Dan mijnheer Jansen van WijWillenVeiligOversteken. Mijnheer Jansen, aan u het woord, vijf minuten.

De heer Jansen: Ik kan me bij de vorige spreker aansluiten en ik hoop van harte, ik had deze vijf minuten niet eens nodig gehad om in te spreken als daadwerkelijk alle inspraaknotities maar ook de varianten, dus de bijlages die erbij zitten, goed doorgelezen worden. Want daar zitten zoveel op- en aanmerkingen aan dat we kunnen zeggen van alles wat hier gebeurt rondom dit kruispunt compleet een schijnoplossing is. Voor alle duidelijkheid, ik ben al vanaf 2007 met dit kruispunt bezig, dus ik denk al een hele lange tijd. Heel veel mensen zie ik al afhaken. Maar wat van belang is, en dat is heel essentieel in het hele gebeuren, nu wordt net gedaan alsof dit kruispunt het verkeersprobleem zou moeten oplossen voor de doorstroming. Niets is minder waar. Het is gewoon een schijnoplossing dat deze oplossing zou moeten leiden tot een betere doorstroming. Het feit dat er wordt gemeld, in plaats van twee banen worden er meer banen genoemd en dan hebben we een verkorte opsteltijd en wachtrijtijd. Ja dat is logisch als je tien auto's achter elkaar zet en vervolgens doet dat u over één baan, of u doet het opeens over vijf banen, dan snap ik dat die wachtrijtijd korter is. Maar daarmee hebben we niet minder verkeer, dat verkeer blijft hetzelfde. Daarnaast is naast dit kruispunt, wat de vorige spreker ook al zei, een goede 50 meter, 80 meter ervoor en erna is het weer tweebaans. Daar kan het niet eens meerbaans worden. Dus wat lost dit dan op? Niets. Dit kruispunt, zoals het nu voorgesteld wordt voor de

doorstroming, is compleet een schijnoplossing. Ik heb er geen ander woord voor en ik hoop alleen van harte dat u dit allemaal goed leest uiteindelijk. En dat hoop ik nogmaals echt van harte. Dan kunt u zien met alle dingen die wij al jarenlang lopen te roepen, er wordt niet of nauwelijks naar geluisterd, er wordt een compleet andere invulling gegeven van opmerkingen die wij gemaakt hebben. Er wordt zelfs geroepen dat wij sommige dingen wel of niet ingevoerd hebben. Het lijkt nergens naar. En dan hebben we het nog niet eens over de laatste twee avonden waar ook de vorige spreker het over had, over de participatie. Want ja, een grotere lachvoorstelling kun je bijna niet voorstellen. Dit gaat nergens over. Nogmaals, de oplossing voor dit kruispunt is een schijnoplossing. En ik hoop van harte dat u al die stukken leest en op uw schreden terugkeert. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Jansen. Dan gaan we naar de derde inspreker op dit punt, mijnheer Adrian. U spreekt in op persoonlijke titel en u heeft ook een presentatie, begrijp ik, aan die kant op het scherm. Aan u het woord, vijf minuten.

De heer Adrian: Mooi, dank u wel voorzitter. En eigenlijk wil ik beginnen dat ik voornamelijk hier zit vanwege deze zin die in het rapport staat, de Statenbrief voor tijdslijn kruising N233. En er staat voornamelijk solitair, wat bij mij betekent alleen zonder de omgeving te betrekken, zelfstandig en verbeteren. Ten eerste is het geen verbetering en daar komen we zo direct op terug. Maar voor wie is het een verbetering? Voor de provincie? Voor de weggebruikers die de A50 –file en de A2-file willen omzeilen? Voor de gemeente en voor ons als bewoners is het in ieder geval geen verbetering. Als je gaat kijken dan naar de verbazing die ik heb over de Statenbrief, dan bestaat die uit vijf punten. Het is eenzijdig, het is alleen technisch van aard, bevat onjuistheden en oude onderzoeken. Er is geen enkele bewonersparticipatie geweest, er is puur technisch gekeken naar seconden oversteeftijd, er is geen enkele rekening gehouden met leefbaarheid van de gemeente, leefbaarheid van de omgeving. Ik rijd dagelijks al zestien jaar over dit kruispunt, over de N-weg. Ik weet exact hoe de files ontstaan, ik weet waar het allemaal gebeurt. Het lost gewoon niks op. Er is ook geen draagvlak, dat is ook al benoemd. Ik ben bezorgd over deze uitspraak. Het kan toch niet zo zijn dat u zonder enige participatie, zonder rekening te houden met de leefomgeving van de bewoners, als een alleenheerser een besluit doordrukt. En ik heb even een aantal voorbeelden uitgewerkt om u heel even te laten zien hoe het eruitziet. In het stuk van mij staan een paar plaatjes. Ik zou willen vragen of u naar de tweede slide kan, dan zal ik heel even een stukje uitleggen over de situatie. Bij de bovenste rode pijl begint de file. Dit is de situatie van afgelopen woensdag 5 juni om 18:03 uur staat er op mijn screenshot. En eigenlijk zie je bij punt B, dat is de kruising, daar gaat het om. Bij punt A staat het vast. Dus wij kunnen nu bij punt B twee dubbele rijstroken maken, maar daar gaat het verkeer niet van doorstromen. Want het blijft bij A gewoon stilstaan. Dus wat krijg je? Dat balkje bij de eerste rode pijl, die wordt misschien een centimeter korter maar het totaal verandert dus helemaal niets. Wat is de oorzaak? De file wordt door kruispunt A, de N233 en 225, daar is de doorstroming niet goed. Daar ga je dus het probleem krijgen. Hetzelfde geldt als je gaat van, een slide verder alsjeblieft, in de ochtend en in de avond vanaf Kesteren naar Veenendaal toe. Dan zie je ook vanaf de brug de rode pijl zit er een gele balk, die is daarvoor rood want bij het invoegen vanaf Kesteren is die rood en daarna wordt die geel. Maar je ziet dat er na het kruispunt A geen file staat en je ziet dat er geen file staat bij kruispunt B die nu verbreed gaat worden. Dus kortom, we gaan heel veel geld uitgeven aan iets wat geen probleem is, want het probleem zit bij kruispunt A. Dus alsjeblieft, lees de stukken goed en ga niet akkoord met dit voorstel, want dat is een schijnoplossing. Als ik dan ga kijken naar de veiligheid, mag ik de volgende slide alstublieft. Ik ga er met een hoog tempo doorheen, want ik heb vijf minuten. U ziet daar die twee rode stopborden, die zijn nodig om de seconden te gaan berekenen zodat er een betere doorstroming is. Daardoor gaat er allemaal sluipverkeer door de wijken heen. Al die rode en groene lijntjes zijn dat. Dat betekent dat dat allemaal op één punt uitkomt. Je kunt nu al zien, bij woensdag 5 juni staat op de Bergweg een rode lijn omdat het daar al file

staat. Als je dus die weg af gaat sluiten, wordt alleen nog maar onveiliger. Dan kom je langs de gele Montessorischool, door de Ericaschool, die valt een beetje weg aan de bovenkant. Dus dat betekent dat de verkeersveiligheid ontzettend gaat afnemen. Je gaat ook een baan krijgen, wat nu een oversteekplaats is van vier na zes banen. Dat betekent dat de verkeersveiligheid alleen maar achteruit gaat. Kortom, door dit plan te accepteren, accepteer je dus ook dat de veiligheid gewoon achteruit gaat. Dan het woongenot, één slide verder alstublieft. Wij wonen nu in deze hele mooie groene omgeving, daar hebben wij voor gekozen. Als dit plan doorgaat betekent dat, dat al die rode kruisen, al die bomen worden allemaal gekapt, want daar moet een extra verbrede weg komen, er moet een nieuw fietspad op aangelegd worden. Dus al het groen gaat daar gewoon weg. Dat betekent dat er meer CO₂ uitstoot is voor ons, dat kruispunt wordt twee keer zo groot, ze staan daar allemaal voor de file vlakbij mijn huis wat je daar kan zien, staan ze alles uit te stoten, stikstof, fijnstof. Ik mis gewoon het totaal. Dan de verbazing over de participatie, hebben we het eigenlijk allemaal al over gehad. Mijn centrale vraag is dan ook, waarom mogen wij niet meeparticiperen om gezamenlijk met de provincie, de gemeente, ProRail en de bewoners te kijken hoe deze oplossing moet worden gemaakt? Liever vooraf middels participatie tot een oplossing komen dan achteraf met allemaal bezwaren, ontevreden bewoners. Kortom, ga niet akkoord met het voorstel. Het verbreden van het kruispunt is niet nodig, het probleem ligt elders, het afsluiten van de Achterbergsestraatweg leidt alleen maar tot onveiligheid. Het fietspad over groen en al dat groen weghalen is echt heel doodzonde. Er is geen draagvlak en het is totale geldverkwisting, kun je beter ergens anders voor gebruiken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Net iets buiten de tijd, maar netjes gedaan. Dan wil ik het woord geven aan mevrouw Van Hooft van bewonersgroep De Helling Rhenen. Mevrouw Van Hooft.

Mevrouw Van Hooft: Goedemiddag, ik wil graag inspreken omdat ik mij net als mijn buurtgenoten van De Helling in Rhenen zorgen maak over het voorstel van de provincie. Ik maak mij zorgen over de stand van zaken die uw medewerkers in een brief met tijdslijnen schetsen om te komen tot het verbreden van de kruising N233 bij Achterberg. Ik woon vlakbij die kruising. Op het plaatje wat u zag, de verbreding ervan is een schijnoplossing voor verkeersdoorstroming, zoals al uitgelegd, die juist bij de Rijnbrug moet plaatsvinden. En die verbreding heeft schadelijke effecten voor de leefomgeving van mij en mijn buurt. Rijbanen voor vrachtverkeer komen 11 meter dichterbij onze woningen te liggen in het provinciale plan, er komt een derde rijbaan vlak voor onze woning op de Bergweg en daarvoor moeten ook gezien zestien karakteristieke bomen worden gekapt. Wij willen geen drie extra verkeersbanen met nog meer verkeers- en geluidshinder nog dichterbij onze woningen. Wij willen juist onze groene omgeving behouden met die bomen en zonder verkeersherrie kunnen slapen en in onze tuin kunnen zitten. Het provinciale plan voor een zesbaans gelijkvloerse kruising wordt gepresenteerd in de tijdslijn van de provincie als het kan niet anders. Dat is een onterecht frame. Natuurlijk kan het anders als Statenleden en ambtenaren dat willen en als zij op tijd en goed breed onderzoek doen en daarbij omwonenden betrekken. Dan moet er wel breder gekeken worden dan alleen de uitkomsten van rekenmodellen en verkeersdata en verder worden gekeken dan de tekentafel. En het doel moet niet alleen zijn zoveel mogelijk verkeer en zo weinig mogelijk tijd over die N233 leiden. Mijn doel en dat van mijn burens is in ieder geval een leefbare groene woonomgeving zonder verkeers- en geluidshinder. En dan er moet dus serieuze afweging van alle belangen plaatsvinden. Onderzoek naar effecten van aanpassing van de kruising op onze buurt, zoals geluidbelasting en fijnstof, ontbreekt volledig in het voorstel en de geschetste tijdslijn van de provincie. Ook participatie, al genoemd, van de buurt ontbreekt volledig. Dan kan er in mijn optiek geen goed afgewogen en gemotiveerd besluit door de Staten genomen worden. Dat moet anders, geen nepparticipatie onder de noemer planoptimalisatie na eenzijdig genomen besluiten. Maar de belangen en voorstellen van ons als bewoners moeten gehoord worden en meegenomen worden in provinciale en gemeentelijke besluiten. En dat is waar ik uw Statenleden ook toe oproep. De tijdslijn schetst een verloop van zaken vanaf 2013. Ik woon al

vanaf 2005 op De Helling, al meer dan negentien jaar, en pas afgelopen maart kwam mij dit voorstel ter ore. Dat is niet omdat ik niet bij de tijd ben maar omdat de provincie voldongen feiten communiceert aan omwonenden en de pers. En we weten inmiddels waar dat toe leidt, veel ophef en de voltallige gemeenteraad van Rhenen acht het voorstel niet beslisrijp. De provincie heeft het huis van mijn burens aan de Bergweg 72 al aangekocht voor haar plan. Contact met die burens en het tegenovergelegen fruittelerbedrijf worden in de tijdlijn als participatie geframed. Maar dat is het natuurlijk niet. Het is grondverwerving voor dit plan. En ook de werkgroep Veilig oversteken gaat niet over participatie van alle omwonenden. Er wordt in de tijdlijn meer onterechte geframed zoals al aangeduid, van 300 seconden na 104 seconden opsteltijd, maar daarna wordt het weer gewoon 100 seconden, want we moeten allemaal weer naar één baan invoegen na de Rijnbrug waar de echte vertraging zit. Dit provinciale en gemeentelijke voorstel is ondoordacht, te ingrijpend en schadelijk voor onze omgeving. Het is een schijnoplossing en heeft geen draagvlak bij omwonenden. Waarom nemen provincie en gemeente geen simpele en goedkopere maatregelen? Waarom heeft de provincie nog niet de twee meter hoge haag gesnoeid op het door haar aangekochte perceel Bergweg 72 tot bijvoorbeeld een meter, zodat er een goede zichtlijn is voor auto's en fietsers die de Bergweg volgen richting de kruising en de oversteek Achterbergsestraatweg? Simpel, effectief en veiliger. Waarom koopt de provincie grond aan en wil zij onteigenen om dure nieuwe infra aan te leggen richting de Boslandweg, zoals de naam al zegt een weg naar bosland? Die infra is bedoeld om groot vrachtverkeer te faciliteren dat sowieso niet bij een bos thuis wordt maar op een industrieterrein. En waarom die Bergweg Oost afsluiten en niet de hagen daar en de struiken snoeien, nogmaals, zodat er een betere zichtlijn en meer verkeersveiligheid ontstaat? Waarom kan de provincie niet de N233 een 60 kilometer per uur weg maken? En waarom zou de provincie weer op een genomen besluit uit 2018 moeten terugvallen, volgens de tijdlijn, als de gemeente Rhenen niet instemt met dit voorstel? Dat lijkt mij oneigenlijke dwang. Ook bij dat besluit in 2018 is onze buurt niet betrokken. Ik sluit af. Dit zijn allemaal vragen die kunnen helpen om tot een beter en gedragen plan te komen. Participatie en onderzoek naar leefbaarheid leidt namelijk tot een beter plan. Mijn burens en ik roepen u op om niet met het voorliggende plan voor een verbrede gelijkvloerse kruising in te stemmen, maar met een beter plan te komen waarbij onze belangen serieus worden meegenomen. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de vijfde inspreker, mijnheer Jungerius, ook voor vijf minuten. Mijnheer Jongerius.

De heer Jungerius: Dank u wel, voorzitter, en ook de andere aanwezigen. Een aantal dingen hebben al gehoord, dus ik zal proberen her en der iets in te dikken. We hebben al gehoord, het werkelijke probleem ligt een stukje verderop, bij de Rijnbrug. Het is gewoon goed om te beseffen dat in dit voorstel en de onderbouwing wordt uitgegaan, bij de modellen, dat de Rijnbrug al twee keer tweebaans is. Zolang daar geen zicht op is, is het uitbreiden van deze kruising dus niet zo zinvol. Daarbij zal het, als het verkeer daar toch nog stilstaat maar dan over twee keer twee banen, ook extra verkeer en extra stilstaand verkeer zijn waarbij het linksafslaand verkeer vanaf de brug door twee banen stilstand verkeer heen moet weven, hetgeen ook niet behoorlijk is voor de veiligheid. Het schetsontwerp kent ook een zeer eenzijdige focus. Het gaat erom om zoveel mogelijk verkeer zo snel mogelijk over de kruising te jagen. Het succes van het plan wordt gemeten in cyclustijden voor groen licht op de N233 de aangrenzende straten worden en passant ook verdubbeld met extra opstelstroken. Deze straten zijn eigenlijk alleen maar druk in de avondspits door sluipverkeer dat de N233 weer op wil. Als we dat gaan faciliteren, lijkt mij niet slim en niet wenselijk. En het werkt ook nog eens averechts op de doorstroming op de N233 zelf omdat je weer extra instromend verkeer krijgt. Naast die verdubbelingen moeten er ook nog een aantal lokale wegen worden afgesloten. We hebben het al gehoord net, dat leidt tot een hoop omrijden, ongeveer 2.500 voertuigen per dag door de woonwijken, langs basisscholen, over de fietsroutes van de kinderen naar die scholen. En die tijdwinst op de N233 is ironisch

genoeg precies gelijk aan de te verwaarlozen omrijtijd van het lokale verkeer. De oplossing daarvoor is niet bekend. De impact is niet bekend, blijkt ook uit de rapporten, en de gemeente moet daar maar een oplossing voor zoeken. Het is ook al gezegd, het was jaren stil rond dit project en op 5 maart werden we ineens verrast. Participatie, dat kan ik overslaan, is al allemaal gezegd, bestond eigenlijk niet. De burgers werden overrompeld. Om dat te illustreren, na de informatieavond heb ik een buurtbewoner nog gewezen op, zie je dat hier een stuk van jouw tuin ingeleverd moet worden. Dat was niet bekend. Dat vind ik niet erg nette communicatie. De provincie stelde zich ook in de latere communicatie op als een agressieve doordouwer, we gaan door, desnoods zonder de gemeente, is net ook al benoemd. Maar is dat wel een realistisch scenario? Zo ja, dan zijn die afsluitingen van de lokale wegen dus niet zo nodig. Dat is mooi meegenomen voor Rhenen. Als dat niet zo is, dan kan het plan dus niet zo uitgevoerd. Ook mooi voor Rhenen. In beide gevallen een dreigement dat ik eigenlijk het openbaar bestuur niet helemaal waardig acht. Dan nog iets over de berg rapporten, het zijn er zeventien maar er zijn er nog veel meer te vinden in andere versies en vorige versies. Er zijn meerdere rapporten en daar komen meerdere varianten van oplossingen in naar voren. Sommige worden al direct gereduceerd als niet haalbaar, niet mogelijk. Andere worden juist heel goed ontvangen met veel draagvlak en zelfs enthousiasme, blijkt uit de stukken. Maar wat ik niet terug kan vinden, is waarom die kansrijke scenario's toch buiten beeld zijn beland? Het huidige schetsontwerp staat overigens niet in die plannen, dat wijkt weer af van al die andere scenario's die berekend zijn. Dus het is mij een raadsel. Verder wordt er ook nog selectief en suggestief geciteerd en geantwoord. In de technische vragen wordt bijvoorbeeld vrijelijk gewisseld tussen geheel ongelijkvloers en met een fietstunnel, tussen een vierbaans tunnelbak inclusief een extra rotonde verderop en het scenario, en dat is veel simpeler, twee keer één onderdoorgang voor de N233. De enige minpunten die ik heb kunnen vinden bij de kansrijke scenario's is kosten. Maar kosteneffectief, daar zit ook een stukje effectief in. En een schijnoplossing als deze is niet effectief, hoe goedkoop die misschien ook is. Verder heb ik ook nog even twee stukjes uit de rapporten gehaald voor u, geselecteerd zo u wil. Er staat namelijk ook in dat de te verwachte cyclustijden toch tegenvallen bij het doorrekenen, met name in de avondspits valt de cyclustijd wat hoger uit dan wenselijk. En hierbij is dus al een twee keer twee Rijnbrug meegenomen. U kunt dus nagaan wat dat betekent voor de werkelijke effecten. Er staat ook in, het ontwerp heeft net voldoende capaciteit om het toekomstige verkeersaanbod op een goede en veilige wijze af te wikkelen. Hierbij zijn echter de al geprojecteerde nieuwbouwwijken en nieuwe ontwikkelingen ter plaatse niet meegenomen. Samenvattend, dit ontwerp geeft niet de gehoopte verbetering, het probleem wordt afgewenteld op lokaal verkeer. En hoewel een tunnel kennelijk niet bespreekbaar is lijkt het project toch aan tunnelvisie te leiden. En er is daarom ook geen draagvlak bij gemeente en haar inwoners. Ik wou nog even zeggen, kent u de maatschappelijke kosten-batenanalyse? Daar zitten volgens de rijksoverheid een paar belangen in. Als we dat allemaal zouden doen, dan komen we ook tot de participatie die ook genoemd is en kunt u duidelijk maken welk project het beste is en kunnen wij begrijpen waarom die het beste is. En dan kunnen we elkaar best wel vinden. Wij werken graag mee. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de laatste spreker, mevrouw Hulsebosch-Salgado Pintos, als ik het goed zeg. Mevrouw Hulsebosch-Salgado Pintos.

Mevrouw Hulsebosch-Salgado Pintos: Heel netjes, dank u wel, heel netjes uitgesproken. Goedemiddag, of avond kan ik eigenlijk bijna zeggen. Dank u wel dat wij mogen spreken. Ik ben dus Anna Hulsebosch-Salgado Pintos, medeoprichter van WijWillenVeiligOversteken en ik spreek u hier aan als lid van WijWillenVeiligOversteken, bewoner van Achterberg, voormalig raadslid, ondernemer en een zeer bezorgde ouder. U zit hier als Statenlid als vertegenwoordiger van inwoners die op u en uw partij hebben gestemd. Met hun stem hebben de inwoners u hun vertrouwen gegeven, maar bij dat vertrouwen hoort de verantwoordelijkheid. En de verantwoordelijkheid is onder andere op te komen voor de belangen van de

inwoners. Ik roep u op om vanavond goed te luisteren naar wat gezegd wordt, kritisch te kijken naar de documenten die u worden aangeboden. Hoe de gemeente en de provincie participerende en betrokken inwoners behandelen, is beschamend. Er wordt pas naar je geluisterd als je ja en amen zegt. Ik heb mij serieus afgevraagd waarom ik toch blijf doorvechten. Ik wil mij namelijk nog in de spiegel kunnen kijken en zeggen dat ik echt alles heb gedaan om het kruispunt veilig te krijgen. Weet u dat het vaak een strategie is van overheden om maar lang te rekken totdat mensen gaan opgeven? Nou, ik geef niet op. Wie is eigenlijk komen kijken bij het kruispunt van u? Ik nodig u hierbij uit om langs te komen kijken, om met eigen ogen te zien wat wij bedoelen. Koffie en het gebakje staat klaar. De gedeputeerde heeft de tijdlijn opgesteld, hier zitten helaas fouten en omissies in. Hierdoor wordt u als Statenlid beïnvloed en u heeft niet het complete beeld. Laat u niets wijsmaken, geen enkel rapport dat voorligt is objectief. In de inspraaknotitie kunt zien wat wij precies bedoelen. Het voorstel wat voorligt is voor de korte tot middellange termijn, want er is geen rekening gehouden met het toenameverkeer door de Woonvisie 2035. Dit betekent dat de huidige investering gewoon een kapitaalvernietiging is. De fietstunnel was trouwens ook een middellangetermijnoplossing. Waarom wordt er niet naar de langetermijnoplossing gekeken? Het voorstel van de provincie wordt veilig genoemd. Even serieus, stelt u zich voor een kind van zes jaar op een lekker wiebelig fietsje dat een zesbaansweg met middenberm gaat oversteken. Of een stoplicht dat net nog op oranje staat en een vrachtwagen ziet ik kan er nog net door. En dan staat dat kindje bij dat stoplicht te wachten, nou die wordt weggewaaid. Wij moeten dus als wij van Achterberg naar Rhenen willen een snelweg oversteken. Veilig? Ik betwijfel het. Rhenen en dus de raad en wethouder Boerkamp laat zich chanteren door de provincie. Het wordt gelijkvloers of gelijkvloers, er is geen ruimte voor alternatieven. Dit is ondemocratisch gedrag van de provincie, het lijkt een beetje op dictatoriaal gedrag. Machtsmisbruik? Misschien. Het kan de mensen op het provinciehuis in Utrecht weinig schelen wat de negatieve impact op de gezondheid en leefbaarheid in Rhenen en Achterberg is. Om de een of andere reden houdt de provincie vast aan twee keer twee, of het nou gelijkvloers of ongelijkvloers is. U kunt het in alle onderzoeken zien. Het verbreden van het kruispunt tot twee keer twee, hebben mijn voorgangers al gezegd, lijkt op het eerste gezicht een oplossing. De file is inderdaad korter, de auto's staan naast elkaar in plaats van achter elkaar. Maar het is niet echt een oplossing. De provincie heeft tot op heden niet serieus naar de optie ongelijkvloers twee keer één gekeken, ondanks herhaalde verzoeken daartoe. Dat begrijpen we wel, natuurlijk, een twee-keer-één-variant is goedkoper en dus haalbaar. En dat wil de provincie zeker niet. Waar ik wel heel erg nieuwsgierig naar ben is waarom nooit de optie twee keer één bespreekbaar was. De provincie lijkt alleen een op maat bezig te zijn daar een toekomstige snelweg te willen maken en de weging van leefbaarheid te vergeten. En waarom denken jullie dat de provincie een grote bijdrage vraagt van de gemeente als deze voor gelijkvloers zou kiezen? Ze weten best wel dat de gemeente zoiets niet kan ophoesten. Niet zo'n gemeente als Rhenen. Daarom dus, ontmoedigingsstrategie. U heeft al gehoord, dit plan heeft nul draagvlak onder een zeer ruime meerderheid van inwoners. Er zijn bedrijven en lokale vertegenwoordigers van de Fietsersbond die ja zeggen. Maar weet u waarom? Omdat er dan anders niks gebeurt en het is kiezen uit twee kwaden. Bij hun heeft de uitstelstrategie van provincie geholpen, het murw maken van belanghebbenden en uit wanhoop maar instemmen met een nadelig voorstel. Overigens, Veilig Verkeer Nederland is mordicus tegen. Tijdens de bewonersavond van 5 maart heeft een ambtenaar van de provincie letterlijk gezegd, het verkeer uit Wageningen moet ook doorstromen. U had de reacties van het publiek moeten horen. Het is dat we nette mensen zijn in Rhenen en Achterberg. De doorstroming op de N233 is voor de provincie belangrijk en daarom mag de leefbaarheid en veiligheid van Rhenenaren en Achterbergers opgeofferd worden. Trouwens, tijdens de inwonersavond zijn er geen notities of aantekeningen gemaakt, de input van inwoners is dus niet geregistreerd, over participatie. Het valt op dat ondanks het ontbreken van overeenstemming de provincie al jaren geleden is overgegaan tot de aankoop van onroerend goed en het slopen van huizen, oftewel is al kosten aan het maken. Conclusie, de provincie volgt lekker haar eigen koers. Ik rond af. Ik, namens WijWillenVeiligOversteken en als bezorgde ouder, betrokken

inwoner, roep u Statenlid op om de bewoners van Rhenen en Achterberg te beschermen tegen de allesvernietigende wals die de provincie op dit moment voor ons is. Ik spreek u aan omdat ik geloof in democratie en vecht voor de veiligheid en leefbaarheid van haar inwoners. Ongelijkvloers met twee keer één rijbanen is ontegenzeggelijk veiliger zoals vermeld in alle rapporten, bevordert de doorstroming, wat de provincie heel graag wil, verbetert de leefbaarheid van onze gemeente, beperkt het sluijverkeer, zorgt ervoor dat onze kinderen, mijn kinderen, veilig naar school, sport, muziekes, wat dan ook kunnen gaan en is ook nog duurzaam en toekomstbestendig. Statenleden, luister en hoor wat de inwoners zeggen en vertegenwoordig de mensen die hun vertrouwen aan u hebben gegeven en op u gestemd hebben. Pak uw rol en verantwoordelijkheid als volksvertegenwoordiger. Dank u wel voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel. Voordat we naar de ronde van de commissie gaan. Ik denk dat we allemaal klok kunnen kijken en dat we ook de bespreking van dit punt niet gaan redden. Nog twintig minuten en de ervaring leert dat die vragenronde ook met de insprekers best wel lang duurt. Dus ik heb net even overlegd met de griffier, ik denk dat we toch een moment moeten zoeken nog voor het reces om een soort afronding te doen van de commissie M&M, dus dat dat wordt uitgezocht. Dat gezegd hebbende, laten we kijken in de commissie of er vragen zijn van fracties richting deze insprekers. Ik zie toch een heleboel. Ik ga zo, dus mijnheer Van Vuuren van BBB als eerste met een korte vraag aan een van deze insprekers.

De heer Van Vuuren: Dank u wel, voorzitter. En ik wil allereerst de insprekers hartelijk bedanken voor hun inspraak. Het is eigenlijk treurig dat het nodig is dat u hier bent, maar fijn dat wel de weg heeft weten te vinden en uw verhaal hier heeft kunnen doen. En ik heb eigenlijk één vraag aan bijna alle insprekers, want u heeft heel duidelijk gemaakt wat u vooral niet wilt. Maar zou ons mee kunnen nemen wat u dan wel wilt? En ik hoorde mevrouw Hulsebos daar aan het eind wel iets over zeggen, maar ik ben benieuwd is dat de visie die alle insprekers hebben of ziet u wellicht andere oplossingen. En ook op het aanbod van mevrouw Hulsebos om ook nog ter plekke een keer te komen kijken ga ik graag in, dus ik stel voor dat we daar zo meteen een afspraak voor maken. Dank u wel.

De voorzitter: We gaan het even zo nog doen dat we gewoon eerst alle vragen doen, dus noteer als u dat kunt een beetje mee, de vragen die u gesteld worden. Dus eerst de vragen en daarna gewoon de antwoorden. Mijnheer Hossain van de VVD.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. Heel vervelend om te horen hoe de participatie of het gebrek daaraan door insprekers wordt beleefd. Bedankt voor uw komst. Het dossier speelt al heel veel jaren en daardoor is het lastig te overzien wanneer, waar precies welke verwachtingen zijn geweest. Maar de opname van de inspraak in de raad die ik heb beluisterd was misschien nog wel heftiger dan deze. Ik ben benieuwd hoe de rol van de provincie en van de gemeente zich hier tot elkaar verhouden. Ik weet niet of jullie dat kunnen overzien, of dat de gedeputeerde daarop kan reflecteren. En nog enkele vragen, u noemt dat de bottleneck niet op het kruispunt ligt. Eén van de insprekers noemde al, het ligt voor de hand als die Rijnbrug wordt verbreed, ik hoop dat daar wel zicht op is, dat dan die bottleneck weggenomen wordt. En ligt dan niet inderdaad op dit kruispunt op dat moment wel de bottleneck, vraag ik me af. Zeker aangezien het kruispunt nu al beetje tegen de grens aanloop van zijn capaciteit. Tweede vraag, denkt u niet dat hoeveel we ook inzetten op fietsen en ov, dat meer verkeersaanbod door de woningbouw, ook zoals de Nieuwe Meent, de ontwikkeling die de gemeente Rhenen zich voorneemt, dat het onvermijdelijk is dat er meer verkeersaanbod komt? De derde vraag, u vindt het solitaire en versoberde besluit onwenselijk. Dat ben ik helemaal met u eens, want veel van de potentie voor verbetering van de veiligheid ligt juist op de gemeentelijke wegen eromheen. Maar los van of u het eens bent met de voorgestelde gelijkvloerse oplossing, zou de gemeente dan niet moeten voorkomen koste wat het kost

dat dat de uitvoering wordt? De vierde vraag, wat vindt u van het besluit van de raad in Rhenen in 2020 om dan dus die fietstunnel niet te realiseren die de provincie had voorgesteld in 2018. En mijn laatste vijfde vraag, hoe duidt u dat ...

De voorzitter: Dit is wel heel veel. We hebben nog achttien minuten.

De heer Hossain: Het zijn zes sprekers. Ik ga toch geen korte vragen stellen als zij hun hele hart komen luchten hier.

De voorzitter: Ja, dat snap.

De heer Hossain: Ik neem ze serieus, ik heb naar ze geluisterd en daar heb ik vragen over.

De voorzitter: Dat heb ik nog nooit meegemaakt, vijf vragen.

De heer Hossain: Oké, dan doe ik mijn laatste vraag niet. Dat is goed.

De voorzitter: Prima. En ook gewoon überhaupt, die hele vragenronde mag ook wel vanuit de kant van de commissie iets korter. Mijnheer De Hartog van Forum voor Democratie.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. En dank voor de sprekers dat jullie de weg hebben gevonden hierheen. Emotionele bijdragen, en ik vind het zonde dat het zover moet komen. Ik woon zelf in Veenendaal, dus ik rij daar ook af en toe langs, dus ik weet enigszins waar het over gaat. Het bijzondere is ook, deze maanden is er binnen de provincie ook participatie is echt een ding. Daar zijn mensen over aan het leren en bedenken hoe ze dat moeten doen. Dat vind ik nogal verrassend als ik dit dan hoor. Dus ik heb slechts één vraag voor u. Wat voor effect heeft de gang van zaken rondom dit project en het participatieverhaal binnen de provincie dat dat zo'n groot vraagteken is, wat voor een effect heeft dat op uw vertrouwen in het openbaar bestuur? Dank u wel.

De voorzitter: En aan wie stelt u die vragen?

De heer De Hartog: Niet aan iemand specifiek, maar ik denk dat het antwoord van één persoon relatief gelijklopend zal zijn ten opzichte van de andere personen.

De voorzitter: Ja misschien, dat ben ik dat ik vergeten bij mijnheer Hossain aan wie hij die vraag stelde, maar goed om te weten. Dan gaan we naar GroenLinks, mijnheer Oude Wesselink.

De heer Oude Wesselink: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik zou graag ook inderdaad enkele vragen willen stellen, maar in het kader van de tijd sluit ik me eigenlijk volledig aan bij de heer Van Vuuren, inclusief dat ik graag langskom om de situatie ook ter plekke met hen te bekijken.

De voorzitter: Dank u wel. Kijk, daar word ik blij van. Dan zag ik ook nog mevrouw Flink. Nee? U hoeft niet, ik dacht dat ik een handje zag. Mijnheer Travaille van de Partij voor de Dieren.

De heer Travaille: Ja, dank u. Ja, ik ben ook wel een beetje geschrokken van de manier waarop wij kennelijk, of in ieder geval waarop participatie beleefd wordt terwijl we als provincie zeggen dat we dat zo superbelangrijk vinden. Ik ben ook onder de indruk van de deskundigheid en betrokkenheid en de figuren die we hebben gezien op het scherm. Ik heb eigenlijk één vraag en misschien moet ik die vraag vooral stellen aan mevrouw

Hulsebosch. Vanuit de bestuurlijke kant, wij zijn niet de gemeenteraad, wat kunnen wij als Statenleden op dit moment voor u doen?

De voorzitter: Goed. Het is trouwens mevrouw Hulsebosch-Salgado Pintos, maar wellicht dat sommigen denken dat het iets te lang is. Maar goed, dat is wel haar naam. Dus we gaan nu even naar de insprekers weer. Ik wil toch een soort ordervoorstelletje doen dat we misschien ongeveer twee minuten per persoon even nu doen.

De heer Van Reenen: Voorzitter, ik dacht dat u nu de buitenring ging doen in plaats van stoppen met de vragen stellen.

De voorzitter: Nee zeker niet, ik ging net zo rond. Ja, ik keek gewoon rond.

De heer Van Reenen: Ik had mijn vinger opgestoken. Als het nog mag, heel graag.

De voorzitter: Net heb ik het eigenlijk niet toegelaten bij mijnheer Van Vuuren, dus eigenlijk ik wil wel eenduidig zijn in die zin. U heeft het net helaas niet gezien dan. Ik keek gewoon zo en iedereen stak handen op.

De heer Van Reenen: Ja ik heb mijn hand opgestoken, voorzitter, en ik heb hier nu al een beetje moeite mee, want ...

De voorzitter: U heeft net in de ronde uw hand opgestoken? Is dat is dat zo?

De heer Van Reenen: Ja dat klopt.

De voorzitter: Mijnheer Kamp zie ik knikken. Is dat echt zo? Dan is dat een ander geval. Dan geef ik u nog het woord voor een korte vraag.

De heer Van Reenen: Dank aan de insprekers. Ik proef heel veel boosheid en teleurstelling bij de kwaliteit van de inspraak en ik trek me dat echt aan. Ik voel me daar persoonlijk op aangesproken omdat wij ook een bestuursorgaan zijn. Luisterend naar de inspraak hoor ik aan de ene kant mevrouw Hulsebosch-Salgado Pintos zeggen de doorstroming wordt bevorderd door een ongelijkvloerse kruising, één keer één. En een andere inspreker, en ik ben uw naam even kwijt. Maar u heeft een wit overhemd aan en een bruine ...

De voorzitter: Dat is mijnheer Adrian.

De heer Van Reenen: ... geeft op een plaatje aan, wat je ook doet op deze kruising het levert geen verbetering op als je de kruising bij de Rijnbrug niet oplost. Dus daar zit voor mij een beetje de discrepantie, zou u daarop willen reageren alstublieft, allebei.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de insprekers. Ik zei net een beetje ongeveer twee minuten per persoon, als het kan. Ik zal er niet superstreng op zijn. Dan beginnen we gewoon weer met de volgorde als die we net ook hadden. Dus dan begin ik met mevrouw Jansen met een korte reactie op de vragen die zijn gesteld vanuit de kant van de commissie. Mevrouw Jansen.

Mevrouw Jansen: Ja, ik kan er heel kort over zijn. Ik heb een vraag gehoord over het vertrouwen in het bestuur. Dat heeft u ook kunnen lezen in mijn inspraaknotitie, dat vertrouwen in het bestuur is onder het

nulpunt gedaald. En als antwoord op de vraag die hiernaast nog werd gesteld, wat kunnen de Statenleden nog voor ons doen? Dat is in elk geval dit plan van tafel en gewoon een nieuwe frisse start maken met nieuwe plannen, betere participatie en dan komen we een heel eind. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mijnheer Jansen voor een korte reactie op de vragen van de kant van de commissie. Mevrouw Jansen, kunt u de microfoon uitzetten? Dank u wel. Mijnheer Jansen.

De heer Jansen: Mevrouw Jansen zei net al, het vertrouwen in hoeverre dat gedaald was. Dat kunnen we zelfs onderbouwen uiteindelijk heel simpel. Als u leest de varianten dat document N233, hoeveel op- en aanmerkingen daar staan op een rapportage die voor de tweede keer uiteindelijk gecorrigeerd is, waar nooit een afdoende antwoord op al die correcties is gekomen. Er is bijna geen pagina die volstaat met opmerkingen en aanstrepingen van dingen die besproken zijn, beloofd zijn, en die compleet de plank misslaan. Dus als u dat alleen al leest, dan ziet u hoeveel vertrouwen je dan in de overheid zou moeten hebben als het op die manier misgaat.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mijnheer Adrian voor een korte reactie.

De heer Adrian: Oké, dank u wel. Ik vind het wel jammer om te horen dat allemaal even zo snel afgeraffeld moet worden. Wij nemen ook de tijd ervoor om hier te komen en nu is het zo van even snel, vraag maar niet. En dat soort dingen dat vind ik wel, voor ons is het van groot belang. Goed, de vragen. Er was net een vraag vanuit bovenaf over die één keer één. En die één keer één, Anna zegt dat die onderlangs moet, dat het eigenlijk een tunnel wordt en de huidige is gewoon een gelijkvloerse kruising. Er moet altijd bij de brug een oplossing komen, welke oplossing er ook komt. Anders heeft het geen enkele zin. Dus ja bevestigend, knooppunt A voor de brug en de brug moet altijd opgelost worden. Dat was één. Wat wel? Dat was een vraag van de BBB. Wat willen wij wel? Ja, wij willen gewoon participatie in de oplossing en dat er serieus gekeken wordt dat wat er nu voorgesteld wordt om hier heel even een akkoord op te geven, dat het gewoon geen oplossing van het probleem is. En ik denk als je dat stuk met elkaar gaat bespreken met alle partijen, zoals ik al zei met de provincie, de gemeente en de bewoners en ProRail, ja dan kom je tot een gedragen besluit. En wij allen werken daar graag aan mee. Dan hadden we een vraag over vertrouwen openbaar bestuur. Die is net al beantwoord. GroenLinks had een vraag, dat waren zelfde vragen, participatie en de Woonvisie 2035 is niet meegenomen. Dat was er eentje over de woningen, dat dat zo enorm omhoog gaat van de VVD, van De Meent die ook gaat komen. Ja, dat betekent dus dat deze oplossing gewoon dus geen oplossing is en die visie moet je wel meenemen om ook gewoon tot een oplossing te komen. Meer kan ik er voor de rest niet op beantwoorden.

De voorzitter: Dank u wel. En ik wil u geenszins het gevoel geven dat we dit afraffelen. Deze commissie heeft net anderhalf uur gedebatteerd over één P+R, dus dit het is ook geenszins uw schuld dat we nu een beetje uit de tijd lopen. Dus kijk ik even zo boos de zaal in. Nee hoor. Ik wil gewoon lekker verder gaan en we gaan een moment zoeken dat we dit kunnen afronden nog voor de zomer en dan bent u ook weer welkom om hier aanwezig te zijn, om daarnaar te kijken. Dan mevrouw Van Hooft met een korte reactie.

Mevrouw van Hooft: Ik probeer kort de vragen af te gaan. De heer Van Vuuren, wat wil de buurt wel? In ieder geval, dat is een beetje wel niet die weg uitgebreid en meer verkeersherrie. Dus ze willen eigenlijk de groene omgeving behouden en niet meer herrie, niet meer fijnstof. En vervolgens wat mijnheer Adrian zegt verder over een beter plan nadenken. De heer Hossain, de rol gemeente-provincie, ik heb al stukken gezien van een overeenkomst die gericht is op een projectbesluit waarop de provincie volgens mij als het nodig is de rol van gemeente half over kan nemen. Ik ben geen bestuursjurist maar daar maak ik mij grote zorgen over. U

noemde ook, mijnheer Hossain, de bottleneck A en B. Dat heeft mijn bijna-buurman ook al beantwoord. U gaf ook aan, waarom is er in 2020 geen besluit op die tunnel genomen. Ik heb een voormalig raadslid van de VVD uit de gemeente gehoord die destijds heeft tegengestemd en die heeft gewoon gezegd, dit is meer asfalt, elke routeplanner die van Breda naar Barneveld stuurt in de file. Meer asfalt komt over de N233 en hij zag het dus gewoon niet zitten om welke investering dan ook te doen in een voorstel wat gewoon niet goed is, ook niet met een fietstunnel. Dat geef ik hopelijk een beetje goed weergegeven terug. De heer De Hartog, het effect op het vertrouwen. Het is heel simpel, als je niet gehoord wordt heb je nul vertrouwen. Mijnheer Oude Wesselink en ook mijnheer Van Vuuren willen heel graag langskomen. We laten heel graag zien hoe het er gewoon ter plekke uitziet en aan toegaat. De mijnheer van de partij, die zit daar, wat kunnen we als Statenleden doen? Vooral niet met dit voorstel instemmen en ook niet de gemeente daartoe dwingen. Dus ik hoop ook dat de gemeenteraad zegt, dit is geen goed voorstel, we moeten met participatie en onderzoek op leefomgeving tot een beter voorstel komen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Jungerius.

De heer Jungerius: Ik zal wat dichterbij de microfoon gaan zitten. Ik ga ze ook even snel af. Wat dan wel? Ja, wij willen eigenlijk gewoon een fatsoenlijk plan waarin we gehoord worden. Ik stelde net al voor om ook iets meer breder te kijken dan kosten en cyclustijden. Persoonlijk vind ik de twee keer één-onderdoorgang van de N233 en elegante, maar het kost natuurlijk wel wat meer. Voor mijnheer Hossain, de rol van de provincie en de gemeente vroeg u om en de capaciteit bij de brug later, die relatie. Maar ik denk niet dat dat een vraag is aan de sprekers. Ik denk dat u dat beter aan de mensen die de plannen hebben gemaakt kunt stellen. Ik ben trouwens blij dat die fietstunnel er niet is, want die zou een eventuele onderdoorgang later alleen maar in de weg zitten. Dus in die zin zou dat een tijdelijke maatregel zijn en de echte oplossing misschien bemoeilijken. Voor mijnheer De Hartog, het vertrouwen van het openbaar bestuur. We hebben nog wel enig vertrouwen, daarom zitten we hier. Maar tot nu toe is dat, we hopen dat er wel een kentering in plaatsvindt zodat we ook een openbaar bestuur hebben en niet dat we overrompeld worden door achteraf met een plan geconfronteerd te worden. Wat kunt u voor ons doen? Ja, niet instemmen met dit plan en vooral zeggen dat er uit meer dan één optie gekozen moet worden met een iets bredere scope, terug naar de tekentafel. En dat is niet per se zes jaar terug, want er zijn al heel veel varianten getekend maar ergens uit beeld geraakt. En de discrepantie tussen capaciteit bij onze kruising en de brug, zonder brug heeft het geen effect maar we hopen ook dat die brug ooit nog wel dat het daar opgelost wordt en dan komt deze waarschijnlijk wel weer in beeld. Dus het is niet per se strijdig, de volgorde is vooral van belang. En ik hoop een deel van u toch inderdaad ook te mogen begroeten ter plaatse, hopelijk nog voor de behandeling voor het zomerreces.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we tot slot naar mevrouw Hulsebosch-Salgado Pintos.

Mevrouw Hulsebosch-Salgado Pintos: Dank u wel, voorzitter. De volgende keer zal ik het gewoon met mijn voornaam doen, dat is een stuk minder lang. Ik vind het jammer dat het inderdaad afgehaald wordt, want wij zitten nu hier als inwoners, de vragen kunnen gesteld worden. Ik geef hier dus hierbij de griffier toestemming om de Statenleden de contactgegevens van WijWillenVeiligOversteken door te geven zodat afspraken gemaakt kunnen worden of verdere vragen gesteld kunnen worden. Ik zal even de vraag wat wij wel willen van de heer Van Vuuren en de heer Travaille gaf dat ook aan. Wat wij hier eigenlijk willen is dat u als Statenlid de gedeputeerde de opdracht geeft om de gemeente niet meer te verzoeken een raadsvoorstel in te dienen voor dit voorliggende plan. Want dat is nu de situatie. De gemeente heeft een raadsvoorstel ingediend op verzoek van de provincie, of in samenwerking, hoe die is gegaan. En in dat voorstel staat dus die gelijkvloerse oplossing. Dus vraag de gedeputeerde om dat verzoek terug te trekken. En verzoek de gedeputeerde om

serieus te kijken naar de twee keer één ongelijkvloers. En serieus daarnaar te kijken. Dus ik ben ook benieuwd, als u het antwoord krijgt van een gedeputeerde waarom twee keer één nooit bespreekbaar was. Daarmee heb ik ook de rol van de provincie ten opzichte van gemeente elkaar hoe dat verhoudt. In onze stukken komt dat ook wel voor, de gemeente zit eigenlijk een beetje met de rug tegen de muur. Want de provincie zegt het is gelijkvloers of gelijkvloers en het enige verschil is dat gemeentelijke wegen wel of niet worden aangepakt. De bottleneck van het kruispunt, als de Rijnbrug twee keer twee wordt dan stroomt Rijnbrug lekker door. Dan is de volgende bottleneck de stoplichten bij Achterberg. Vandaar dat als je dit nu ongelijkvloers maak, de doorstroming zodra de Rijnbrug twee keer twee is, stroomt dat dan door want dan is ook de invoeger van de N225 ook een stuk beter. Wat het ook bevordert, is ook de lokale verkeersdoorstroom. Je moet dus af en toe om vier uur proberen Achterberg te verlaten om naar Rhenen naar de huisarts te gaan. Dat kun je beter lopend doen. Wat was er nog meer aan vragen, meer verkeer door woningbouw. Ja, daarom vragen wij ook inderdaad die Woonvisie 2035 mee te nemen. Wat betreft openbaar vervoer, dat waren twee vragen. Wij kunnen vanuit Rhenen niet rechtstreeks naar het ziekenhuis in Tiel of in Ede. We moeten meerdere keren overstappen en doen er heel lang over. Dus wat betreft een goed alternatief van openbaar vervoer voor die nieuwe woonvisie, graag meer busverbindingen. Absoluut, maar dat lost het probleem hier niet op. De gemeente kan het plan voorkomen. Ja dat kan, maar niet als gezegd wordt gelijkvloers of gelijkvloers. Dat is hoe het op dit moment bij ons naar buiten is gekomen. U vroeg ook, mijnheer Hossain, naar het besluit van de fietstunnel. Dat is ook een middellangetermijnoplossing en de fietstunnel was zo aangelegd dat de fietsers er geen gebruik van zouden maken. Veilig Verkeer Nederland heeft dat ook aangegeven, zelfs de fietsorganisatie, die zeiden de fietsers moeten zo ver omrijden dat ze toch het kruispunt gaan gebruiken. Dus het lost niks op. Graag langskomen, heel graag. U kunt nu een afspraak maken of inderdaad via de contactgegevens van de griffie. Wat kunnen wij doen? Is ook goed. Ongelijkvloers en de Rijnbrug. Ja, volgens mij heb ik alles gedaan en ik verzoek de voorzitter om iets ruimhartiger te zijn in de tijd zodat misschien wat extra vragen uitgelegd kunnen worden. Want er zitten hier natuurlijk ook mensen die fulltime werken en het tijd en geld kost. Dank u wel.

De voorzitter: Waarvan akte. Ik snap heel goed uw verzoek. We hebben een heel lange dag achter de rug, dus ik moet ook streng zijn en helaas heeft dat als uitmonding dan dat u allen een beetje het kind van de rekening zijn. Mijnheer Hossain heeft ook nog even een ordevoorstel. Mijnheer Hossain.

De heer Hossain: Ja, dank u wel. U gaat nog een voorstel doen volgens mij voor hoe we een vervolg geven hieraan, omdat we nu door de tijd heen zijn. Maar een aantal mensen hebben aangegeven ook langs te willen gaan. Dat lijkt me ook goed idee. Ik ben er ook weleens geweest, maar met lokale ogen zie je toch andere dingen. Dus misschien is het ook goed als, misschien kan de griffie daar een rol in spelen, als we even kijken of er ook een moment geprikt kan worden dat iedereen die daar behoefte aan heeft langs kan komen in plaats van dat we twintig afzonderlijke afspraken maken. En misschien nog een tip voor mijn mede-Statenleden, op de website van gemeenteraad Rhenen zijn nog veel meer stukken. Ik heb stuk of dertig bijlagen in mijn mapje staan. Dus als je nog meer wil lezen over al die rapporten waar de insprekers aan refereren, kijk even daar. Daar staat meer dan op de site van ons eigen SIS.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Ik zit even met dat werkbezoek even in het hoofd, of het misschien ook niet een idee zou zijn dat het gewoon echt meer vanuit de Statenleden u zelf met bijvoorbeeld ...

De heer Hossain: Ik bedoel niet een officieel werkbezoek, maar dat we het afstemmen.

De voorzitter: Exact, dat we gewoon even een afspraak maken, niet afzonderlijk met de mensen. Wel samen, maar niet per se vanuit de griffie. Ook in het kader van dat het voor de griffie wel een hele drukke periode is. We kunnen natuurlijk wel even kijken dat de griffie die contactgegevens gaat delen. Hoe we nu verder gaan?

We gaan dus een moment zoeken nog voor het reces om hierover verder te gaan vergaderen. Dat geldt ook voor een aantal andere punten waarschijnlijk voor op de agenda. Dat zal waarschijnlijk plaatsvinden op 3 juli, dus echt vlak voor de zomer. Het idee is dan om vanuit de Statenleden die dat initiatief willen nemen voor dat bezoek om het dan wellicht voor die 3 juli te doen. Aan de sprekers, u heeft ook nog het recht op de slotreactie. Dat betekent dat die 3 juli als dit besproken wordt door de commissie en de gedeputeerde daar ook een reactie op geeft, ook hopelijk op wat de sprekers hebben ingebracht, dat u allen ook nog een minuut de tijd krijgt om een soort nabeschuiving te geven op wat u heeft gehoord en wat u daarmee wilt doen. Ik zag ook nog een handje van mijnheer Van Vuuren voor een ordevoorstel.

De heer Van Vuuren: Ja voorzitter, het kan natuurlijk zo zijn dat de behandeling in de commissie aanleiding geeft tot een actualiteitenmotie of iets dergelijks. En dan is de Statenvergadering al geweest. Dus ik snap dat de agenda heel vol is, maar is er echt geen mogelijkheid meer om het nog voor de zesentwintigste te plannen?

De voorzitter: Dan zou het dus buiten de woensdagen gaan vallen en het nadrukkelijke verzoek ook vanuit het presidium is om dat niet te doen. Dus eigenlijk niet. U heeft altijd de mogelijkheid om een motie vreemd in te dienen, bijvoorbeeld op de zesentwintigste. Ik wil ook nog even naar mijnheer Van Schie gaan, die heeft ook een ordevoorstel. Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter allereerst, ik heb nog niet gereageerd naar de bewoners toe maar het is natuurlijk indrukwekkend om te horen hoe natuurlijk zo'n groot project in uw directe leefomgeving ook invloed heeft op wat u meemaakt en daar ervaart. Ik vind dat u dat treffend verwoordt heeft en daar wil ik ook de bewoners voor bedanken. Ik heb natuurlijk met wethouder Boerkamp, hier ook in de zaal, ook al gesproken van hoe nu verder. Want we begrijpen ook wel dat de impasse nu zo groot is en de oproer zo groot, dat we natuurlijk niet kunnen doordenderen op een project op de manier waarop we dat van plan waren. Want in alle eerlijkheid, wij waren gewoon van plan een Statenbesluit uit te voeren, het is een lopend project, en hebben echt onderschat wat de impact, dit hebben we besloten met elkaar of dat waren we van plan, was op de directe leefomgeving en wat dat teweeg heeft gebracht in Rhenen. Dus ik heb met de wethouder ook afgesproken dat wij even een pas op de plaats maken in de zin van alle voorbereiding op uitvoering. Waarbij ik ook wel heb aangegeven dat wij in het kader van project Rijnbrug druk bezig zijn om alle verkeersmodellen te vullen, ervoor te zorgen dat dat project ook zijn doorgang kan vinden op het moment dat we daar natuurlijk besluiten over kunnen nemen en dat het in die zin ook niet is wat we oneindig voor ons uit kunnen schuiven. Maar dat gezegd hebbende, voorzitter, zou ik het ordevoorstel willen doen dat we misschien de haast voor de zomer er even uittrekken, dat we ook de gelegenheid nemen om ter plaatse te kijken, om misschien nog een goede informatiesessie ook te doen. Want in alle eerlijkheid, voor iedereen is het natuurlijk best een boel informatie over een groot project waar heel veel varianten al heel erg uitgebreid zijn onderzocht en waar de keuzemogelijkheden die we natuurlijk altijd blijven beschouwen misschien toch wel beperkter zijn dan nu gehoopt of verwacht wordt misschien. Willen we die serieuze pas op plaats wel even maken, zodat iedereen goed voorbereid ook met elkaar het gesprek kan voeren en we ook gelegenheid hebben om en de temperatuur te proeven, maar ook te begrijpen waar de dilemma's zitten, dat goed toe te lichten en het dan na de zomer met elkaar te bespreken.

De voorzitter: Ik denk dat dat een verstandig voorstel is. De commissie gaat over de agenda. Ik kijk ook een beetje richting links naar de sprekers, wat gedeputeerde eigenlijk zegt is, ik begrijp het goed, u stopt eigenlijk even met de voortgang van dit project om ons een beetje de tijd te geven om dit proces beter te laten doen lopen.

Gedeputeerde Van Schie: Ja vooral voorzitter, als ik het nog even mag toelichten, dat er natuurlijk een nauwe verbondenheid is met de gemeentelijke projecten en het onze voorkeur is om natuurlijk tot die gemeentelijke projecten en het provinciale project op de weg samen te laten vloeien. En dat is misschien wat ongelukkig verwoord over dat we solitair en we denderen voort en we leggen ons weg neer en de gemeente zouden we daarbij willen negeren of zo. Dat is geenszins is het geval. Maar wij moeten natuurlijk voorbereiden dat besluit over de Rijnbrug en als we nu echt drie stappen terugzetten, dan gaan we dat niet redden. En dat project kan ook op groot draagvlak rekenen in uw Staten en ook groot draagvlak bij de bevolking, zowel aan de ene als de andere kant van de Rijnbrug. Dus in dat perspectief heb ik gezegd, we gaan nu met de uitvoering niet volop verder maar we blijven wel met de modellen en de berekeningen doorgaan die we nodig hebben voor de onderbouwing van de Rijnbrug. Dus dat is de nuance. Het is niet zo dat we helemaal niks meer doen. Maar ik zeg de Staten toe, we zitten in de commissie, dat kan, dat wij voor de zomer geen besluiten nemen die tot onherroepelijke consequenties leiden in de uitvoering en de gesprekken met gemeente Rhenen, zodat we de tijd hebben om dat goed met elkaar af te stemmen en ook de commissie in de gelegenheid te stellen om goed kennis te nemen van de sentimenten in Rhenen en de technieken die erachter zitten en de keuzes die zijn gemaakt en die uw ambtsvoorgangers hebben besloten.

De voorzitter: Mijnheer Kamp.

De heer Kamp: Ja, ik zie allemaal mensen al weglopen, ik moet zelf ook weg. Ik vind het een goed voorstel en ik zou willen voorstellen dat Provinciale Staten dit voorstel overneemt.

De voorzitter: Dat is ook mijn vraag aan u allen. En het idee is dan dat op het moment men dat werkbezoek gaat organiseren, dat we hiermee iets meer ademruimte krijgen en dan zal het verdere debat dan toch waarschijnlijk na de zomer plaatsvinden, omdat we eigenlijk gewoon geen reguliere M&M-vergadering meer hebben. Ik zie geknik in de commissie, duimpjes et cetera. Dus dat gaan we dan doen, dank. Mijnheer Wolting, nog één laatste puntje?

De heer Wolting: Ja, dat betekent dus dat wij het plannen voor de Statenvergadering van 3 oktober om dan tot besluiten te komen.

De voorzitter: Nee, het is eigenlijk geen Statenvoorstel ook. Dus er komt ook geen per se een besluit. Dus dat zal dan nog een commissiedebat zijn en om dit bijvoorbeeld tegen te houden of wat dan ook zou een motie vreemd aan de orde moeten komen. En dat zou dan inderdaad in zo'n eerstvolgende Statenvergadering moeten kunnen. Maar goed, we hebben overeenstemming, laten we het op die manier doen.

6. Sluiting

De voorzitter: Ik wil graag gaan schorsen, zoals ik net al zei. Dit was de laatste commissie M&M voor het reces, hopelijk. Na de zomer wordt deze commissie omgedoopt tot de commissie Bereikbaarheid en Energietransitie, what's in a name. Ik wil u allemaal heel erg bedanken, ook de insprekers van harte bedanken voor de inspraak.